

30-03-2015	(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)	G
ASS/		13:00
30-03-2015	(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)	A-1
SRR/ AKN/ ST/		12:00

(सभापतीस्थानी माननीय सभापती)

पृ.शी.: राज्यात निर्माण झालेली कायदा व सुव्यवस्थेची परिस्थिती

मु.शी.: राज्यात निर्माण झालेली कायदा व सुव्यवस्थेची परिस्थिती

या विषयावर सर्वश्री धनंजय मुंडे, माणिकराव ठाकरे, सुनील तटकरे, जयंत प्र.पाटील, हेमंत टकले, संजय दत्त, कपिल पाटील, आनंद ठाकूर, अशोक ऊर्फ भाई जगताप, किरण पावसकर, सुभाष झांबड, रामहरी रुपनवर, जगन्नाथ शिंदे, जयवंतराव जाधव, शरद रणपिसे, श्रीमती विद्या चव्हाण, वि.प.स. यांचा प्रस्ताव.

(चर्चा पुढे सुरु.....

श्री.सुनील तटकरे (विधानसभेने निवडलेले) : सभापती महोदय, फार मोठे भाषण करण्यासाठी मी उभा राहिलेला नाही. फक्त एक बाब मुख्यमंत्री महोदयांच्या निदर्शनास आणून देण्यासाठी मी उभा राहिलो आहे.

सभापती महोदय, राज्यातील कायदा व सुव्यवस्था या विषयावर गेल्या आठवड्यात सभागृहात चर्चा झाली. मुख्यमंत्री महोदय आज स्वतः सभागृहात उपस्थित आहेत, त्याबद्दल त्यांचे आभार मानले पाहिजेत. प्रश्नोत्तराचा तास, लक्षवेधी सूचना किंवा त्यांच्या विभागाशी संबंधित चर्चांना ते सभागृहात उपस्थित असतात, हे मुद्दाम मी सभागृहाच्या निदर्शनास आणून देत आहे.

सभापती महोदय, अनेक मान्यवर सदस्यांनी या चर्चेत भाग घेऊन आपल्या भावना व्यक्त केल्या आहेत आणि आता मुख्यमंत्री महोदय या चर्चेला उत्तर देणार आहेत. परंतु, मला एका गोष्टीकडे आपल्या माध्यमातून मुख्यमंत्री महोदयांचे लक्ष वेधावयाचे आहे आणि त्यांच्या उत्तरातून याबाबतचा खुलासा झाला पाहिजे, अशी माझी अपेक्षा आहे.

सभापती महोदय, आपल्या राज्यात आता महिला सुरक्षित नाहीत, बालके सुरक्षित नाहीत, उद्योजक सुरक्षित नाहीत, व्यापारी, शेतकरी, कोणीही सुरक्षित नाहीत, अशा प्रकारची चिंता

राज्यभर निर्माण झाली आहे. एवढेच नव्हे तर आपल्या राज्याचे एक ज्येष्ठ मंत्री सुध्दा सुरक्षित

..2...

30-03-2015 (असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

A-2

SRR/ AKN/ ST/

12:00

श्री.सुनील तटकरे.....

नाहीत की काय, अशीही चिंता निर्माण झाल्याचे आपल्याला बघावयास मिळाले आहे. सामान्य माणसाच्या सुरक्षिततेच्या दृष्टीने प्रश्न निर्माण होणे स्वाभाविक आहे. परंतु, राज्याचे एक प्रमुख मंत्री अपंग विद्यार्थ्यांच्या कार्यक्रमांमध्ये पिस्तूल लावून उपस्थित राहतात. त्यामुळे त्यांच्या जीविताला धोका आहे की काय, राज्यातील कायदा व सुव्यवस्था एवढी ढासळलेली आहे की काय, याबाबतचा खुलासा मुख्यमंत्री महोदयांच्या भाषणातून व्हावा. जेणेकरून राज्यातील भयभीत झालेल्या सर्वसामान्य जनतेला आधार मिळू शकेल. अशी परिस्थिती राज्यात का निर्माण झाली, याचा खुलासा मुख्यमंत्री महोदयांच्या उत्तरातून यावा, एवढी विनंती करतो आणि थांबतो.

...3....

श्री.देवेंद्र फडणवीस (मुख्यमंत्री) : सभापती महोदय, सन्माननीय ज्येष्ठ सदस्य श्री.सुनील तटकरे यांनी जो मुद्दा या ठिकाणी उपस्थित केला आहे, त्याचे उत्तर मी माझ्या भाषणातून देणार आहेच. तथापि, एवढेच सांगतो की, माननीय जलसंपदा मंत्री श्री.गिरीश महाजन यांनी परवानाप्राप्त शस्त्र बाळगलेले आहे. गेल्या 25 वर्षांपासून ते हे शस्त्र सोबत बाळगीत आहेत. एखाद्याच्या जीविताला धोका असेल तर शासन त्यांना शस्त्र परवाना देत असते आणि असे परवानगी मिळालेले शस्त्र त्यांनी सोबत बाळगले पाहिजे, हेच अपेक्षित असते. मंत्री महोदय या पूर्वी सुद्धा हे शस्त्र बाळगीत होते. त्यामुळे आता कुणाला तरी भीती दाखविण्यासाठी त्यांनी ते बाळगलेले नाही. दुर्दैवाने ते अशा पध्दतीने खोचले गेले की, त्याचा काही भाग दिसत होता व त्या माध्यमातून इलेक्ट्रॉनिक मिडियाला खाद्य मिळाले. मला असे वाटते की, यामध्ये बेकायदेशीर असे काही घडलेले नाही.

श्री.सुनील तटकरे : सभापती महोदय, मंत्री महोदयांनी बेकायदेशीर शस्त्र बाळगले, असे माझे म्हणणे नाहीच. स्वतः मंत्री महोदयांना शस्त्र बाळगण्याएवढी राज्यातील कायदा व सुव्यवस्था ढासळली आहे का, एवढीच साशंकता आमच्या मनामध्ये आहे.

श्री.देवेंद्र फडणवीस : सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्यांनी कोणतीही साशंकता बाळगू नये आणि काळजीही करू नये.

सभापती महोदय, कायदा व सुव्यवस्थेच्या या चर्चेमध्ये सन्माननीय विरोधी पक्षनेते श्री.धनंजय मुंडे, सन्माननीय सदस्या श्रीमती शोभाताई फडणवीस, सन्माननीय सदस्य अॅड.अनिल परब, सर्वश्री.कपिल पाटील, जयंतराव जाधव, डॉ.नीलम गोन्हे, सर्वश्री चंद्रकांत रघुवंशी, ना.गो.माणार, आमचे मित्र प्रा.जोगेंद्र कवाडे, श्री.विनायकराव मेटे, अॅड.हुस्नबानो खलिफे, आमचे मित्र सन्माननीय सदस्य सर्वश्री प्रकाश गजभिये, जगन्नाथ शिंदे, रामहरी स्मनवर, आनंद ठाकूर, अनंत गाडगीळ, शरद रणपिसे, अॅड.राहुल नार्वेकर आणि काँग्रेस पक्षाचे माजी प्रदेशाध्यक्ष व सन्माननीय ज्येष्ठ सदस्य श्री.माणिकराव ठाकरे यांनी भाग घेतला असून आपले मनोगत व्यक्त केले आहे. सन्माननीय सदस्यांनी थोड्याबहुत प्रमाणात टिका केली असून काही चांगल्या सूचनाही केल्या आहेत.

श्री.देवेंद्र फडणवीस.....

सभापती महोदय, खरे म्हणजे, आम्ही यापूर्वी कायदा व सुव्यवस्था या विषयावरील चर्चेत सहभागी व्हायचो तेव्हा सर्वसाधारणपणे काही फॅक्ट्स मांडल्या जायच्या आणि काही बाबी माहितीच्या आधारावर मांडल्या जायच्या. पण या वेळी मात्र विरोधी पक्ष सदस्यांनी केवळ वृत्तपत्र कात्रणांच्या भरोशावर मुद्दे मांडले आहेत. वृत्तपत्रातील बातम्या खोट्या असतात, असे मी म्हणणार नाही. परंतु, आपल्यालाही माहित आहे की, अनेक वेळा त्या अतिरंजित स्वस्याच्या, अपुऱ्या माहितीच्या आधारावर दिलेल्या असतात.

सभापती महोदय, उदाहरणच द्यावयाचे झाले तर सन्माननीय विरोधी पक्ष नेत्यांनी असे सांगितले की, मुख्यमंत्री महोदय 15-15 दिवस, महिनाभर पोलीस महासंचालकांना वेळ देत नाहीत. खरे म्हणजे, मी मुख्यमंत्री पदी आल्यानंतर आम्ही नियमित बैठका घेऊन संपूर्ण आढावा घेत आहोत. आपल्याला कल्पना आहे की, राम प्रधान समितीने असे सांगितले होते की, राज्याच्या आणि केंद्राच्या इंटेलिजन्स एजन्सीजनी एकत्र बसून प्राप्त इंटेलिजन्सचा आढावा घेतला पाहिजे आणि त्या संदर्भातील कार्यवाही केली पाहिजे. दुर्दैवाने मागील काळात हे झाले नाही. परंतु, ही पध्दत मी सुरु केली आहे. मी स्वतः अशा प्रकारची बैठक चेअर करतो आणि राज्याचे पोलीस महासंचालक, केंद्र आणि राज्याच्या इंटेलिजन्स एजन्सीजचे प्रमुख अधिकारी एकत्रित बसून प्राप्त इनपुटची चर्चा करतो, कोणत्या इनपुट अॅक्शनेबल आहेत, कोणत्या नाहीत, याबाबतचा निर्णय घेतो आणि त्या पध्दतीने पुढील कार्यवाही होत असते. अशा प्रकारे कोऑर्डिनेशन करण्याचे काम आम्ही करीत आहोत. या शिवाय देखील राज्याच्या पोलीस महासंचालकांबरोबर माझ्या बैठका होत असतात. खरे तर हे येथे सांगायला नको. परंतु, तशा प्रकारचा प्रश्नच उपस्थित केला असल्यामुळे मी आपल्याला सांगू इच्छितो की, मी ज्यावेळी पोलीस महासंचालकांना याबाबत विचारले, त्यावेळी ते हसले आणि असे म्हणाले की, "आज माझ्या आणि तुमच्या जेवढ्या भेटी होत आहेत, जेवढे तुमच्याशी माझे कोऑर्डिनेशन होत आहे, तेवढे कदाचित यापूर्वीच्या मुख्यमंत्री किंवा गृह मंत्री महोदयांशी होऊ शकलेले नाही."

सभापती महोदय, म्हणूनच मी असे बोललो की, ऐकीव बातम्यांच्या भरोशावर, वृत्तपत्रातील बातम्यांच्या भरोशावर सन्माननीय विरोधी पक्ष नेत्यांनी बोलू नये. माहिती घेऊन बोलले पाहिजे.

30-03-2015 (असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

A-5

SRR/ AKN/ ST/

12:00

श्री.देवेंद्र फडणवीस.....

सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्य श्री.भाई गिरकर असे म्हणाले की, आकडेवारीच्या भरोशावर बोलले जाऊ नये. मी त्यांच्या मताशी पूर्णपणे सहमत आहे. आपण गेल्या 15 वर्षातील माझा रेकॉर्ड तपासून बघा, मी कधीही आकडेवारीच्या भरोशावर बोललेलो नाही. कारण, आकडेवारी महत्त्वाची नसते. समाजामध्ये कमी, अधिक प्रमाणात गुन्हे घडत असतात. परंतु, पोलीस स्टेशनमध्ये गेलेल्या व्यक्तीला न्याय मिळाला पाहिजे, चांगली वागणूक मिळाली पाहिजे, त्याची तक्रार खरी असेल तर ती नोंदवून घेतली गेली पाहिजे, त्या तक्रारीचा तपास होऊन गुन्हेगाराला अटक झाली पाहिजे, केवळ अटक होऊन चालणार नाही तर अपराधसिध्दतेचे प्रमाण वाढले पाहिजे, जो गुन्हा नोंदवून घेण्यात आला आहे, त्याचे चार्जशिट पाठविले गेले आहे आणि ते गुन्हा शाबित होण्याएवढे सर्वसमावेशक व विचारपूर्वक पाठविले गेले आहे, तो गुन्हा सिध्द झाला पाहिजे, या पध्दतीने पाठविले गेले आहे, या आधारावर आपण या व्यवस्थेचे मूल्यमापन केले पाहिजे.

सभापती महोदय, या प्रस्तावाच्या सूचनेतील विषयात सुस्वातीलाच "मागील चार महिन्यात राज्यातील कायदा व सुव्यवस्थेची निर्माण झालेली भीषण परिस्थिती," असे नमूद गेले असल्यामुळे फार जास्त नाही प्रण थोडी आकडेवारी या ठिकाणी मला दिली पाहिजे. कारण, या वाक्यातून असे ध्वनीत करण्याचा प्रयत्न झाला आहे की, आमचे सरकार आल्यानंतर गुन्हेगारी प्रचंड प्रमाणात वाढली आहे, गुन्हेगार बेलगाम झाले आहेत. त्यामुळे जाणीवपूर्वक काही आकडेवारी मी आपल्यासमोर मांडण्याचा प्रयत्न करणार आहे.

यानंतर श्री.वि.खर्चे.....

सभापती महोदय, मागील फेब्रुवारी व या फेब्रुवारी महिन्यात घडलेल्या गुन्ह्यांचे कॅम्पेरिझन केले तर मागील काळात खुनाच्या घटना 363 होत्या, आता 323 आहेत, म्हणजे 41 गुन्हे कमी झाले आहेत. खुनाचा प्रयत्न करण्याच्या घटना मागील काळात 420 वरून 384 वर आल्या आहेत. येथे देखील 36 गुन्हे कमी झाले आहेत, दरोडा टाकण्याचे प्रमाण 162 वरून 132 वर आले आहे. येथे देखील 40 घटना कमी झाल्या आहेत. जबरि चोरी करण्याच्या घटना मागील काळात 1771 होत्या आता 1468 झाल्या आहेत. येथे देखील 303 गुन्हे कमी झाले आहेत. चोरीच्या घटना 9307 होत्या. यामध्ये 1113 घटना कमी झाल्या आहेत. जेष्ठ नागरिकांच्या हत्या मागील काळापेक्षा तीन ने कमी झाल्या आहेत. सोनसाखळी खेचण्याच्या घटना 237 ने कमी झाल्या आहेत. त्यामुळे चार महिन्यात गुन्हेगारीच्या घटना वाढल्या असे म्हणण्यात काहीही तथ्य नाही. गुन्हेगारीच्या घटना कमी झाल्या तरी शासनाचे समाधान नाही. त्याचे कारण गुन्हेगारी घडतच आहेत. गुन्हेगारीच्या घटना कमी झाल्या पाहिजेत, लोकांना न्याय मिळाला पाहिजे. पोलीस स्टेशनमध्ये गेलेल्या व्यक्तीची तक्रार नोंदविली पाहिजे. गेल्या एक ते दीड वर्षात महिला व मुलांच्या संदर्भातील लैंगिक अत्याचारांच्या घटनांमध्ये वाढ झाली आहे. गुन्ह्यात का वाढ झाली हे समजून घेतले पाहिजे.

सभापती महोदय, माजी गृह मंत्री माननीय स्व.श्री.आर.आर.पाटील यांनी अतिशय स्पष्टपणे सांगितले होते की, निर्भया घटना झाल्यानंतर पॉस्को कायद्याची अंमलबजावणी सुरु करून फ्री रजिस्ट्रेशन करण्यात येत आहे. त्यामुळे पूर्वीच्या काळातील बलात्कार व विनयभंगाची व्याख्या आता वायडर झाली आहे. या वायडर व्याख्येमुळे जवळपास सर्व गुन्हे नोंदविले जात आहेत. गुन्हे घडणे योग्य नसले तरी जास्तीत जास्त गुन्ह्यांचे रजिस्ट्रेशन केले जाईल तेव्हाच गुन्ह्यांवर शासनाला चाप बसविता येईल. रेपच्या गुन्ह्यांमधील 80 ते 90 टक्के गुन्हे ओळखीच्या माणसांकडून होत असतात. अशा परिस्थितीत समाजात जरब बसवायची असेल तर त्या गुन्ह्यांचे रजिस्ट्रेशन झाले पाहिजे. त्यासाठी महिलांची सुरक्षितता वाढविली पाहिजे. साधारणपणे समाजातील प्रवृत्ती अशी असते की, जवळपासच्या माणसाकडून अशी घटना झाल्यावर बदनामीच्या भितीने ती घटना दाबून ठेवण्याचा प्रयत्न केला जातो. अशा घटनांचे रजिस्ट्रेशन वाढविण्याचा प्रयत्न शासनाकडून करण्यात येणार

श्री.देवेंद्र फडणवीस...

आहे. रजिस्ट्रेशन वाढल्यानंतर गुन्हे उघडकीस येतील व समाजात अशा प्रकारे वागलो तर काहीना काही तरी शिक्षा होते, अशी जाणीव लोकांना झाली तर कायद्याचा डिटरंट इफेक्ट दिसून येईल.

सभापती महोदय, हे सरकार स्थापन झाल्यानंतर कन्हीक्शन रेट वाढविण्याचा प्रयत्न करण्यात आला.. रेट ऑफ कन्हीक्शन वाढत नाही तोपर्यंत गुन्हेगारी कमी होणार नाही. गुन्हेगाराला माहिती असते की, मी गुन्हा केल्यावर मला तीन दिवस, चार दिवस किंवा सात दिवस पोलीस कोठडीत रहावे लागेल. मोठा गुन्हा केला असेल तर तीन महिने पोलीस कोठडीत रहावे लागते. बेल मिळाल्यावर वर्षानुवर्षे त्या केसचा निकाल लागत नाही. निकाल लागला तर सर्व साक्षीदार होस्टाईल होतात व गुन्हेगाराला सुटका मिळते असा प्रकार गुन्हेगाराला माहिती असतो. त्यामुळे तो गुन्हेगार गुन्हा करण्यास प्रवृत्त होतो. कन्हीक्शन रेट वाढविण्यासाठी शासनाने नवीन पॉलिसी तयार केली आहे. या पॉलिसीमध्ये आताच्या सर्व प्रलंबित खटल्यांचे पुनर्विलोकन करण्यात येणार आहे. राज्यातील सरकारी अभियोक्ता यांच्यावर अभियोग संचालनालयाचे नियंत्रण ठेवण्यात येणार आहे. प्रोसीक्युशनकडे कमी लक्ष देण्यात आल्यामुळे राज्यातील रेट ऑफ कन्हीक्शन कमी झाले आहे. अभियोग संचालनालयाचे नियंत्रण कमी करण्यात आल्यामुळे राज्यातील रेट ऑफ कन्हीक्शन कमी होत गेला आहे. त्या दृष्टीकोनातून हा निर्णय घेण्यात आला आहे.

सभापती महोदय, पोलीस आयुक्त, विशेष पोलीस महानिरीक्षक, पोलीस अधीक्षक, यांना त्यांच्या कार्यक्षेत्रासाठी निश्चित केलेल्या दरावर वकीलांचे पॅनल तयार करण्याचा अधिकार शासनाने दिला आहे. काही केसेस अत्यंत जटिल असतात. मोठ्या केसेसमध्ये विशेष वकीलाची आवश्यकता भासते. समोरच्या पार्टीकडून देशातील नामवंत वकील उभे केले जातात. मुख्यमंत्री महोदयांकडे स्पेशल कॉन्सिल मागण्यासाठी यावे लागते. यासाठी आता नामवंत वकीलाचे पॅनल तयार करण्यात आले आहे. त्या पॅनलमधून त्यांच्या फी प्रमाणे वकील घेण्यात यावा. सहाय्यक सरकारी अभियोक्ता यांच्या निवड प्रक्रियेत बदल केला आहे. ही गोष्ट खरी आहे व कोर्टाने देखील हे मान्य केले आहे की, सरकार जो वकील नियुक्त करतो, त्या वकीलाने सरकारची बाजू मांडली पाहिजे. कारण हा सरकारचा वकील असतो. सरकारची बाजू मांडणारा वकील नेमण्याचे अधिकार शासनाला आहेत, यामध्ये पारदर्शकता येण्यासाठी सरकारी वकील नियुक्त करण्याचे अधिकार एका समितीला दिले आहेत. या समितीत अॅडव्होकेट जनरल व विधी सचिवांचा समावेश आहे. त्यामुळे खालच्या

श्री.देवेंद्र फडणवीस...

पातळीपासून वरच्या पातळीपर्यंत पारदर्शी पध्दतीने वकीलांची नियुक्ती करण्याचे काम सुरु करण्यात आले आहे. रेट ऑफ कन्हीक्शन वाढविण्यासाठी अभियोक्त्यांना प्रशिक्षण देण्याचे सुरु करण्यात आले आहे. सर्व सरकारी अभियोक्ता, अतिरिक्त सरकारी अभियोक्ता आणि विशेष सरकारी अभियोक्ता यांच्या नियुक्तीसाठी दोन वर्षांचा कालावधी दिली आहे. पुनर्नियुक्ती देतांना त्यांचा रेट ऑफ कन्हीक्शन 25 टक्के पेक्षा जास्त असला पाहिजे. तो रेट 25 टक्केपेक्षा कमी असला तर त्यांना पुन्हा नियुक्ती देण्यात येणार नाही. असा निर्णय शासनाने घेतला आहे. न्यायालयीन बंदी, कच्चे कैदी यांच्या रिमांडच्यावेळी त्यांना न्यायालयात हजर करावे लागते. मागील काळात व्हीडीओ कॉन्फरन्सीची व्यवस्था करण्यात आली होती. यावर न्यायालयाने असा आक्षेप घेतला की, यासाठी फक्त आम्हाला एक रूम दिलेली आहे, आमचे काम सोडून आम्हाला त्या ठिकाणी जाता येत नाही. त्यामुळे त्याचा नोड सर्वांना देण्याचा निर्णय शासनाने केला आहे. अशा प्रकारे व्हीडीओ कॉन्फरन्सी प्रत्येक न्यायालयात सुरु करण्यात आले आहे. त्यामुळे न्यायालयीन कामकाज जलद गतीने करता येईल. साक्षीदाराच्या निर्वाह भत्त्यात दुप्पट वाढ करण्यात आली आहे. पंच आणि साक्षीदारासह प्रत्येक न्यायालयामध्ये साक्षीदाराला ब्रीफ करण्यासाठी जागा उपलब्ध नाही. 250 चौरस फूटांची सर्व सुविधांसह एक खोली प्रत्येक न्यायालयात बांधण्याचा निर्णय घेण्यात आला आहे. पूर्वी एक पैरवी पध्दत होती, या पध्दतीनुसार सरकारी पक्ष प्रोसीक्युशन व आय.ओ.साक्षीदाराला अगोदर घेऊन बसत होते. त्याला समजावून सांगत होते की, तुला कोणते प्रश्न विचारण्यात येऊ शकतात, तू काय बोलणार, त्याची उत्तरे काय आहेत, अशी पध्दत पुन्हा सुरु करण्यात आली आहे.

सभापती महोदय, दोषारोप पत्र दाखल करण्यापूर्वी छाननी समिती गठीत करण्यात आली आहे. दोषारोप पत्र दाखल करण्यात आपले राज्य टॉपवर आहे व अॅक्वीटलमध्ये देखील टॉपवर आहे. सर्वात जास्त दोषारोप पत्र महाराष्ट्रात दाखल होतात. अपराधी सुटण्याचे प्रमाण देखील महाराष्ट्रात जास्त आहे. यामध्ये अशी पध्दत तयार झाली आहे की, पुरावे असो किंवा नसोत, आपले अंग झटकून टाकण्यासाठी काही पोलीस अधिकारी दोषारोप पत्र दाखल करतात. ज्या ठिकाणी पुरावे आहेत तेथे दोषारोप पत्र दाखल केले पाहिजे. अनेक वेळा 25 टक्के केसेस

30-03-2015

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

B-4

WVK/ ST/ AKN/

प्रथम श्री.रोझेकर...

12:10

श्री.देवेंद्र फडणवीस...

फ्रिहोलस मोटीवेटेड असतात व संबंधितांकडे कोणताही पुरावा नसतो. अशा वेळी दोषारोप पत्र दाखल केले तर अपराधी सूटून जातत. ज्या केसेसमध्ये पुरावे उपलब्ध नाहीत व सकृत दर्शनी असे लक्षात येते की, ही केस खोटी आहे, अशा केसेससाठी समिती तयार करून ती समिती केसेसची छाननी करणार व त्यानंतर दोषारोप पत्र दाखल करणे आवश्यक आहे किंवा नाही याचा निर्णय घेण्यात येणार आहे. ज्या गुन्ह्यात सात वर्षे किंवा त्यापेक्षा जास्त शिक्षा नमूद केली आहे. अशा गंभीर गुन्ह्यांच्या प्रकरणामध्ये शक्यतोवर पंच हा सरकारी कर्मचारी असावा असा नियम करण्यात आला आहे. आपल्याकडे दुर्दैवाने पंच म्हणून सायकल रिक्शावाला, पान ठेलेवाला यांना बोलावून त्यांच्या सद्द्या घेण्यात येतात. त्यांना काहीही माहिती नसते व हे सर्व पंच होस्टाईल होतात. गुन्हेगार सुटण्याचे प्रमुख कारण हे आहे.

या नंतर श्री.बोरले...

UNCORRECTED COPY / NOT FOR PUBLICATION

श्री.देवेंद्र फडणवीस.....

त्यातील प्रमुख कारण असे आहे की, आपले साक्षीदार होस्टाईल होतात आणि त्यांचे होस्टाईल होण्याचे कारण असे आहे की, त्यांचे स्टेक काही नाहीत. त्यांना तुम्ही जबरदस्तीने पंच बनविले आहे. म्हणून गंभीर गुन्ह्यांमध्ये पंच हा सरकारी कर्मचारीच असावा, अशा प्रकारचा नियम आपण आता नव्याने केलेला आहे.

सभापती महोदय, राज्याच्या न्याय सहाय्यक वैज्ञानिक प्रयोग शाळांमध्ये आपण काही प्रयत्न करित आहोत. कारण, आपल्याला माहिती आहे की, राज्यात गंभीर गुन्हे घडल्यानंतर आज फॉरेन्सिक एव्हिडेन्स सर्वात महत्वाचा आहे. फॉरेन्सिक एव्हिडेन्स इररेप्युटेबल असतो. कारण, तो सायन्टेफिक असतो आणि त्यामुळे त्यावर विवाद होऊ शकत नाही. तो निर्वावाद असतो. आपले जे फॉरेन्सिकचे नेटवर्क आहे ते आपण अतिशय कमकुवत ठेवलेले आहे. मला कधी कधी आश्चर्य वाटते की, अगदी जवखेडा सारख्या घटनेमध्ये आपल्याला न्याय वैद्यक तपासण्या करावयाच्या होत्या त्याकरिता आपल्याला ते गुजरातला पाठवावे लागले, तर कधी हैद्राबाद येथे पाठवावे लागते. आपण असे म्हणतो की, आपले राज्य देशातील पुढारलेले राज्य आहे. मग आपल्या राज्यात चांगल्या न्याय वैद्यक प्रयोगशाळा का असू नयेत आणि म्हणून आपण या संदर्भात निर्णय केला. आपण ॲडिशनल 2 न्याय वैद्यक प्रयोगशाळा सुरु करित आहोत. देशात, जगात जे जे साहित्य उपलब्ध आहे ते सर्व आपल्या प्रयोगशाळांमध्ये उपलब्ध असले पाहिजे. आपण नार्को टेस्टसाठी हैद्राबाद येथे पाठवितो, लाय-डिटेक्टर टेस्टसाठी आणखी तिसरीकडे पाठवितो आणि याची पॅडन्सी किती आहे ? आपल्याला आश्चर्य वाटेल की, जे व्हाईस सॅम्पल आहेत त्याची आपल्या प्रयोगशाळेत तीन-तीन वर्षांची पॅडन्सी आहे. जर तीन वर्षांची पॅडन्सी राहिली तर कोणती केस क्रॅक कशी होईल ? आपल्या येथे मोठ्या प्रमाणावर पॅडन्सी आहे. कारण, आपण आपल्या प्रयोगशाळा मजबूत केल्या नाहीत, त्यामध्ये रिक्रुटमेंट केली नाही. आता आपण रिक्रुटमेंट करण्यासंदर्भातील आदेश दिलेले आहेत. त्या प्रयोगशाळांमध्ये नवीन इक्युपमेंट कसे घ्यायचे यासाठी आपण प्रयत्न सुरु केलेला आहे आणि साधारणपणे व्हाईस सॅम्पल असेल तर 7 दिवसात ते मिळालेच पाहिजे, तरच ती केस क्रॅक होईल. जर एखाद्या गंभीर गुन्ह्यामध्ये, स्पेशल केसमध्ये आपण एखादे व्हाईस

श्री.देवेंद्र फडणवीस.....

सॅम्पल, आपले जे विशेष कायदे आहेत त्या विशेष काद्यांमध्ये व्हाईस सॅम्पल आपण एव्हिडेन्स म्हणून स्वीकारतो आणि मग अशा परिस्थितीत तीन वर्षे व्हाईस सॅम्पल आले नाही तर आपण कशाच्या आधारार गुन्हा निकाली काढणार ? म्हणून आपण याबाबत देखील निर्णय केला आणि आपण प्रत्येक एसपीकडे आणि प्रत्येक आयुक्तालयाला एक मोबाईल फॉरेन्सिक व्हॅन देत आहोत की, ज्यावेळी गुन्हा घडतो त्यावेळी जर तातडीने फॉरेन्सिक एव्हिडेन्स जमा केले तर त्यातून आपल्याला गुन्हाच्या तपासामध्ये देखील मदत होते आणि चांगल्या प्रकारचे पुरावे मिळतात. त्यामध्ये जर एक-दोन दिवस गेले तर कोणी तरी तेथून सॅम्पल उचलतात आणि ते लॅबमध्ये पाठवितात. यामध्ये फार वेळ जातो. म्हणून आपण या निमित्ताने हा निर्णय देखील घेतलेला आहे.

सभापती महोदय, महिलांवर होणाऱ्या अत्याचाराची नोंद करणे व पिडीत महिला यांच्याशी संवाद ठेवण्यासाठी आपण राज्याच्या प्रत्येक पोलीस स्टेशनमध्ये महिला पोलीस अधिकारी नियुक्त करण्याचा निर्णय घेतलेला आहे. सन्माननीय सदस्य अॅड.राहुल नार्वेकर यांनी ऑल लेडीज पोलीस स्टेशन असावे, असे असे म्हटले होते. या संदर्भात बराच विचार करण्यात आला आणि असे लक्षात आले की, ऑल लेडीज पोलीस स्टेशन करून तितकासा फायदा होणार नाही. समजा आपण मुंबईमध्ये ऑल लेडीज पोलीस स्टेशन वरळी येथे स्थापन केले आणि नॉर्थ मुंबईमध्ये एखादी घटना घडली तर नॉर्थ मुंबईतून वरळी येथे यावे लागेल. म्हणून एक पोलीस स्टेशन करून भागणार नाही. या संदर्भात बराच विचार झाल्यानंतर महिलांवर होणाऱ्या अत्याचाराची नोंद करणे व पिडीत महिला यांच्याशी संवाद ठेवण्यासाठी राज्याच्या प्रत्येक पोलीस स्टेशनमध्ये महिला पोलीस अधिकारी नियुक्त करण्याचा आपण निर्णय घेतलेला आहे. त्यामुळे....

अॅड.राहुल नार्वेकर : सभापती महोदय, माझा पॉईंट ऑफ इन्फॉर्मेशन आहे. युनियन होम मिनिस्ट्रीचे डायरेक्टिव्हज आहेत की, प्रत्येक जिल्ह्यात एक ऑल वुमन पोलीस स्टेशन व्हावयास पाहिजे. इतर राज्यांमध्ये ते स्थापन झालेले आहे. महाराष्ट्र राज्यात ते अद्याप स्थापन झालेले नाही. म्हणून माझा शासनाला असा प्रश्न होता की, आपल्या राज्यात ते केव्हा स्थापन करण्यात येणार ?

अॅड.राहुल नार्वेकर.....

आपल्याला खरोखर महिलांना सुरक्षा द्यावयाची असेल, सुरक्षित वातावरण निर्माण करावयाचे असेल तर ऑल वुमन पोलीस स्टेशन स्थापन करणे आवश्यक आहे. आपण अनेक वेळा बघतो की, महिला पोलीस स्टेशनमध्ये जातात. त्यांना गुन्हा रजिस्टर करावयाचा असतो. परंतु, त्यांना वाटेल तसे प्रश्न विचारले जातात, त्यांना दोन-दोन दिवस पोलीस स्टेशनमध्ये ठेवले जाते. म्हणून ऑल वुमन पोलीस स्टेशन असेल तर संबंधित महिलेला घडलेल्या गुन्हाबाबत माहिती सांगणे अतिशय सोपे होईल. म्हणून केंद्र शासनाच्या ज्या डायरेक्टिव्हज होत्या त्याचे राज्य शासनाने कितपत पालन केलेले आहे ?

श्री.देवेंद्र फडणवीस : सभापती महोदय, केंद्र शासनाचे डायरेक्टिव्हज नाहीत. एक समिती नियुक्त करण्यात आली होती. त्या समितीने ज्या शिफारशी केल्या होत्या त्या शिफारशींमध्ये ऑल वुमन पोलीस स्टेशन तयार करावे, असे सांगण्यात आले होते. आम्ही या संदर्भात आमच्या पातळीवर वरिष्ठ अधिकाऱ्यांची बैठक घेतली आणि त्या बैठकीत त्यांनी सांगितले की, ज्युरिस्टीक्शनचे प्रॉब्लेम येतील. समजा आपण एक पोलीस स्टेशन तयार केले तर तो गुन्हा त्या पोलीस स्टेशनमध्ये रजिस्टर करावा लागेल किंवा दुसरीकडे रजिस्टर करून झिरोच्या आधारावर तो गुन्हा पुन्हा त्या पोलीस स्टेशनमध्ये पाठवावा लागेल. प्रत्येक संबंधित महिलेला त्या पोलीस स्टेशनमध्ये पाठवावे लागेल. त्यामुळे उलट यामध्ये खूप डिले होईल. म्हणून यावर उपाय काय ? कारण, महिलांवर होणाऱ्या अत्याचाराचे गुन्हे दाखल करून घेण्यासाठी महिला असल्याच पाहिजेत. देशात आपले राज्य पहिले राज्य असे आहे की, प्रत्येक पोलीस स्टेशनमध्ये महिला पोलीस अधिकारी आपण उपलब्ध करून देणार आहोत. जेणे करून पिडीत महिलांना त्या ठिकाणी आपला जबाब नोंदवावयाचा आहे किंवा तक्रार नोंदवावयाची आहे तर ती त्यांना त्या माध्यमातून नोंदविता येईल.

सभापती महोदय, महिलांवरील अत्याचाराच्या विरुद्ध आपण सार्वजनिक स्थळांच्या सुरक्षेचा आढावा घेण्याकरिता प्रत्येक पोलीस आयुक्तालयामध्ये एक समिती स्थापन करण्याचे आदेश दिलेले आहेत. आपल्याला माहिती आहे की, काही सार्वजनिक ठिकाणे अशी आहेत की, त्या ठिकाणी गुन्हे

श्री.देवेंद्र फडणवीस.....

घडतात. म्हणून अशा प्रकारची ठिकाणे कोणती आहेत ती आयडेंटिफाय करावयाची, तेथे सुरक्षितता कशी देता येईल, कोणत्या भागातून रात्रीच्या वेळी जास्त महिला प्रवास करतात, त्या भागात कोठे ब्लॉक स्पॉट्स आहेत, डार्क स्पॉट्स आहेत, याचाही आढावा घेण्याच्या संदर्भात आपण एक समिती स्थापन करण्याचे आदेश दिलेले आहेत. तसेच, महिलांवर होणाऱ्या अत्याचाराविरुद्ध कामगिरी करणाऱ्या नागरिकांकरिता आपण पुरस्कार देखील घोषित केलेला आहे. एक लाख रुपये आणि प्रशस्तीपत्र असे त्या पुरस्काराचे स्वरूप आहे. त्याच प्रमाणे, रेट ऑफ कन्व्हिक्शनमध्ये जे उत्तम काम करतील त्यांच्याकरिता देखील आपण पुरस्कार सुरु केलेले आहेत. मला असे वाटते की, आपण या पॉलिसीची अंमलबजावणी करण्यास देखील सुरुवात केलेली आहे. ज्यावेळी मी मुख्यमंत्री, गृहमंत्री म्हणून पदभार स्वीकारला त्यावेळी मी तातडीने पहिली बैठक जर कोणती घेतली असेल तर ती रेट ऑफ कन्व्हिक्शनच्या संदर्भात घेतली. आम्ही त्या बैठकीत मोठ्या प्रमाणावर निर्णय घेतले. मी आपल्याला सांगू इच्छितो की, राज्यात सन 2000 मध्ये रेट ऑफ कन्व्हिक्शन किती होता हे आपल्या लक्षात यावे यासाठी मी काही आकडेवारी देऊ इच्छितो. सन 2000 मध्ये 12.6, 2003 मध्ये 12.6, 2004 मध्ये 13.7, 2005 मध्ये 11.7, 2006 मध्ये 11.6, 2007 मध्ये 11.1, 2008 मध्ये 9.4, 2009 मध्ये 9.6, 2010 मध्ये 9, 2011 मध्ये 8.2, 2012 मध्ये 9.4, 2013 मध्ये 13.3 टक्के आणि फेब्रुवारी महिन्यातील रेट ऑफ कन्व्हिक्शन 28 टक्के आहे आणि तो मुंबई शहरात त्याहीपेक्षा जास्त आहे. त्यामुळे रेट ऑफ कन्व्हिक्शनमध्ये मोठ्या प्रमाणावर वाढ झालेली आहे आणि या 28 टक्के रेट ऑफ कन्व्हिक्शनमुळे देखील मी समाधानी नाही. कारण, एकेकाळी आपल्या राज्याने 33-34 टक्क्यांपर्यंत रेट ऑफ कन्व्हिक्शन बघितलेला आहे. जो पर्यंत आपण 50 टक्क्यांपर्यंत जात नाही तो पर्यंत आपण गुन्हेगारांवर जरब निर्माण करू शकत नाही. हे आव्हान मोठे आहे. हे एका दिवसात होण्यासारखे नाही. परंतु, आपण जो पर्यंत या दिशेने जात नाही तो पर्यंत आपण गुन्हेगारांवर जरब निर्माण करू शकत नाही. आपण आज 8 आणि 9 टक्क्यांवरून 28 टक्क्यांवर पोहोचत आहोत आणि ही पॉलिसी अॅडॉप्ट केल्यानंतर आपल्याला यामध्ये मोठ्या प्रमाणावर बदल दिसत आहे, ही देखील एक समाधानाची बाब दिसत आहे.

यानंतर श्री.भोगले.....

श्री.देवेंद्र फडणवीस....

महिलांवरील गुन्ह्यांबाबत माननीय सदस्या डॉ.नीलम गो-हे, श्रीमती शोभाताई फडणवीस यांनी अनेक विषय उपस्थित केले आहेत. न्या.धर्माधिकारी समितीने एकूण 5 अंतरिम अहवाल शासनास सादर केले आहेत. समितीच्या 61 शिफारशी गृह विभागाशी संबंधित असून त्यावर गृह विभागाने कार्यवाही सुरु केलेली आहे. 21 शिफारशी शासनाने टास्क फोर्सकडे पाठविल्या आहेत. लवकरात लवकर त्यावर देखील कार्यवाही केली जाईल. या शिफारशी योग्य प्रकारे कशा लागू होतील याचा प्रयत्न करू.

सभापती महोदय, विशाखा समिती आणि पास्को कायद्याबाबत मुद्दे मांडले गेले आहेत. राज्याच्या पोलिसांना अधिक जाणीव, जागृती असली पाहिजे. आपण कायदे करतो, समित्या स्थापन करतो, त्याची पूर्ण माहिती आपल्या पोलिसांना आहे की, असा प्रश्न मांडण्यात आला आहे. मला असे वाटते की, या संदर्भात पोलिसांचे अधिकाधिक प्रशिक्षण झाले पाहिजे. विशाखा समितीच्या संदर्भात जवळजवळ सर्व शासकीय विभागांनी समिती तयार केली आहे. त्यामध्ये अधिक सेन्सिटिव्हिटी, अधिक जाणीव व जागृती निर्माण करण्याची आवश्यकता आहे. निश्चितपणे त्या संदर्भात राज्य सरकार पुढाकार घेईल. या संदर्भातील प्रशिक्षण किंवा समजून सांगण्याचे जाणीव जागृतीचे कार्यक्रम हेतुपुरस्सर घेतले जातील, हे मी या निमित्ताने सांगू इच्छितो.

सभापती महोदय, आश्रमशाळेमध्ये काही घटना घडली, जिचा उल्लेख या ठिकाणी करण्यात आला. नायगाव, जि.नांदेड येथील घटनेमध्ये तीन आरोपींना अटक केली आहे. लातूर येथील घटना अतिशय गंभीर आहे. या घटनेमध्ये दोन आरोपी अटकेत असून मी निर्देश दिले आहेत की, यामध्ये आणखी कोण कोण आहे याचा तपास करण्यात यावा. त्यात रेक्टर याचा थेट संबंध नसला तरी त्याला याची माहिती होती की, हेतू चांगला नाही. त्याच्यावरही कारवाई केली असून आश्रमशाळेचे संचालक यांची देखील चौकशी करण्यास सांगितले आहे. अशा प्रकारच्या प्रकरणात कोणत्याही परिस्थितीत आपण तातडीने कारवाई केली पाहिजे. मी जिल्हाधिकाऱ्यांना देखील सांगितले की, तुम्ही स्वतः जाऊन भेट द्या. त्यांनी देखील घटनास्थळी भेट दिली आहे. कडक कारवाई करण्याचा प्रयत्न आपण करीत आहोत.

सभापती महोदय, चेन स्नॅचिंगच्या संदर्भात या ठिकाणी चिंता व्यक्त करण्यात आली. ही गोष्ट खरी आहे की, गेल्या काही वर्षात हे प्रकार खूप मोठ्या प्रमाणात वाढले आहेत. चेन

30-03-2015 (असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

D.2

SGB/ AKN/ ST/

12:30

श्री.देवेंद्र फडणवीस....

स्नॅचिंग करणारे अनेकदा विद्यार्थी आहेत, शिकले सवरलेले आहेत असे आढळून आले. छोट्या खेळाकरिता, आपली लकब पूर्ण करण्याकरिता अशा प्रकारचे काम करतात. महाराष्ट्र शासनाने दंड संहिता कलम 392 मध्ये संशोधन करून नवीन कलम 392 (अ) आणून या प्रकारच्या गुन्ह्यामध्ये कठोर शिक्षा करण्याचे ठरविले आहे. आज चेन स्नॅचिंग केल्याबद्दल आरोपीला अटक झाली तर तो एक दिवस पोलीस कस्टडीत राहतो, त्यानंतर त्याची सुटका होते. या संदर्भात कठोर शिक्षा होत नाही म्हणून कठोर शिक्षेची तरतूद करण्याचे ठरविले आहे. चेन स्नॅचिंग हा सुध्दा दरोडेखोरीचा गुन्हा ठरविला जाईल अशा प्रकारचा निर्णय घेतला आहे.

सभापती महोदय, आर्थिक गुन्हेगारीच्या संदर्भात अनेक माननीय सदस्यांनी या ठिकाणी मुद्दे मांडले आहेत. केबीसी, एनएसीएल, रायसोयी बँक, इमू पालन या संदर्भात झालेल्या फसवणुकीचे मुद्दे उपस्थित करण्यात आले. सुदैवाने राज्याचा एमपीडीए कायदा सुप्रीम कोर्टाने वैध ठरविला. त्यामुळे ठेवीदारांचे पैसे परत करण्याच्या दृष्टीने आपल्याकडे माध्यम उपलब्ध झाले आहे. एनएसीएल स्कॅममध्ये 6000 कोटी स्म्यांची मालमत्ता जप्त केली आहे. जेवढी लोकांची देणी आहे त्यापेक्षा अधिक मालमत्ता जप्त करू शकतो असे लक्षात येत आहे. ही मालमत्ता कशी विकायची या बाबतचे विशेषज्ञ आपल्याकडे उपलब्ध नाहीत. म्हणून आम्ही भारतीय रिझर्व्ह बँकेला विनंती केली आहे. त्यांनी आपल्याला त्यांचे विशेषज्ञ द्यावेत. अतिरिक्त जिल्हाधिकारी हे सक्षम प्राधिकारी असतात. ते आपली इतर सगळी कामे करून हे काम करू शकत नाहीत. म्हणून डेडिकेटेड सक्षम प्राधिकारी अधिकारी देऊन त्यांनी या कामात वेळेत लक्ष घालून लोकांचे पैसे परत करायचे असा प्रयत्न आहे.

सभापती महोदय, केबीसीच्या संदर्भातील प्रा.पाटील हे पळून गेले आहेत. त्यांना पकडण्यात आले होते. कोर्टाने त्यांना जामीन मंजूर केला. कोर्टाच्या माध्यमातून त्यांनी पासपोर्ट परत मिळविला आणि ते देशातून पळून गेले. रेड कॉर्नर नोटीस जारी केली आहे. 2000 कोटी स्म्यांची संपत्ती गोठविली आहे. वेगवेगळ्या ठिकाणी केबीसीच्या माध्यमातून घडलेले गुन्हे एकत्रितपणे सीआयडी क्राईम ब्रँचकडे देऊन त्यांची टीम आवश्यकता असेल तर जे काही इनपुट्स

मिळतात त्याच्या आधारे रेड कॉर्नर नोटीस जाहीर केली आहे. त्यांनी सिंगापूरला जाऊन या व्यक्तीला शोधून काढले पाहिजे. गुन्हा करून पळून जाण्याचे प्रमाण वाढले तर व्हाईट कॉलरमधील

..3..

30-03-2015 (असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

D.3

SGB/ AKN/ ST/

12:30

श्री.देवेंद्र फडणवीस....

गुन्हे मोठ्या प्रमाणात होत राहतील. म्हणून आपण आर्थिक गुन्ह्यांच्या संदर्भात विशेष सरकारी अभियोक्त्यांना मदत म्हणून सी.ए.चे पॅनेल तयार केले जाईल. अशा प्रकारच्या गुन्ह्यामध्ये सी.ए.ची आवश्यकता अधिक भासते म्हणून तेही आपण केले आहे.

सभापती महोदय, या संदर्भात शासनाने आणखी एक निर्णय घेतला आहे. जे काही तपासी अंमलदार असतात त्यांना आर्थिक गुन्ह्यांची तितकीशी माहिती नसते. म्हणून आरबीआय, सेबी यांच्या मदतीने त्यांच्या प्रशिक्षणाचा कार्यक्रम योजून अशा प्रकारच्या गुन्ह्यामध्ये त्यांना देखील मोठ्या प्रमाणात तपास नीट करता येईल.

सभापती महोदय, सायबर गुन्ह्यांच्या संदर्भात मुद्दा मांडण्यात आला आहे. इंटरनेट वापरणाऱ्यांची संख्या अलीकडच्या काळात महाराष्ट्रात सर्वात जास्त आहे. सायबर गुन्हे मोठ्या प्रमाणात वाढत आहेत. फेसबुकवर राष्ट्रीय नेत्यांचे किंवा ज्यांना महाराष्ट्रामध्ये खूप मानले जाते अशा पुढाऱ्यांचे विद्रूप केलेले चित्र अपलोड केले जाते. हे प्रकार विदेशातून केले जातात. देशाच्या सर्व्हरचा उपयोग केला जातो. शुक्रवार या दिवशी रात्रीच्या वेळी अशा प्रकारचे चित्र अपलोड केले जाते. त्याचे मॉनिटरिंग आपण सुरु केले आहे. मुख्य प्रश्न एवढाच आहे की, मॉनिटरिंग जरी करीत असलो तरी शुक्रवारी चित्र फेसबुकवर टाकल्यानंतर तातडीने ब्लॉक करण्याच्या संदर्भात दिल्ली येथील सर्ट या संस्थेमध्ये राहून त्याची माहिती दिली तर ते चित्र ब्लॉक करतात. त्यामध्ये दोन दिवसांचा कालावधी निघून जातो आणि दोन दिवसात आपल्या नागरिकांच्या भावना भडकावून दंगली होण्याची परिस्थिती येते. म्हणून राज्य सरकारने केंद्र सरकारला विनंती केली की, सर्ट या संस्थेची शाखा महाराष्ट्र राज्यात मुंबई येथे सुरु करण्यात यावी. माझी या संदर्भात केंद्रीय मंत्र्यांशी चर्चा झाली आहे. त्यांनी सकारात्मक भूमिका घेतली असून आपल्या राज्याला सर्टची शाखा मंजूर होईल. त्यामुळे सायबर गुन्ह्यांमध्ये मोठ्या प्रमाणात फेसबुकवर जी शारिरीक विद्रूप चित्रे टाकली जातात, ती तातडीने थांबविता येतील.

सभापती महोदय, क्रेडिट कार्ड, अवैध इलेक्ट्रॉनिक मनी ट्रान्सफर या संदर्भात पोलीस दलाला प्रशिक्षित करून 1000 लोकांचा फोर्स तयार करीत आहोत. सायबर गुन्हे मोठ्या प्रमाणात वाढत असल्यामुळे उपलब्ध फोर्स उपयोगी पडेल. मुंबईमध्ये असलेल्या एकमेव लॅबमध्ये अतिशय कमी साधनामध्ये चांगल्या पध्दतीचे काम करीत आहेत. त्या लॅबच्या भरवशावर गुन्हेयांवर नियंत्रण

...4..

30-03-2015 (असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

D.4

SGB/ AKN/ ST/

12:30

श्री.देवेंद्र फडणवीस....

करू शकत नाही. म्हणून 1000 लोकांचा फोर्स तयार करीत आहोत. त्याची व्यवस्था केली आहे. हा फोर्स कार्यान्वित झाल्यानंतर अशा प्रकारच्या गुन्हेयावर मोठ्या प्रमाणात काम करता येईल. सायबर लॅब नॅसकॉमच्या सहाय्याने उभी केली असून टप्प्याटप्प्याने प्रत्येक शहरामध्ये सायबर लॅब उघडण्याचा निर्णय घेतला आहे. प्रत्येक जिल्ह्यामध्ये किमान 5 अधिकारी आणि 10 कर्मचारी नेमून त्यांनी सायबर गुन्हेयावर नियंत्रण ठेवण्याचे किंवा डिटेक्शन करण्याचे काम करावे असा प्रयत्न आहे.

सभापती महोदय, माननीय सदस्य श्री.अनंत गाडगीळ यांनी मला एक पत्र पाठविले असून ते मला प्राप्त झाले आहे. मी तातडीने ते पत्र मुंबई पोलीस आयुक्तांकडे पाठविले.

नंतर इ.1...

श्री.देवेंद्र फडणवीस...

यातील एकूण घटनाक्रम बघितल्यानंतर जी काही कार्यवाही करायला पाहिजे होती ती योग्य प्रकारे झालेली नाही. सन 2013 मध्ये सन्माननीय सदस्य श्री.अनंत गाडगीळ यांचा नंबर ओएलएक्स वर देऊन मारुती कार विकायची आहे अशा प्रकारची जाहिरात करण्यात आली होती. याचा त्यांना फार त्रास सहन करावा लागला म्हणून त्यांनी तक्रार केली. त्यांच्या तक्रारीची चौकशी केल्यानंतर सन 2014 मध्ये पोलीस दफ्तरी ते प्रकरण बंद करण्यात आले आहे. पोलिसांचे असे म्हणणे आहे की, आम्ही ओएलएक्स कंपनीला ई-मेल करून देखील त्यांनी त्यास प्रतिसाद दिलेला नाही. त्यामुळे त्या केसमध्ये पुढे काहीही झाले नाही. ही बाब अतिशय गंभीर आहे. अशा प्रकारे ओएलएक्स कंपनी प्रतिसाद देणार नसेल आणि आम्ही गुन्हाचा तपास न करता प्रकरण फाईल करणार असू तर ते योग्य नाही. आम्ही ओएलएक्सला मेला पाठविल्यानंतर ते प्रतिसाद देत नसतील तर ते मान्य करण्यासारखे नाही. त्यामुळे मी सूचना दिल्या आहेत की, आपण कंपनीला कडक कळवावे. त्यासंबंधी ते कारवाई करणार नसतील तर त्यांच्यावर गुन्हा दाखल करावा असे देखील सूचित केले आहे. इंटरनेटचा वापर करून उद्या आपणा कोणालाही याचा त्रास होऊ शकतो. सन्माननीय सदस्य श्री.जयंतभाई पाटील यांची एखादी वस्तू विकणे आहे अशा प्रकारची जाहिरात कोणीही करू शकेल. त्यामुळे आपणाला विनाकारण रोजचे फोन येतील.

श्री.अनंत गाडगीळ : सभापती महोदय, माननीय मुख्यमंत्र्यांच्या भाषणात व्यत्यय आणावा या हेतूने मी उभा नाही. हा प्रकार मी स्वतः इन्हेस्टीगेट करण्यास सुस्त्रात केली होती. तत्कालीन सहआयुक्त (गुन्हे) यांच्याशी बोललो होतो. मी स्वतः इन्स्पेक्टरला माहिती दिली होती.

सभापती : मी सन्माननीय सदस्य श्री.अनंत गाडगीळ यांना सांगू इच्छितो की, मी मघाशी सन्माननीय सदस्य श्री.जाधव यांना सांगितले की, माननीय मुख्यमंत्र्यांचे उत्तर झाल्यानंतर आपणाला जे काही प्रश्न विचारावयाचे असतील ते विचारावेत. त्यामुळे कृपा करून आपण खाली बसावे.

श्री.देवेंद्र फडणवीस : सभापती महोदय, मी या प्रकरणाची माहिती सन्माननीय सदस्य श्री.अनंत गाडगीळ यांच्याकडून जखन घईन. पण विभागाकडून जे उत्तर आलेले आहे त्याने मी समाधानी नाही. त्यामुळे शेटच्या टप्प्या पर्यंत पोहोचलेच पाहिजे व तसा निश्चितपणे पोहोचण्याचा प्रयत्न केला जाईल.

सभापती महोदय, मेफेड्रॉनच्या संबंधी येथे खूप मोठी चिंता व्यक्त करण्यात आली. आपले सरकार आल्यानंतर मेफेड्रॉनचा नार्कोटीक्स ड्रगमध्ये समावेश करण्याचे केंद्र सरकारला सुचविण्यात आले होते. आमचा प्रस्ताव केंद्र सरकारने मान्य केल्यामुळे आता मेफेड्रॉनचा (एम.डी.) चा समावेश हा नार्कोटीक्समध्ये झालेला आहे. येथे मरीन ड्राईव्ह पोलीस स्टेशनचा उल्लेख करण्यात आला आहे. श्री.धनराज बाबूराव काळोखे यांचा उल्लेख करण्यात आला आहे. पोलीस स्टेशनमधील अलमारीमध्ये एम.डी.सापडले आहे. सभागृहातील सर्व सन्माननीय सदस्यांनी सांगितले आहे की, हे काही एकटा माणूस करू शकत नाही. आमचा देखील तोच व्दू आहे. त्यामुळे आम्ही कडक तपासणीचे आदेश दिले आहेत. यात एक महिलेचा देखील समावेश आहे. तिला देखील शोधण्याचे काम जोरात सुरु आहे. या संदर्भात मी सभागृहाला निदेश दिला आहे की, आवश्यकता असेल तर ज्या पोलीस हवालदाराकडे एम.डी.सापडले आहे त्याची नार्को टेस्ट करण्यात यावी. त्यातून यात नेमके कोणकोण आहेत हे देखील आपल्या लक्षात येऊ शकेल आणि तसे निदेश देखील पोलीस विभागाला दिलेले आहेत. एकदा माणूस हे करू शकत नाही. यात कोणकोण गुंतलेले आहेत हे समोर येत नाही तो पर्यंत अशा प्रकरणात आपण फार काही कारवाई करू शकणार नाही.

या बरोबरच आपण अँन्टी करप्शन विभागाचे बळकटीकरणाचे काम सुरु केले आहे. आरोपींची संपत्ती जप्त करण्याचे आदेश आपण दिलेले आहेत. यासंबंधी मुख्यमंत्री किंवा गृह मंत्री कार्यालयात कुठलीही पेंडन्सी राहिलेली नाही. ज्या फाईल्स आमच्याकडे येतात त्याला आम्ही तातडीने मान्यता देतो. 90 दिवसात प्रॉस्यक्युशनला मान्यता मिळणार नाही ते मान्य झाले आहे असे समजून अँन्टी करप्शनने पुढे गेले पाहिजे. आमच्या असेही लक्षात आले की, ज्यांचे

कन्हीक्शन झाले होते असे अनेक कर्मचारी शासकीय नोकऱ्यांमध्ये होते. त्या सर्वांना काढण्याचे काम आपण सुरु केले आहे. आता फक्त 7 कर्मचारी/अधिकारी फक्त राहिलेली आहेत. ज्यांना फायनल नोटीसा देण्यात आलेल्या आहेत त्यांना देखील काढण्यात येणार आहे. तसेच ट्रॅपमध्ये सापडलेले अनेक कर्मचारी आहेत. जे निलंबित देखील झाले होते. त्यांच्यावर देखील कारवाई करण्याचे काम मोठ्या प्रमाणावर सुरु करण्यात आले आहे. यासंबंधी माननीय मुख्य सचिवांना दर आठवडल्या किती प्रकरणे आली व त्यावर कोणती कारवाई केली याचा आढावा घेण्यास सांगितले आहे. अशा आपण आता वेगाने कारवाई सुरु केलेली आहे.

पोलिसांच्या घरांची समस्या देखील अत्यंत महत्त्वाची आहे. मनुष्य बळाच्या तुलनेत एकूण 38.9 टक्के घरे आज उपलब्ध आहेत. त्यामुळे घरांचा स्टॉक मोठ्या प्रमाणावर उपलब्ध झाला पाहिजे म्हणून आपण प्रयत्न केला आहे. सर्व घरे बांधायची म्हटली तर त्यासाठी 1200 कोटी रकमांची गुंतवणूक करावी लागेल. आपल्या साधनसंपत्तीचा विचार करता एकत्रित एवढी गुंतवणूक करणे शक्य नसल्यामुळे मार्ग काढला आहे. मागच्या काळात पोलीस हौसिंगने सांगितले होते की, जर आपण शहरात एफएसआय वाढवून दिला तर त्यातून हौसिंग स्टॉक उभा राहू शकेल. आपले सरकार आल्यानंतर आपण त्यास मान्यता दिलेली आहे. अ वर्गात मोडणाऱ्या शहरांसाठी आपण चार पर्यंत एफएसआय दिलेला आहे. त्यानंतर 3 पर्यंत, 2.5 पर्यंत एफएसआय दिलेला आहे. त्यातून मोठ्या प्रमाणावर हौसिंग स्टॉक उभा करण्याचा प्रयत्न करणार आहोत. काल बजेटमध्ये लकडगंज येथे स्मार्ट पोलीस स्टेशन निर्माण करण्याची घोषणा झाली. आपण चार एफएसआय दिल्यामुळे तेथे शासनाचा पैसा न गुंतविता पोलीस स्टेशन व त्यासाठी आवश्यक असलेले सर्व विभाग तसेच डीसीपीपासून सर्व अधिकाऱ्यांची घरे व नागपूरातील जवळपास 800 कर्मचाऱ्यांची घरे एकत्रितपणे तेथे बांधू शकणार आहोत. त्यामुळे एक मोठी तफावत या माध्यमातून दूर होणार आहे. मुंबईमध्ये देखील आपण अशाच प्रकारचे काम करण्याचे ठरविले आहे.

या सोबत मला सांगताना समाधान वाटते आहे. आमचे पोलीस सुट्टीच्या दिवशी काम करायचे. सुट्टीच्या दिवशी त्यांना आपण फक्त 60 रुपये देत होतो. त्यांना सुट्टीच्या दिवशी मिनीमम व्हेजेस देखील देत नव्हतो. जे कंत्राटी पद्धतीने काम करतात त्यांचा पगार देखील चौप्पट होता. ज्या सुट्टीच्या दिवशी पोलीस काम करेल त्या दिवशीचा पूर्ण पगार देण्याचा निर्णय राज्य सरकारने घेतलेला आहे. पोलिसांची खूप वर्षाची मागणी होती. एक प्रकारे त्यांच्यावर अन्याय होत होता. तो दूर करण्याचे काम राज्य सरकारने केलेले आहे.

ज्या दिवशी आपली चर्चा सुरु झाली त्या दिवशीच पनवेल येथे चर्चवर हल्ला झाला. याबाबत पोलिसांनी अतिशय वेगाने कारवाई केली. या प्रकरणी चार आरोपींना पकडण्यात आले असून त्यातून काय निष्पन्न झाले आहे हे आपणा सर्वांना माहित आहे. यातील जो प्रमुख आरोपी आहे त्याचा अवैध धंदा होता. त्यावर पोलिसांनी छापा मारला. त्याला असे वाटले की, हा छापा चर्चच्या सांगण्यानुसार मारण्यात आला आहे. त्यामुळे इतर तीन आरोपींना त्याने हुसकावले व चर्चवर हल्ला करण्यास सांगितले. हे चारही आरोपी अटकेत असून त्यांच्या विरुद्धचे पुरावे देखील सापडले आहेत. कॅमेरात जो शर्ट दिसत होता तो सापडलेला आहे. त्यांचे आयडेंटिफिकेशन झाले असून चौधांनी गुन्हाही कबूल केलेला आहे.

त्याच प्रमाणे श्री.दीपक कोलते, पोलीस नाईक यांच्या मृत्यू संदर्भात तीन आरोप निष्पन्न झाले आहेत. त्यापैकी एका आरोपीला अटक देखील करण्यात आली आहे. त्यांच्या कुटुंबाला शहीद पोलिसांच्या वारसदारांनप ज्या सवलती दिल्या जातात त्या देण्यात याव्यात अशा प्रकारची मागणी करण्यात आली होती. श्री.कोलते यांनी संबंधितांना पोलीस स्टेशनवर हजर व्हावे असे सांगितल्यामुळे त्यांच्यावर हल्ला झालेला आहे. तो आपली एक प्रकारे ड्युटीच बजावत होता. त्यामुळे तो हल्ला देखील तशाच प्रकारचा समजून शहीद पोलिसांच्या वारसदारांना मिळणाऱ्या सर्व सवलती त्या त्यांच्या कुटुंबियांना देण्याचा निर्णय शासनाने घेतलेला आहे.

यानंतर श्री.जुन्नरे....

श्री.देवेंद्र फडणवीस

सभापती महोदय साधारणतः 2004 सालापासून वाळीत टाकण्याची प्रकरणे उजेडात आली आहेत. यासंदर्भात एकंदर 34 गुन्हे दाखल झाले असून 28 गुन्ह्यांमध्ये दोषारोपपत्र देखील दाखल झालेले आहे. वाळीत टाकण्याची प्रकरणे ही समाजातील एक विकृती आहे. अशा प्रकारे कोणाला वाळीत टाकले जात असेल तर ते मानवतेला काळिमा फासणारे असून हा प्रकार अजिबात सहन केला जाणार नाही. त्यामुळे वाळीत टाकण्याच्या संदर्भात शासनाने एक विशेष कायदा तयार करण्याचे ठरवले असून यासंदर्भातील ड्राफ्ट कायदा मंजूर होण्याच्या आधी संक्युलेट करण्यात येईल. समाजातील वेगवेगळे एनजीओ तसेच सभागृहातील सन्माननीय सदस्यांचे मत ड्राफ्ट तयार होत असतांना जाणून घेऊन त्यानंतर ड्राफ्ट फायनल करून हा ड्राफ्ट संक्युलेट केला जाईल तसेच तो वेबसाईटवर सुध्दा टाकला जाईल.

सभापती महोदय, लातूर येथे गनिमीकावा संघटनेने जे कृत्य केले होते त्यातील सहा आरोपींना अटक करून त्यांच्यावर कडक कारवाई करण्यात आलेली आहे.

सभापती महोदय, लोणावळा येथील घटनेत जो अत्याचार झाला होता त्यासंदर्भात परवाच्या लक्षवेधी सूचनेच्या माध्यमातून माहिती दिली असून यासंदर्भातील आरोपी सापडलेला आहे. तो बिहार राज्यात लपला आहे. या आरोपीला पकडण्यासाठी आपली टीम गेली असून आरोपीला पकडण्याचे प्रयत्न सुरु आहेत.

सभापती महोदय, बर्दापूर-गेवराई येथील महिलेवरील अत्याचाराचे जे प्रकरण आहे, त्यातील 7 आरोपींना अटक करण्यात आली असून आरोपींवर कडक कारवाई सुरु आहे.

सभापती महोदय, नागपूर येथील खंडणी प्रकरणात 6 आरोपींना अटक करण्यात आली असून यासंदर्भात अनेक लोकांवर कारवाई करण्याचे आदेश देण्यात आलेले आहेत.

सभापती महोदय, कायदा व सुव्यवस्थेच्या चर्चेच्या संदर्भात या ठिकाणी अनेक सन्माननीय सदस्यांनी विचार व्यक्त केले असून त्यांच्या प्रश्नांना सविस्तर उत्तरे देण्याची माझी इच्छा आहे परंतु वेळेच्या मर्यादेमुळे सर्व सन्माननीय सदस्यांच्या प्रश्नांना या ठिकाणी मी उत्तर देऊ शकत नाही.

श्री.देवेंद्र फडणवीस

सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्या डॉ.नीलम गोऱ्हे यांनी सीआरपीएफच्या संदर्भात उल्लेख केला असून यासंदर्भात 27 तारखेला निर्णय झाला असून यातील आरोपींना 10 वर्षांची शिक्षा कोर्टाने दिलेली आहे.

सभापती महोदय, या चर्चेच्या निमित्ताने विविध मुद्दे उपस्थित करण्यात आले होते व त्या मुद्द्यांना उत्तरे देण्याचा प्रयत्न मी केला आहे. परंतु तरी देखील ज्या सन्माननीय सदस्यांच्या प्रश्नांना उत्तर देण्याची संधी मिळाली नाही त्यांना लेखी उत्तर देण्याचा मी प्रयत्न करणार आहे.

सभापती महोदय, भद्रावती प्रकरणात निश्चितपणे चौकशी केली जाईल, एवढे मी या निमित्ताने सांगू इच्छितो.

सभापती महोदय, सन्माननीय विरोधी पक्ष नेत्यांनी अनिल जयसिंगानिया या व्यक्तीला पोलिसांकडून संरक्षण देण्यात आल्याचा मुद्दा उपस्थित केला होता. या प्रकरणामध्ये माहिती घेतली असता या व्यक्तीला कोणत्याही प्रकारचे पोलीस संरक्षण मिळालेले नाही. या व्यक्तीला कोणी सुरक्षा दिली या संदर्भातील चौकशी करण्याचा निर्णय शासनाने घेतला असून ती माहिती सभागृहाला निश्चितपणे दिली जाईल. या व्यक्तीला 1998 पासून पोलीस संरक्षण देण्यात आले होते परंतु दोन वर्षांनंतर त्याचे पोलीस संरक्षण काढले असून या व्यक्तीला आता पुन्हा संरक्षण दिले गेले आहे, असा उल्लेख माननीय विरोधी पक्ष नेत्यांनी केलेला आहे. त्यामुळे पोलीस संरक्षण कोणी दिले, कसे दिले याबाबतची सर्व चौकशी करण्यात येईल.

सभापती महोदय, या ठिकाणी कायदा व सुव्यवस्थेच्या संदर्भात आकडेवारी यासाठीच दिली की, चार महिन्यात राज्यामध्ये गुन्हेगारी वाढली आहे, हे दाखवण्याचा प्रयत्न करण्यात आला होता. परंतु राज्यात गेल्या चार महिन्यात गुन्हेगारी वाढली नाही, हे दाखवण्यासाठीच मी या ठिकाणी आकडेवारी दिली आहे. राज्याचा रेट ऑफ कन्व्हिक्शन किती वेगाने वाढतो आहे हे यावरून दिसून येते. आपल्या राज्यासमोर मोठ मोठी आव्हाने असून या आव्हानांचा सामना आपल्या सर्वांना मिळून करावयाचा आहे. राज्यामध्ये कायदा व सुव्यवस्था राखण्याच्या दृष्टीने पोलिसांच्या मदतीने आणि सभागृहातील सर्व सन्माननीय सदस्यांच्या मदतीने राज्य सरकार उचित पाऊले उचलत असून याचा प्रभाव थोड्याच काळात आपल्याला दिसून येईल, एवढे सांगून मी माझे बोलणे संपवतो.

सभापती : कायदा व सुव्यवस्थेचा प्रस्ताव सन्माननीय विरोधी पक्ष नेते श्री. धनंजय मुंडे यांनी मांडला असून ते आता सभागृहात उपस्थित नाहीत. खरे म्हणजे राईट टू रिप्लायची संधी त्यांना मिळावयास हवी होती. कायदा व सुव्यवस्थेचा प्रश्न गंभीर आहे. आजच्या कामकाजानुसार दुपारी 1.15 वाजता प्रश्नोत्तराच्या तासाला सुखात होणार असून प्रश्नोत्तराचा तास देखील तितकाच महत्वाचा आहे. मी 1-2 सन्माननीय सदस्यांना प्रश्न विचारण्याची संधी देणार आहे. हा प्रेसिडेंट न मानता केवळ एक अपवाद आहे, एवढे मी या निमित्ताने सांगू इच्छितो. आता सन्माननीय सदस्य श्री.सुनील तटकरे यांनी प्रश्न विचारावा.

श्री.सुनील तटकरे : सभापती महोदय, सन्माननीय मुख्यमंत्र्यांनी कायदा व सुव्यवस्थेच्या संदर्भात भाष्य करित असताना त्यांच्या एका तासाच्या भाषणात दुर्दैवाने कॉ.पानसरे यांच्या हत्येच्या संदर्भात कोणत्याही प्रकारे भाष्य केले नाही. या प्रकरणाचा तपास कोठपर्यंत आला हे आम्हाला जाणून घ्यावयाचे नसून आरोपींना अटक झाली पाहिजे अशी आमची भूमिका आहे. या संदर्भात माननीय मुख्यमंत्र्यांकडून उत्तरे येणे अपेक्षित होते.

सभापती महोदय, या ठिकाणी माननीय मुख्यमंत्र्यांनी गुन्ह्यांचे प्रमाण घटले असून काही आकडेवारी दिलेली आहे. अशाच प्रकारची आकडेवारी स्व.गृहमंत्री श्री. आर.आर.पाटील यांनी या सभागृहात दिली होती. पोलीस स्टेशनमध्ये गेलेल्या प्रत्येक गुन्ह्यांची नोंद कशी होईल, याबाबतची खबरदारी त्यांनी घेतली होती. आकडेवारीच्या खोलात मला जायचे नाही. परंतु खरोखर गुन्ह्यांची नोंद झाली आहे की, नाही हे तपासणे अतिशय आवश्यक आहे. सरकार बदलल्यानंतर सुखातीच्या काळात वेगळ्या भावना निर्माण करण्याच्या दृष्टिकोनातून तसा प्रयत्न होऊ शकतो. परंतु पोलीस स्टेशनमध्ये प्रत्येक गुन्ह्यांची नोंद व्हावी अशी मी माननीय मुख्यमंत्री महोदयांना विनंती वजा सूचना करू इच्छितो.

सभापती महोदय, या ठिकाणी माननीय मुख्यमंत्र्यांनी रेट ऑफ कन्हीक्शन वाढल्याची माहिती दिलेली आहे. गंभीर गुन्ह्यांची ट्रायल चार दिवस नाही तर चार महिने सुध्दा संपत नसून ती दीर्घ काळ सुरु असते. आता आपण रेट ऑफ कन्हीक्शन वाढल्याची माहिती दिलेली आहे.

श्री.सुनील तटकरे

ती सीआरपीसीच्या कलम 279 ते 283 अन्वये जागेवर गुन्ह्यांचा दंड आकारून सोडण्यात येते त्या प्रकारातील आहे का ? चार्जशिटसह गुन्हेगाराला कोर्टात नेण्यात येते, दंड घेऊन गुन्हा सिध्द झाला, हे वाहतुकीच्या प्रकरणात दाखवण्यात येते. हा प्रकार गेल्या चार महिन्यात 100 ते 150 प्रकरणात झालेला आहे. त्यामुळे रेट ऑफ कन्व्हिक्शन वाढल्याचे चित्र निर्माण होऊ शकते. या संदर्भातील माहिती सभागृहासमोर येणे अत्यंत आवश्यक आहे.

सभापती महोदय, लैंगिक प्रकरणातील महिला, बालिका किंवा अन्य यांना पोलीस चौकीमध्ये मिळणारी वागणूक, कोर्टांमध्ये क्रॉसचेकींगमध्ये विचारले प्रश्न अनेक वेळा लाजिरवाणे असतात. त्यामुळे यामध्ये सुधारणा करण्यासाठी प्रयत्न करणे अत्यंत आवश्यक आहे.

सभापती महोदय, एमडी ड्रग्समध्ये वरिष्ठ पोलीस, आयपीएस अधिकाऱ्यांची नावे आली होती. त्यामुळे या संदर्भातही माननीय मुख्यमंत्री महोदयांनी खुलासा करणे अत्यंत आवश्यक आहे.

सभापती महोदय, मुंबईतील नाईट लाईफच्या संदर्भात वर्तमानपत्रात सतत वाचावयास मिळत आहे. त्यामुळे या संदर्भातील राज्य सरकारची भूमिका माननीय मुख्यमंत्र्यांनी स्पष्ट करावी अशी माझी विनंती आहे.

श्री.देवेंद्र फडणवीस : सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्य श्री.सुनील तटकरे यांनी कॉ.पानसरे यांच्या हत्येच्या संदर्भात मुद्दा उपस्थित केला आहे. या विषयाच्या संदर्भात मी सभागृहात अनेक वेळा माहिती दिली असून यासंदर्भात मी पुन्हा सांगू इच्छितो की, याबाबतीत 20 पथकांची नियुक्ती करण्यात आली असून या 20 पथकांनी काम देखील सुरु केले आहे. याप्रकरणात काही लीड्स मिळाले असून त्यावर काम सुरु आहे. या प्रकरणात एक मोटर सायकल सापडली असून या मोटरसायकलचा वापर या गुन्ह्यामध्ये झाला असावा अशी शक्यता आहे. ही मोटरसायकल चोरीची असून तिच्या मेकवरून शोध घेण्याचे काम सुरु आहे. या विसही टिमला कोणत्याही परिस्थितीत, कोणाचाही मुलाहिजा न बाळगता काम करण्यास सांगण्यात आले आहे. या टिमला हे देखील सांगण्यात आले आहे की, आवश्यक असेल तर त्यांनी फॉरेन एक्सपर्ट बोलवावे किंवा देशातील एक्सपर्ट बोलवावे. यामध्ये जे काही फुटेज आहेत ते एक्सपांड करण्याचे काम

30-03-2015

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

F-5

SGJ/ ST/AKN/ KTG/

प्रथम श्री. भारवि.....

12:50

श्री.देवेंद्र फडणवीस

आपल्या देशात होत नसेल तर जगातील ज्या लॅबमध्ये होत असतील त्या लॅबमधून ते करावे.
यासाठी या टिमला सर्व काही उपलब्ध करून देण्यात आले असून यासंदर्भात त्यांनी कार्यवाही
देखील सुरु केली आहे.

यानंतर श्री. अजित.....

UNCORRECTED COPY / NOT FOR PUBLICATION

30-03-2015

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

G-1

AJIT/ AKN/ ST/ KTG/

पूर्वी श्री.जुन्नरे...

13:00

श्री.देवेंद्र फडणवीस...

सभापती महोदय, रेट ऑफ कन्हीक्शन वाढलेला आहे खुनामध्ये 29 टक्के झालेला आहे. बलात्काराच्या घटनेमध्ये 21 टक्के झालेला आहे. जबरी चोरीमध्ये 35 टक्के झालेला आहे. चोरीमध्ये 26 टक्के झालेला आहे. महत्वाच्या गुन्ह्यांमध्ये रेट ऑफ कन्हीक्शन वाढलेला आहे.

सभापती महोदय, महिला आणि मुलांच्या संदर्भातील केसेसमध्ये विशेष न्यायालयाची स्थापना केलेली आहे. त्याचे सेन्सेटायझेशन केलेले आहे. त्यांची सुनावणी इन कॅमेरा चालली पाहिजे असा आपण प्रयत्न करीत आहोत आणि कोर्टाने देखील ते मान्य केलेले आहे.

सभापती : सभागृहाने प्रस्तावावर विचार केला आहे.

सभागृहाची विशेष बैठक आता स्थगित होत आहे. सभागृहाची नियमित बैठक दुपारी 1.15 वाजता पुन्हा सुरु होईल.

(सभागृहाची बैठक दुपारी 1.00 ते 1.15 वाजेपर्यंत स्थगित झाली.)

यानंतर श्री.बोर्डे...

(स्थगितीनंतर)

(सभापतीस्थानी माननीय सभापती)

श्री.माणिकराव ठाकरे : सभापती महोदय, प्रश्नोत्तराच्या तासाला सुखात होणार आहे. परंतु सभागृहात एकही कॅबिनेट मंत्री उपस्थित नाहीत, ही गंभीर बाब आहे.

सभापती : मी सन्माननीय राज्यमंत्र्यांना सांगू इच्छितो की, प्रश्नोत्तराचा तास हा सर्व सन्माननीय सदस्यांच्या दृष्टीने अत्यंत जिद्दाळ्याचा विषय आहे. शासनाचे प्रतिनिधी या नात्याने आपण हा विषय अत्यंत गांभीर्याने घ्यावा, असे माझे आपल्याला निदेश आहेत.

प्रा.राम शिंदे : सभापती महोदय, आजच्या प्रश्नोत्तराच्या यादीतील अनुक्रमांक-1 चे उत्तर देण्यासाठी माननीय महिला व बाल कल्याण राज्यमंत्री सभागृहात उपस्थित आहेत. शिवाय सार्वजनिक आरोग्य राज्यमंत्री या नात्याने मी सुध्दा उपस्थित आहे. त्यामुळे आपण प्रश्नोत्तराच्या तासाला सुखात करावी, अशी माझी विनंती आहे.

(विरोधी पक्षाचे अनेक सन्माननीय सदस्य एकाच वेळी बोलण्याचा प्रयत्न करतात.)

सभापती : सभागृहात कॅबिनेट मंत्री उपस्थित नसल्यामुळे मी सभागृहाची बैठक 5 मिनिटांसाठी स्थगित करित आहे.

(सभागृहाची बैठक दुपारी 1.16 ते 1.21 वाजेपर्यंत स्थगित झाली.)

नंतर श्री.कांबळे....

UNCORRECTED COPY / NOT FOR PUBLICATION

ता.प्र.क्र.3647.....

प्रा.राम शिंदे.....

सन्माननीय सदस्यांनी प्रश्न उपस्थित केल्यानंतर त्यांना उत्तराचे पूर्णपणे आकलन होण्यासाठी आणि नवीन उपप्रश्न निर्माण होऊ नये म्हणून मी अधिकची माहिती देत आहे.

सभापती : बीड जिल्ह्यात बुध्दीमत्तेला काही कमतरता नाही, हे सर्वांना माहित आहे.

प्रा.राम शिंदे : सभापती महोदय, सह संचालक, आरोग्य सेवा, जिल्हा परिषद स्तर यांना कार्यवाही संदर्भात आदेश दिलेले आहेत. सह संचालकांनी संबंधित अधिकाऱ्यांवर ॲक्शन घ्यावी, चौकशी करावी, यादृष्टीने दिनांक 26/03/2015 रोजी आदेश दिलेले आहेत.

श्री.माणिकराव ठाकरे : सभापती महोदय, उपकेंद्राच्या संदर्भातील हा प्रश्न आहे. मौजे लिंबार्स् येथील मंजूर उपकेंद्र मौजे सांडरवन येथे शिफ्ट करण्याच्या दृष्टीने काही लोकांनी प्रयत्न केले असून तशा प्रकारचा प्रस्ताव संबंधित अधिकाऱ्यांनी शासनाकडे पाठविलेला आहे. असा बदल करण्यासंबंधी शासनाला कोणाची पत्रे प्राप्त झाली, कोणी शासनाला शिफारशी केल्या, अधिकाऱ्यांनी शिफारशी केल्या का, लोकप्रतिनिधींनी शिफारशी केल्या का, या संदर्भातील माहिती मंत्री महोदय सभागृहाला देतील का ?

प्रा.राम शिंदे : सभापती महोदय, बृहत आराखड्याच्या नियमानुसार उपकेंद्र मंजूर केले जात असते. दिनांक 17 जानेवारी, 2013 च्या बृहत आराखड्यासंबंधीच्या शासन निर्णयानुसार मौजे लिंबार्स् येथे उपकेंद्र मंजूर करण्यात आले होते. दोन उपकेंद्रात 6 किलो मीटर एवढे अंतर असावे, गावाची लोकसंख्या 500 पेक्षा जास्त असावी, आदिवासी व डोंगराळ भाग असावा आणि लोकप्रतिनिधींच्या काही सूचना असतील तर त्याही विचारात घेण्यात याव्यात, अशा प्रकारचे या संदर्भातील निकष आहेत. तत्कालीन काही लोकप्रतिनिधींनी या संदर्भात शासनाला विनंती केली होती.

श्री.माणिकराव ठाकरे : सभापती महोदय, आम्ही लोकप्रतिनिधींची नावे विचारली आहेत.

प्रा.राम शिंदे : सभापती महोदय, तत्कालीन मंत्री तथा बीड जिल्ह्याचे पालक मंत्री श्री.जयदत्त क्षीरसागर यांच्या सूचनेवरून सदर प्रस्ताव तयार करण्यात आला होता. ही बाब या

ता.प्र.क्र.3647.....

प्रा.राम शिंदे.....

सभागृहाचे सन्माननीय सदस्य श्री.अमरसिंह पंडित यांनी लक्षात आणून दिल्यानंतर सन्माननीय पालकमंत्र्यांची सूचना बाजूला सारून जे योग्य आहे, ते दिनांक 28/03/2015 रोजी मंजूर करण्यात आले असून त्यादृष्टीने कार्यवाही केली आहे आणि मौजे लिंबारुई, जिल्हा बीड येथेच उपकेंद्र स्थापन होईल.

श्री.जयंत प्र.पाटील : सभापती महोदय, राज्य सरकारकडे विविध योजना राबविण्यासाठी मुबलक निधी नाही, ही वस्तुस्थिती असताना राष्ट्रीय आरोग्य अभियानांतर्गत 15 लक्ष रुपयांची तरतूद राज्याला मिळाली आणि ती खर्च न झाल्यामुळे राज्याचे नुकसान झाले आहे. माझा प्रश्न असा आहे की, संबंधित मुख्य कार्यकारी अधिकारी यांनी या संदर्भातील आढावा घेतला होता का, हा निधी खर्च करण्याच्या दृष्टीने संबंधित आरोग्य अधिकाऱ्यांनी किती वेळा आढावा बैठक घेऊन या विषयावर चर्चा केली आहे ?

प्रा.राम शिंदे : सभापती महोदय, या उपकेंद्रासाठी 50 लक्ष रुपयांची तरतूद होती. त्यापैकी 15 लक्ष रुपये दिनांक 28/03/2015 रोजी वितरित केले आहेत. या संदर्भातील आढावा घेण्यासाठी वेळोवेळी बैठका झालेल्या आहेत. शासन स्तरावर चुकीचा प्रस्ताव प्राप्त झाला होता, तो रद्द करण्यात आला असून मूळ प्रस्तावाला मंजुरी देण्यात आली आहे. सन्माननीय सदस्यांनी केलेल्या सूचनांची दखल घेण्यात येईल.

श्री.विनायक मेटे : सभापती महोदय, या प्रश्नाला मंत्री महोदयांनी अतिशय सविस्तर उत्तर दिल्याबद्दल मी त्यांचे आभार मानतो. मौजे लिंबारुई येथील आरोग्य उपकेंद्र मौजे सांडरवन येथे सुरु करावे, अशी शिफारस तत्कालीन पालकमंत्र्यांनी केली आणि त्या दृष्टीने कार्यवाही देखील झाली होती. माझ्या माहितीप्रमाणे त्यावेळी तत्कालीन पालकमंत्र्यांकडे सार्वजनिक आरोग्य खाते नव्हते. संबंधित खात्याचा कार्यभार नसताना पालकमंत्री बृहत आराखड्यात बदल करण्याचे आदेश देऊ शकतात का ?

ता.प्र.क्र.3647.....

श्री.विनायक मेटे.....

सभापती महोदय, तत्कालीन पालकमंत्री, बीड यांना अशी सवयच होती. माझ्या स्वतःच्या गावातील मंजूर विजेचे केंद्र त्यांनी विनापरवानगी दुसऱ्या गावाला शिफ्ट केले होते. त्यामुळे अशा प्रकारचे अधिकार पालकमंत्र्यांना आहेत का, तसे नसतील तर तत्कालीन पालकमंत्र्यांवर शासन कोणती कारवाई करणार आहे ?

डॉ.दीपक सावंत : सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्य श्री.विनायक मेटे हे अनेक वर्ष या सभागृहाचे सदस्य आहेत. त्यामुळे पालकमंत्र्यांना कोणते अधिकार असतात, याची त्यांना चांगली माहिती आहे.

सभापती : मंत्री महोदय एक बाब लक्षात आणून देण्यासाठी मी मध्येच आपल्याला थांबवितो. आपण आपले उत्तर नंतर पूर्ण करावे.

सन्माननीय सदस्य श्री.विनायक मेटे यांनी विचारलेल्या प्रश्नांची कारणे त्यांच्या अंतर्मानात आहेत. हा प्रश्न अतिशय व्यापक स्वस्वाचा आहे. कोणत्याही पक्षाच्या किंवा कोणत्याही सरकारमधील पालकमंत्र्यांचे अधिकार, त्यांची कर्तव्ये आपल्याला नियम तयार करून निश्चित करून देण्याची वेळ आली आहे. पालकमंत्री म्हणून त्यांना कोणते अधिकार आहेत, त्यांची कर्तव्ये काय आहेत, हे या माध्यमातून निश्चित होईल. सन्माननीय सदस्य श्री.विनायक मेटे यांचे यामुळे समाधान होईल, असे मला वाटते. शासनाचे प्रतिनिधी म्हणून मी केलेल्या सूचनेबाबत आपण कार्यवाही करावी, असे माझे निदेश आहेत.

श्री.विनायक मेटे : सभापती महोदय, मी आपले आभार मानतो. परंतु, मागील काळात ज्या पालकमंत्र्यांनी आपल्या अधिकाराचे उल्लंघन केले आहे, त्याबाबत आपण कोणतेही निदेश दिलेले नाहीत, ते द्यावेत, अशी आमची अपेक्षा आहे.

श्री.सुनील तटकरे : सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्य श्री.विनायक मेटे यांच्या सांगण्यावरून काय काय झाले आहे, याचीही माहिती मंत्री महोदयांनी सभागृहाला द्यावी.

राज्यातील निराधार बालकांचे संगोपन करणाऱ्या बालसुधारगृहातील कर्मचाऱ्यांच्या वेतनाबाबत

(3) *3779 श्री.विजय गिरकर, श्री.सतिश चव्हाण, श्री.शरद रणपिसे, श्री.सुनिल तटकरे, श्री.हेमंत टकले, अॅड.जयदेव गायकवाड, श्री.अनिल भोसले, श्री.ख्वाजा बेग, श्री.प्रकाश गजभिये, श्री.किरण पावसकर, श्री.अब्दुल्लाखान दुर्गाणी, श्री.संदिप बाजोरिया, डॉ.सुधीर तांबे, श्री.दिपकराव साळुंखे-पाटील, श्री.धनंजय मुंडे, श्री.अमरसिंह पंडित, श्री.विक्रम काळे, प्रा.जोगेन्द्र कवाडे, श्री.हरिसिंग राठोड, श्री.माणिकराव ठाकरे, श्री.संजय दत्त, श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.मुझफ्फर हुसैन सय्यद, श्री.नागो गाणार, श्री.अनिल सोले, श्री.जयवंतराव जाधववःव तारांकित प्रश्न क्रमांक 50602 ला दिनांक 12 जून, 2014 रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात: सन्माननीय महिला व बाल कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (1) राज्यात 90 हजार निराश्रित बालके असून त्यांच्यासाठी सद्यस्थितीत शासनाची तेहतीस आणि स्वयंसेवी संस्थांची 1 हजार 72 बालगृहे कार्यरत आहेत त्यापैकी सुमारे 70 बालगृहे अनियमिततेमुळे रद्द करण्यात आली असून सध्या फक्त 1000 बालगृहे असून ती पुरेशी पडत नसल्याने राज्यातील सुमारे 90 हजार निराश्रित बालकांच्या पुनर्वसनाचा प्रश्न निर्माण झाल्याचे माहे जानेवारी 2015 मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,
- (2) असल्यास, सदर स्वयंसेवी संस्थांची बालगृहे कर्जात अडकल्याचे माहे जानेवारी, 2015 मध्ये वा त्या दरम्यान निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,
- (3) तसेच राज्यात 1993 पासून शासनाकडून मिळणाऱ्या अनुदानावर स्वयंसेवी संस्थाकडून बालसदन, बालकाश्रम व अनाथालये चालविली जातात, हे खरे आहे काय,
- (4) असल्यास, राज्यातील 90 टक्के अनाथाश्रम आदिवासी व ग्रामीण भागात असल्याने तेथील बालकांना उपासमारीला तोंड द्यावे लागत आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (5) असल्यास, या अनुदानातूनच तेथील कर्मचाऱ्यांचे वेतन व इमारतीचे घरभाडे सुद्धा संस्था चालकांना द्यावे लागत आहे, हेही खरे आहे काय,
- (6) असल्यास, प्रत्येक बालकास प्रतिमहा 630 रुपये पोषण भत्ता मिळतो तर, बालकांना 24 तास सांभाळून काम करणाऱ्या 10 हजार कर्मचाऱ्यांना वेतनमिळाले नसल्याचे दिनांक 8 जानेवारी, 2015 रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,
- (7) तसेच कर्मचाऱ्यांना अनुदान व वेतनेतर अनुदान मिळत नसल्याने त्यांना आर्थिक अडचणीला तोंड द्यावे लागते, हे ही खरे आहे काय,
- (8) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (9) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती विद्या ठाकूर, श्रीमती पंकजा मुंडे यांच्याकरिता : (1) हे खरे नाही.

(2) हे खरे नाही.

(3) शासनाकडून देण्यात येणारे अनुदान हे सहाय्यक अनुदान म्हणून दिले जाते.

(4) हे खरे नाही.

ता.प्र.क्र.3779.....

श्रीमती विद्या ठाकूर.....

(5), (6), (7) व (8)

शासनाकडून देण्यात येणारे अनुदान हे सहाय्यक अनुदान म्हणून दिले जाते. स्वयंसेवी संस्थांची नोंदणी धर्मादाय आयुक्त यांचेकडे होत असल्याने त्यांना जनतेमधून तसेच, विविध सेवाभावी संस्थाकडून पैसा उभा करता येतो. किंबहुना स्वयंसेवी संस्थांनी शासन अनुदानाव्यतिरिक्त लागणारा पैसा स्वतः उभारणे अपेक्षित आहे. शासनाने, यापूर्वी देण्यात येत असलेल्या परिपोषण अनुदानामध्ये वाढ करण्याचा निर्णय यापूर्वीच शासन निर्णय दि. 13 सप्टेंबर, 2013 अन्वये घेण्यात आला असून त्यानुसार सर्वसाधारण बालगृहांना दरमहा दरडोई रु. 1215/- (आहार व परिपोषणावर रु. 900/- व वेतन, इमारत भाडे व इतर प्रशासकीय खर्चावर रु.315/-) व विशेष काळजीची गरज असलेल्या बालकांकरीता रु. 1305/- (आहार व पारिपोषणावर रु.990/- व वेतन, इमारत भाडे व इतर प्रशासकीय खर्चावर रु.315/- दरमहा दरडोई) इतके सहाय्यक अनुदान काही अटीच्या अधिन राहून मंजूर करण्यात आले आहे.

(9) प्रश्न उद्भवत नाही.

श्री.भाई गिरकर : सभापती महोदय, बालसुधारगृहातील कर्मचाऱ्यांना मिळणारे मानधन अतिशय तुटपुंजे आहे. कैद्यांना आज प्रति दिवस 45 रुपये भत्ता देण्यात येतो आणि कैद्यांचे रक्षण करणाऱ्यांना अतिशय अल्प मानधन दिले जाते. म्हणून माझा प्रश्न असा आहे की, या मानधनामध्ये शासन वाढ करणार आहे का ?

श्रीमती विद्या ठाकूर : सभापति महोदय, दिनांक 13.9.2013 को शासन ने बायोमेट्रिक के लिए जी.आर. निकाला था. जितनी भी संस्थाएं है वे स्वयंसेवी संस्थाएं है. सरकार इनको सहायक निधि दे रही है. हर बच्चे के हिसाब से 950 रुपये दे रही है. पहले की सरकार ने 1215 रुपये बढ़ाया था. लेकिन उनका यही कहना था कि जब तक बायोमेट्रिक करके अपग्रेड नहीं देते है, एक बालगृह में कितने बच्चे है, ये स्वयंसेवी संस्थाएं है, इनकी चॅरिटी का रजिस्ट्रेशन है. समाज से डोनेशन इकट्ठा करते हैं. सरकार ने उनसे कहा है कि अॅक्चुअल बच्चे कितने है ? उनका पूरा डेटा आप दीजिए, उसके हिसाब से हम पैसा देंगे. पहले की सरकार ने कहा था कि हम तरतूद करेंगे, अब की सरकार ने कोई भी तरतूद नहीं की गई. इसलिए पैसा बढ़ाकर देने में असमर्थ है. क्योंकि स्वयंसेवी संस्थाओं को केवल सहायक निधि दे रहे है.

ता.प्र.क्र.3779.....

श्रीमती शोभा फडणवीस : सभापती महोदय, मुंबईसारख्या ठिकाणी बालसुधारगृहांची संख्या 7 एवढी आहे. परंतु, नांदेड, लातूर आणि अहमदनगर या जिल्ह्यांमध्ये अनुक्रमे 132, 126 आणि 170 अनधिकृत बालसुधारगृहे आहेत, ही गोष्ट खरी आहे का, असल्यास, बोगस बालसुधारगृहे नोंदविल्याबाबतची चौकशी शासन करणार आहे का ?

श्रीमती विद्या ठाकूर : सभापति महोदय, इसलिए सरकार ने बायोमेट्रिक का प्रपोजल दिया है. लेकिन अभी तक किसी भी सुधारगृह से हम लोगों के पास एक साधा कागज भी बायोमेट्रिक करके दिया है, ऐसा पचास प्रतिशत भी हम लोगों के पास नहीं आया है.

सभापती : बोगस बालसुधारगृहे किती आहेत, त्यांची चौकशी केली जाईल का, असा प्रश्न सन्माननीय सदस्यांनी विचारला आहे. होय किंवा नाही, असे स्पेसिफिक उत्तर मंत्री महोदयांनी द्यावे.

श्रीमती विद्या ठाकूर : सभापति महोदय, हाँ, करेंगे.

डॉ.नीलम गोऱ्हे : सभापती महोदय, बालसुधारगृहाच्या प्रश्नावर सभागृहात चर्चा सुरु आहे. बालसुधारगृहांची देखरेख करण्यासाठी राज्य सरकारच्या अनेक यंत्रणा आहे. त्यापैकीच बालहक्क आयोग ही एक यंत्रणा आहे. या आयोगावर अद्याप शासनाने अध्यक्ष किंवा अन्य सदस्यांची नेमणूक केलेली नसल्यामुळे तेथील अधिकारीच कामकाज करीत आहेत व त्यामुळे ही यंत्रणा कमकुवत झाली आहे. बालहक्क आयोगातील अधिकाऱ्यांनी रद्द केलेले रजिस्ट्रेशन फेरतपासणीसाठी पुन्हा त्यांच्याकडेच जातात आणि मग त्या माध्यमातून फार मोठा भ्रष्टाचार होतो, अशा तक्रारी अनेक संस्थांनी केल्या आहेत. त्यामुळे शासन तातडीने बालहक्क आयोगावर पदाधिकाऱ्यांची नेमणूक करणार आहे का ?

श्रीमती विद्या ठाकूर : सभापती महोदय, करेंगे.

यानंतर श्री.वि.खर्चे.....

ता.प्र.क्र.3779...

श्रीमती विद्या चव्हाण : सभापती महोदय, माननीय मंत्री महोदया सभागृहाची दिशाभूल करीत आहेत. एकंदर तीन प्रश्न विचारण्यात आले आहेत, त्यामध्ये असे नमूद केले आहे की, राज्यात 90 हजार निराश्रित बालके असून त्यांच्यासाठी सद्यस्थितीत शासनाची तेहतीस व स्वयंसेवी संस्थांची 1072 बालगृहे कार्यरत आहेत, त्यापैकी सुमारे 70 बालगृहे अनियमिततेमुळे रद्द करण्यात आली असून सध्या 1000 बालगृहे पुरेशी पडत नसल्याने राज्यातील सुमारे 90 हजार निराश्रित बालकांच्या पुनर्वसनाचा प्रश्न निर्माण झाल्याचे माहे 2015 मध्ये निदर्शनास आले आहे. या सर्व प्रश्नांना 'हे खरे नाही' असे उत्तर देण्यात आले आहे. सन्माननीय सदस्या श्रीमती शोभा फडणवीस, श्रीमती निलम गोऱ्हे या सर्व महिलांसह आमची महिला व बाल कल्याण समिती आहे, या समितीने अनेक ठिकाणी भेटी दिल्या आहेत. येथील बालसुधार गृहांची अत्यंत वाईट अवस्था आहे, स्वयंसेवी संस्थांनी निधी उकळण्यासाठी ही सुधारगृहे सुरु केली आहेत. येथे खुलेआम भ्रष्टाचार सुरु आहे. त्यामुळे सरकार काय करीत आहेत. अनाथ मुलांची देखरेख कोण करीत आहे. ही जबाबदारी कोणाची आहे. त्यासाठी शासन काय प्रयत्न करणार आहे. गेल्या तीन वर्षांपासून हे आम्ही सर्व पाहत आहोत याबाबत मंत्री महोदया खुलासा करतील काय ?

श्रीमती विद्या ठाकूर : सभापती महोदय, सम्माननीय सदस्या का प्रश्न मेरे ध्यान में नहीं आया है, मेरी उनसे विनती है कि कृपया आप यह प्रश्न फिर से पूछिए.

श्रीमती विद्या चव्हाण : सभापती महोदय, जो प्रश्न विचारण्यात आलेला आहे त्याला लेखी उत्तर 'हे खरे नाही' असे दिले आहे. दुसऱ्या प्रश्नाला देखील 'हे खरे नाही' असे उत्तर दिले आहे. हा सर्व प्रकार आम्ही पाहून आलो आहोत. त्यामुळे येथील परिस्थिती खरी आहे. त्या ठिकाणी अनाथ मुले आहेत. त्या अनाथ मुलांची सद्यस्थिती काय आहे. त्यांची देखभाल कोण करते. त्यांचे रोजचे खाणे,पिणे यांची जबाबदारी कोणी घेतली आहे. या सर्व बाबी प्रशासनावर ढकलून चालणार नाही. प्रशासन यामध्ये काही करीत नाही. या मुलांसाठी शासन कोणती उपाययोजना करणार आहे ?

श्रीमती विद्या ठाकूर : सभापती महोदय, इसके लिए सरकार ने बायोमैट्रिक से संबंधित जी.आर.निकाला था. सम्माननीय सदस्या श्रीमती विद्या चव्हाण जी जो 90 हजार का आंकड़ा बता रही हैं, उसका सही आंकड़ा हमारे पास नहीं है. यह सत्य परिस्थिति है कि इसके सही आंकड़े हमारे पास नहीं हैं.

...2...

ता.प्र.क्र.3779...

श्री.सुनील तटकरे : सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्या श्रीमती विद्या चव्हाण यांनी असा प्रश्न विचारला होता की, लेखी प्रश्नात अशी विचारणा करण्यात आली होती की, राज्यात 90 हजार निराश्रित बालके असून त्यांच्यासाठी शासनाची तेहतीस व स्वयंसेवी संस्थांची 1072 बालगृहे कार्यरत आहेत, वगैरे वगैरे. या सर्व प्रश्नांना मंत्री महोदयांनी लेखी उत्तर दिले की 'हे खरे नाही', सन्माननीय सदस्या श्रीमती विद्या चव्हाण यांचा प्रश्न सन्माननीय सदस्या श्रीमती शोभा फडणवीस व सन्माननीय सदस्या श्रीमती निलम गोन्हे यांना देखील माहिती आहे की, राज्यात बालगृहे आहेत, शासनाची व खाजगी स्वयंसेवी संस्थांची किती बालगृहे आहेत. ही माहिती मंत्री महोदयांकडे नसेल तर प्रश्न राखून ठेवण्याशिवाय दुसरा कोणताही पर्याय असू शकत नाही.

श्रीमती विद्या ठाकूर : सभापती महोदय, शासन के 43 बालगृह हैं और करीब 1100 स्वयंसेवी संस्थाओं के हैं. उनको 950 रुपये के हिसाब से पेमेंट किया जा रहा है. हमारा यह कहना है कि क्या सच में महाराष्ट्र में इतने बालगृह की जरूरत है ? ...(अडथळा)...

सभापती : मंत्री महोदयांना मी पहिल्या मिनिटांपासून संरक्षण देत आहे, मी ऐक काळी राज्य मंत्री होतो, मंत्री पदाची सुखात कशी होते, याची मला चांगली जाणीव आहे. तुम्ही लोकांनी मला काय त्रास दिला होता हे देखील मला आठवते आहे.

श्रीमती विद्या ठाकूर : सभापती महोदय, शासन के 43 बालगृह हैं और करीब 1100 बालगृह अनुदानित हैं. सरकार इसमें हर बच्चे के लिए 950 रुपये दे रही है. इसमें सही में कितने बच्चे हैं, इसमें से कितने बालगृह चल रहे हैं, कितने बालगृह नहीं चल रहे हैं, उसका आंकड़ा हमारे पास नहीं है.

सभापती : या सेन्सेटिव्ह प्रश्नाला इतर कितीही कंगोरे फोडले तरी आपणाला उत्तर मिळत नाही. यासाठी माझ्यापुढे दोन पर्याय आहेत, यातील एक पर्याय हा प्रश्न राखून ठेवणे व दुसरा पर्याय या प्रश्नांचे खरोखर उत्तर पाहिजे असेल तर मंत्री महोदयांना माझी विनंती आहे की, या प्रश्नांच्या अनुषंगाने आपण अजेंडा तयार करावा, पॉईंट तयार करावेत. ज्या सन्माननीय सदस्यांना या प्रश्नांत स्वारस्य आहे, अशा सर्व सन्माननीय सदस्यांना बोलावून त्यांचे समाधान करण्यासाठी एक बैठक घेण्यात यावी. अनाथ मुलांचे प्रश्न राज्यात तयार होत आहेत, त्यांची दुरवस्था

30-03-2015

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

K-3

VVK/ AKN/ KTG/

प्रथम श्री.रोझेकर.

13:40

ता.प्र.क्र.3779...

सभापती...

कोणामुळेही होत असली तरी राज्यात याबाबत जी पॉलिसी ठरविण्यात आली आहे. तिची अंमलबजावणी होत नसेल तर अशा प्रकारची बैठक घेऊन या प्रश्नांचे निराकरण करण्यात यावे.

श्रीमती विद्या ठाकूर : सभापती महोदय, इस विषय के संबंध में एक बैठक लेंगे और इस विषय को खत्म करेंगे.

...4...

UNCORRECTED COPY / NOT FOR PUBLICATION

पेण तालुक्यातील (जि.रायगड) हेटवणे मध्यम प्रकल्प त्वरीत पूर्ण करण्याबाबत

(४) * ४१४४ प्रा.जोगेंद्र कवाडे : सन्माननीय जलसंपदा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

u

- (१) पेण तालुक्यातील (जि.रायगड) हेटवणे मध्यम प्रकल्पातील पाण्याच्या विसर्गासाठी आणलेले पाईप गेली नऊ वर्षे वापरविना तसेच पडून असून त्यातील काही पाईप शेतकऱ्यांच्या जमिनी भाडेपट्ट्याने घेऊन तेथे ठेवले असून ठेकेदाराने त्याचे भाडे थकविल्याचे माहे जानेवारी, २०१५ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,
- (२) तसेच उक्त प्रकल्पाचे काम अनेक वर्षे होऊनही पूर्णत्वास गेलेले नसल्याने उक्त तालुक्यातील ५२ गावे या प्रकल्पाच्या पाण्यापासून वंचित आहेत, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उक्त प्रकरणी पाईप ठेवण्यासाठी ज्यांच्या जागा भाडेपट्ट्यावर घेतल्या आहेत त्या जागेचे भाडे अदा करणे तसेच उक्त प्रकल्प त्वरीत पूर्ण करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) असल्यास, साधारणतः केव्हापर्यंत उक्त प्रकल्प पूर्ण होणे अपेक्षित आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विजय शिवतारे, श्री. गिरीष महाजन, यांच्याकरिता : (१) होय.

(२) होय.

(३), (४) व (५) ठेकेदारामार्फत पाईप ठेवण्यासाठी शेतकऱ्यांच्या जमिनी भाडे तत्वावर घेण्यात आल्या आहेत त्या शेतकऱ्यांची थकित भाडे त्वरीत अदा करणेबाबत क्षेत्रीय कार्यालयामार्फत कळविण्यात आले आहे. तसेच शेतकऱ्यांचा विरोधामुळे वेळेत संयुक्त मोजणी न झाल्यामुळे कोप्रोली, शिर्की वितरीका व वाशी उपवितरीकेच्या कामाचे भुसंपादन प्रस्ताव व्यपगत झाले आहेत. सदर प्रस्ताव नविन भुसंपादन कायदानुसार तयार करून भुसंपादन प्रक्रिया पूर्ण झाल्यावर निधीच्या उपलब्धतेनुसार प्रकल्प पुर्ण करावयाचे नियोजन आहे.

प्रा.जोगेंद्र कवाडे : सभापती महोदय, रायगड जिल्ह्यातील पेण तालुक्यामधील हेटवणे मध्यम प्रकल्पाच्या संदर्भातील हा प्रश्न आहे. गेल्या अनेक वर्षांपासून हा प्रकल्प प्रलंबित आहे. या तालुक्यातील 52 गावे पाण्यापासून वंचित आहेत. लेखी उत्तरात मंत्री महोदयांनी प्रश्न क्रमांक 1 व 2 ला होय उत्तर दिले आहे. हा प्रकल्प कोणत्या कारणामुळे व कोणामुळे प्रलंबित आहे. ज्या शेतकऱ्यांच्या जमिनी पाईप ठेवण्यासाठी भाड्याने घेतल्या आहेत, त्यांचे पैसे आतापर्यंत का देण्यात आले नाहीत. त्यासाठी निधीची तरतूद करण्यात आली आहे काय ? निधीची तरतूद करण्यात आली असेल तर त्यांचे पैसे का देण्यात आले नाहीत.

श्री.विजय शिवतारे : सभापती महोदय, या प्रकल्पाच्या शिलकी वितरिेकेचे काम साई कन्स्ट्रक्शन यांना देण्यात आले होते. या कामाचा व शासनाचा प्रत्यक्ष संबंध नाही. साई कन्स्ट्रक्शन यांनी शेतकऱ्यांसोबत पाईप ठेवण्याचा करार केला आहे. भुसंपादनामुळे पुढील काम अडचणीत आल्यामुळे तो कंत्राटदार तेथे नाही. पाईप त्याच ठिकाणी ठेवले आहेत. लोकशादी दिनाच्या

30-03-2015

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

K-5

VVK/ AKN/ KTG/

प्रथम श्री.रोझेकर.

13:40

ता.प्र.क्र.3779...

श्री.विजय शिवतारे....

कार्यक्रमात श्री.हनुमान हिरु पाटील यांनी 7,50,525/- रुपये इतके भाडे थकले आहे, अशी तक्रार केली होती. दरम्यानच्या काळात शासनाने शेतकऱ्याशी झालेल्या करारानुसार किती पैसे होतात, याचे इव्हॅलेशन केले. त्यानुसार 1,47,500/- इतकी रक्कम कराराप्रमाणे देय आहे. या देय रकमेसाठी शासनाने संबंधित साई कन्स्ट्रक्शन यांना नोटीस बजावली की, ताबडतोब संबंधितांना पैसा देण्यात यावा. परंतु कंत्राटदाराकडून रिस्पॉन्स मिळाला नाही. हे पैसे कसे द्यावेत यासंदर्भातील विचार शासन करीत आहे. या कामाशी शासनाचा डायरेक्ट संबंध नाही. हे पाईप इतके वर्षे तेथे ठेवल्यामुळे शेतकऱ्यांचे नुकसान झाले आहे. हा करार शेतकऱ्यांने डायरेक्ट केला होता. यापुढे शेतकऱ्यांचे नुकसान होऊ नये. या पाईपचा सर्व पैसा शासनाने दिलेला आहे. हे पाईप इतर ठिकाणी वापरता येतील काय किंवा ते पाईप उचलून शासनाच्या गोडाऊनमध्ये ठेवता येतील काय व शेतकऱ्यांना मोकळी जागा करून देता येईल काय याबाबत आज मी संबंधित अधिकाऱ्यांशी चर्चा केली आहे. त्यानुसार यासंदर्भातील निर्णय शासन घेणार आहे.

श्री.जयंत प्र.पाटील : सभापती महोदय, नऊ वर्षांपासून हे पाईप पडून आहेत, शेतीला पाणी देण्यासाठी हा प्रकल्प तयार करण्यात आला आहे. खारेपाट या भागातील लोकांना पिण्यासाठी पाणी मिळत नाही. कंत्राटदार पाईप टाकून बील घेतात व प्रत्यक्षात काम करीत नाहीत. काम प्रलंबित ठेवण्याचा अधिकार त्या कंत्राटदाराला नाही. 9 वर्षे त्या ठिकाणी पाईप पडलेले आहेत. संबंधित अधिकाऱ्यांनी कोणतीही कारवाई केलेली नाही.

या नंतर श्री.बोरले..

ता.प्र.क्र.4144.....

श्री.जयंत प्र.पाटील.....

त्या अधिकाऱ्यावर आपण कारवाई करणार आहात काय ? तसेच, जे भूसंपादन राहिलेले आहे ते फक्त तीन ठिकाणी राहिलेले आहे. इतर ठिकाणी भूसंपादनाचा प्रश्न नाही. म्हणून ज्या ठिकाणी शेतकऱ्यांनी संमती दिलेली आहे, जमीन क्लिअर आहे, काम होऊ शकते त्या ठिकाणी आपण तातडीने काम सुरु करण्याबाबत कारवाई करणार आहात काय ?

श्री.विजय शिवतारे : सभापती महोदय, हे काम तीन ठिकाणी अडविले गेले आहे. एका बाजूला 17 किलो मीटर पर्यंतचा कालवा झालेला आहे आणि एका ठिकाणी दळी प्लॉट आहे. त्या ठिकाणी 300 मीटरसाठी अडचण निर्माण केलेली आहे. आपण मला सांगावे की, 300 मीटरचे भूसंपादन झाले नसेल तर पाणी पुढे कसे काय जाईल ? आणखी एक महत्वाची गोष्ट आहे आणि ती गोष्ट सभागृहासमोर आली पाहिजे. कोप्रोली, शिर्की वितरीका व वाशी उप वितरीका या तीन मेन वितरीकांमधून 5,400 हेक्टर सिंचन होत आहे. या तीन वितरीकांमध्ये 3,104 हेक्टर एवढे क्षेत्र आहे. ज्या ठिकाणी सिंचन होणार आहे तो संपूर्ण भाग सेझमध्ये आहे. सेझ जरी रद्द झाला असला तरी त्या जमिनी रिलायन्स किंवा जे अन्य कोणी असतील त्यांच्या नावावर ट्रान्सफर झालेल्या आहेत.....

श्री.जयंत प्र.पाटील : सभापती महोदय, रेकॉर्डवर चुकीचे येत आहे. माजी पालकमंत्री सभागृहात उपस्थित आहेत. त्या ठिकाणचा सेझ रद्द झाला आणि ज्या जमिनी सेझसाठी घेतल्या होत्या त्या जमिनी शेतकऱ्यांना परत करण्याचा निर्णय झालेला आहे. त्यावेळी रिलायन्स कंपनीने सेझसाठी 20 टक्के जमिनी विकत घेतल्या होत्या. आज 80 टक्के जमिनी शेतकऱ्यांच्याच मालकीच्या आहेत. आजही त्या ठिकाणी शेती होत आहे. त्या जमिनी ट्रान्सफर झालेल्या नाहीत. रेकॉर्डवर चुकीचे येऊ नये, म्हणून मी मंत्री महोदयांच्या उत्तरामध्ये व्यत्यय आणला.

ता.प्र.क्र.4144.....

सभापती : मंत्री महोदय, आपण मूळ प्रश्नाचा गाभा लक्षात घ्यावा. तेथे 9 वर्षांपासून पाईप पडून आहेत. वितरीकेतून पुढे पाणी जाईल, भूसंपादन, सेझ हा पुढील विषय आहे. ते पाईप त्या ठिकाणी किती दिवसात बसविण्यात येतील आणि त्यासाठी कोणती कारवाई करावी लागेल, या संदर्भात आपण उत्तर द्यावे.

श्री.विजय शिवतारे : सभापती महोदय, भूसंपादनाच्या संदर्भातील जी प्रक्रिया आहे ती आता नवीन कायदानुसार पुन्हा करावी लागत आहे. पूर्वी जे अॅवॉर्डस् वगैरे झालेले आहेत ती प्रक्रिया व्यपगत झालेली आहे. त्यामुळे नवीन निवाडे करण्यासाठी जी प्रक्रिया आहे ती करून त्याबाबतील ताबडतोब निर्णय घेण्यात येईल.

श्री.अनिल तटकरे : सभापती महोदय, मी स्वतः त्या ठिकाणी गेलो होतो. वाशी फाट्यापासून ते वाशी गावापर्यंत 3-4 ठिकाणी हे पाईप पडलेले आहेत. माझा प्रश्न असा आहे की, जर भूसंपादन झालेले नव्हते तर त्या ठिकाणी पाईप टाकण्याची काय आवश्यकता होती ? मंत्री महोदयांनी सांगितले की, ते पाईप तेथून हलविण्यात येतील आणि त्यांचा दुसरीकडे वापर करण्यात येईल. मागील 9 वर्षांपासून त्या ठिकाणी ते पाईप पडलेले आहेत. ते सिमेंटचे पाईप आहेत आणि आता त्या पाईपची दुर्दशा झालेली आहे. ते पाईप दुसरीकडे न्यावयाचे म्हटले तर ते तुटतीलच आणि त्यासाठी खर्चही जास्त येईल. पेण तालुक्यात दोन धरणे असताना देखील जवळ जवळ 75 टक्के पेण तालुका तहानलेला आहे. मागील 8-10 दिवसांपासून या संदर्भात वर्तमानपत्रात बातम्या छापून येत आहेत. हा विषय विधिमंडळात देखील उपस्थित करण्यात आला होता. धरण आमच्या उशाशी आणि कोरड आमच्या घशाला, अशी परिस्थिती आहे. नवी मुंबई, मुंबई शहरासाठी पेण तालुक्यातील धरणातून पाणी पुरवठा केला जातो. मंत्री महोदयांनी सांगितले की, ते पाईप तेथून हलविण्यात येतील आणि त्यांचा दुसरीकडे वापर करण्यात येईल. परंतु, आमच्या पेण तालुक्यातील पाण्याचा प्रश्न मात्र तसाच राहणार आहे. पेण तालुक्यातील जनतेने निवडणुकीत मला 50 हजार मते दिली होती, याचा मला या ठिकाणी अवर्जून उल्लेख केला

..3...

ता.प्र.क्र.4144.....

श्री.अनिल तटकरे.....

पाहिजे. मंत्री महोदयांनी मूळ प्रश्नाला बगल न देता हा प्रश्न मार्गी लावावा. कारण पेण तालुक्यात दोन धरणे असून देखील तेथील जनतेला पिण्यासाठी पाणी मिळत नाही. तेथील 70 टक्के जनता तहानलेली आहे. तेथे जे पाईप आहेत त्यांचा त्याच ठिकाणी विनियोग करून पेण तालुक्यात सिंचन व्यवस्था करावी. पेण तालुक्यातील शेतकरी कष्टकरी आहे. पेण तालुक्यात सिंचन व्यवस्था निर्माण झाली तर तेथील शेतकरी शेतातून चांगले उत्पादन घेऊ शकतील. म्हणून मंत्री महोदयांनी मूळ प्रश्नाला समाधानकारक उत्तर द्यावे, अशी माझी विनंती आहे.

श्री.विजय शिवतारे : सभापती महोदय, मी मद्याशीच सांगितले की, भूसंपादनाच्या संदर्भातील ज्या नवीन प्रक्रिया आहेत त्या नवीन प्रक्रिया लवकरात लवकर पूर्ण करून अॅवॉर्ड मिळाल्याबरोबर हे काम पूर्ण करण्याचा शासन निश्चितपणे प्रयत्न करेल. तसेच, मी आपल्याला सांगू इच्छितो की, याची सुखात मुळघरे, हेटवणे या ठिकाणी होत आहे. त्या ठिकाणी काही प्रमाणात सिंचन देखील झालेले आहे. ही पाईप लाईन भूगर्भातून जात असताना देखील तेथील शेतकरी जी मूळ अलाईनमेंट आहे तेथून पाईप लाईन टाकू देत नाहीत. त्या शेतकऱ्यांचे असे म्हणणे आहे की, आपण वरच्या भागातून पाईप लाईन टाकावी. परंतु, वरच्या भागामध्ये संपूर्ण वन क्षेत्र आहे. वन क्षेत्रातून पाईप लाईन टाकण्यासाठी परवानगी मिळणे अवघड आहे. म्हणून त्या भागातील सर्व सन्माननीय सदस्यांनी तेथील शेतकऱ्यांना समजावून सांगून पाईप लाईन टाकण्यासाठी काही मार्ग काढला तर निश्चितपणे ताबडतोब काम सुरु करता येईल.

श्री.अनिल तटकरे : सभापती महोदय, आपले शासन सत्तेवर आले तेव्हा पासून आम्ही बघत आहोत की, मंत्री महोदय दौरा करतात. परंतु मंत्री महोदयांच्या दौऱ्याच्या कार्यक्रमाची माहिती स्थानिक आमदार, खासदारांना दिली जात नाही. माननीय महिला व बाल विकास राज्यमंत्री श्रीमती विद्या ठाकूर मॅडम दोन-तीन दिवसांपूर्वी अलीबाग येथे दोऱ्यावर आल्या होत्या.

ता.प्र.क्र.4144.....

श्री.अनिल तटकरे.....

परंतु, त्यांच्या शासकीय कार्यक्रमाची स्थानिक लोकप्रतिनिधींना माहिती देण्यात आली नाही. माझे असे म्हणणे आहे की, आपण स्थानिक लोकप्रतिनिधींना विश्वासात घेतले आणि एकत्रितपणे बैठक आयोजित केली तर आपण त्यातून योग्य तो मार्ग काढू.

श्री.विजय शिवतारे : सभापती महोदय, सर्वच संबंधित सन्माननीय सदस्यांना बरोबर घेऊन आणि ज्या शेतकऱ्यांचा यासाठी विरोध आहे त्या शेतकऱ्यांना देखील विश्वासात घेऊन मी स्वतः तेथे साईटवर येईन आणि तेथे बैठक घेऊन आपण या संदर्भात निर्णय घेण्याचा प्रयत्न करू.

श्री.भाई जगताप : सभापती महोदय, प्रश्नाचा मूळ गाभा वेगळा आहे. शेतकऱ्यांच्या शेतात पाईप पडून आहेत. ज्या शेतकऱ्यांच्या शेतात पाईप पडून आहेत त्यांना भाडे मिळाले पाहिजे, हा एक प्रश्न आहे. पेण तालुक्यातील अनेक गावे तहानलेली आहेत. मंत्री महोदयांनी सांगितले की, मी आजच या संदर्भात बैठक घेतली. सन्माननीय सदस्यांनी तीन महिन्यांपूर्वी लेखी प्रश्न दिला होता. अपेक्षा अशी आहे की, अशा महत्वाच्या प्रश्नांच्या बाबतीत संबंधित अधिकाऱ्यांनी आपल्याला व्यवस्थित माहिती देणे आवश्यक आहे. आज सकाळी बैठक घेणे म्हणजे आज प्रश्न चर्चेला येणार आहे, म्हणून त्या संदर्भात बैठक घेणे असा त्याचा अर्थ निघतो आणि ते तितकेसे योग्य नाही. याची आपल्यालाही माहिती आहे. विरोधी पक्षात असताना आपण देखील अनेक प्रश्न विचारलेले आहेत. त्या शेतकऱ्यांचे असे म्हणणे आहे की, 9 वर्षांचे 7 लाख रुपये भाडे होते आणि तुम्ही म्हणता की, 1 लाख 20 हजार रुपये होतात. एकीकडे तुम्ही असे म्हणता की, ही शासनाची जबाबदारी नाही. आपल्याला असे कसे म्हणता येईल ? ही शासनाचीच जबाबदारी आहे. कारण, त्या ठेकेदाराची नियुक्ती कोणी केली हा प्रश्न येतोच. आपण जर उद्या असे म्हणालो की, ठेकेदार बघून घेईल तर मग कोणतेही शेतकरी जागा देणार नाहीत. म्हणून त्या शेतकऱ्यांने सांगितलेले 7 लाख रुपये भाडे आणि आणखी जे काही पैसे असतील ते त्याला मिळणार आहेत काय ? आपण सांगितले की, 9 वर्षांचे 1 लाख 20 हजार रुपये भाडे होते. मला आश्चर्य वाटते की, हा कोणता भाडेपट्टा आहे ?

ता.प्र.क्र.4144.....

श्री.भाई जगताप.....

म्हणून त्या शेतकऱ्याची जी विवंचना आहे ती आपण दूर करणार आहात काय ? तसेच, लेखी उत्तरात असे नमूद केलेले आहे की, "सदर प्रस्ताव नवीन भुसंपादन कायदानुसार तयार करून भुसंपादन प्रक्रिया पूर्ण झाल्यावर निधीच्या उपलब्धतेनुसार प्रकल्प पूर्ण करावयाचे नियोजन आहे." हे काही अंशी खरे आहे. परंतु, आता नवीन भुसंपादन कायदा आलेला नाही. मग त्याबाबत शासनाची भूमिका काय आहे ?

श्री.विजय शिवतारे : सभापती महोदय, मी सांगू इच्छितो की, त्या शेतकऱ्याने 7 लाख 35 हजार रुपयांचा क्लेम केलेला आहे. शेतकरी आणि साई कन्स्ट्रक्शन या दोघांमध्ये करार झालेला आहे. शेवटी, त्या शेतकऱ्याचे किती पैसे द्यावयाचे राहिलेले आहेत याबाबत निर्णय कसा घेता येईल, तर तो करारानुसार घेता येईल. शासनाचा प्रत्यक्ष संबंध नाही हे जरी खरे असले तरी सहानुभूती आणि मानवतेच्या दृष्टीकोनातून आम्ही शेतकऱ्यांसाठी ते केले. परंतु, त्यांनी जो करार केलेला आहे त्यानुसारच आम्ही भाडे देऊ शकतो. त्यापेक्षा जास्त भाडे देणे कसे शक्य आहे, हे आपण लक्षात घ्यावे. करारानुसार जी नुकसान भरपाई आहे ती 13 हजार रुपये प्रती वर्ष म्हणजे 65 हजार रुपये जमिनीचे भाडे, 1500 रुपये प्रतीमाह गुणिले 55 महिने असे एकूण 82,500 रुपये होतात. शेतकऱ्याने केलेल्या करारानुसार 1 लाख 47 रुपये एवढी रक्कम येते. त्या शेतकऱ्याने 7 लाख 35 हजार रुपये भाडे असल्याचे म्हटले आहे. त्या शेतकऱ्याने लोकशाही दिनाच्या दिवशी तसे पत्र दिले होते. शेतकऱ्याला न्याय दिला पाहिजे या मताचा मी आहे. म्हणून पुन्हा एकदा डिटेलमध्ये जाऊन, त्याचा क्लेम किती होतो या संदर्भात चर्चा करून त्या शेतकऱ्याला न्याय देण्याचा प्रयत्न केला जाईल.

यानंतर श्री.भोगले.....

ता.प्र.क्र.4144.....

श्री.सुनील तटकरे : सभापती महोदय, हेटवणे प्रकल्प पूर्ण होऊन 7-8 वर्षे झाली असून 8 टीएमसी पाणी साठा होत आहे. काही प्रमाणात सिडकोसाठी पाण्याचा वापर झाला ही वस्तुस्थिती आहे. पेण तालुक्यातील खारपाटाच्या दृष्टीने हा प्रकल्प महत्वाचा आहे. मंत्री महोदयांनी चारंवार सांगितले की, भूसंपादन प्रक्रियेमध्ये अडथळा आला, विरोध झाला. पुढे असेही सांगितले की, सेझ प्रकल्पासाठी जमिनी दिल्या आहेत. हे खरे नाही. सेझ प्रकल्प रद्द झाला आहे. शेतकरी त्या जमिनी कसू शकतात. नवीन भूसंपादन कायद्याच्या प्रक्रियेनुसार भूसंपादनाची कार्यवाही होऊन निधीच्या उपलब्धतेनुसार प्रकल्प पूर्ण करण्याचे नियोजन आहे असे उत्तरात म्हटले आहे. खाजगी वाटाघाटीनुसार जमीन ताब्यात घेता येऊ शकते. फार मोठे क्षेत्र नाही. त्या क्षेत्रातील विधानसभा व विधानपरिषदेच्या सदस्यांना व शेतकऱ्यांना विश्वासात घेऊन खाजगी वाटाघाटीने जमीन संपादित करून पेण तालुक्यातील खारपाटाच्या दृष्टीने महत्वाचा प्रकल्प पूर्ण करण्याकरिता शासन प्रयत्नशील आहे काय? पाईप पूर्णपणे नादुरुस्त झाले असतील किंवा उपयोगात येणार नसतील तर वेगळे पाईप उपलब्ध करून त्या ठिकाणचा प्रश्न सोडविण्यासाठी सरकार कारवाई करणार आहे काय?

श्री.विजय शिवतारे : सभापती महोदय, अतिशय उत्कृष्ट दर्जाचे पाईप्स असून देशातील नंबर एकच्या कंपनीकडून हे पाईप्स घेतलेले आहेत. 1100मी.मी.X5 मीटर असे पाईप्स उपलब्ध असून आज त्याची किंमत चारपट झाली आहे. 2006 साली हे पाईप्स खरेदी करण्यात आले होते. भूसंपादनाचा प्रश्न संपला तर ताबडतोब हे पाईप्स वापरून काम पूर्ण करू. सर्वांना एकत्रित घेऊन प्रश्न सुटत नसला तरी पाईप्स ठेवल्यामुळे शेतकऱ्यांची अडचण होते ती सोडविली पाहिजे या दृष्टीने ते पाईप्स 52 कि.मी.वर असलेल्या गोडावूनमध्ये शिफ्ट करण्यासाठी 8 ते 10 लाख रुपये खर्च येणार आहे. खर्च होत असला तरी शेतकऱ्यांची जागा रिक्त केली पाहिजे म्हणून इतर ठिकाणच्या प्रकल्पामध्ये हे पाईप्स वापरता येतील का याचा विचार सुरु आहे. त्या भागातील सर्व माननीय सदस्यांना एकत्रितपणे बोलावून जर हा प्रश्न सुटला तर महत्वाचे ठरेल. पिण्याचा पाण्याचा, सिंचनाचा प्रश्न आहे. 2000 सालात हे धरण बांधून पूर्ण झाले आहे. त्याचा उपयोग शेतकऱ्यांना होत नसेल तर अडचणीचे आहे. म्हणून साकल्याने विचार करून आपल्या सर्वांशी चर्चा

30-03-2015 (असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

M.2

SGB/ KTG/ AKN/ ST/ AKN/

14:00

ता.प्र.क्र.4144.....

श्री.विजय शिवतारे...

करून भूसंपादनाबाबत कार्यवाही करण्याचे मी सांगितले आहे. सेझ प्रकल्प बंद आहे की नाही याची माहिती घेऊन खाजगी वाटाघाटीद्वारे काही करता येत असेल तर त्या दृष्टीने प्रयत्न केला जाईल.

...3..

UNCORRECTED COPY / NOT FOR PUBLICATION

ठाणे जिल्ह्यातील कुपोषणावर नियंत्रण करण्याबाबत

(4) * ४०६४ श्री.आनंद ठाकूर, श्री.हेमंत टकले, श्री.नरेंद्र पाटील, श्री.हरिसिंग राठोड, श्री.जगन्नाथ शिंदे, श्री.किरण पावसकर, श्री.अब्दुल्लाखान दुर्गाणी, श्री.शरद रणपिसे, श्री.संजय दत्त, श्री.रामहरी रुपनवर, डॉ.सुधीर तांबे, प्रा.जोगेन्द्र कवाडे, श्री.मुझफ्फर हुसैन सय्यद, श्री.धनंजय मुंडे, श्री.सुनील तटकरे, अॅड.निरंजन डावखरे : तारांकित प्रश्न क्रमांक १३५ ला दिनांक १९ डिसेंबर, २०१४ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात: सन्माननीय महिला व बाल कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) ठाणे जिल्हा परिषदेकडून कुपोषित बालकांना नियमित उपचार व वेळेवर आहार मिळावा याकडे लक्ष ठेवण्यासाठी भिवंडी तालुक्यात १२५ पर्यवेक्षिकांची नव्याने नेमणूक केली असून, ग्रामीण अंगणवाडीत एकूण ४१ हजार ३७७ बालके आहेत, त्यापैकी डिसेंबर, २०१४ अखेर भिवंडी तालुक्यात ८६९ कुपोषित बालके आढळली असून, त्यातील १४७ बालकांची प्रकृती गंभीर असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, बालकांमध्ये कुपोषण वाढू नये म्हणून शासन प्रयत्नशील असले तरी कर्मचारी व अंगणवाडी परिवेक्षिका यांच्या कामचूकारपणामुळेच भिवंडी तालुक्यातील बालकांमध्ये कुपोषण वाढत असल्याचे वार्षिक अहवालावरून दिसून आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) तसेच बालविकासाच्या व आरोग्याच्या अनेक योजना राबवूनही राज्यात ठाणे, पालघर, नंदुरबार या जिल्ह्यातील आदिवासी पट्ट्यात बालमृत्यूंचे प्रमाण ४० टक्क्यांपर्यंत आल्याचे माहे जानेवारी, २०१५ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, या भागातील गरोदर माता व बालकांची नियमित तपासणी करून त्यांच्यावर देखरेख ठेवल्याबाबतचा दावा यंत्रणांकडून करण्यात आला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(५) असल्यास, शासनाने याची चौकशी केली आहे काय, चौकशीचे निष्कर्ष काय आहेत व त्याअनुषंगाने कुपोषणावर नियंत्रण आणण्यासाठी शासनाने कोणती तातडीची उपाययोजना केली आहे वा करण्यात येत आहे,

(६) असल्यास, याप्रकरणी संबंधीत दोषींवर शासनाने कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(७) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्रीमती विद्या ठाकूर, श्रीमती पंकजा मुंडे यांच्याकरिता : (१) हे खरे नाही.

भिवंडी तालुक्यात भिवंडी-१ व भिवंडी-२ असे दोन प्रकल्प येत असून सदर प्रकल्पांतर्गत १४ पर्यवेक्षिकांची पदे मंजूर असून त्यापैकी १२ पदे कार्यरत आहे.

मासिक प्रगती अहवालानुसार भिवंडी-१ व भिवंडी-२ प्रकल्पामधील माहे डिसेंबर, २०१३ व माहे डिसेंबर, २०१४ च्या कुपोषणाची तुलनात्मक स्थिती पुढीलप्रमाणे आहे.

प्रकल्प	माहे / वर्ष	एकूण वजन घेतलेल्या बालकांची संख्या	सर्वसाधारण बालके	मध्यम कमी वजनाची बालके	तीव्र कमी वजनाची बालके
भिवंडी-१	डिसेंबर, २०१३	२५७१७	२४८९९	७३१	८७ (०.३३)
	डिसेंबर, २०१४	२५१०७	२४५८८	४६२	५७ (०.२२)
भिवंडी-२	डिसेंबर, २०१३	१६८६३	१५२८५	१२८२	२८६ (१.६९)
	डिसेंबर, २०१४	१७००३	१४७८०	१७२६	४९७ (२.९२)

३०-०३-२०१५

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

..४...

M.४

SGB/ KTG/ AKN/ ST/ AKN/

१४:००

ता.प्र.क्र.४०६४.....

(२) हे खरे नाही.

अंगणवाडी पर्यवेक्षिकेकडून अंगणवाडी स्तरावर कुपोषण निर्मुलनासाठी एकात्मिक बाल विकास सेवा योजनेच्या सेवा पुरविण्याबाबत सातत्याने प्रयत्न करून कुपोषित मुलांचे श्रेणीवर्धन करण्याचा प्रयत्न केला जातो.

(३) माहे एप्रिल, २०१४ ते जानेवारी, २०१५ या कालावधीत ठाणे, पालघर व नंदुरबार जिल्ह्यातील बालमृत्यूबाबतची आकडेवारी पुढीलप्रमाणे आहे.

जिल्हा	एकूण जन्म	०-१ वर्षे (अर्भक मृत्यू)	१-६ वर्षे (बाल मृत्यू)	०-६ वर्षे (एकूण मृत्यू)
ठाणे	६४९६	१४९	४५	१९४
पालघर	१६६५५	२९५	१२३	४१८
नंदुरबार	२६०९५	४०३	२५९	६६२

(४) हे खरे आहे.

(५) चौकशी करण्याचा प्रश्न उद्भवत नाही.

तथापि कुपोषण व बालमृत्यू रोखण्यासाठी खालीलप्रमाणे उपाययोजना करण्यात येत आहेत :-

१. दोन बाळंतपणामधील अंतर वाढविणे, दोन अपत्यापर्यंत पाळणा थांबविणे या गुणात्मक दर्शकांच्या पूर्ततेवर भर दिला जातो.

२. गरोदर मातेची १६ आठवड्यांच्या आत नोंदणी करून धनुर्वात प्रतिबंधक लस, फेरस सल्फेटच्या १०० गोळ्या तीन महिन्यांसाठी दिल्या जातात.

३. जोखमीच्या मातांसाठी विशेष सेवा म्हणून हिमोग्लोबिनचे प्रमाण कमी असलेल्या मातांना फेरस सल्फेटच्या गोळ्या उपचारात्मक मात्रा दिल्या जातात व अशा मातांना प्रसुती पूर्व, प्रसुती अंतर्गत व प्रसुती पश्चात ४२ दिवसांपर्यंत गुंतागुत उदभवू नये म्हणून मानव विकास कार्यक्रमांतर्गत त्यांची स्त्रीरोगतज्ज्ञांकडून तपासणी व औषध उपचार करण्यात येतो.

४. जननी शिशु सुरक्षा कार्यक्रमांतर्गत गरोदर मातांना प्रसुतीसाठी घरून दवाखान्यात आणले जाते. सुरक्षित प्रसुतीनंतर घरी सोडले जाते व सदर कालावधीत त्यांना आहार देखील दिला जातो.

५. प्रसुतीनंतर बाळाचे वजन घेऊन नवजात बालकांची विशेष काळजी घेतली जाते.

६. सॅम व मॅम मधील बालकांची दरमहा वैद्यकीय तपासणी केली जाते. तसे ० ते ६ वर्षे वयोगटातील बालकांना वर्षातून दोन वेळा अ जीवनसत्व व जंतनाशक औषधी दिली जातात.

७. अंगणवाडीमधील सर्व बालकांचे वेळापत्रकानुसार लसीकरण करण्यात येते.

८. कुपोषण कमी करण्याच्या दृष्टीने ग्राम बाल विकास केंद्र व बाल उपचार केंद्र घेण्यात येतात.

९. दुर्गम भागामध्ये आरोग्य सेवा पुरविण्यासाठी शिबीरे आयोजित करण्यात येत असून या शिबीरांमध्ये जोखमीच्या गरोदर मातांची स्त्रीरोगतज्ज्ञांमार्फत तपासणी करून आवश्यकतेनुसार संदर्भ सेवा देण्यात येते. सर्व गरोदर स्त्रिया, स्तनदा माता तसेच ० ते ६ वर्षे वयोगटातील बालकांची तज्ज्ञांमार्फत तपासणी करून औषधोपचार करण्यात येते.

(६) व (७) प्रश्न उद्भवत नाही.

...५...

श्री.आनंद ठाकूर : सभापती महोदय, उत्तरामध्ये कुपोषण वाढले नसल्याचे म्हटले असले तरी भिवंडी-2 मध्ये आकडेवारीच्या माध्यमातून कुपोषणाचे प्रमाण दुप्पट झाल्याचे शासनाने मान्य केले आहे. जिल्हा परिषदेचे आरोग्य अधिकारी, अंगणवाडी सेविका यांच्यावर याची जबाबदारी सोपवून कुपोषणाचे प्रमाण वाढल्याबाबतची चौकशी केली जाणार आहे काय? स्त्री रोग तज्ज्ञांमार्फत तपासणी केली जाते असे उत्तरात म्हटले आहे. आदिवासी भागामध्ये ज्या माता आहेत त्या स्वतः काम करीत असतात, त्यांना बालकांना स्तनपान करण्याची संधी उपलब्ध होत नाही ही वस्तुस्थिती आहे. त्यांचे कौन्सिलिंग करण्यासाठी विशिष्ट कार्यक्रम राबविला जाईल काय?

श्रीमती विद्या ठाकूर : सभापति महोदय, यह बात सच है कि भिवंडी-2 तालुका में कुपोषण बढ़ा है. सरकार इस विषय पर चिंतित है. सम्माननीय सदस्य ने जो बाल मृत्यु के बारे में कहा है, उसके संबंध में सरकार अलग-अलग तरीके से काम कर रही है. जितनी भी प्रिग्नेंट लेडीज हैं, उनका रजिस्ट्रेशन करना, 16 वीक तक उनकी कॉउंसिलिंग करना, उनको हॉस्पिटल में लेकर जाना, टीटी का इंजेक्शन दिलवाने की कोशिश करना, फॉलिक सल्फेट गोली को रेग्यूलर देते रहना, ये सब कॉउंसिलिंग के माध्यम से किया जाता है. दूसरी बात यह कि जो हिली एरिया है, वहां के बारे में सम्माननीय सदस्य ने पूछा है, वहां पर भी कॉउंसिलिंग करके, मेडीकल हेल्थ चेक-अप करने का काम महिला एवं बाल विकास विभाग की ओर से हो रहा है.

श्री.भाई जगताप : सभापती महोदय, सार्वजनिक आरोग्य मंत्री सभागृहात उपस्थित आहेत. हा संवेदनशील प्रश्न आहे. राजकीय अभिनिवेशाने हा प्रश्न विचारलेला नाही. कुपोषणाचे प्रमाण वाढले आहे हे शासनाने मान्य केले आहे. भिवंडी-2 मध्ये 2013 मध्ये तीव्र कमी वजनाची बालके 286 व डिसेंबर, 2014 मध्ये तीव्र कमी वजनाची बालके 497 असल्याचे म्हटले आहे. हा अतिशय गंभीर प्रश्न आहे. माननीय मंत्री महोदया, आप यह जो बात कर रही हैं, वह प्रक्रिया होनी आवश्यक है परन्तु ऐसा होता नहीं है. आपने जो बातें कहीं, वे सब बातें होनी जरूरी हैं और उसकी गार्डलाईन दी गई है कि हिली एरिया में क्या करना चाहिए, अगर प्रिग्नेंट माता है तो उसको क्या करना चाहिए ? आपको जो लिखकर दिया गया है, वह आपने यहां बताया है.

हमारा कहना है कि ऐसा हो नहीं रहा है अगर आपने जो कहा है, वैसा हो रहा है तो यह संख्या बढ़ क्यों रही है ? यह एक सिंपल सा सवाल है, इसलिए मेरा मंत्री महोदय से निवेदन है कि

...6...

30-03-2015 (असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

M.6

SGB/ KTG/ AKN/ ST/ AKN/

14:00

ता.प्र.क्र.4064....

श्री.भाई जगताप.....

इसकी पूरी तहकीकात आपको करनी चाहिए. इसके साथ ही यह जो संख्या बढ़ रही है, उसको कम करने के लिए हम क्या कर सकते हैं, सरकार क्या कर सकती है ? हमारे सामने जो सवाल है, उसका क्या हल निकल सकता है ? इसका जवाब हम माननीय मंत्री महोदय से जानना चाहेंगे.

डॉ.दीपक सावंत : सभापती महोदय, माननीय सदस्यांनी जो प्रश्न विचारला तो खरा आहे. जी आकडेवारी दिली गेली आहे त्यात वाढ झाल्याचे मान्य केले आहे. राज्य सरकारच्या ज्या योजना आहेत त्यातील नव संजीवनी, जननी सुरक्षा, जननी शिशू सुरक्षा, मातृत्व अनुदान या योजना कार्यान्वित असताना त्याचे रिझल्ट काही प्रमाणात मिळत नाहीत हे सत्य आहे. मी ज्यावेळी राज्याचा कॅबिनेट मंत्री म्हणून पदभार स्वीकारला त्याचवेळी अधिकाऱ्यांना सांगितले की, कोणत्याही प्रकारे बालमृत्यूची आकडेवारी दडवू नका. आपण वस्तुस्थितीला सामोरे जाऊ. जी सत्य परिस्थिती असेल ती सभागृहात मांडू. यासाठी आम्ही काय केले हे मी सांगू इच्छितो. जानेवारी ते मार्च महिन्यामध्ये ज्या महिला प्रसुतीसाठी ड्यू आहेत त्यांचा एक तक्ता तयार केला. मेळघाटसाठी हा पॅटर्न लागू केला. दर 15 दिवसांनी कोणत्या दिवशी किती महिलांची प्रसुती होणार आहे, याचे पुढील 15 दिवसाचे टारगेट केले. त्यामध्ये ante natal care, एएनसी मिळाली की नाही हे पहिल्यांदा पाहिले. ज्या obstructed labour होत्या त्यांची सोनोग्राफी करून घेतली, त्यासाठी त्यांना धारणीला पाठवावे लागले. त्याकरिता एक महिला नोडल ऑफिसर म्हणून नेमली गेली. त्यांच्यामार्फत मॉनिटरिंग सुरु केले. हे करित असताना माता मृत्यू + बालमृत्यू दर या दोन्ही गोष्टी कव्हर करावयाच्या होत्या. पहिल्या तीन महिन्यांपैकी जानेवारी, 2015 ते जानेवारी 30, 1 फेब्रुवारी ते 15 फेब्रुवारी या काळात आम्हाला यश मिळाले नाही. मात्र मार्च महिन्यातील 15 दिवसात माता मृत्यू दर शून्य झाला आहे.

UNCORRECTED COPY / NOT FOR PUBLICATION

ता.प्र.क्र.4064...

डॉ.दीपक सावंत...

गेल्या वर्षभरामध्ये 349 माता मृत्यू दर होता. तो कमी करण्यामध्ये काही प्रमाणात यश आलेले आहे. पण ते मी मानीत नाही. बालमृत्यूचा दर देखील आटोक्यात आला आहे. भविष्यामध्ये आम्ही हा पॅटर्न वाडा, मोखाडा, पालघर, डहाणू, नंदूरबार, अक्कलकुवा या अतिसंवेदनशील जिल्ह्यांमध्ये देखील राबविणार आहोत. हा प्रश्न अनेक विभागांशी संबंधित आहे. मृत्यू आला की, तो प्रश्न आरोग्य विभागाकडे येतो. कुपोषण असेल तर तो प्रश्न महिला व बालकल्याण तसेच आदिवासी विभागाकडे देखील जातो. हा प्रश्न एकाच विभागाकडे गेला तर त्याचे चांगले रिझल्टस मिळतील असे मी मानतो. कारण मी जेव्हा विरोधी पक्षात होतो त्यावेळी हेच बोलत होतो की, हा प्रश्न सहा विभागांशी संबंधित आहे. त्यामुळे हा प्रश्न विभागला जातो. यासाठी आपण जिजाऊ माता बाल पोषण मिशन लागू केले आहे. त्याचे काही चांगले रिझल्टस मिळाले आहेत. अजूनही आपल्याला माता आणि बाल मृत्यूवर यश मिळविता आलेले नाही ही गोष्ट खरी आहे. आपण कितीही आर्यनच्या टॅब्लेट दिल्या तरी आपल्याला यश मिळत नाही. तेव्हा हे मॉनेटरींग करण्यासाठी आशा आणि एएनएम यांची स्पेशल नियुक्ती करणे गरजेचे आहे. जो पर्यंत वन-टु--वन मॉनेटरींग होत नाही तो पर्यंत हा प्रश्न सुटणार नाही असे माझे मत आहे. राज्य शासन येणाऱ्या काळात हा प्रश्न हाताळण्यासाठी कटिबद्ध आहे.

.....

**ममदापुर (ता.येवला, जि.नाशिक) येथे साठवण तलाव
योजनेच्या प्रस्तावास मंजूरी मिळण्याबाबत**

(६) * ३४८१ श्री.जयवंतराव जाधव, श्री.अनिल भोसले, श्री.ख्वाजा बेग : सन्माननीय जलसंधारण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) ममदापुर (ता.येवला, जि.नाशिक) येथे साठवण तलाव योजनेचा प्रस्ताव सचिव समितीच्या मान्यतेसाठी दिनांक ८ डिसेंबर, २०१४ रोजी वा त्यासुमारास शासनाकडे पाठविण्यात आलेला आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, येवला तालुक्यातील पुर्व भागातील टंचाईग्रस्त शेतकऱ्यांना सिंचनाचा लाभ मिळणेसाठी सदर प्रस्तावास मंजूरी मिळण्यासाठी शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) अद्याप कोणतीही कार्यवाही केलेली नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विजय शिवतारे, श्रीमती पंकजा मुंडे यांच्याकरिता : (१) होय.

(२) सदर प्रस्तावाची तपासणी करण्यात येत आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

श्री.जयवंतराव जाधव : सभापती महोदय, आमच्या येवला तालुक्याच्या दृष्टीने या साठवण तलावाला महत्त्व फार आहे. गेल्या चार महिन्यांपासून हा प्रस्ताव तपासण्याच्या कामी शासकीय यंत्रणा लागलेली आहे. तेव्हा संबंधित प्रस्तावाची तपासणी किती दिवसात पूर्ण होणार आहे तसेच, येत्या एक महिन्याच्या आत सदर प्रस्ताव शासन मंजूर करणार आहे काय ?

श्री.विजय शिवतारे : सभापती महोदय, ममदापूर साठवण तलाव योजनेच्या प्रस्तावाला डीपीसीच्या माध्यमातून जिल्हाधिकारी व डीपीसीचे सदस्य सचिव यांनी मान्यता दिलेली आहे. हा सव्वा सहा कोटी रकमेचा प्रस्ताव आहे. जिल्हाधिकारी यांना पाच कोटी रकमे पर्यंत मान्यता देता येते. त्यावरील रकमेच्या प्रस्तावांना जिल्हाधिकारी यांना मान्यता देता येत नाही. तरी देखील त्यांनी मान्यता दिली असून त्यांनी हा प्रस्ताव राज्याच्या सचिव समितीकडे पाठविला आहे. यात

ता.प्र.क्र.3481

श्री.विजय शिवतारे....

दोन गोष्टी अत्यंत महत्त्वाच्या आहेत. या साठवण तलावासाठी एकूण 28.6 हेक्टर जमीन लागत असून ती वन विभागाची आहे. जो पर्यंत वन विभाग परवानगी देत नाही तो पर्यंत पुढे जाण्यामध्ये काही अर्थ नाही. निवडणुकीची आचारसंहिता लागण्याच्या 7-8 दिवस आधी याला मान्यता दिलेली आहे. याची संयुक्त पाहणी दिनांक 20.12.2014 रोजी करण्यात आली आहे. यातील 100 टक्के जमीन ही वन विभागाची आहे. संयुक्त पाहणीचा अहवाल देण्यात आलेला आहे. वन खात्याचा रिपोर्ट जो पर्यंत आपल्याकडे येत नाही तो पर्यंत काहीच काम करता येत नाही. वन खाते परवानगी देणार आहे की नाही असा पहिला प्रश्न सन्माननीय सदस्यांनी विचारलेला आहे. हा सर्वात महत्त्वाचा प्रश्न आहे. याबाबत असे सांगू इच्छितो की, यासंबंधातील परवानगी आल्यानंतर त्यावर निश्चितपणे विचार केला जाईल.

श्री.जयवंतराव जाधव : सभापती महोदय, जागा हस्तांतरण करण्यामध्ये सर्वात जास्त अडचणी वन खात्याच्याच येतात. वन खात्याची अडचण असल्यामुळे संबंधित प्रस्तावाला विलंब होत आहे असे शासनाकडून नेहमीच सांगितले जाते. वन विभागामुळे जे प्रस्ताव प्रलंबित राहतात त्यासंबंधी विशेष अधिकारी नेमून त्यात शिथिलता आणण्यासाठी शासन काही प्रयत्न करणार आहे काय ? शेवटी वन खात्याला देखील पाण्याची गरज आहे. ती आपण संबंधित खात्याला कधी समजावून सांगणार आहात ? वन खात्याला देखील वनीकरणासाठी पाण्याची गरज लागणार आहे. साध्या साध्या प्रश्नांबाबत वन खात्याच्या अडचणी निर्माण होत असतील तर त्या अडचणी कधी दूर होणार आहेत, त्याकरिता शासन विशेष योजना राबविणार आहे काय ?

श्री.विजय शिवतारे : सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्यांनी अतिशय मूलभूत प्रश्न विचारला आहे. हे मूलभूत प्रश्न आजचे नाहीत. दोन ते चार हजार कोटींचे प्रकल्प वन विभागामुळे, पर्यावरण विभागामुळे अडकलेले आहेत. वन विभागाची देखील काही स्पेसिफिक प्रोसेस आहे. वन विभागाची एखादी जमीन घ्यायची असेल तर त्यांना पर्यायी जमीन द्यावी लागते. यात अनेक अडचणी आहेत. तरी देखील यात निश्चितपणाने पाठपुरावा करून यासंबंधात लवकरात लवकर विचार केला जाईल.

राज्यात घरगुती हिंसाचार प्रतिबंधक कायद्याची अंमलबजावणी करणेबाबत

(७) * २८६६ डॉ.नीलम गोन्हे, श्री.माणिकराव ठाकरे, श्री.संजय दत्त, श्री.रामहरी रुपनवर, डॉ.सुधीर तांबे, श्री.अशोक उर्फ भाई जगताप, अॅड.अनिल परब, श्री.नरेंद्र पाटील, श्री.अब्दुल्लाखान दुर्राणी, श्री.हेमंत टकले, अॅड.जयदेव गायकवाड, श्री.किरण पावसकर, श्री.दिपकराव साळुंखे-पाटील, श्री.ख्वाजा बेग, श्री.प्रकाश गजभिये, श्री.जगन्नाथ शिंदे, श्री.धनंजय मुंडे, श्री.सतिश चव्हाण, श्री.अनिल भोसले, श्री.अमरसिंह पंडित, श्री.जयवंतराव जाधव, श्री.अमरनाथ राजूरकर, श्री.सुभाष झांबड, श्रीमती हुस्नबानू खलिफे, श्री.शरद रणपिसे, श्री.हरिसिंग राठोड, प्रा.जोगेन्द्र कवाडे, श्री.मुझफ्फर हुसैन सय्यद, श्री.प्रकाश बिनसाळे : सन्माननीय महिला व बाल कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) घरगुती हिंसाचार प्रकरणात महिलांच्या सुरक्षेसाठी घरगुती हिंसाचार प्रतिबंधक कायदा करून बराच कालावधी उलटून गेल्यानंतरही या कायद्याची प्रभावी अंमलबजावणी राज्यात होत नसल्याचे माहे जानेवारी, २०१५ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, घरगुती हिंसाचार प्रतिबंधक कायद्यांतर्गत पिडित महिलांना मदत करण्यासाठी पूर्णवेळ सुरक्षा अधिकारी नेमण्यात न आल्याप्रकरणी उच्च न्यायालयाने राज्य शासनाला निर्देश देवूनही अद्यापही या प्रकरणी शासनाने उचित कार्यवाही न केल्याने पिडित महिलांची गैरसोय होत असल्याने शासनाने याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) तसेच या कायद्यातील तरतुदीनुसार राज्यातील प्रत्येक तालुका पातळीवर पूर्णवेळ सुरक्षा अधिकारी नेमण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत?

श्रीमती विद्या ठाकूर, श्रीमती पंकजा मुंडे यांच्याकरिता : (१) नाही, घरगुती हिंसाचार प्रकरणात महिलांच्या सुरक्षेसाठी घरगुती हिंसाचार प्रतिबंधक कायद्याची प्रभावी अंमलबजावणी सुरु आहे.

(२) व (३) शासन निर्णय क्र. मबाआ-२०११/प्र.क्र.१७३/का-७, दि. १५.०२.२०१२ अन्वये जिल्हास्तरावर पूर्णवेळ संरक्षण अधिकारी उपलब्ध करून देण्यासाठी ३७ संरक्षण अधिका-यांची पदे निर्माण केली. त्यापैकी २९ संरक्षण अधिकारी कर्तव्यावर रुजू झाले आहेत.

शासन निर्णय क्र. मबावि-२०११/प्र.क्र.१७३/का-७ (भाग-२), दि. १४.०७.२०१४ व दि. २९.०१.२०१५ अन्वये अनुक्रमे २१६ व १४२ संरक्षण अधिका-यांची पदे निर्माण करण्यात आली आहेत. यानुसार प्रत्येक तालुक्यासाठी पदे निर्माण करण्यात आली आहेत. नियमानुसार पदे भरण्याची कार्यवाही करण्यात येत आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

ता.प्र.क्र.2866....

डॉ.नीलम गोऱ्हे : सभापती महोदय, 216 व 142 पदे निर्माण करण्यात आली आहेत असे शासनाने लेखी उत्तरात नमूद केले आहे. यासंबंधातील कायदा सन 2006 मध्ये झाला. अॅडव्होकेट राजेंद्र अनभुले विस्द्ध महाराष्ट्र शासन या प्रकरणाचा निकाल दिनांक 4 एप्रिल 2014 रोजी लागला आहे. त्यावेळी 1083 पदे आम्हाला आवश्यक आहेत व तशी व्यवस्था करू असे शासनाने सांगितले होते. आज सरकार सांगते की, 216 व 142 पदे निर्माण करण्यात येतील. आपण अजूनही 1083 पदापर्यंत पोहोचलेलो नाहीत. गेल्या नऊ वर्षात महत्त्वाच्या कायद्याची अंमलबजावणी करण्यासाठी आवश्यक असलेली पदेच भरलेली नाहीत. तेव्हा सदर पदे ही कधी पासून कार्यरत आहेत असा माझा मंत्रिमहोदयांना प्रश्न आहे. ही पदे पुरेशी आहेत असे सरकारचे मत आहे की, आणखी पदे वाढविण्यात येणार आहेत ?

श्रीमती विद्या ठाकूर : सभापती महोदय, पद बढानेवाले हैं.

डॉ.नीलम गोऱ्हे : सभापती महोदय, पदे वाढवित असताना घरगुती हिंसाचार प्रतिबंधक कायद्याची अंमलबजावणी प्रभावीपणे झाली पाहिजे. सभागृहात पुणे जिल्ह्याचे माननीय पालक मंत्री श्री.गिरीश बापट उपस्थित आहेत. या कायद्याची अंमलबजावणी संपूर्ण राज्यात योग्य प्रकारे होण्यासाठी ज्या 40 सन्माननीय सदस्यांनी प्रश्न विचारला आहे त्यांना बरोबर घेऊन बैठक आयोजित करणार आहात काय ?

श्री.गिरीश बापट : सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्या डॉ.नीलम गोऱ्हे यांनी अभ्यासपूर्ण पद्धतीने अत्यंत कळकळीने एक महत्त्वाचा प्रश्न मांडलेला आहे. या महत्त्वाच्या प्रश्नाला न्याय देण्याच्यासंदर्भात शक्य तो अधिवेशन काळात आणि नाहीच जमले तर अधिवेशन संपल्यानंतर पहिल्या आठवड्यात माननीय मुख्यमंत्र्यांसह सर्वानाच बरोबर घेऊन एक बैठक आयोजित केली जाईल.

सभापती : मी सन्माननीय सदस्य डॉ.नीलम गोऱ्हे यांना सांगू इच्छितो की, माननीय मंत्री श्री.गिरीश बापट हे माझे देखील पालक मंत्री आहेत. ते किती कार्यरत असतात याची मला पूर्ण जाणीव आहे. त्यांनी बैठक आयोजित केली नाही तर मग मी बैठक आयोजित करेन.

.....

**राज्यातील महिला आर्थिक विकास मंडळातील अध्यक्ष व व्यवस्थापकीय
संचालक यांची रिक्त पदे भरण्याबाबत**

(८) * ३६९८ अॅड.जयदेव गायकवाड, श्री.धनंजय मुंडे, श्री.सुनिल तटकरे, श्री.हेमंत टकले, श्री.अनिल भोसले, श्री.विक्रम काळे, श्री.सतिश चव्हाण, श्री.नरेंद्र पाटील, श्री.ख्वाजा बेग, श्री.अब्दुल्लाखान दुर्राणी : सन्माननीय महिला व बाल कल्याण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) राज्यातील महिलांचे आर्थिक सक्षमीकरण करणाऱ्या महिला आर्थिक विकास मंडळाची अवस्था अतिशय बिकट झाली असून मागील तीन वर्षांपासून अध्यक्ष आणि सहा महिन्यांपासून व्यवस्थापकीय संचालक पद रिक्त आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, सदर पदे रिक्त ठेवण्याची कारणे काय आहेत,
- (३) असल्यास, सदरची दोन्ही पदे तातडीने भरून सदर मंडळाचा कारभार सुरळीत चालावा म्हणून शासनाने कोणती उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत?

श्रीमती विद्या ठाकूर, श्रीमती पंकजा मुंडे यांच्याकरिता : (१) (२) (३) महिला आर्थिक विकास महामंडळाच्या अध्यक्षपदी नियुक्ती करणेबाबतचा प्रस्ताव शासनाच्या विचाराधीन आहे. महिला आर्थिक विकास महामंडळाच्या व्यवस्थापकीय संचालकपदी भारतीय प्रशासन सेवेतील (भा.प्र.से.) अधिकाऱ्याची नियुक्ती शासनाकडून करण्यात आली आहे. तथापि सदयःस्थितीत व्यवस्थापकीय संचालक हे वैद्यकीय रजेवर असल्याने सदर पदाचा अतिरिक्त कार्यभार महाव्यवस्थापक (प्रकल्प) महिला आर्थिक विकास महामंडळ यांचेकडे सोपविण्यात आला आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

अॅड.जयदेव गायकवाड : सभापती महोदय, महिला आर्थिक विकास मंडळातील अध्यक्ष पद गेल्या तीन वर्षांपासून रिक्त आहे, तर गेल्या सहा महिन्यांपासून प्रशासकीय अधिकाऱ्याचे पद रिक्त आहे. अध्यक्षपदी नियुक्ती करणेबाबतचा प्रस्ताव शासनपच्या विचाराधीन आहे असे लेखी उत्तरात नमूद करण्यात आले आहे. तेव्हा सदर पद भरण्यासाठी निश्चित किती कालावधी लागणार आहे? राज्यातील दुर्बल महिलांच्या विकासाच्या दृष्टीने, त्यांचे सक्षमीकरणाच्या दृष्टीने हे महामंडळ अतिशय महत्त्वाचे आहे.

यानंतर श्री.जुन्नरे...

30-03-2015

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

O-1

SGJ/ AKN/ ST/

14:20

ता.प्र.क्र.:3698.....

अॅड.जयदेव गायकवाड.....

गेल्या 3 वर्षांपासून अध्यक्षपद रिक्त असणे बरोबर नाही. त्यामुळे अध्यक्षपदाची नियुक्ती व प्रशासकीय अधिकाऱ्यांची नियुक्ती किती दिवसात केली जाणार आहे ?

श्रीमती विद्या ठाकूर : सभापति महोदय, 3 महीने के अंदर अध्यक्ष का पद भरा जायेगा.

सभापती : प्रश्नोत्तराचा वेळ संपला आहे.

..2...

UNCORRECTED COPY / NOT FOR PUBLICATION

नियम 289 अन्वये दिलेल्या प्रस्तावाच्या सूचनेबाबत

सभापती : आज माझ्याकडे नियम 289 अन्वयेच्या 3 सूचना आल्या असून पहिली सूचना सन्माननीय सदस्य श्री. सुनील तटकरे यांची असून त्यांनी ती मांडावी.

श्री. सुनील तटकरे : मुंबई पोर्ट ट्रस्टचा विकास करण्याच्या संदर्भात केंद्रशासनाने नुकत्याच काही घोषणा केलेल्या आहेत. या प्रश्नाच्या संदर्भात येथील संबंध झोपडपट्टीवासीयांनी राष्ट्रवादी काँग्रेसपक्षाच्या माध्यमातून आझाद मैदानावर मोर्चा आणलेला आहे. मुंबई पोर्ट ट्रस्ट हे इतर वेळेला महाराष्ट्र सरकारच्या टेनंसी ॲक्टचा फायदा घेते परंतु पुनर्विकासाच्या संदर्भात महाराष्ट्र शासनाचे महाराष्ट्र गृहनिर्माण विभागाचे किंवा म्हाडाचे जे काही वेगवेगळे नियम आहेत त्या नियमांचा आधार घेण्यास नकार देते. एका बाजूला आपल्या विभागासाठी सोईस्करपणे राज्य शासनाच्या नियमांचा आधार घ्यावयाचा आणि दुसऱ्या बाजूला या ठिकाणी राहणाऱ्या 25 हजार झोपडपट्टीय वासीय कुंटुंबांचे निष्कासन करावयाचे हे काही बरोबर नाही. यासाठी केंद्रसरकारच्या निर्णयात राज्य सरकारने हस्तक्षेप करण्यासाठी हजारो झोपडपट्टीय वासीयांचा मोर्चा आझाद मैदानात आमच्या पक्षाच्या माध्यमातून आलेला आहे. हा प्रश्न गंभीर एवढ्यासाठी आहे की, मध्यंतरीच्या काळात राज्य सरकारने यासंदर्भात कोणत्याही प्रकारचा हस्तक्षेप केला नाही. मुंबईमध्ये अशा प्रकारचा प्रकल्प कार्यान्वित करून मुंबईतील झोपडपट्टीयवासीयांना स्थलांतरीत करण्याचा जो काही प्रयत्न केला जात आहे त्यामुळे या विषयावर नियम 289 अन्वये गांभीर्याने चर्चा करण्याची आवश्यकता आहे.

सभापती महोदय, मोर्चाच्या संदर्भात आम्ही माननीय मुख्यमंत्री महोदयांची वेळ घेतली असून त्यांच्या बरोबर चर्चा करूच परंतु या प्रश्नावर या सभागृहात नियम 289 अन्वये चर्चा केली जावी व या विषयावर चर्चा करण्याची आपण संधी द्यावी अशी विनंती मी या नियम 289 अन्वयेच्या चर्चेसंबंधी करीत आहे.

सभापती : आजच्या दिवसाच्या कामकाज पत्रिकेवर समाविष्ट असलेल्या कोणत्याही बाबतीत प्रश्नोत्तराचा तास किंवा इतर सर्वकामकाज स्थगित करण्याबाबतीतील सूचनेद्वारा माननीय सदस्यांनी दिलेल्या प्रस्तावात विषय समाविष्ट नसल्यामुळे मी ही सूचना अमान्य करीत आहे. तथापि माननीय सदस्यांनी महाराष्ट्र विधान परिषद नियम 93 अन्वये दिलेल्या सूचनेवर शासनाने निवेदन करावे असे मी या निमित्ताने निदेश देत आहे.

सभापती.....

दुसरी नियम 289 अन्वयेची सूचना सन्माननीय सदस्य श्री. हेमंत टकले यांची असून त्यांनी ती मांडावी.

श्री. हेमंत टकले : सभापती महोदय, गेल्या काही दिवसापासून तसेच बजेट अधिवेशन सुरु झाल्यापासून महाराष्ट्रातील कोणत्याना कोणत्या भागात गारपीट, अवकाळी पावसाचे संकट वारंवार उद्भवत आहे. एकंदरित विचार केला तर गेल्या 10 वर्षात हवामानात जे बदल झाले आहे त्यासंदर्भात मागील 50 वर्षांची जी गती होती त्याच्या किती तरी अधिक वेगाने हे बदल होत आहेत. हे बदल होत असतांना त्याचे वेगवेगळे परिणाम आता सर्वच क्षेत्रात दिसू लागले आहेत. या बदलांचा मानवी आरोग्यावर फार मोठा परिणाम झाल्याचे दिसून येत आहे. आपण पूर्वी कधी न ऐकलेला "स्वाईन फ्लू" सारखे आजाराचे प्रमाणही मोठ्या प्रमाणात वाढलेले आहे. पर्यावरणाच्या संरक्षणाच्या दृष्टीने आणि येणाऱ्या संकटांची चाहूल लागलेली असताना आपले जे महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळ आहे त्या नियंत्रण मंडळापेक्षाही वेगळी मोठी व्यापक शास्त्रोक्त रचना करण्याची आपल्या राज्यात आवश्यकता निर्माण झालेली आहे. संकटांची चाहूल आपल्याला अगोदर मिळत असते. आज आहे त्याच्या काही पटीने भविष्यकाळात संकटे वाढणार आहेत. त्यामुळे या सर्व बाबींचा विचार करून महाराष्ट्र शासनाचे पुढील 10 वर्षांचे नियोजन, त्यासाठी आवश्यक असणारी कार्यप्रणाली आणि त्यासाठी आवश्यक असणारे मनुष्यबळ अशा सर्व व्यापक पध्दतीने हा विचार सभागृहात चर्चेला घेणे अत्यंत आवश्यक झाले आहे. ज्यावेळेला अशी संकटे उद्भवतात त्यावेळेला केंद्राने व राज्याने मदत किती दिली या प्रश्नावर आपण चर्चा करित बसतो. खरे म्हणजे ती मदत कधीही पुरेशी नसते या वास्तव्याला आपण सामोरे गेलेलो असतो त्यामुळे मी उपस्थित केलेल्या विषयावर नियम 289 अन्वये सभागृहापुढील सर्व कामकाज बाजूला सारून चर्चेला सुखात करावी अशी विनंती मी या माध्यमातून करित आहे.

सभापती : आजच्या दिवसाच्या कामकाज पत्रिकेवर समाविष्ट असलेल्या कोणत्याही बाबतीत प्रश्नोत्तराचा तास किंवा इतर सर्वकामकाज स्थगित करण्याबाबतीतील सूचनेद्वारा माननीय सदस्यांनी दिलेल्या प्रस्तावात विषय समाविष्ट नसल्यामुळे मी ही सूचना अमान्य करित आहे. तथापि माननीय

सभापती.....

सदस्यांनी महाराष्ट्र विधान परिषद नियम 93 अन्वये दिलेल्या सूचनेवर शासनाने निवेदन करावे असे मी या निमित्ताने निदेश देत आहे. परंतु संसदीय कार्यमंत्र्यांना माझी विनंती राहिली की, गेल्या 10-15 वर्षांत दोन्ही सभागृहात दुष्काळावर आपण वारंवार चर्चा करित आलेलो आहे. सन्माननीय सदस्यांनी सांगितल्या प्रमाणे कोणत्या सरकारच्या केंद्रशासनाने किती मदत दिली, राज्यशासनाने किती मदत दिली, ही मदत जिल्ह्यात किती पोहचली, जिल्हाधिकाऱ्यांनी मदत दिली की, नाही. याबाबत मला स्वतःला असे वाटते की, ग्लोबल वॉर्मिंग आणि क्लायमेट चेंजेसमुळे दुष्काळासारखे, आरोग्यासारखे प्रश्न तयार होत आहेत. कदाचित हे प्रश्न केंद्राच्या आणि राज्य सरकारच्या सूचिमध्ये असतील. परंतु आपण याच अधिवेशनात आपले कोणतेही आयुध वापरून या प्रश्नावर सखोलपणे चर्चा घडवून आणणे आवश्यक असून त्या प्रमाणे संसदीय कामकाज मंत्र्यांनी ही चर्चा घडवून आणण्याच्या संदर्भात नोंद घ्यावी.

श्री. गिरीष बापट : होय.

सभापती : तिसरी नियम 289 अन्वयेची सूचना सन्माननीय सदस्य श्री. शरद रणपिसे यांची असून त्यांनी ती मांडावी.

श्री.शरद रणपिसे : सभापती महोदय, मागचा शुक्रवार हा आठवड्यातील शेवटचा दिवस होता. पुणे शहराचा 20 वर्षांचा विकास आराखडा होता. यासंदर्भात पुणे महानगरपालिकेने 84 हजार सजेशनस, ऑब्जेक्शन्सची छाननी करून अंतिम टप्प्यात मंजूरीसाठी विकास आराखडा आला होता. परंतु तो आराखडा तातडीने महानगरपालिकेचे अधिकार काढून एमआरटीपीच्या कलम 21/4 व कलम 162 अनुसार सर्व अधिकार राज्य शासनाकडे घेतले असून ही बाब योग्य नाही असे मला वाटते.

सभापती महोदय, सन्माननीय मुख्यमंत्री नेहमी सांगत असतात की, पारदर्शक कारभार असला पाहिजे, सत्येचे विकेंद्रीकरण असले पाहिजे. परंतु त्यांच्या म्हणण्याप्रमाणे आपण सत्तेचे विकेंद्रीकरण करतो आहे काय ? भारताची राज्यघटना ही सर्वोच्च आहे. आपल्या राज्य घटनेला

श्री.शरद रणपिसे

अनुसूच्य प्रत्येक राज्य सरकार किंवा केंद्र सरकार निरनिराळे कायदे तयार करीत असते. कायदे हे दुय्यम असून राज्य घटना ही सर्वोच्च आहे. आपण कायद्याला अनुसूच्य नियम तयार करून त्यांना बिझनेस ऑफ रूल्समध्ये बांधतो.

सभापती महोदय, माजी पंतप्रधान स्व.राजीव गांधी यांनी 74 वी घटना दुरुस्ती करून त्यात अनुच्छेद 243 मध्ये बाराव्या परिशिष्टात महानगरपालिकेच्या अखत्यारीतील 18 बाबींचा समावेश केला. यामध्ये दोन नंबरची बाब अशी आहे की, जमिनीचा वापर आणि बांधकामातील नियंत्रण हे पूर्णपणाने नगरपालिका किंवा महानगरपालिकेच्या अखत्यारीत राहिले. असे असताना सुध्दा आपण कायद्याचा आधार घेऊन हे जे काही केले ते आपण कशासाठी केले ? या डिपी प्लॅनला कोर्टाने 111 दिवसांचा स्टे दिला होता. यासंदर्भात महानगरपालिकेने कळविले असताना आपण त्यामध्ये काय कॅलक्युलेशन केले ते मला माहिती नाही परंतु आपण तो 84 दिवसावर गृहीत धरला. हा स्टे उठल्यानंतर यासंदर्भात शासनाचे 4 प्रतिनिधी आल्याशिवाय बैठक सुध्दा होत नाही. यासंदर्भात आपण 4 महिने लावले. यामध्ये एकंदरीत 124 दिवस निघून गेले. चार महिने उलटून गेले असताना आपण 4 महिन्यांचाही कालावधी महानगरपालिकेला देत नाहीत. केवळ दोन चार दिवसाचे अधिकार देतात. यासंदर्भात मी शासनावर आरोप करणार नाही आणि आरोप करणे बरोबर देखील होणार नाही. परंतु आमच्या सन्माननीय सदस्यांच्या मनात अनेक राजकीय पक्षांना विविध बिल्डर्स लॉबींग करतात त्या लॉबींगचा तर हा निर्णय नाही ना ? असे मला वाटते.

यानंतर श्री. अजित.....

श्री.शरद रणपिसे...

पुणेकर जनता फार नाराज आहे म्हणून माझी मागणी आहे की, आपण या संदर्भात नियम 289 अन्वये चर्चा घ्यावी. या संदर्भात जी.बी.मध्ये एकमताने ठराव होऊन तो एक महिन्यापूर्वी शासनाला देण्यात आला परंतु त्या संदर्भात शासनाने एका ओळीचे पत्र देखील दिलेले नाही. सरकारने इतकी घाई कशासाठी केली ? माझी आपणास विनंती आहे की, हा विषय नियम 289 चा होत नसेल तर आपण दिलेला निर्णय मला मान्य आहे. परंतु या विषयावर एक-दोन दिवसांत काही ना काही चर्चा होऊन यातील सत्य सभागृहासमोर आले पाहिजे, अशी विनंती मी आपणास करतो.

सभापती : आजच्या दिवसाच्या कामकाजपत्रिकेत समाविष्ट असलेल्या कोणत्याही बाबीसंबंधातील प्रश्नोत्तराचा तास किंवा इतर सर्व कामकाज स्थगित करण्याबाबत या सूचनेद्वारे सन्माननीय सदस्यांनी दिलेल्या या प्रस्तावात विषय समाविष्ट नसल्याने मी सूचनेस अनुमती नाकारित आहे. तथापि सन्माननीय सदस्यांना याच विषयावर लक्षवेधी सूचना किंवा अन्य कोणतेही आयुध वापरून चर्चा घडवावयाची असेल तर ती मी स्वीकृत करून या आठवड्यात किंवा पुढील आठवड्यात न्याय देण्याचा प्रयत्न करीन.

श्री.गिरीष बापट : सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्य श्री.शरद रणपिसे यांनी नियम 289 अन्वये जो विषय मांडला त्यावर आपण निर्णय दिलेला आहे. आपण दिलेल्या निर्णयावर चर्चा करता येत नाही. परंतु या विषयावर चर्चा करण्यास सरकार तयार आहे. या विकास आराखड्यास पुणे महानगरपालिकेने 8 विरोध केला. हा विषय महत्वाचा आहे. पुणेकर खूष आहेत. अगोदरच्या महानगरपालिकेवर ती नाराज होती. आपण या विषयावर कधीही चर्चा घ्यावी. सरकारची चर्चा करण्याची तयारी आहे. सर्व कामकाज नियमाप्रमाणे झाले पाहिजे.

30-03-2015

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

P-2

AJIT/ AKN/ ST/

पूर्वी श्री.जुन्नरे...

14:30

पृ.शी.: लेखी उत्तरे

मु.शी.: तारांकित प्रश्नोत्तराची यादी सभागृहासमोर ठेवणे

सचिव : सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने दिनांक 23 मार्च, 2015 रोजीची तारांकित प्रश्नोत्तराची यादी सभागृहासमोर ठेवीत आहे.

सभापती : दिनांक 23 मार्च, 2015 रोजीची तारांकित प्रश्नोत्तराची यादी सभागृहासमोर ठेवण्यात आली आहे.

(प्रेस : येथे सोबत जोडलेली यादी छपावी.)

..3..

UNCORRECTED COPY / NOT FOR PUBLICATION

पृ.शी./ मु.शी.: कागदपत्रे सभागृहासमोर ठेवणे

श्री.गिरीष बापट (संसदीय कार्य मंत्री) : सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने विदर्भ, मराठवाडा आणि उर्वरित महाराष्ट्र यासाठी विकासमंडळे आदेश, 2011 मधील खंड 8 अन्वये मराठी भाषा विभागाचा सन 2013-2014 या वित्तीय वर्षातील योजनेत्तर व योजनांतर्गत योजनांवरील वैधानिक विकास मंडळनिहाय (अविभाज्य भागासह) प्रत्यक्ष खर्चाचा तपशील सभागृहासमोर ठेवतो.

सभापती : प्रत्यक्ष खर्चाचा तपशील सभागृहासमोर ठेवण्यात आला.

श्रीमती विद्या ठाकूर (महिला व बाल विकास राज्यमंत्री) : सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने "महाराष्ट्र राज्य महिला आयोग यांचा सन 2012-2013 या वर्षाचा वार्षिक अहवाल" सभागृहासमोर ठेवतो.

सभापती : वार्षिक अहवाल सभागृहासमोर ठेवण्यात आला.

श्री.राजकुमार बडोले (सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य मंत्री) : सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने विदर्भ, मराठवाडा आणि उर्वरित महाराष्ट्र यासाठी विकासमंडळे आदेश, 2011 मधील खंड 8 अन्वये सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभागाचा सन 2013-2014 या वित्तीय वर्षातील योजनेत्तर व योजनांतर्गत योजनांवरील वैधानिक विकास मंडळनिहाय (अविभाज्य भागासह) प्रत्यक्ष खर्चाचा तपशील सभागृहासमोर ठेवतो.

सभापती : प्रत्यक्ष खर्चाचा तपशील सभागृहासमोर ठेवण्यात आला.

श्री.राजकुमार बडोले : सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने "महाराष्ट्र राज्य इतर मागासवर्गीय वित्त आणि विकास महामंडळ मर्यादितचा सन 2013-2014 या वर्षाचा वार्षिक अहवाल" सभागृहासमोर ठेवतो.

सभापती : वार्षिक अहवाल सभागृहासमोर ठेवण्यात आला.

श्री.राजकुमार बडोले : सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने "शामराव पेजे कोकण इतर मागासवर्ग आर्थिक विकास महामंडळ मर्यादितचा सन 2013-2014 या वर्षाचा वार्षिक अहवाल" सभागृहासमोर ठेवतो.

सभापती : वार्षिक अहवाल सभागृहासमोर ठेवण्यात आला.

UNCORRECTED COPY / NOT FOR PUBLICATION

पॉइंट ऑफ इन्फेशनबाबत

श्री.सुनील तटकरे : सभापती महोदय, शुक्रवारी, दिनांक 27 मार्च, 2015 रोजी प्रश्नोत्तराच्या तासामध्ये धनगर समाजाच्या आरक्षणाचा प्रश्न चर्चेसाठी होता. सभागृहाचे नेते माननीय श्री.एकनाथराव खडसे यांनी त्या प्रश्नावर उत्तर देताना सांगितले की, श्री.अजित पवार यांच्या नेतृत्वाखालील समितीने एक निर्णय दिला होता. सन्माननीय सदस्य श्री.अजित पवार यांनी खालच्या सभागृहात नियम 48 अन्वये व्यक्तीगत स्पष्टीकरण केलेले आहे. माननीय सभागृह नेते श्री.एकनाथराव खडसे यांनी उत्तर देताना सांगितले की, तत्कालीन उप मुख्यमंत्री श्री.अजित पवार यांच्या अध्यक्षतेखाली सरकारने समिती नियुक्त केली होती. या समितीने दिलेला अभिप्राय हा सरकारी दस्तावेज आहे ही बाब कोणालाही नाकारता येणार नाही. त्या कालखंडात समितीचा अहवाल आलेला आहे. त्या अहवालाचा आम्ही सन्मान ठेवू. या समितीच्या अहवालात स्पष्टपणे नमूद केलेले आहे की, नामसदृशाशिवाय यामध्ये दुसरा कोणताही (अडथळा) मागील आघाडी सरकारच्या कालावधीत माझ्या म्हणजे श्री.अजित पवार यांच्या अध्यक्षतेखाली धनगर समाजाच्या संदर्भात कोणतीही समिती नियुक्ती करण्यात आली नव्हती. त्यामुळे कोणताही अहवाल सादर करण्याचा प्रश्न उद्भवत नाही. (अडथळा)...

श्री.दिवाकर रावते : सभापती महोदय, माझा हरकतीचा मुद्दा आहे. पॉइंट ऑफ प्रोसिजरमध्ये सभागृहाच्या कामकाजासंदर्भातील विषय येतो. या ठिकाणी सन्माननीय सदस्यांनी जो मुद्दा मांडलेला आहे तो मला मान्य आहे. मंत्री महोदयांच्या निवेदनाबाबत सन्माननीय सदस्यांना खुलासा करण्याचा अधिकार असतो. सुदैवाने सन्माननीय सदस्य हे खालच्या सभागृहाचे सदस्य असल्यामुळे त्यांनी त्या ठिकाणी खुलासा दिलेला आहे आणि ही चांगली बाब आहे. परंतु त्यांनी दिलेला खुलासा या सभागृहाच्या कामकाजाच्या माध्यमातून त्यांच्या वतीने मांडण्याचा कोणाला अधिकार नाही. त्यांचा अधिकार त्यांनी खालच्या सभागृहात बजावलेला आहे. ते या सदनाचे सदस्य नाहीत. तेव्हा या ठिकाणी त्यांच्या वतीने कोणीतरी खुलासा करणे अयोग्य आहे.

सभापती : सन्माननीय सदस्य श्री.सुनील तटकरे हे कोणाच्या वतीने खुलासा करित आहेत असे माझे मत नाही. परंतु विधानपरिषदेच्या रेकॉर्डवर हे सर्व आलेले असल्यामुळे विधानसभेमध्ये त्याच संबंधाने वेगळा विषय झाला असेल आणि तेथील सदस्यांनी उत्तर दिले असेल तर ते उत्तर या सभागृहात ठेवण्यास कोणतीही हरकत नाही.

श्री.गिरीष बापट : सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्य श्री.सुनील तटकरे यांनी पॉईन्ट ऑफ इन्फर्मेशनचा मुद्दा उपस्थित केला. मी खालच्या सभागृहात उपस्थित होतो. सभागृहात ज्यांनी प्रश्न उपस्थित केला होतो ते माननीय मंत्री श्री.एकनाथराव खडसे देखील उपस्थित होते. खालच्या सभागृहात श्री.अजित पवार यांनी नियम 48 अन्वये जे स्पष्टीकरण केले त्यावर खालच्या सभागृहात चर्चा झाली. या सभागृहात नियमाने हा विषय उपस्थित होतो किंवा कसे हा वेगळा प्रश्न आहे. आपण परवानगी दिली असेल तर त्यावर आमचे काही म्हणणे नाही. जे सदस्य या सभागृहाचे सदस्य नाहीत त्यांच्यावतीने कोणीतरी बोलत असेल तर ज्यांनी हा मुद्दा उपस्थित केला होता ते मंत्री महोदय उपस्थित असताना हा मुद्दा उपस्थित केला पाहिजे.

सभापती : सभागृहाचे नेते श्री.एकनाथराव खडसे यांच्यावर कोणताही हेतवारोप होत नाहीत. तसेच कोण कोणाच्या वतीने बोलत आहेत असेही काही नाही. या ठिकाणी चर्चा झालेली आहे त्या संदर्भात खालच्या सभागृहाचे सन्माननीय सदस्य श्री.अजित पवार यांनी खालच्या सभागृहात काही उत्तर दिले असेल तर ते या रेकॉर्डवर येऊन सन्माननीय मंत्री श्री.एकनाथराव खडसे येथे येतील त्यावेळी त्यांनी त्यावर स्पष्टीकरण द्यावे.

श्री.सुनील तटकरे : सभापती महोदय, मी हेच सांगण्याचा प्रयत्न करित होतो. परंतु सन्माननीय मंत्री श्री.दिवाकर रावते आणि श्री.गिरीष बापट यांना काही तरी वेगळे वाटले. मी हेच सांगणार होतो की, सभागृहाचे नेते माननीय श्री.एकनाथराव खडसे यांना येथे बोलवावे. त्या दिवशी प्रश्नोत्तराच्या तासामध्ये हे सर्व घडले आहे. सामूहिक जबाबदारी असते मला माहित आहे. आम्ही 15 वर्षे सामूहिक जबाबदारी पार पाडलेली आहे. संबंधित विभागाचे मंत्री हे प्रभारी मंत्री असतात.

यानंतर श्री.बोर्डे..

श्री.सुनील तटकरे....

सभागृहाचे नेते त्यांच्यापेक्षा मोठे नाहीत. एखाद्या विषयामध्ये माननीय मुख्यमंत्री हस्तक्षेप करू शकतात. एखाद्या मंत्री महोदयांना उत्तर देण्यात अडचण आली तर सभागृहाच्या नेत्यांची मदत होऊ शकते. परंतु पहिल्या प्रश्नापासूनच संबंधित मंत्र्यांनी उत्तर देण्याऐवजी इतर कोणत्या मंत्री महोदयांनी उठून स्वतःच उत्तर देणे हे रूढ ऑफ बिझनेसमध्ये कोठेही नमूद नाही आणि हीच बाब मी त्यावेळी माननीय श्री.एकनाथराव खडसे यांच्या निदर्शनास आणून दिली होती. माननीय श्री.अजितदादा पवार यांनी विधानसभा सभागृहात नियम 48 अन्वये खुलासा केलेला आहे. या ठिकाणी प्रश्नोत्तरामध्ये तो विषय प्रकर्षाने आला होता. महोदय, या संदर्भातील बातमी संबंध वाहिन्यांवर दाखविण्यात आली आहे. वर्तमानपत्रात सुध्दा या संदर्भातील प्रसिध्दी मोठ्या प्रमाणावर करण्यात आली. महोदय, चुकीची माहिती सभागृहाच्या पटलावर ठेवून ज्या गोष्टी होत आहेत त्यावर आमचा आक्षेप आहे. मला वाटते सभागृहाचे नेते माननीय श्री.एकनाथराव खडसे यांना सभागृहात बोलावून, या बाबत जी काही चर्चा करावयाची असेल ती करावी.

सभापती : मी सभागृहाच्या निदर्शनास आणून देतो की, सन्माननीय मंत्री श्री.दिवाकर रावते यांनी उपस्थित केलेल्या हरकतीच्या मुद्द्यावर मी माझा निर्णय दिलेला आहे. या सभागृहात जे कामकाज झाले त्यावर ही चर्चा सुरु आहे. मला वाटते सभागृहाचे नेते माननीय श्री.एकनाथराव खडसे सभागृहात आल्यानंतर सन्माननीय सदस्य श्री.सुनील तटकरे यांनी हा विषय उपस्थित करावा. तदनंतर त्यावर सविस्तर चर्चा होऊ द्यावी. मला वाटते हा विषय संवेदनशील असल्यामुळे नियमाला थोडा अपवाद करता आला तरु आपण करू या.

श्री.गिरीष बापट : सभापती महोदय, आताच सन्माननीय सदस्य श्री.सुनील तटकरे यांनी सांगितले की, माननीय मुख्यमंत्री हे सभागृहांचे नेते असल्यामुळे ते कोणत्याही विषयाचे उत्तर देऊ शकतात. परंतु माननीय श्री.एकनाथराव खडसे हे सुध्दा या सभागृहाचे नेते आहेत, हे सर्वाना विधिवत आहे. आपण सभागृहामध्ये जो निर्णय दिला होता त्यावर मी आपल्यासोबत सभागृहात बोललो नाही. पण मी आपल्याला दालनात प्रत्यक्ष भेटून या विषयी चर्चा केली.

सभापती महोदय, मी आपणास घटनेचे 164 (2) हे कलम निदर्शनास आणून दिले आणि सांगितले की, या अनुषंगाने आपण निर्णय द्यावा. सभागृहात चर्चा सुरु असताना मंत्रिमंडळाची

श्री.गिरीष बापट....

सामूहिक जबाबदारी म्हणून कोणतेही मंत्री महोदय त्यावर उत्तर देऊ शकतात, असा माझा मुद्दा होता. आपण सांगितले होते की, यावर नंतर निर्णय देतो. या विषयी सन्माननीय सदस्य श्री.सुनील तटकरे यांनी भाष्य केले आहे. त्यामुळे आपण या विषयी निर्णय द्यावा. एखाद्या विषयावर त्याच विभागाच्या मंत्री महोदयांनी उत्तर दिले पाहिजे, माननीय मुख्यमंत्री उत्तर देऊ शकतात की, सभागृहाचे नेते उत्तर देऊ शकतात या बाबतचे स्पष्टीकरण सभागृहाला झाले पाहिजे.

सभापती : सन्माननीय संसदीय कार्यमंत्री श्री.गिरीष बापट हे जे बोलले ती वस्तुस्थिती आहे. ज्या दिवशी मी या संदर्भातील निर्णय दिला त्यावर सन्माननीय संसदीय कार्य मंत्र्यांनी मला प्रत्यक्ष भेटून त्यांच्या मनातील म्हणणे किंबहुना त्यांचे आक्षेप माझ्यासमोर मांडले. त्यांचे म्हणणे होते की, घटनेच्या 164 (2) कलमाअन्वये सामूहिक जबाबदारी म्हणून कोणत्याही मंत्री महोदयांना उत्तर देता येते. त्यावेळी मी त्यांना सांगितले की, ही बाब माझ्या स्मरणात नाही. कलम 164 (2) मध्ये नमूद करण्यात आलेली सामूहिक जबाबदारी आणि कौल अॅण्ड शकधर यांचा मार्गदर्शक ग्रंथ, या बाबत निश्चित विचार करून हा विषय सभागृहासमोर ठेवून, तदनंतर या विषयावर अंतिम निर्णय घेऊ या.

श्री.सुनील तटकरे : महोदय, रूल्स ऑफ बिझनेस सुध्दा डिफाईन आहेत. त्यामुळे...

श्री.गिरीष बापट : महोदय, मी सन्माननीय सदस्यांना सांगू इच्छितो की, माननीय सभापतींच्या निर्णयावर बोलता येत नाही.

श्री.सुनील तटकरे : परंतु आपण सुध्दा माननीय सभापतींच्या निर्णयावर बोलला होता.

सभापती : या विषयावर दोन्ही बाजूचे मत ऐकून घेण्यात येतील. मला वाटते आता या विषयावर चर्चा पुरे झाली.

93 च्या सूचना व निवेदनांबाबत

श्री.जयवंतराव जाधव : सभापती महोदय, आम्ही रोज म.वि.प. नियम 93 च्या सूचना देतो. परंतु त्यातील बऱ्याच सूचना परस्पर अस्वीकृत केल्या जातात. परंतु त्या संदर्भात आम्हाला माहिती मिळत नाही. तसेच ज्या सूचना स्वीकृत केल्या जातात त्यावरील निवेदने सुध्दा सभागृहासमोर ठेवली जात नाहीत. आज अधिवेशनाचा चौथा आठवडा सुरु आहे. या निमित्ताने मी जाणून घेऊ इच्छितो की, नियम 93 च्या सूचनांवरील निवेदन किती दिवसांत सभागृहासमोर ठेवणे अभिप्रेत आहे, त्या मुदतीत निवेदन सभागृहासमोर ठेवण्यात आली आहेत काय ? या संदर्भात आमचे स्वीय सहायक सचिवांकडे जाऊन पाठपुरावा करतात. परंतु याला काही धरबंद राहिलेला नाही. या ठिकाणी संसदीय कार्यमंत्री उपस्थित आहेत. या निमित्ताने सर्व सन्माननीय सदस्यांच्या वतीने माझी कळकळीची विनंती करतो की, नियम 93 च्या सूचना स्वीकृत करण्याबाबत तसेच 93 च्या सूचनांवरील निवेदने संबंधित विभागांनी किती दिवसांत सभागृहाच्या पटलावर ठेवावीत या बाबतचे स्वयंस्पष्ट निवेदन करण्यात यावे.

सभापती : सन्माननीय सदस्य श्री.जयवंतराव जाधव यांनी अत्यंत महत्त्वाचा विषय सभागृहाच्या आणि माझ्या निदर्शनास आणून दिला आहे. मुळात हा विषय माझ्या सुध्दा मनात होता. मी बघत आहे की, गेल्या कित्येक वर्षांत नियम 93 च्या सूचना हे एक महत्त्वाचे आयुध झालेले आहे. या ठिकाणी बसल्यानंतर माझ्यासाठी सरकार कोणत्या पक्षाचे आहे हे महत्त्वाचे नाही. माननीय संसदीय कार्य मंत्री या ठिकाणी उपस्थित आहेत. मी माझ्या दालनामध्ये माननीय मंत्र्यांच्या विनंतीवरून नियम 93 ची तीन-चार निवेदन पोस्टपोर्न करण्यास मान्यता दिली आहे. मला वाटते संसदीय कार्यमंत्र्यांनी त्यांच्या माध्यमातून मंत्रिमंडळाला सुध्दा सूचना द्याव्यात आणि सचिवांनी सुध्दा या अधिवेशनात आतापर्यंत नियम 93 च्या किती सूचना स्वीकृत झाल्या आणि किती सूचनांवरील निवेदने अप्राप्त आहेत, किती सूचनांची निवेदने पुढे ढकलण्यात आली आहेत, हे सभागृहाच्या रेकॉर्डवर आणून द्यावे. त्याशिवाय हे महत्त्वाचे आयुध परिणामकारक होईल असे मला वाटत नाही. तसेच मी सन्माननीय सदस्य श्री.जयवंतराव जाधव यांना सांगतो की, नियम 93 च्या

30-03-2015

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

Q-4

SJB/ ST/ AKN/

पूर्वी श्री.अजित....

14:40

सभापती....

सूचना स्वीकारणे किंवा नाकारणे हा माझा अधिकार आहे. त्यामुळे आपण त्याला चॅलेंज करू शकत नाही.

आता नियम 93 च्या सूचना घेण्यात येतील.

..5..

UNCORRECTED COPY / NOT FOR PUBLICATION

पृ.शी./मु.शी. : नियम 93 अन्वये सूचना

सभापती : आज सोमवार, दिनांक 30 मार्च, 2015 रोजी माझ्याकडे नियम 93 अन्वये ज्या सूचना प्राप्त झाल्या होत्या त्या संदर्भातील माझे निर्णय सचिव वाचून दाखवतील.

सचिव : सन्माननीय सदस्या श्रीमती विद्या चव्हाण यांनी "दिनांक 26 मार्च, 2015 रोजी ठाणे जिल्ह्यातील मुंब्रा येथे एका अडीच वर्षांच्या मुलावर भटक्या कुत्र्यांनी हल्ला करून गंभीर जखमी केल्याबाबत " या विषयावर नियम 93 अन्वये सूचना दिली आहे. तो नियम 93 चा विषय होत नसल्याने, मी सूचनेस अनुमती नाकारित आहे. मात्र या विषयावर शासनाने निवेदन करावे.

यानंतर सन्माननीय सदस्य श्री.किरण पावसकर यांनी "राज्य सुरक्षेच्या दृष्टीने घातपात व गैरकृत्यांना प्रतिबंधासाठी बसविण्यात आलेले क्लोज सर्कीट (सीसी) टी.व्ही. कॅमेरे दुरुस्ती व देखभालीकडे दुर्लक्ष होत असल्याने बंद अवस्थेत असणे" या विषयावर नियम 93 अन्वये सूचना दिली आहे. तो नियम 93 चा विषय होत नसल्याने, मी सूचनेस अनुमती नाकारित आहे. मात्र या विषयावर शासनाने निवेदन करावे.

यानंतर सन्माननीय सदस्य श्री.विक्रम काळे यांनी "मराठवाड्यातील टंचाईग्रस्त भागातील परीक्षा शुल्क माफ करण्याची घोषणा करून परीक्षा शुल्काची रक्कम साडेपाच कोटी असताना प्रत्यक्षात केवळ 4 लाख 85 हजार रुपये देऊन विद्यार्थ्यांची केलेली फसवणूक" या विषयावर नियम 93 अन्वये सूचना दिली आहे. तो नियम 93 चा विषय होत नसल्याने, मी सूचनेस अनुमती नाकारित आहे. मात्र या विषयावर शासनाने निवेदन करावे.

यानंतर सन्माननीय सदस्य श्री.हेमंत टकले यांनी "पर्यावरणाच्या रक्षणासाठी महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळ यांच्या उद्दिष्टांची फेररचना करण्यासाठी शासनाने पर्यावरण आयोग निर्माण करण्याची आवश्यकता" या विषयावर नियम 93 अन्वये सूचना दिली आहे. तो नियम 93 चा विषय होत नसल्याने, मी सूचनेस अनुमती नाकारित आहे. मात्र या विषयावर शासनाने निवेदन करावे.

यानंतर सन्माननीय सदस्य श्री.जयवंतराव जाधव यांनी "नाशिक जिल्ह्यातील सिन्नर तालुक्यातील 14 गावांमध्ये पूर्वीपासून विविध कार्यकारी सोसायट्या अस्तित्वात असताना सहकार

सचिव....

कायद्याची पायमल्ली करून नवीन सोसायट्यांची बेकायदेशीरपणे नोंदणी केल्याबाबत" या विषयावर नियम 93 अन्वये सूचना दिली आहे. तो नियम 93 चा विषय होत नसल्याने, मी सूचनेस अनुमती नाकारित आहे. मात्र या विषयावर शासनाने निवेदन करावे.

यानंतर सन्माननीय सदस्य श्री.जयंत प्र.पाटील यांनी "खालापूर तालुक्यातील (जि.रायगड) मौजे माजगाव (सावरोली-खारपाडा रस्त्यावर) येथे सुरु असलेल्या मॅजिक हिल्स प्रकल्पांमुळे डोंगर, वन्यजीव व वन संपदेची मोठ्या प्रमाणात कत्तल होत असल्याबाबत" या विषयावर नियम 93 अन्वये सूचना दिली आहे. तो नियम 93 चा विषय होत नसल्याने, मी सूचनेस अनुमती नाकारित आहे. मात्र या विषयावर शासनाने निवेदन करावे.

यानंतर सन्माननीय सदस्य श्री.अनिल तटकरे यांनी "दिनांक 25 मार्च, 2015 रोजी दोडामार्ग तालुक्यात (सिंधुदुर्ग) तसेच लांजा तालुक्यात (जि.रत्नागिरी) वादळी वाऱ्यासह झालेल्या गारपिटीमुळे पिकांचे नुकसान झाले असून नुकसानग्रस्त भागाची पाहणी करून आपदग्रस्तांना मदत देण्याबाबत" या विषयावर नियम 93 अन्वये सूचना दिली आहे. तो नियम 93 चा विषय होत नसल्याने, मी सूचनेस अनुमती नाकारित आहे. मात्र या विषयावर शासनाने निवेदन करावे.

यानंतर सन्माननीय सदस्य सर्वश्री संजय दत्त, अॅड.निरंजन डावखरे यांनी "मुंबई शहराला पाणी पुरवठा करणाऱ्या तानसा तलावाची पाईप लाईन दिनांक 28 मार्च, 2015 रोजी फुटल्याने ठाण्यातील किसन नगर तसेच पाईपलाईन असलेल्या भागातील झोपड्यांमध्ये पाणी शिरल्याने झालेले नुकसान" या विषयावर नियम 93 अन्वये सूचना दिली आहे. तो नियम 93 चा विषय होत नसल्याने, मी सूचनेस अनुमती नाकारित आहे. मात्र या विषयावर शासनाने निवेदन करावे.

यानंतर सन्माननीय सदस्य श्री.सुनील तटकरे यांनी "मुंबई पोर्ट ट्रस्टमध्ये हजारो कामगार व व्यावसायिक कार्यरत असून त्यांची उपजीविका संपूर्णपणे पोर्ट ट्रस्टवर अवलंबून असून सदर पोर्ट ट्रस्ट बंद करून खाजगी उद्योजकांना देण्याच्या विचारार्थ असणे, तसेच या हद्दीमध्ये असलेल्या झोपडपट्टीधारकांना घरे खाली करण्याच्या नोटीसा दिल्याने त्यांचे पुनर्वसन करण्याची मागणी" या विषयावर नियम 93 अन्वये सूचना दिली आहे. तो नियम 93 चा विषय होत नसल्याने, मी सूचनेस अनुमती नाकारित आहे. मात्र या विषयावर शासनाने निवेदन करावे.

30-03-2015

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

Q-7

SJB/ ST/ AKN/

पूर्वी श्री.अजित....

14:40

सचिव....

यानंतर सन्माननीय सदस्य श्री.हेमंत टकले यांनी "पेठ तालुक्यातील (जि.नाशिक) कायरे-सादडपाडा येथे दिनांक 27 मार्च, 2015 रोजी अवकाळी पावसासह वीज कोसळून झालेल्या दुर्घटनेत दोन व्यक्तींचा झालेला मृत्यू तसेच 15 व्यक्ती जखमी झाल्याबाबत" या विषयावर नियम 93 अन्वये सूचना दिली आहे. तो नियम 93 चा विषय होत नसल्याने, मी सूचनेस अनुमती नाकारित आहे. मात्र या विषयावर शासनाने निवेदन करावे.

यानंतर सन्माननीय सदस्य श्री.जगन्नाथ शिंदे यांनी "कल्याण-डोंबिवली मनपाची पाणी पुरवठा करणारी नळ पाणी पुरवठा योजना अपुऱ्या पाणीसाठ्याअभावी बंद पडल्याने टिटवाळा परिसरातील नागरिकांना बोअरवेलचे दूषित पाणी पिण्याची आलेली वेळ" या विषयावर नियम 93 अन्वये सूचना दिली आहे. तो नियम 93 चा विषय होत नसल्याने, मी सूचनेस अनुमती नाकारित आहे. मात्र या विषयावर शासनाने निवेदन करावे.

यानंतर सन्माननीय सदस्य श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप यांनी "मुंबई, दहिसर परिसरातील सरदार वल्लभभाई पटेल नगरात एसआरए प्रकल्पांतर्गत बांधकाम सुरु असलेल्या इमारतीच्या बाजूला विकासकाने उभारलेली संरक्षण भिंत दिनांक 28 मार्च, 2015 रोजी श्री.चंद्रकांत खंडागळे यांच्या घरावर कोसळल्याने त्यांचा व त्यांच्या मुलाचा झालेला मृत्यू" या विषयावर नियम 93 अन्वये सूचना दिली आहे. तो नियम 93 चा विषय होत नसल्याने, मी सूचनेस अनुमती नाकारित आहे. मात्र या विषयावर शासनाने निवेदन करावे.

यानंतर सन्माननीय सदस्य अॅड.निरंजन डावखरे यांनी "वाडा तालुक्यातील (जि.पालघर) सापने-पाली गावाजवळ वैतरणा नदी पात्राच्या बंधान्यातून अनधिकृत रेती/वाळू काढण्यासाठी टाकून ठेवलेल्या फावडा मशीनमुळे दिनांक 25 मार्च, 2015 रोजी गावातील 25 वर्षे युवकाचा झालेला मृत्यू" या विषयावर नियम 93 अन्वये सूचना दिली आहे. तो नियम 93 चा विषय होत नसल्याने, मी सूचनेस अनुमती नाकारित आहे. मात्र या विषयावर शासनाने निवेदन करावे.

नंतर श्री.कांबळे....

पृ.शी./मु.शी. : अभियांत्रिकी पदविका अभ्यासक्रम बंद करण्याबाबत

शासन विचार करित असणे याबाबत श्री. सतीश चव्हाण,

वि.प.स. यांनी दिलेली नियम 93 अन्वये सूचना

श्री. विनोद तावडे (उच्च व तंत्र शिक्षण मंत्री) : सभापती महोदय, नियम 93 अन्वये दिलेल्या सूचना क्रमांक 65 ला अनुलक्षण, आपण निदेश दिल्याप्रमाणे, मला निवेदन करावयाचे आहे. निवेदनाच्या प्रती सन्माननीय सदस्यांना अगोदरच वितरित केलेल्या असल्याने मी निवेदन सभागृहाच्या पटलावर ठेवतो.

सभापती : निवेदन सभागृहाच्या पटलावर ठेवण्यात आले आहे.

निवेदन

(प्रेस : येथे सोबतचे निवेदन छपावे.)

श्री. विक्रम काळे : सभापती महोदय, वर्तमानपत्रात अनेक वेळा राज्यातील शासकीय अभियांत्रिकी महाविद्यालये, तंत्र निकेतने बंद करण्यात येणार आहेत अशा बातम्या आल्या होत्या. प्रत्येक तालुक्याच्या ठिकाणी शासनाने पदविका महाविद्यालये उघडलेली आहेत. तंत्र निकेतने महाविद्यालये बंद झाली तर ते योग्य होईल का ? ग्रामीण भागात तंत्रज्ञानाचे शिक्षण घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांची संख्या लाखोंच्या वर आहे. माझा प्रश्न असा आहे की, ही तंत्र निकेतने, महाविद्यालये बंद करण्याचे शासनाच्या विचाराधीन आहे का ?

श्री. विनोद तावडे : सभापती महोदय, वर्तमानपत्रात ज्या काही बातम्या येतात त्याच्या आधारे सभागृहात कशी काय चर्चा सुरू होते हे मला समजत नाही. विधानसभा सभागृहात सुध्दा यावर चर्चा झाली. मी कुसरोवाडिया महाविद्यालयाच्या डिप्लोमा समारंभाच्या कार्यक्रमाला गेलो होतो. डिप्लोमा पदवीदान समारंभाच्या कार्यक्रमात बोलताना मी समोरच्या विद्यार्थ्यांना विचारले की, तुमच्यातील किती जणांना डिप्लोमा झाल्यावर डिग्रीला जायचे आहे ? त्यावेळी जवळजवळ 90 टक्के विद्यार्थ्यांनी हात वर केले. मी स्वतः इंजिनिअर आहे. मला प्रश्न पडतो की, डिप्लोमा केल्यानंतर डिग्रीला जाणारे विद्यार्थी 90 टक्के असतील तर डिप्लोमा सुरू ठेवणे गरजेचे आहे का, डिप्लोमा नंतर मॅनेजमेंटची परवानगी दिली पाहिजे की डिप्लोमाच्या अभ्यासक्रमात काही बदल करण्याची गरज आहे ? इंडस्ट्रीमध्ये लेथ मशिनवर काम करणारा पुढे जाऊन माहितीगार होईल यासाठी डिप्लोमाची सुखात झाली. आता या संदर्भात प्राध्यापकांनी निर्णय घ्यावा हे माझे वक्तव्य आहे. मी ज्या दिवशी शिक्षणमंत्री झालो त्याच दिवशी घोषित केले आहे की, अॅकॅडेमिक निर्णय अॅकॅडेमिक लोकांनीच घेतले पाहिजेत, ते राजकारण्यांचे काम नाही. मी सूचना करू शकतो, मत देऊ शकतो. मी सांगू इच्छितो की, डिप्लोमा बंद करण्याचे सरकारच्या मनात नाही. डिप्लोमा इफेक्टिव्ह झाला पाहिजे. डिप्लोमा करणाऱ्या विद्यार्थ्यांला डिग्री न करता एमबीए करावेसे वाटू शकते. काही नवीन वाढविण्याची गरज आहे का, त्याचा विचार केला पाहिजे आणि तो विचार शिक्षण तज्ज्ञांनी करावा असे मी सूचविले होते.

पृ.शी./मु.शी. : दादर रेल्वे स्थानकाला डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर

"चैत्यभूमी" रेल्वे स्थानक असे नाव देणे याबाबत
श्री. प्रकाश गजभिये, वि.प.स. यांनी दिलेली नियम 93
अन्वये सूचना

श्री. दिवाकर रावते (परिवहन मंत्री) : सभापती महोदय, नियम 93 अन्वये दिलेल्या सूचना क्रमांक 79 ला अनुलक्षून, आपण निदेश दिल्याप्रमाणे, मला निवेदन करावयाचे आहे. निवेदनाच्या प्रती सन्माननीय सदस्यांना अगोदरच वितरित केलेल्या असल्याने मी निवेदन सभागृहाच्या पटलावर ठेवतो.

सभापती : निवेदन सभागृहाच्या पटलावर ठेवण्यात आले आहे.

निवेदन

(प्रेस : येथे सोबतचे निवेदन छपावे.)

श्री. विक्रम काळे : सभाती महोदय, सभागृहात अनेक वेळा या संदर्भात चर्चा झाली आहे. माननीय मंत्री श्री. दिवाकर रावते विरोधी पक्षात असताना सुध्दा ही मागणी झाली होती. निवेदनात सांगण्यात आले आहे की, दादर रेल्वे स्थानकाचे नामकरण "चैत्यभूमी" असे करता येणार नाही. मुंबईतील दादर भागात राहणाऱ्या जनतेची सरकारकडे वारंवार या संदर्भात मागणी आहे. शिष्टमंडळ भेटून निवेदने दिलेली आहेत. जनतेच्या भावनांचा आदर करून दादर रेल्वे स्थानकाला "चैत्यभूमी" असे नाव देण्याबाबत केंद्र सरकारला शिफारस करून हा निर्णय करून घेणार आहात का ?

श्री. दिवाकर रावते : सभापती महोदय, मी स्वतः दादरकर आहे. हा केंद्र सरकारच्या रेल्वे मंत्रालयाचा कायदा आहे. लेखी निवेदन दिले आहे त्यामध्ये सर्व सविस्तर सांगण्यात आले आहे. पूर्वी सधनात या संदर्भातील सूचना आली होती. सन 2012 च्या हिवाळी अधिवेशनात सन्माननीय सदस्य श्री. सुभाष चव्हाण साहेबांनी ही सूचना मांडली होती. त्याच हिवाळी अधिवेशनात विधानसभेत सन्माननीय सदस्य श्री. मधुकरराव पिचड साहेबांनी देखील ही सूचना मांडली होती. सन्माननीय सदस्य श्री. समभाऊ पंडागळे यांनी ही सूचना आक्रमकपणे मांडली होती. सन 2014 च्या हिवाळी अधिवेशनात विधानसभेत सन्माननीय सदस्य श्री. शशिकांत शिंदे यांनीही ही सूचना मांडली होती. पावसाळी अधिवेशनात विधानसभेत सन्माननीय सदस्य श्री. राहुल बोंद्रे यांनीही ही सूचना मांडली होती. आता सुरु असलेल्या अधिवेशनात विधानसभेत सन्माननीय सदस्य श्री. दीपक चव्हाण यांनीही ही सूचना मांडली आहे. सदर विषयाच्या संदर्भातील सूचना वारंवार आली तरी शासनाला असा कोणताही कायदा करण्याचा अधिकार नाही. तो रेल्वेचा कायदा आहे. शासनावर बंधन आहे की, शासन स्तरावर प्रस्तावित केंद्र शासनाच्या 53 अन्वये विहित केलेल्या मार्गदर्शक तत्वानुसार छाननी करून ठराव करता येतो. त्यामुळे शासन पुढचे पाऊल टाकेल की काय या संदर्भात छाननी करावी लागेल. शासनाने हे नाकारले आहे असा आक्षेप घेतला आहे, तसे काही नाही. सदर बाबतीत छाननी करून शासनाच्या अधिकारात येत असेल तर होईल नाही तर होऊ शकत नाही. सदर विषय केंद्र शासनाच्या अखत्यारित असल्यामुळे त्यावर जास्त भाष्य करण्याचा मला अधिकार नाही.

पृ.शी./मु.शी. : भिवंडी शहरातील कल्याण रोड येथील शफी कंपाऊंड मधील शॉर्ट सर्किटने लागलेल्या आगीत दोन कामगारांचा होरपळून मृत्यू होणे याबाबत श्री. संजय दत्त, वि.प.स. यांनी दिलेली नियम 93 अन्वये सूचना

श्री. विजयकुमार देशमुख (कामगार राज्यमंत्री) : सभापती महोदय, नियम 93 अन्वये दिलेल्या सूचना क्रमांक 94 ला अनुलक्षण, आपण निदेश दिल्याप्रमाणे, मुला निवेदन करावयाचे आहे. निवेदनाच्या प्रती सन्माननीय सदस्यांना अगोदरच वितरित केलेल्या असल्याने मी निवेदन सभागृहाच्या पटलावर ठेवतो.

सभापती : निवेदन सभागृहाच्या पटलावर ठेवण्यात आले आहे.

निवेदन

(प्रेस : येथे सोबतचे निवेदन छपावे.)

श्री. संजय दत्त : सभापती महोदय, निवेदनात असे दिले आहे की, तपासणी औद्योगिक सुरक्षा व आरोग्य संचालनालयाच्या अधिकाऱ्यांकडून नियमितपणे करण्यात येते. दुर्घटना होण्यापूर्वी त्याप्रमाणे या कारखान्याची तपासणी कधी झाली होती, तपासणी अहवाल काय होता, अनियमितता आढळली का, दुर्घटनेमध्ये मरण पावलेल्या 2 कामगारांना किती मदत करण्यात आली ? निवेदनात म्हटले आहे की, अपघाती मृत्यू म्हणून नोंद घेतली आहे. सभापती महोदय, ही अत्यंत गंभीर घटना आहे. सर्व काही अनियमितपणे सुरुहोते. त्यामुळे कलम 302 अन्वये गुन्हा दाखल करणार का ?

श्री. विजयकुमार देशमुख : सभापती महोदय, हा कारखाना बेकायदेशीरपणे सुरुहोता. या कारखान्याच्या मालकीच्या संदर्भात कोणत्याही प्रकारचा परवाना घेतला नसल्यामुळे आणि यावर कोणतीच नोंदणी केली नसल्यामुळे या कारखान्याला ॲक्ट, 1948 कलम 85 ची तरतूद लागू झाली नाही.

श्री. संजय दत्त : सभापती महोदय, भिवंडीमध्ये असे प्रकार सर्रासपणे सुरुआहेत.

सभापती : मी सन्माननीय सदस्यांना सांगू इच्छितो की, आपल्याला तपशीलवार विचारायचे असेल तर वेगळ्या आयुधामार्फत विचारावे.

श्री. विजयकुमार देशमुख : सभापती महोदय, भिवंडी शहरातील शफी कंपाऊंड, जि. ठाणे यांच्या मालकीच्या घरात असलेल्या कारखान्यात ही घटना घडली, तेथे 10 ते 12 कामगार काम करीत होते, तेथे कोणत्याही प्रकारच्या मशिनचा वापर नव्हता, त्यामुळे हा कारखाना ॲक्ट प्रमाणे नोंदणीकृत नव्हता, तेथे ज्वालाग्रही ॲसिड वापरले गेल्यामुळे कारखान्याची नोंद असली पाहिजे होती. परंतु तशी नोंद त्या मालकाने केली नाही. कारखान्याला आग लागली तेव्हाच अधिकाऱ्यांना माहीत झाले. घटनास्थळी गेल्यावर कोणत्याही मालकाची नोंदणी नसल्यामुळे मालकाचे नाव, पत्ता मिळू शकला नाही.

सभापती महोदय, श्री. रंजन जैन यांच्या मालकीच्या घरात कारखाना सुरुहोता. संबंधितांना रितसर नोटीस पाठविली आहे. कायदेशीर एफआयआर दाखल करण्यासाठी सांगितले आहे. घरातील वीज देयक त्यांच्या नावाने होते, त्यामुळे त्यांना नोटीस दिलेली आहे. सदर दुर्घटनेत 2

श्री. विजयकुमार देशमुख

जण मरण पावले आहेत आणि त्यांची नावे महम्मद अंसारी व अरविंद अंसारी आहेत. एक जण वाचविण्यास गेला असता तोही गंभीर जखमी झाला असून त्याचे नाव शंकर मेघवाल आहे. जखमी झालेल्या व्यक्तीवर दवाखान्यात उपचार सुरू आहेत. घरमालकाला नोटीस दिली आहे. एफआर दाखल केला आहे. जो कारखाना चालवित होता, त्याचे नाव व पत्ता मिळाल्यावर त्याच्यावर एफआयआर दाखल केला जाईल.

श्री. संजय दत्त : सभापती महोदय, मी 3 प्रश्न विचारले होते.

(नंतर श्री. रोझेकर

UNCORRECTED COPY / NOT FOR PUBLICATION

श्री.संजय दत्त.....

कामगारांना किती व कोणती मदत दिली आहे, याचा खुलासा मंत्री महोदयांनी केलेला नाही.

सभापती महोदय, हा प्रश्न उपस्थित करण्याचे कारण हे आहे की, भिवंडी येथे सर्रासपणे अनधिकृत कारखाने सुरु आहेत. मंत्री महोदयांनी उत्तर देताना सांगितले की, प्रश्नाधिन कारखान्याची नोंद सरकारी दफ्तरी नव्हती व त्यामुळे तपासणी होऊ शकली नाही. मला असे म्हणावयाचे आहे की, हा कारखाना अनधिकृत असल्यामुळे त्याची नोंद असूच शकत नाही. अशा कारखान्यांची तपासणी करण्यासाठी शासनाकडे फ्लॉइंग स्क्वॉड किंवा तपासणी पथक आहे का ?

श्री.विजयकुमार देशमुख : सभापती महोदय, या कारखान्याची नोंद नसल्यामुळे कारखान्याचा मालक कोण आहे, हे समजू शकलेले नाही.

सभापती : मला एक गोष्ट मंत्री महोदयांच्या लक्षात आणून द्यावयाची आहे. या घटनेत एक इसम जखमी झाला असल्याची माहिती आपणच आता सभागृहाला दिली आहे. त्यामुळे त्या कारखान्याचा मालक कोण आहे, याची माहिती त्याच्याकडून आपल्याला मिळू शकते. शासनाने हा प्रश्न अतिशय गांभीर्याने घ्यावा. कोणत्याही शहरात अनधिकृत कारखाने सुरु असतील आणि त्यामध्ये घडणाऱ्या अपघातांमुळे मृत्यू घडत असतील तर या प्रश्नाची शासनाला गंभीरपणे दखल घ्यावी लागणार आहे. त्यामुळे या संपूर्ण प्रकरणाची पुन्हा चौकशी करावी.

श्री.विजयकुमार देशमुख : सभापती महोदय, आपण सांगितल्याप्रमाणे त्या भागातील सर्व कारखान्यांची तपासणी करण्यात येईल आणि बेकायदेशीर कारखान्यांवर कारवाई करण्यात येईल. मृत व जखमी व्यक्तीच्या कुटुंबीयांना नुकसान भरपाई देण्याबाबतची जबाबदारी मालकावर निश्चित करण्यात येईल.

पृ.शी./मु. शी. : मुंबई-गोवा महामार्गावरील जांभुळपाडा आणि कोलाड येथील पुलांवर रेलिंग बसविणे याबाबत श्री.अनिल तटकरे, वि.प्र.स. यांनी दिलेली विशेष उल्लेखाची सूचना

श्री.अनिल तटकरे (विधानसभेने निवडलेले) : सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने पुढील विशेष उल्लेखाची सूचना मांडतो.

सभापती महोदय, मुंबई-गोवा महामार्गाच्या कामाची चर्चा अनेक वेळा या सभागृहात झाली आहे आणि यापुढेही होत राहणार आहे. सन्माननीय सार्वजनिक बांधकाम मंत्रीव्दय सभागृहात उपस्थित आहेत. त्यांनी एक महिन्यापूर्वी या संदर्भात एक बैठक घेतली होती आणि अधिकारी व ठेकेदारांना आवश्यक त्या सूचना दिल्या होत्या. परंतु, अद्याप या सूचनांची अंमलबजावणी झालेली नाही.

सभापती महोदय, जांभुळपाडा येथील पुलाचा कठडा नादुरुस्त झाला आहे. त्याचप्रमाणे मुंबई-गोवा महामार्गावरील कोलाड पुलावरून मागील काळात एक बस खाली गेली होती. एखादी दूर्घटना झाल्यानंतर आपण त्यावर चर्चा करतो. दूर्घटनाग्रस्त लोकांना शासन किती मदत करते, हे आपल्याला माहित आहे. मला हे निदर्शनास आणून द्यावयाचे आहे की, या दोन्ही पुलांची दुरुस्ती केली नाही तर भविष्यात मोठी दूर्घटना घडण्याची शक्यता आहे. आज मी याच महामार्गावरून मुंबई येथे आलो आहे. मंत्री महोदयांनी सूचना दिल्याप्रमाणे ठेकेदारांनी आणि अधिकाऱ्यांनी या पुलाची कामे केलेली नाहीत. त्यामुळे जांभुळपाडा आणि कोलाड येथील पुलांवर तातडीने रेलिंग बसविण्यात यावेत, अशी विनंती मी या माध्यमातून मंत्री महोदयांना करीत आहे.

सभापती : ठीक आहे.

पृ.शी./मु.शी. : औचित्याचे मुद्दे

सभापती : औचित्याचे सर्व मुद्दे बुधवारी घेण्याचे ठरले आहे.

श्री.संजय दत्त : सभापती महोदय, आपले म्हणणे आम्हाला मान्य आहे. परंतु, मी जो औचित्याचा मुद्दा आपल्याकडे दिला आहे, त्याचे महत्त्व उद्या संपून जाणार आहे. तो मुद्दा बुधवारी मांडण्याचे काहीही औचित्य उरणार नाही. त्यामुळे विशेष बाब म्हणून आज तो मुद्दा मांडण्याची परवानगी आपण मला द्यावी.

सभापती : सभापती महोदय, ठीक आहे.

श्री.संजय दत्त : सभापती महोदय, माझा औचित्याचा मुद्दा आहे.

सभापती महोदय, मुंबईच्या जहांगीर आर्ट गॅलरी आणि त्यामध्ये असलेले समोवर कॅफे यांची सांस्कृतिक जडणघडण 1960-1970 च्या दशकातील आहे. मुंबईत चित्रकारांबरोबरच लेखक-समांतर सिनेमावाल्यांना हक्काची जागा देणारे हे रेस्टॉरंट दिनांक 31 मार्च, 2015 रोजी इतिहासजमा होत आहे. कॅफे समोवरने सांस्कृतिक वर्तुळाला हक्काची जागा दिली. एक कप चहा घेऊन मंडळी तासनतास कलेवर गप्पांचे फड रंगवायची, अशी जागा ही कलाक्षेत्राची गरज असते, आता हे कॅफे बंद पडणार आहे. कारण, जहांगीर आर्ट गॅलरीला ही जागा वापरण्यासाठी हवी आहे. इथेच शेजारची जागा मोकळी असून वर्षानुवर्षे पडून आहे किंवा बरोबर वरती अशी जागा उपलब्ध आहे. ती दिली तरी चालेल, असे समोवर कॅफेचे व्यवस्थापक यांनी कळविलेले आहे. या औचित्याद्वारे मी सरकारला विनंती करित आहे की, याबाबतीत सर्वानुमते स्विकारला जाईल, असा तोंडगा काढावा. जेणेकरून जहांगीर आर्ट गॅलरीला जागाही उपलब्ध होईल. मुंबईचा सांस्कृतिक वारसा जपणाऱ्या कॅफे समोवरलाही जहांगीर आर्ट गॅलरीमध्येच जागा मिळणे आवश्यक असल्याने मी औचित्याच्या मुद्द्याद्वारे मागणी करित आहे. ती स्विकृत करावी, ही विनंती.

सभापती महोदय, त्या ठिकाणी जागेचा वाद आहे. त्या ठिकाणी वर्षानुवर्षे रिकामी असलेली एक जागा आहे. त्याबरोबरच पहिल्या मजल्यावर देखील एक रिकामी जागा आहे. तेथे जहांगीर आर्ट गॅलरीला जागा उपलब्ध होऊ शकते. या कॅफेला पर्यायी जागा देण्याबाबत शासनाने पुढाकार

श्री.संजय दत्त.....

घ्यावा. हे कॅफे बंद पडू नये, अशी अनेक कलाकारांची मागणी आहे, याची दखल घेऊन शासनाने पर्यायी व्यवस्था करावी, अशी मी विनंती करतो. सांस्कृतिक कार्य मंत्री महोदय येथे उपस्थित आहेत, त्यांनी या मुद्याची दखल घ्यावी, अशी माझी विनंती आहे.

श्री.विनोद तावडे : सभापती महोदय, जहांगीर आर्ट गॅलरी आणि तेथील खानपान सेवेचे केंद्र हे दोन्ही सांस्कृतिक वारसा आहेत. मोठमोठ्या कलाकारांच्या कल्पनांची देवाणघेवाण होण्याचे हे ठिकाण आहे. परंतु, हा जागेचा वाद भावनेचा आधार घेऊन सुटणारा नाही. सन्माननीय सदस्य श्री.संजय दत्त यांनी सांगितले, ते खरे आहे. याबाबत शासनाने पुढाकार घेतला पाहिजे. आवश्यकता असेल तर सन्माननीय सदस्य श्री.संजय दत्त यांना अॅरबिट्रेटर नेमून हा प्रश्न सोडविण्याचा आम्ही प्रयत्न करू.

पृ.शी. : बृहन्मुंबईमधील महानगरपालिकेतील आरोग्य सेवेचा खालावलेला दर्जा
मु.शी. : बृहन्मुंबईमधील महानगरपालिकेतील आरोग्य सेवेचा खालावलेला दर्जा
यासंबंधी अॅड.राहूल नार्वेकर, वि.प.स. यांनी दिलेली लक्षवेधी सूचना.

अॅड.राहूल नार्वेकर (नामनियुक्त) : सभापती महोदय, मी नियम 101 अन्वये पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्त्वाच्या बाबीकडे आपल्या अनुमतीने सन्माननीय मुख्यमंत्र्यांचे लक्ष वेधू इच्छितो आणि त्याबाबत त्यांनी निवेदन करावे, अशी विनंती करतो.

"बृहन्मुंबई मधील महानगरपालिकेतील आरोग्य सेवेचा दर्जा दिवसेंदिवस खालावत असून मुंबईतील महापालिका रुग्णालयांमध्ये दर दिवशी १० हजाराहून अधिक रुग्ण ओ.पी.डी. मध्ये तपासणीसाठी येत असणे, यातील जवळजवळ ४८ टक्के रुग्ण मुंबई बाहेरून तपासणीसाठी येत असणे, रुग्णालयात १२ हजाराहून अधिक खाटांची तसेच इतर यंत्रसामुग्रीच्या सोयी-सुविधा उपलब्ध असणे, परंतु मुंबई महानगरपालिकेच्या रुग्णालयामध्ये खूप मोठ्या प्रमाणात डॉक्टरांची कमतरता भासणे, त्यामुळे रुग्णांना चांगली आरोग्य सेवा देता येत नसल्यामुळे रुग्णांचे मोठ्या प्रमाणावर होत असलेले हाल, परिणामी रुग्णांमध्ये पसरलेली तीव्र चिंता, सद्यःस्थितीत मुंबईत ११०० डॉक्टर्स एम.बी.बी.एस. उत्तीर्ण होत असून, ४०० डॉक्टर्स एम.डी. होतात, त्यात Bonded Doctor Programme मुळे फक्त १५० डॉक्टरांची नियुक्ती मुंबई महानगरपालिकेच्या रुग्णालयामध्ये करण्यात येणे व उर्वरित डॉक्टरांची नियुक्ती मुंबईबाहेर होणे, मुंबई शहरातील महापालिका रुग्णालयातील आरोग्य सेवेचा दर्जा वाढविण्यासाठी तसेच चांगल्या सुविधा मिळण्यासाठी मुंबई महानगरपालिकेने राज्य शासनाकडून कमीत कमी ४०० डॉक्टरांची मागणी करणे आवश्यक असणे, इतर सर्व रुग्णालयात जास्तीत जास्त डॉक्टरांची संख्या वाढविण्याची गरज, याकडे शासनाने केलेले अक्षम्य दुर्लक्ष, यावर शासनाने तातडीने करावयाची कार्यवाही व उपाययोजना."

डॉ.रणजित पाटील (नगरविकास राज्यमंत्री) : सभापती महोदय, लक्षवेधी सूचनेसंबंधीच्या निवेदनाच्या प्रती सन्माननीय सदस्यांना आधीच वितरित केल्या असल्यामुळे मी ते निवेदन आपल्या अनुमतीने सभागृहाच्या पटलावर ठेवतो.

सभापती : निवेदन सभागृहाच्या पटलावर ठेवण्यात आले आहे.

निवेदन

(प्रेस : येथे सोबतचे निवेदन छपावे)

...6.....

अॅड.राहुल नार्वेकर : सभापती महोदय, या लक्षवेधी सूचनेच्या अनुषंगाने मुंबईतील आरोग्य सेवेच्या संदर्भातील महत्त्वाचा प्रश्न मी सभागृहात उपस्थित करीत आहे. मुंबई महानगरपालिकेच्या रुग्णालयात रोज 40 ते 45 हजार ओपीडी रुग्ण तपासले जातात. वर्षाला 80 लाख ओपीडी आणि 3 लाख आंतररुग्णांवर या ठिकाणी औषधोपचार केला जातो. मॅटर्निटीचे 75 हजार, शस्त्रक्रियेचे दीड लाख रुग्ण असतात. एकूण रुग्णांपैकी 52 टक्के रुग्ण मुंबईतील असतात व 48 टक्के रुग्ण मुंबईबाहेरील असतात. मुंबईजवळील ठाणे जिल्ह्यातून सुध्दा रुग्णांना सायन किंवा केईएम रुग्णालयात संदर्भित केले जाते. मुंबईतून हजारो ग्रॅज्युएट, पोस्ट ग्रॅज्युएट व स्पेशल पोस्ट ग्रॅज्युएट विद्यार्थी पास होत असतात. पण त्यामधून जवळ जवळ 1100 डॉक्टरच उपलब्ध होत असतात. बॉण्डेड डॉक्टर प्रोग्रॅमच्या माध्यमातून 250 डॉक्टर उपलब्ध केले जातात. त्यामुळे मुंबई महानगरपालिकांच्या रुग्णालयांमध्ये मोठ्या प्रमाणावर डॉक्टरांची कमतरता आहे. चारकोप सेक्टर 3 मध्ये तळमजला अधिक 3 मजले असलेली एक रुग्णालयाची इमारत बांधलेली आहे. परंतु, तेथे फक्त मॅटर्निटी वॉर्ड सुरु आहे. डॉक्टरांची कमतरता असल्यामुळे अन्य वॉर्ड सुरु करण्यात आलेले नाहीत. वाहतुकीची कोंडी होत असल्यामुळे रुग्णांना शताब्दीसारख्या रुग्णालयापर्यंत नेण्यास खूप वेळ लागतो व त्यामुळे रुग्ण प्रवासातच दगावतात. मुंबई महानगरपालिकेच्या रुग्णालयांमध्ये डॉक्टरांची कमतरता आहे का, कमतरता नसेल तर मुंबई महानगरपालिकेने बॉण्डेड डॉक्टर प्रोग्रॅममधून 500 डॉक्टरांची केलेली मागणी योग्य आहे का ?

सभापती महोदय, या लक्षवेधी सूचनेला दिलेल्या निवेदनातून असे दिसून येते की, शासनाच्या म्हणण्यानुसार मुंबई महानगरपालिकेच्या रुग्णालयांमध्ये चांगल्या प्रकारची आरोग्य सेवा दिली जाते. पॅरामेडिकल फॅसिलिटी चांगल्याप्रकारे दिली जाते.

यानंतर श्री.वि.खर्चे.....

अॅड.राहूल नार्वेकर...

डॉक्टरांची कमतरता नसेल तर मुंबई महानगरपालिकेने कोणत्या आधारावर डॉक्टरांची मागणी शासनाकडे केली आहे. डॉक्टरांची कमतरता असेल तर शासनाने यासाठी कोणती उपाययोजना केली आहे ?

डॉ.रणजित पाटील : सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्य अॅड.राहूल नार्वेकर यांनी मुंबई महानगरपालिकेतील आरोग्य सेवा सुविधा पुरविणारे दवाखाने, प्राथमिक आरोग्य केंद्रे, डिस्पेंसरी व अपेक्स संस्थेच्या तीन मेडिकल कॉलेज व त्यांच्या मार्फत देण्यात येणाऱ्या सुविधा याबाबत प्रश्न उपस्थित केला आहे. महानगरपालिकेचा कारभार एका छोट्या राज्या एवढा आहे. या सुविधा पुरविण्यासाठी तेथे मनुष्यबळ कमी पडते. सन्माननीय सदस्यांनी जे सांगितले ते खरे आहे. 500 डॉक्टरांची मागणी महानगरपालिकेने शासनाकडे केली होती. सन 2011 मध्ये महानगरपालिकेने असा आग्रह धरला होता की, येथील डॉक्टर आम्हाला मिळाले पाहिजेत. येथे जे डॉक्टर पास झाले होते, ते हायकोर्टात गेले होते. आपण सांगितले की, 1100 डॉक्टर येथे तयार होतात, युजी, पोस्ट ग्रॅज्युएट व सुपर स्पेशलिटी म्हणजे एमसीएच डॉक्टर होतात. याबाबत माझ्याकडे अशी माहिती आहे की, महानगरपालिकेच्या तीन कॉलेजमधून 630 म्हणजे युजीचे 400, पोस्ट ग्रॅज्युएटचे 551 व सुपर स्पेशलिटीचे 85 असे या डॉक्टरांचे पृथःकरण आहे. महानगरपालिकेची 500 डॉक्टरांची मागणी आहे. 2011 मध्ये हायकोर्टात विद्यार्थी गेल्यावर हायकोर्टाने याबाबत काही गाईडलाईन्स दिलेल्या आहेत. या गाईडलाईन्स प्रमाणे सुपर स्पेशलिटीची जी मुले पास होतात त्यांना किमान मेडिकल कॉलेजमध्येच काम करण्यास द्यावे, अशा गाईड लाईन्स आहेत, जी मुले पोस्ट ग्रॅज्युएट झाली आहेत, त्यांना शक्यतोवर मेडिकल कॉलेजमध्ये जेथे इन्फ्रस्ट्रक्चर तयार आहे तेथे त्यांच्या सेवा उपलब्ध करून द्याव्यात, अशा गाईडलाईन्स आहेत, शेवटची गाईडलाईन्स अशी आहे की, महाराष्ट्रातील सर्व शासकीय दवाखान्यांच्या एक यादीसोबत त्यांच्या मागणीबाबत डायरेक्टर यांनी नोटीस लावून मुलांकडून प्राधान्यक्रम घ्यावेत व आवश्यकतेनुसार त्यांना त्या त्या ठिकाणी पाठवावे. अशा गाईडलाईन्स दिलेल्या आहे. गुणवत्तेनुसार व मागणीप्रमाणे डॉक्टरांची नियुक्ती केली जाते. महानगरपालिकेची मागणी 500 डॉक्टरांची असली तरी तेथे 250 मुले जॉईन होतात. त्यातील 50 मुले पुढील एज्युकेशन घेण्यासाठी तेथून जातात. कायद्याने त्यांना दिलेला तो मार्ग आहे. पुढील शिक्षण घेण्यासाठी त्यांना मुभा देण्यात आलेली आहे. हे बंधन हायकोर्टाचे

(सभापती स्थानी माननीय उप सभापती)

डॉ.रणजित पाटील..

असल्यामुळे तेथे डॉक्टर देता येत नाही. डॉक्टरांची कमतरता नाही तर योग्य सुविधा कशी दिली जाते असा प्रश्न विचारण्यात आला आहे. या 250 डॉक्टरांच्या रोटेशनवाईज सर्व दवाखान्यात ड्यूट्या लावल्या जातात. डॉक्टरांची कमतरता यासाठी नाही की, सर्व महापालिकांच्या हॉस्पिटलमध्ये सर्व प्रकारची ऑपरेशन करण्यात येतात. यासंदर्भातील आकडेवारी देण्यात आलेली आहे. सन्माननीय सदस्य सांगतात ते सत्य आहे, याबाबत शासन अतिशय गंभीर आहे, प्रत्येक दवाखान्यात इन्फ्रास्ट्रक्चर तयार असेल तर तेथे डॉक्टर असायलाच पाहिजेत याच धोरणाचे व विचाराचे हे शासन आहे. यामध्ये शासनाकडून मार्ग काढण्याचा प्रयत्न करण्यात येईल.

श्रीमती विद्या चव्हाण : सभापती महोदय, ही लक्षवेधी सूचना अत्यंत महत्वाची आहे, वाढते शहरीकरण व गावाकडे उपचार झाले नाहीत तर मुंबईमध्ये तज्ज्ञ डॉक्टरांच्या ट्रीटमेंटसाठी पेशंट मुंबईला येतात. मुंबईतील, केईएम, सायन किंवा कोणतेही हॉस्पिटलमध्ये मोठ्या प्रमाणात पेशंटची गर्दी असते. एका वॉर्डमध्ये शिकारू डॉक्टर असतो. सकाळी तीन ते चार तासात ओपीडीचे पेशंट संपतात, त्यानंतर इनडोअर पेशंटला ट्रीटमेंट दिली जाते. एक्स रे काढणे, रक्त चाचणी करणे, एमआरए, कॉर्डिओग्राफ अशा अनेक चाचण्या केल्या जातात. केईएम किंवा सायन हॉस्पिटलमध्ये खूप मोठ्या प्रमाणात पेशंट असल्यामुळे पॅसेजमध्ये गाद्या टाकून पेशंटला अॅडमिट करावे लागते. तेथे फक्त दोन सिस्टर व एक डॉक्टर असतात. त्यांच्यावर कामाचा प्रचंड लोड असतो. या हॉस्पिटलमध्ये आम्ही स्वतः गेलो आहोत. या डॉक्टरांना प्रत्येक इनडोअर पेशंटकडे लक्ष देणे अशक्य होते. त्यामुळे डॉक्टरांची संख्या वाढविणे अत्यंत महत्वाचे आहे. मुंबईतील 227 वॉर्ड मध्ये आरोग्य केंद्र आहे, यातील अनेक आरोग्य केंद्र बंद असून त्यांची अत्यंत वाईट अवस्था आहे. या हॉस्पिटलचा ताण कमी करण्यासाठी आरोग्य केंद्र सुस्थितीत आणली पाहिजेत. आता मलेरिया, चिकन गुनिया असे नवीन नवीन आजार येत आहेत, त्यासाठी या आरोग्य केंद्रात एक पॅथॉलॉजी लॅब, डॉक्टर व तेथे 20 खाटांचे हॉस्पिटल उभारणे शासनाला शक्य आहे, मुंबईची लोकसंख्या 1 कोटी 30 लाखाच्या वर आहे, येथील हॉस्पिटलची अत्यंत दुरवस्था झालेली आहे.

श्रीमती विद्या चव्हाण...

तिसरा प्रश्न असा आहे की, डॉक्टर नियुक्त करताना त्यांना मराठीची परीक्षा देणे सक्तीचे करण्यात येते. मराठीची परीक्षा सक्तीची केल्यामुळे चांगले डॉक्टर हॉस्पिटलमध्ये घेता येत नाहीत. मराठीची परीक्षा सक्तीची केली आहे. कोणताही नॉन महाराष्ट्रीयन डॉक्टर असला तरी तो पेशंटशी मराठीत चांगले बोलतो.

श्री.विनोद तावडे : सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्या मराठी भाषेवर अन्याय करीत आहेत, मराठी शिकलेला डॉक्टर चांगला नसतो काय ? असे तुम्हाला म्हणायचे आहे काय ?

श्रीमती विद्या चव्हाण : माननीय मंत्री श्री.विनोद तावडे तुम्हाला अर्थाचा अनर्थ करण्याची वाईट सवय लागली आहे. ही सवय तुम्ही सोडा, सभापती महोदय, मी असे म्हणाले नाही, मराठीची सक्ती परीक्षेसाठी करता असे मी म्हणाले आहे. परीक्षा देण्यासाठी एक वर्षाचा कालावधी दिला पाहिजे.

डॉ.रणजित पाटील : सभापती महोदय, डॉक्टरांसह पॅरामेडिकल व अॅन्सलरी कर्मचारी कमी आहेत, डिस्पॅन्सरीमध्ये बाकीचे इन्व्हिस्टिगेशन होतात. पॅथॉलॉजी असते, त्यासाठी आवश्यक तेवढ्या कर्मचारी वर्गाची आवश्यकता आहे. सन 2011 मध्ये महानगरपालिकेत जास्तीच्या बेडची गरज आहे तेथे अॅडिशनल बेड लावले जातात. महानगरपालिकेचे कॉलेजेस अत्यंत चांगले आहेत, महाराष्ट्राला ते भूषणावह आहेत, सन्माननीय सदस्य श्री.राहुल नार्वेकर यांनी सांगितले की, आजूबाजूच्या जिल्ह्यातून येथे पेशंट येतात. माझ्या माहितीनुसार विदर्भातील देखील पेशंट येथे मोठ्या संख्येने येतात. नायर, केईएम, सायन अशा अनेक हॉस्पिटलने राज्यात चांगले नाव कमविले आहे. राज्यातील तसेच बाहेरील राज्यातील पेशंट येथे येतात. येथे सर्व आरोग्य सुविधा पुरविली जाते. सन्माननीय सदस्यांनी ज्या सूचना केल्या त्याबाबत अॅन्सलरी कर्मचारी, मराठी भाषा यासंदर्भात देखील शासन योग्य तो विचार करणार आहे.

अॅड.राहुल नार्वेकर : सभापती महोदय, मंत्री महोदयानी असे सांगितले की, मुंबई महानगरपालिकेच्या रुग्णालयामधून चांगली आरोग्य सेवा दिली जाते. तेथे चांगले डॉक्टर आहेत याबाबत वाद नाही. तेथे चांगल्या प्रकारे ऑपरेशन होतात याबाबत वाद नाही. मंत्री महोदयांनी ओपीडीची परिस्थिती पहावी. तेथे मोठ्या रांगा लागतात. एका पेशंटला 20 ते 30 सेकंदात तपासले जाते. डॉक्टरांची संख्या कमी असल्यामुळे पेशंटची नीट चिकित्सा केली जात नाही. मंत्री

30-03-2015 (असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

T-4

WVK/ AKN/ KTG/

15:10

अॅड.राहून नार्वेकर....

महोदयानी असे सांगितले की, सन 2011 मध्ये हायकोर्टाचा निर्णय आला असून महानगरपालिकेने आढावा याचिका करण्याची चाचपणी सुरु केली आहे. 2011 पासून आज 2015 उजाडले आहे, गेल्या पाच महिन्यात या पिटीशन बाबत शासनाने कोणती भूमिका घेतली आहे. कोणता निर्णय घेतला आहे. आरोग्य सेवेबाबत शासन गंभीर असेल तर तातडीने यावर विचार करायला पाहिजे होता.

या नंतर श्री.बोरले...

UNCORRECTED COPY / NOT FOR PUBLICATION

अॅड.राहुल नार्वेकर.....

माझा तिसरा प्रश्न असा आहे की, महानगरपालिकेच्या रुग्णालयांमध्ये किंवा राज्यातील रुग्णालयांमध्ये डॉक्टरांची कमतरता असेल तर शासन डॉक्टरांची कमतरता कशा प्रकारे भरून काढणार आहे, या संदर्भात शासन कोणती उपाययोजना करणार आहे ?

श्री.जयंत प्र.पाटील : सभापती महोदय, सभागृहात राज्यमंत्री महोदय प्रश्नाला उत्तर देताना माननीय शालेय शिक्षण मंत्री श्री.विनोद तावडे साहेब नेहमी हस्तक्षेप करतात, हे बरोबर नाही. सभापती महोदय, आपण त्यांना ताकिद दिली पाहिजे. ते प्रश्नाचे गांभीर्य घालवितात.

डॉ.रणजित पाटील : सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्य अॅड.राहुल नार्वेकर यांनी रिव्ह्यू पिटीशन संदर्भात प्रश्न उपस्थित केलेला आहे. रिव्ह्यू पिटीशन दाखल करता येईल किंवा कसे, याबाबत शासन विचार करीत आहे. परंतु, धोरण ठरविताना केवळ महानगरपालिकेचे नाही तर संपूर्ण राज्याचे धोरण ठरविले जाते. म्हणून धोरण ठरलेले असेल तर त्या मुलांना देखील पुढील शिक्षण पूर्ण करण्याच्या संदर्भात अधिकार आहे आणि जी मुले एमसीएच, डीएम झालेली असतात त्यांना पीएचसी किंवा ओपीडीला बसविणे या संदर्भात हायकोर्टाने गाईड लाईन्स दिलेल्या आहेत. आता आपण आपल्या मतानुसार त्यामध्ये काही करणे योग्य होणार नाही. म्हणून रिव्ह्यू पिटीशन दाखल करावयाचे काय याबाबत शासन गांभीर्याने विचार करीत आहे, हे मी अगोदरच सांगितलेले आहे. सन्माननीय सदस्यांनी प्रश्न विचारला की, आपण या संदर्भात कोणता योग्य मार्ग काढणार आहात ? हे खरे आहे की, जर तीन दिवसानंतर सर्जरी करावयाची असेल तर त्यासाठी खालचा स्टाफ तसा लागतो. त्यासाठी रेसिडेंट डॉक्टर्स लागतील, खालची डॉक्टर मंडळी लागतात, ते तयारी करतील, त्यांचे इन्व्हेस्टिगेशन करतील तरच सर्जरीसाठी तो पेशन्ट तयार होतो. म्हणून महानगरपालिकेने विचार करून त्या डॉक्टरांच्या रोटेशन पद्धतीने ड्युट्या लावलेल्या आहेत. कोणतीही प्रायमरी पोस्ट असो, डिस्पेन्सरी असो, स्पेशालिटी दवाखाना असो, कोठेही डॉक्टरांची कमतरता नाही.

श्री.हेमंत टकले : सभापती महोदय, लक्षवेधी सूचनेच्या निवेदनात असे म्हटलेले आहे की, तज्ज्ञ, विशेष तज्ज्ञ कंत्राटी तत्वावर नियुक्त करण्यात आले आहेत. माझा प्रश्न असा आहे की, मागील 4 वर्षात अशा प्रकारे कंत्राटी पद्धतीने नियुक्त करण्यात आलेल्या डॉक्टरांची संख्या आणि ती टक्केवारी किती आहे ? मागील 4 वर्षात ही टक्केवारी वाढत गेली असेल तर उपलब्ध असलेल्या डॉक्टरांच्या संख्येपेक्षा जर आपण हे कंत्राटी पद्धतीनेच चालविणार असू तर त्याचे उत्तर अशा पद्धतीने येऊच शकत नाही. त्यामुळे जे डॉक्टर्स आवश्यक आहेत त्यासाठी पोस्ट ग्रॅज्युएशन आणि सुपर स्पेशालिटी करणाऱ्या विद्यार्थ्यांची जी एकूण संख्या आहे त्या संख्येत वाढ करण्याच्या दृष्टीने आपण कोणते प्रयत्न करणार आहात ? आपण मुंबई बरोबर संपूर्ण राज्याचा विचार करीत आहात. आपल्याला माहिती आहे की, अनेक सुपर स्पेशालिटीमध्ये पुढे पुढे जाताना त्या जागा कमी कमी होत जातात. अशा परिस्थितीत आपण भविष्यकाळात ही उपलब्धता कशा पद्धतीने पूर्ण करणार आहात ?

डॉ.रणजित पाटील : सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्य श्री.हेमंत टकले साहेबांनी जो प्रश्न विचारला त्यावरून माझ्या असे लक्षात आले की, डॉक्टरांची मागणी असेल तर आपण त्याच्या किती टक्के कंत्राटी डॉक्टरांवर विसंबून आहात ? मी आपल्याला सांगू इच्छितो की, यामध्ये 500 ची मागणी आहे आणि आपण यावर्षी साधारणतः 260 ते 270 पर्यंत देत आहोत. आपण प्रत्येक वर्षी जवळपास 300 च्या आसपास देतच आहोत आणि त्यांचे रोटेशन लावले जाते. ते एका जागेवर काम करीत नाहीत. त्यांचा तीन-चार तासांचा ड्युटी पॅटर्न लावलेला आहे. परंतु, मी हे मान्य करतो की, डॉक्टरांचे जे मनुष्यबळ आहे ते उपलब्ध बेड्स आणि ज्या सर्जरी होतात यांना पुरक नाही. म्हणूनच त्यासाठी रिव्यू पिटीशन करावयाची काय याबाबत विचार सुरु आहे. म्हणजे शासनाला हे पटलेले आहे की, आपल्याला हे मनुष्यबळ वाढवायलाच पाहिजे. परंतु, हायकोर्टाच्याच गाईड लाईन्स असल्यामुळे आपल्याला थोडे लिमिटेशन आलेले आहे. त्यामुळे आपण त्या दृष्टीने सकारात्मक रीत्या विचारही करणार आहोत आणि तशी पावले देखील उचलत आहोत. जे कंत्राटी डॉक्टर्स आहेत त्यांच्यावर भरवसा ठेऊन आपण सध्या उपचार करीत आहोत. डिस्पेन्सरीमध्ये

30-03-2015 (असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

U-3

GRB/ AKN/ KTG/ प्रथम श्री.खर्चे वि.....

15:20

डॉ.रणजित पाटील.....

ओपीडी रूणांवर उपचार करावे लागतात तेवढेच काम आपण त्यांच्याकडून करून घेत आहोत आणि स्पेशालिटीचे काम सर्जन करतात.

सभापती महोदय, राज्यमंत्री उत्तर देताना माननीय शालेय शिक्षण मंत्री श्री.विनोद तावडे साहेब त्यामध्ये हस्तक्षेप करतात, असा आक्षेप घेण्यात आला होता. परंतु, ते वेळोवेळी आम्हाला मदतच करीत असतात.

..4...

UNCORRECTED COPY / NOT FOR PUBLICATION

पृ.शी.: रांजणगाव गणपती औद्योगिक वसाहतीसाठीच्या प्रस्तावित भूसंपादनातून वगळण्यात आलेल्या शेतजमिनीचे शेरे न काढणे

मु.शी.: रांजणगाव गणपती औद्योगिक वसाहतीसाठीच्या प्रस्तावित भूसंपादनातून वगळण्यात आलेल्या शेतजमिनीचे शेरे न काढणे यासंबंधी डॉ.नीलम गोऱ्हे, वि.प.स. यांनी दिलेली लक्षवेधी सूचना.

डॉ.नीलम गोऱ्हे (विधानसभेने निवडलेल्या) : सभापती महोदय, मी नियम 101 अन्वये पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्त्वाच्या बाबीकडे आपल्या अनुमतीने सन्माननीय उद्योग मंत्र्यांचे लक्ष वेधू इच्छिते आणि त्याबाबत त्यांनी निवेदन करावे, अशी विनंती करते.

"पुणे जिल्ह्यातील शिरूर तालुक्यातील रांजणगाव गणपती औद्योगिक वसाहतीसाठीच्या तिसऱ्या टप्प्याच्या भूसंपादनात शासनाने दिनांक 4 सप्टेंबर, 2014 ला चारही गावातील शेतकऱ्यांच्या न्याय व हितासाठी त्यातील 814 हेक्टर शेतजमीन वगळण्याचा निर्णय घेण्यात येणे, त्यामुळे या भागातील जिरायती शेतजमीन बागायती होण्याची निर्माण झालेली शक्यता, सदर निर्णयाला चार महिने होऊनही अद्यापी शेतजमिनीच्या सातबारा उताऱ्यावरील भूसंपादनाचे शेरे काढण्यात आले नसल्याचे नुकतेच माहे जानेवारी, 2015 मध्ये निदर्शनास येणे, परिणामी गावातील शेतकरी संभ्रमावस्थेत असणे, शेतजमिनीच्या सातबारावरील भूसंपादनाचे शेरे काढण्याच्या निर्णयाची त्वरीत अंमलबजावणी करण्याची मागणी या चारही गावातील शेतकरी व कामगार आघाडीचे जिल्हा उपाध्यक्ष यांनी मा.मुख्यमंत्री यांना नुकतीच माहे जानेवारी, 2015 मध्ये निवेदनाद्वारे केली असणे, याकडे शासनाचे होत असलेले अक्षम्य दुर्लक्ष, परिणामी शेतकऱ्यांमध्ये पसरलेले अंसतोषाचे व संतापाचे वातावरण, याबाबत शासनाने तातडीने कार्यवाही करण्याची नितांत आवश्यकता, याबाबत शासनाची प्रतिक्रिया व भूमिका."

श्री.सुभाष देसाई (उद्योग मंत्री) : सभापती महोदय, लक्षवेधी सूचनेसंबंधीच्या निवेदनाच्या प्रती सन्माननीय सदस्यांना आधीच वितरित केल्या असल्यामुळे मी ते निवेदन आपल्या अनुमतीने सभागृहाच्या पटलावर ठेवतो.

उप सभापती : निवेदन सभागृहाच्या पटलावर ठेवण्यात आले आहे.

निवेदन

(प्रेस : येथे सोबतचे निवेदन छपावे)

डॉ.निलम गोन्हे : सभापती महोदय, ही लक्षवेधी सूचना शिस्त तालुक्यातील आहे. 1525.5 हेक्टरपैकी मुळात 405.40 हेक्टर हे क्षेत्र वगळले गेले होते. परंतु, त्यानंतर तेथील खातेदारांनी असहमती दाखविल्यामुळे आपण 814.25 हेक्टर जमीन संपादित न करण्याचा निर्णय घेतलेला आहे. माझा प्रश्न असा आहे की, या जमिनीवर जे भूसंपादनाचे शरे आहेत ते कधी काढले जाणार आहेत ? माननीय उद्योग मंत्र्यांना माझी विनंती आहे की, अधिवेशन संपण्यापूर्वी ते शरे काढले जातील काय ?

श्री.सुभाष देसाई : सभापती महोदय, रांजणगाव (गणपती), कोरेगांव, बाभूळसर (खु.) व करडे या गावातील प्रथम 1525 हेक्टर जमिनीची अधिसूचना निघाली. त्यानंतर पुन्हा काही हरकती आल्या तेव्हाही भूसंपादनातून काही जागा वगळण्यात आल्या आणि नुकसान भरपाई किती द्यावी याबाबत जिल्हाधिकाऱ्यांकडे वाटाघाटी सुरु होत्या तेव्हा काही जमीन मालकांनी जमिनी देण्याबद्दल सहमती दर्शविली नाही. म्हणून आता शासनाने असा निर्णय घेतलेला आहे की, कोणत्याही परिस्थितीत भूसंपादन करताना जबरदस्ती करावयाची नाही. संमतीने जेवढे क्षेत्र येईल तेवढेच घ्यावयाचे, हे धोरण असल्यामुळे 814 हेक्टर क्षेत्र वगळण्याचा निर्णय घेतलेला आहे आणि त्यांच्या 7/12 च्या उताऱ्यावर जे शिकके पडलेले आहेत ते लवकरात लवकर काढून टाकण्यात येतील.

..6...

पृ.शी.: अनुदानास पात्र शाळांसाठी करावयाची आर्थिक तरतूद

मु.शी.: अनुदानास पात्र शाळांसाठी करावयाची आर्थिक तरतूद यासंबंधी सर्वश्री रामनाथ मोते, जगन्नाथ शिंदे, वि.प.स. यांनी दिलेली लक्षवेधी सूचना.

श्री.रामनाथ मोते (कोकण विभाग शिक्षक) : सभापती महोदय, मी नियम 101 अन्वये पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्त्वाच्या बाबीकडे आपल्या अनुमतीने सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्र्यांचे लक्ष वेधू इच्छितो आणि त्याबाबत त्यांनी निवेदन करावे, अशी विनंती करता.

"मे, 2014 मध्ये शालेय शिक्षण विभागाने उच्च माध्यमिक शाळा व कनिष्ठ महाविद्यालयातील सुमारे 926 पदांना मान्यता देणे, मात्र वेतनासाठी सन 2015 च्या पुरवणी मागण्यांमध्ये तरतूद न करणे, दिनांक 29 ऑक्टोबर, 2013, 25 ऑक्टोबर, 2013, 30 नोव्हेंबर, 2013, 1 मार्च, 2014 तसेच दिनांक 30 जून, 2014 रोजीच्या शासन निर्णयाप्रमाणे सदर पदे अनुदानास पात्र म्हणून घोषित केलेल्या प्राथमिक शाळांमधील तुकड्यांसाठी आर्थिक तरतूद न होणे, दिनांक 9 फेब्रुवारी, 2014 च्या आदेशान्वये अनुदानास पात्र घोषित केलेल्या 162 शाळांसाठी तरतूद नसणे, बिगर आदिवासी क्षेत्रातील सन 2000-2001 व त्यापूर्वीचे विना अनुदानित उच्च माध्यमिकचे वर्ग अनुदानास पात्र असूनही आर्थिक तरतूद न होणे, ज्या शाळांना व वर्ग तुकड्यांना शासनाने अनुदानास पात्र ठरविले आहे अशा सर्व शाळांना वेतन अनुदानासाठी विशेष बाब म्हणून तरतूद होण्याची आवश्यकता, विविध संघटनांनी दिनांक 16 मार्च, 2015 पासून बेमुदत उपोषण करण्याचा इशारा देणे, वर्षानुवर्षे वेतनापासून वंचित असणाऱ्यांना दिलासा देण्याची आवश्यकता, याबाबत शासनाची प्रतिक्रिया व करावयाची कार्यवाही."

श्री.विनोद तावडे (शालेय शिक्षण मंत्री) : सभापती महोदय, लक्षवेधी सूचनेसंबंधीच्या निवेदनाच्या प्रती सन्माननीय सदस्यांना आधीच वितरित केल्या असल्यामुळे मी ते निवेदन आपल्या अनुमतीने सभागृहाच्या पटलावर ठेवतो.

उप सभापती : निवेदन सभागृहाच्या पटलावर ठेवण्यात आले आहे.

निवेदन

(प्रेस : येथे सोबतचे निवेदन छपावे)

..7...

श्री.रामनाथ मोते : सभापती महोदय, लक्षवेधी सूचनेच्या माध्यमातून राज्यातील प्राथमिक, माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शाळांमधील शिक्षकांच्या वेतनाचा प्रश्न उपस्थित करण्यात आलेला आहे. शासनाने या सर्व शाळा मूल्यांकनानुसार अनुदानास पात्र घोषित केलेल्या आहेत. उच्च माध्यमिकची जी वाढीव पदे होती त्या पदांना देखील शासनाने मान्यता दिलेली आहे. ही सर्व पदे अनुदान तत्वावरील आहेत आणि अनुदान तत्वावरील मान्यता प्राप्त पदांना वेतन देण्याची जबाबदारी, अनुदान देण्याची जबाबदारी शासनाची आहे. यातील जास्तीत जास्त 926 पदे मे, 2014 ची आहेत आणि दोन जी.आर. नुसार उर्वरित 935 पदे आहेत. शासनाने त्यांना अद्याप अनुदान दिलेले नाही किंवा अनुदान देण्यासाठी कोणतीही कार्यवाही केलेली नाही. मे, 2014 नंतर पावसाळी अधिवेशन झाले. परंतु, शासनाने यासाठी तरतूद केली नाही. त्यानंतर डिसेंबर महिन्यात हिवाळी अधिवेशन झाले. परंतु, यासाठी तरतूद करण्यात आली नाही. आता या अधिवेशनात पुरवणी मागण्या सभागृहाला सादर करण्यात आल्या. परंतु, पुरवणी मागण्यांमध्ये देखील यासाठी तरतूद करण्यात आली नाही. त्यांच्या काही तांत्रिक बाबी असतील, अडचणी असतील. परंतु, त्या शिक्षकांना वेतन मिळणे अत्यंत आवश्यक आहे. माझा पहिला प्रश्न असा आहे की, उच्च माध्यमिकच्या 935 पदांना अनुदान तत्वावर शासनाने मान्यता दिलेली आहे. त्या सर्व 935 पदांना त्यांच्या मान्यतेच्या दिनांकापासून वेतन मिळणे अत्यंत आवश्यक आहे. यासाठी पुरवणी मागण्यांमध्ये तरतूद करण्यात आलेली नाही, अर्थसंकल्पात देखील यासाठी तरतूद करण्यात आलेली नाही. आपण सचिवांना प्राधिकृत करून, कारण आपल्याकडे निधी शिल्लक आहे.

यानंतर श्री.भोगले.....

श्री.रामनाथ मोते.....

तो निधी 31 मार्चला शासनाकडे सरेंडर होण्यापूर्वी या सर्व शिक्षकांसाठी दिला जाईल काय? ज्या शाळांना किंवा तुकड्यांना अनुदानास पात्र ठरविले आहे, शासन निर्णय काढण्यात आला आहे त्यासाठी निधी उपलब्ध आहे. फक्त ही बाब पुरवणी मागण्यांमध्ये आली नाही या तांत्रिक कारणास्तव अनुदान दिलेले नाही. वर्ष संपण्यास फक्त दोन दिवस शिल्लक आहेत. त्या शिक्षकांना वेतन मिळाले नाही तर प्रचंड असंतोष निर्माण होईल. म्हणून शासनाने सचिवांना प्राधिकृत करून या सर्व शाळांना, तुकड्यांना अनुदान देण्याबाबत कारवाई केली जाईल काय?

श्री.विनोद तावडे : सभापती महोदय, माननीय सदस्य श्री.रामनाथ मोते यांनी 926 पदांच्या मान्यतेचा विषय मांडला आहे. हे खरे आहे की, नुकतीच कनिष्ठ महाविद्यालयाच्या प्राध्यापक संघटनेबरोबर माझी चर्चा झाली. मी त्यांच्या लक्षात आणून दिले की, त्या त्यावेळी पदांना मान्यता दिल्यानंतर पुरवणी मागण्यांमध्ये तरतूद केली पाहिजे. या विषयामध्ये वेळोवेळी अर्थ खात्याकडून वेगवेगळ्या प्रकारची माहिती मागविण्यात आली. ती माहिती देण्यामध्ये वेळ निघून गेला. या प्राध्यापकांच्या संघटनेबरोबर चर्चा केली आहे. विभागाकडे निधी उपलब्ध आहे. पुन्हा अर्थ खात्याकडे जायची गरज नाही. त्यामुळे सचिवांना प्राधिकृत करून या 926 पदांना वेतन देण्याची व्यवस्था करित आहोत.

श्री.रामनाथ मोते : सभापती महोदय, अनुदान प्राप्त शाळांचा सुध्दा विषय आहे.

श्री.विनोद तावडे : सभापती महोदय, या राज्यामध्ये अनुदानित शाळांचा प्रश्न आपण बरीच वर्षे सभागृहात ऐकत आहात, पहात आहात. "कायम विनाअनुदान" यातील कायम हा शब्द वगळण्याचा निर्णय दिनांक 20 जुलै, 2009 रोजी झाला. हा निर्णय झाला तेव्हा अवस्था अशी होती की, कायम विनाअनुदानित शाळा किती आहेत, कोणत्या आहेत याची नोंदणी सरकारकडे नव्हती. त्यामुळे जो येईल तो म्हणतो की, माझी शाळा कायम विनाअनुदानावर होती. सुखातीचा काळ कोणत्या शाळा होत्या, कोणत्या नव्हत्या या निश्चित करण्यामध्ये शासनाचा वेळ गेला. कायम शब्द काढलेल्या प्राथमिक शाळांची एकूण संख्या 1551 होती. त्यातील 19 नोव्हेंबर, 2012 रोजी 207 शाळा पात्र घोषित केल्या. 21 डिसेंबर, 2012 रोजी आणखी 52 शाळा पात्र घोषित केल्या. 1 एप्रिल, 2013 रोजी 49 शाळा पात्र घोषित केल्या. 25 जून, 2013 रोजी 78 अशा एकूण 386 शाळा पात्र म्हणून घोषित करण्यात आल्या आणि त्यांचे अनुदान देणे आता सुरु आहे.

30-03-2015 (असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

V.2

SGB/ KTG/ AKN/

15:30

श्री.विनोद तावडे....

सभापती महोदय, 20 जुलै, 2009 रोजी माध्यमिक शाळांबाबत कायम शब्द काढलेल्या शाळांची संख्या 1892 असून त्यातील 2 नोव्हेंबर, 2012 रोजी पात्र घोषित शाळा 57 व 11 मार्च, 2013 रोजी 1, अशा 58 शाळा अनुदानास पात्र घोषित केल्या गेल्या. त्यांना आता अनुदान देणे सुरु आहे.

त्यानंतर प्राथमिक शाळांबाबत 21 ऑक्टोबर, 2013 रोजी 46, 30 नोव्हेंबर, 2013 रोजी 62, 1 मार्च, 2014 रोजी 106, 30 जून, 2014 रोजी 29, 18 ऑगस्ट, 2014 रोजी 118 अशा एकूण 371 शाळा पात्र म्हणून घोषित केल्या गेल्या.

माध्यमिक शाळा 1 मार्च, 2014 रोजी 467, 27 जून, 2014 रोजी 187, 30 जून, 2014 रोजी 194, 9 फेब्रुवारी, 2015 रोजी 162 अशा एकूण 1010 शाळा पात्र म्हणून घोषित केल्या गेल्या. या शाळांना 20 टक्के व 40 टक्के या दरम्यान अनुदान देणे अपेक्षित आहे.

या शाळांना पात्र घोषित केल्यानंतर पुनर्मुल्यांकनाचा विषय होता. त्यामध्ये पात्र प्राथमिक शाळांची संख्या 1551 होती, ज्यांचे पुनर्मुल्यांकन करायचे होते अशा शाळा 274 होत्या. त्यातील पात्र 123 व अपात्र 151 शाळा होत्या. अपात्र शाळा पुनर्मुल्यांकनामध्ये सुध्दा मोठ्या संख्येने निघाल्या. त्यामुळे कायम शब्द काढल्यानंतरची प्रक्रिया सुरु केल्यानंतर काही शाळा बोगस आहेत असे दिसून आले. सरकारच्या पैशावर आपले शिक्षक पोसायचे, शिक्षक दर्जाचे नसतील तर ते योग्य नाही. त्यामुळे शासनाला फेर मुल्यांकन करून चांगल्या पध्दतीने समाजातील कष्टकरी, गरीब माणसांच्या टॅक्समधून येणारा पैसा सम्राटांच्या शाळांवर खर्च होऊ नये यासाठी फेर मुल्यांकन सुरु झाले. फेर मुल्यांकन होत असताना शासकीय रचनेमध्ये काही प्रमाणात खालचे अधिकारी भ्रष्टाचार करतात, त्यात शाळांना ब्लकमेल करतात अशा तक्रारी शिक्षक संघटनांनी केल्या. त्याची आम्ही चौकशी लावली आहे. त्यानंतर फेर मुल्यांकन ताबडतोब थांबविण्याचा आग्रह झाल्यानंतर मी ते थांबविले. अपात्र 151 प्राथमिक शाळा होत्या, 280 माध्यमिक शाळा होत्या. कायम शब्द काढल्यानंतर निकषात बसत नसणाऱ्या शाळांचे फेर मुल्यांकन थांबवून त्यांना संधी दिली. आहे तशीच परिस्थिती ठेवली. हे खरे आहे की, ज्या शाळा पात्र घोषित केल्या

त्यांना अनुदान दिले पाहिजे. त्यांना अनुदान देण्याचा आग्रह आमचा आहे. येत्या काळात टप्प्याटप्प्याने अनुदान देणे ही सरकारची जबाबदारी आहे.

...3....

UNCORRECTED COPY / NOT FOR PUBLICATION

पृ.शी. : अनुदानास पात्र ठरलेल्या शाळांना अनुदानासाठी आर्थिक तरतूद करणे

मु.शी. : अनुदानास पात्र ठरलेल्या शाळांना अनुदानासाठी आर्थिक तरतूद करणे यासंबंधी सर्वश्री विक्रम काळे, हरिसिंग राठोड ,वि.प.स. यांनी दिलेली लक्षवेधी सूचना

श्री.विक्रम काळे (औरंगाबाद विभाग शिक्षक) : सभापती महोदय, मी नियम 101 अन्वये पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्त्वाच्या बाबीकडे आपल्या अनुमतीने सन्माननीय शालेय शिक्षणमंत्र्यांचे लक्ष वेधू इच्छितो आणि त्याबाबत त्यांनी निवेदन करावे, अशी विनंती करतो.

"राज्यातील प्राथमिक व माध्यमिक शाळांचा कायम शब्द काढण्याचा निर्णय शासनाने घेणे, त्यामुळे या सर्व शाळा विनाअनुदानावर येणे, या विनाअनुदानित शाळांना अनुदान देण्यासाठी मूल्यांकनाचे निकष निश्चित करणे, हे निकष पूर्ण करून शाळांनी अनुदानासाठी प्रस्ताव शिक्षणाधिकाऱ्यांकडे ऑनलाईन दाखल करणे, या प्रस्तावाची जिल्हा समिती व विभागीय समितीने छाननी करणे, विभागीय उपसंचालकांनी पात्र प्रस्ताव अनुदानासाठी शासन स्तरावर सादर करणे, राज्यातील अनुदानास पात्र शाळांची यादी शासनाने दिनांक 9 मार्च, 2014 वा त्यासुमारास शासन आदेश निर्गमित करून घोषित करणे, परंतु या पात्र शाळांना अनुदानासाठी आर्थिक तरतूद उपलब्ध करून देण्याऐवजी या पात्र शाळांचा फेरतपासणीचा आदेश शिक्षण विभागाने देणे, त्रयस्थ समितीच्या नावाखाली प्रथम मूल्यांकन केलेल्या अधिकाऱ्यांची अदलाबदल करून त्यांच्याकडूनच फेरतपासणी करणे, त्या तपासणीत अधिकाऱ्यांनी मोठ्या प्रमाणात चुका करणे, शिक्षण कर्मचाऱ्यांस वेठीस धरणे, एक वर्षाचा कालावधी होवूनही या शाळांची फेर तपासणी पूर्ण न होणे, त्यामुळे अर्थसंकल्पीय अधिवेशनात या शाळांमधील शिक्षक कर्मचाऱ्यांना आर्थिक तरतूदीपासून वंचित रहावे लागणे, त्यामुळे राज्यातील शिक्षक कर्मचाऱ्यांमध्ये असंतोषाचे वातावरण निर्माण होणे, याबाबत शासनाने तातडीने करावयाची कार्यवाही व उपाययोजना."

श्री.विनोद तावडे (शालेय शिक्षणमंत्री) : सभापती महोदय, लक्षवेधी सूचनेसंबंधीच्या निवेदनाच्या प्रती सन्माननीय सदस्यांना आधीच वितरित केल्या असल्यामुळे मी ते निवेदन आपल्या अनुमतीने सभागृहाच्या पटलावर ठेवतो.

उप सभापती : निवेदन सभागृहाच्या पटलावर ठेवण्यात आले आहे.

निवेदन

(प्रेस : येथे सोबतचे निवेदन छपावे)

...4...

30-03-2015

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

V.4

SGB/ KTG/ AKN/ ST/ AKN/

15:30

श्री.विक्रम काळे : सभापती महोदय, शासनाच्या नियमानुसार 1 मार्च वा त्या सुमारास राज्यातील 1343 शाळा अनुदानासाठी पात्र म्हणून घोषित करणारा जीआर शासनाने काढला. त्यानंतर शासनाला कोणता साक्षात्कार झाला माहित नाही. मंत्री महोदयांनी कबुली दिली आहे. ऑन रेकॉर्ड सांगण्यात आले आहे की, शाळांची संख्या लक्षात आली नाही. शिक्षण खात्याकडे शाळांची संख्या निश्चित नसेल तर कोणाकडे असणार?

माझा ही लक्षवेधी सूचना विचारण्यामध्ये हेतू हाच होता की, त्रयस्थ समिती कोणत्या जीआर अन्वये जाहीर केली, त्यामध्ये कोणाचा समावेश आहे? त्रयस्थ समिती म्हणजे या जिल्हयातील अधिकाऱ्यांनी त्या जिल्हयात जाऊन तपासणी केली. प्रस्ताव पात्र करून पाठविला ते सुध्दा तेच अधिकारी होते. पात्र करून पाठविणारे अधिकारी पुन्हा तपासणार आणि तेच अधिकारी असून फक्त नाव बदलले गेले. मोठ्या प्रमाणात शाळांकडून, शिक्षकांकडून लक्ष्मीदर्शन घेण्याचे काम केले गेले. ज्या पध्दतीने शाळा अपात्र ठरविल्या त्याबद्दल आमचे काही म्हणणे नाही. ज्या अधिकाऱ्यांनी अपात्र ठरलेल्या शाळा पात्र करून प्रस्ताव पाठविला त्या अधिकाऱ्यांवर कोणती कारवाई केली वा करणार आहात?

नंतर डब्ल्यू.1...

श्री.विक्रम काळे...

आपण आता त्रयस्थ समितीला स्थगिती दिल्याचे सांगितले आहे. असे असेल तर ज्या 1343 शाळांसंबंधी जी.आर.निघाला आहे त्या सर्व शाळांना आपण अनुदान उपलब्ध करून देणार आहात काय ?

श्री.विनोद तावडे : सभापती महोदय, आधीच्या लक्षवेधी सूचनेला उत्तर देताना मी जे काही बोललो आहे त्यातील सर्व पार्ट यात घ्यावा व त्यानंतर पुढचा पार्ट आता मी सांगतो. अर्धवट उत्तर वाटू नये म्हणून मी असे बोलत आहे. प्रेसकडे जाताना अर्धवट उत्तर जावयास नको म्हणून मी असे म्हणत आहे. सन्माननीय सदस्य श्री.विक्रम काळे यांच्या प्रश्नाला उत्तर मिळाले पाहिजे म्हणून मी ही सर्व काळजी घेत आहे.

सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्य श्री.विक्रम काळे यांनी अतिशय महत्त्वाचे असे दोन विषय मांडले आहेत. 2009 मध्ये कायम शब्द वगळलेल्या शाळांची संख्या किती होती ती त्यावेळच्या सरकारला कळत नव्हती. त्यावेळी सन्माननीय सदस्य श्री.विक्रम काळे तत्कालीन सरकारच्या बाजूने बोलत होते. आता मी ती संख्या आम्ही शोधून काढली आहे. येथे त्यांनी त्रयस्थ म्हणजे काय असा मुद्दा उपस्थित केला आहे. अमरावतीच्या अधिकाऱ्याने मुंबईत जाऊन पाहणी करावयाची, मुंबईच्या अधिकाऱ्याने अमरावतीमध्ये जाऊन पाहणी करावयाची असा त्याचा अर्थ होतो. ते अधिकारी वर्षानुवर्षे त्याच भागात होते. त्यांनी निकषात बसत नसताना संस्था चालकांच्या माध्यमातून काही केले असेल तर त्यास काऊंटर चेक व्हावा म्हणून हे केले होते. आम्हाला ती संख्या नीट मिळत नव्हती. त्यामुळे शिक्षण आयुक्तांनी फेर मूल्यांकनाचा निर्णय घेतला. आधी शाळा पात्र केल्या होत्या नंतर त्या अपात्र केल्या आहेत. तेव्हा ज्यांनी सुस्त्रातीला ज्या शाळा पात्र ठरविल्या आहेत त्या अधिकाऱ्यांवर कोणती कारवाई करण्यात येणार आहे, असा प्रश्न सन्माननीय सदस्य श्री.विक्रम काळे यांनी उपस्थित केलेला आहे. तत्संबंधी मी सांगू इच्छितो की, शाळा अपात्र असताना त्या पात्र ठरविण्यासाठी काही व्यवहार झाले असतील तर त्याची देखील चौकशी सरकारतर्फे करून संबंधित अधिकाऱ्यांवर कारवाई केली जाईल.

श्री.जयंत प्र.पाटील : सभापती महोदय, माझ्या एका प्रश्नाला उत्तर देताना सन्माननीय मंत्र्यांनी सांगितले होते की, ज्या डोंगरी भागातील शाळा आहेत, ज्या अडचणीच्या ठिकाणी आहेत तेथील विद्यार्थी संख्या निम्म्यावर आणण्यासंबंधी शासन विचार करेल. तेव्हा अशा शाळांना अनुदान देण्यासंबंधीचे धोरण शासन जाहीर करणार आहे काय ?

श्री.विनोद तावडे : सभापती महोदय, ज्येष्ठ सन्माननीय सदस्य श्री.जयंत प्र.पाटील यांनी जे म्हटले आहे ते खरे आहे. आज आज्ञाद मैदानावर वीट भट्टीवरील कामगारांच्या मुलांचा मोर्चा आला आहे. मायग्रेसनमध्ये असणारे पालक किंवा शाळाबाह्य विद्यार्थी आहेत त्यांच्या शाळांचा किंवा डोंगराळ भागातील शाळांमधील विद्यार्थ्यांचा प्रश्न हा सर्वात महत्त्वाचा आहे. शाळा बाह्य विद्यार्थी किंवा मायग्रेटेड पालकांचे पाल्य यांच्यासाठी सर्व शिक्षा अभियाना अंतर्गत विशेष योजना राबवित आहेत. त्या योजने अंतर्गत अशा शाळांना मान्यता देण्याचा सरकार नक्की विचार करेल.

श्री.कपिल पाटील : सभापती महोदय, दोन्ही लक्षवेधी सूचनेला असे उत्तर देण्यात आले आहे की, निधीच्या उपलब्धतेनुसार पात्र शाळांना अनुदान देण्यात येईल. आरटीई अनुसार ज्या शाळा यात येतात त्यांना हे उत्तर सुसंगत नाही. कारण कायद्याने 100 टक्के अनुदान हे शासनानेच दिले पाहिजे. ते अनुदान शासन देणार आहे काय, उर्वरित पात्र माध्यमिक शाळा, उच्च माध्यमिक शाळांच्या तुकड्यांना 100 टक्के अनुदान शासन कधी देणार आहे आणि कसे देणार आहे ? माझा तिसरा प्रश्न देखील महत्त्वाचा आहे. आताच येथे डोंगराळ भागाच्या संदर्भात सन्माननीय सदस्य श्री.जयंत प्र.पाटील यांनी महत्त्वाचा प्रश्न विचारलेला आहे. येथून काही कि.मी.वर घारापुरी बेट आहे. येथे चारही बाजूने पाणी आहे. तेथे जास्त मुले जाऊ शकत नाही. तेथे पटसंख्येचे निकष कमी ठेवणे आवश्यक आहे. रात्रशाळेमध्ये देखील मुले काम करून येतात. त्यामुळे तेथील पटसंख्या आपल्याला कमी करावी लागेल. तेव्हा त्याचा विचार आपण कसा करणार आहात ?

श्री.विनोद तावडे : सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्य श्री.कपिल पाटील यांनी मांडलेला मुद्दा योग्य आहे. शिक्षण हक्क कायदानुसार शिक्षण देण्याची जबाबदारी ही शासनाची आहे. ती जबाबदारी सरकारला घ्यावीच लागेल. 61 टक्के निधी हा शिक्षकांच्या पगारावरच खर्च केला जातो

श्री.विनोद तावडे...

असे सन्माननीय सदस्य श्री.जयंत प्र.पाटील म्हणाले आहेत. असे जरी असले तरी शिक्षण देण्याची जबाबदारी ही शासनाने घेतलीच पाहिजे. जे शिक्षण सम्राट झाले आहेत, भुरटेगिरी करीत आहेत, जे सरकारच्या पैशावर आपल्या शाळांचा धंदा पोसत आहेत त्यांना पायबंद घालणे हे माझे पहिले काम आहे. त्यास शिक्षक आमदारांनी मदत केली पाहिजे असे माझे मत आहे. आज आपण फेर मूल्यांकन बंद करावे असे सांगत आहात. भ्रष्टाचार चालला आहे म्हणून काही प्रामाणिक शाळा भेटून देखील गेल्या आहेत. मोठ्या संख्येने शाळा अपात्र ठरलेल्या आहेत. मला एकाही शिक्षक लोकप्रतिनिधीने भेटून सांगितले नाही की, अमूक एका शाळेमध्ये विद्यार्थी नसताना देखील त्या भरत आहेत. त्या शाळा बंद कराव्यात अशा आशयाचे एकही पत्र मला का मिळाले नाही ? आपण शिक्षणाची काळजी करणारे असाल तर ... (अडथळा)

श्री.कपिल पाटील : सभापती महोदय, आम्ही स्पेसिफिक प्रश्न विचारलेला आहे. जो प्रश्न विचारलेला नाही त्याचे उत्तर येथे देण्यात येत आहे. आम्ही काय इन्स्पेक्टर आहोत काय ? कोणत्या शाळा पात्र ठरवायच्या कोणत्या शाळा अपात्र ठरवायच्या हा आपला अधिकार आहे. आपण शाळा अपात्र ठरवत असाल तर आम्ही आपल्या पाठीशी आहोत. पण ज्या शाळा पात्र आहेत त्यांना अनुदान देण्याची जबाबदारी आपलीच आहे. त्यामुळे त्या शाळांना अनुदान हे आपल्याला द्यावेच लागेल. आम्ही फक्त पात्र शाळांसंबंधीच विचारणा करीत आहोत. अपात्र शाळांसंबंधी अवाक्षर देखील उच्चारले नाही. अपात्रसंबंधात बोलण्याचे देखील काही कारण नाही. त्या शाळा आज आपल्या धोरणामुळेच अपात्र ठरलेल्या आहेत. आपण पात्र शाळांना पुन्हा अपात्र ठरविणे हे बरोबर नाही.

श्री.विनोद तावडे : सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्य इन्स्पेक्टर नसल्यामुळे त्यांना पात्र कुठे आहे आणि अपात्र कुठे आहे हे दाखविण्याचा अधिकार नाही. फेर मूल्यांकन थांबविण्याचे देखील काही कारण नाही. शिक्षक प्रतिनिधींनी आज्ञाद मैदानावर जाऊन आंदोलन केले होते. या सर्वानी प्रेशर आणले. त्यांनी सांगितले की, आम्ही दहावीचे पेपर्स तपासणार नाही. मी सभागृहाचे सहकार्य मागत आहे. अतिशय प्रामाणिकपणे चालणाऱ्या शाळा आहेत. प्रामाणिकपणे काम करणारे

श्री.विनोद तावडे...

शिक्षक आहेत. त्यांच्या पाठीशी आपण सर्वांनी एकत्रितपणे भक्कमपणे उभे राहिले पाहिजे या मताचा मी आहे. पण जे चोरगिरी, भूरटेगिरी करीत आहेत मग ते कुठल्याही पक्षाचे का असेनात त्यांना उघडे पाडण्याचे काम ज्येष्ठ सभागृहातील ज्येष्ठ नेत्यांनी करणे गरजेचे आहे आणि त्यांनी माझ्या पाठीशी उभे राहिले पाहिजे अशी माझी आपल्या मार्फत कळकळीची विनंती आहे.

(विरोधी पक्षातील काही माननीय सदस्य एकाच वेळी बोलण्याचा प्रयत्न करतात.)

उप सभापती : मी सन्माननीय सदस्यांना विचारू इच्छितो की, आपणाला हवे तेच उत्तर कसे काय मिळू शकेल. माझी मंत्री महोदयांना विनंती आहे की, त्यांनी आपले उत्तर लवकर आटपावे. सन्माननीय सदस्यांनी आता खाली बसावे.

श्री.विनोद तावडे : सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्य श्री.कपिल पाटील यांनी जो प्रश्न विचारला आहे त्याचे उत्तर मी आधीच दिले आहे. मी म्हणालो की, हे देणे शासनाला क्रमप्राप्त आहे. ...(अडथळा).... भूरट्यांच्या पाठीशी कोण आहे हे मी नंतर सांगतो.

यानंतर श्री.जुन्नरे.....

श्री. विनोद तावडे

सभापती महोदय, सरकारला हे द्यावे लागणार आहे. परंतु भुरटया शाळांना शोधून काढण्यामध्ये थोडा वेळ लागणार असून या भुरटया शाळांच्या संदर्भात मी माननीय अर्थमंत्र्याशी चर्चा केली असून या भुरटया शाळांमध्ये अनावश्यक जाणारा पैसा वाचल्यानंतर पुढील काळात ज्या शाळा अनुदानास पात्र आहेत त्या शाळांना आपण सहज अनुदान देऊ शकू. चांगले काम करणारे शिक्षक व चांगले काम करणाऱ्या शाळांना आपण वेळेत अनुदान देऊ एवढे मी या निमित्ताने सांगू इच्छितो.

..2..

UNCORRECTED COPY / NOT FOR PUBLICATION

पृ.शी. : बीड,उस्मानाबाद व नांदेड या बँकाना आर्थिक मदत देणे

मु.शी. : बीड,उस्मानाबाद व नांदेड या बँकाना आर्थिक मदत देणे यासंबंधी सर्वश्री अमरसिंह पंडित,धनंजय मुंडे, सतीश चव्हाण, वि.प.स. यांनी दिलेली लक्षवेधी सूचना.

श्री. अमरसिंह पंडित (विधानसभेने निवडलेले) : सभापती महोदय, मी नियम 101 अन्वये पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्त्वाच्या बाबीकडे आपल्या अनुमतीने सन्माननीय सहकार मंत्र्यांचे लक्ष वेधू इच्छितो आणि त्याबाबत त्यांनी निवेदन करावे, अशी विनंती करतो.

"विदर्भातील नागपूर, वर्धा व बुलढाणा या जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँकांच्या धर्तीवर मराठवाड्यातील बीड, उस्मानाबाद व नांदेड या बँकांना आर्थिक मदत देण्याची मागणी लोकप्रतिनिधींनी शासनाकडे करणे, रिझर्व्ह बँकेकडून दिलेला परवाना रद्द झाल्यामुळे विदर्भातील बँकांना राज्य शासनाने २५० कोटी रुपयांचे भागभांडवल तर प्रत्येकी १०० कोटी रुपयांची आर्थिक मदत प्रधानमंत्री कार्यालय यांचेकडून करण्यात येणे, बीड जिल्हा मध्यवर्ती बँकेने शासकीय भागभांडवल मिळण्यासाठी शासनाकडे पाठपुरावा करणे, शासकीय भागभांडवलासह विविध आर्थिक मदत आणि कर्जाचे प्रस्ताव शासनामार्फत राज्य बँकेकडे सादर करण्यात येणे, या सर्व प्रस्तावाकडे शासनाने केलेले अक्षम्य दुर्लक्ष, अनेक ठेवीदार व ग्राहक यांनी मराठवाड्यात जिल्हा बँकांचे आर्थिक व्यवहार पूर्ववत सुरु करण्यासाठी आंदोलनाची भूमिका घेणे, जिल्हा बँका बंद असल्यामुळे शेतकरी आर्थिक विवंचनेत सापडणे, अनेक ठेवीदारांच्या ठेवी बँकेत अडकल्यामुळे त्यांच्या घरातील उपवर मुलींचे विवाह पुढे ढकलण्याची नामुष्की त्यांच्यावर येणे, शासनाचे कोट्यावधी रुपये या बँकेत अडकल्यामुळे अनेक विकास कामे टप्प होणे, मराठवाड्यातील बँकांकडे दुर्लक्ष होवून केवळ विदर्भातील बँकांनाच शासन अर्थसहाय्य करित असल्यामुळे मराठवाड्यातील जनतेत असुरक्षितता आणि संशयाचे वातावरण निर्माण होणे, बीडसह मराठवाड्यातील जिल्हा सहकारी बँकांना आर्थिक मदत देण्यासाठी शासन स्तरावर होत असलेला अक्षम्य विलंब, यामुळे ठेवीदार, सभासद आणि ग्राहक यांच्यामध्ये पसरलेला शासनविरोधी तीव्र असंतोष, याबाबत शासनाने करावयाची उपाययोजना व शासनाची प्रतिक्रिया."

श्री. दादाजी भुसे (सहकार राज्यमंत्री) : सभापती महोदय, लक्षवेधी सूचनेसंबंधीच्या निवेदनाच्या प्रती सन्माननीय सदस्यांना आधीच वितरित केल्या असल्यामुळे मी ते निवेदन आपल्या अनुमतीने सभागृहाच्या पटलावर ठेवतो.

उप सभापती : निवेदन सभागृहाच्या पटलावर ठेवण्यात आले आहे.

निवेदन

(प्रेस : येथे सोबतचे निवेदन छपावे)

श्री. अमरसिंह पंडित :उत्तरामध्ये म्हटले आहे की, बीड जिल्हा मध्यवर्ती बँकेकडून अशा प्रकारचा कोणताही प्रस्ताव शासनाकडे आलेला नाही. बीड जिल्हा मध्यवर्ती बँकेच्याच संदर्भात नाही तर मराठवाड्यातील जिल्हा मध्यवर्ती बँकेचा विषय वेगवेगळ्या आयुधांच्या माध्यमातून मी या सभागृहात उपस्थित करित आलेलो आहे. 200 कोटी स्मयांचा प्रस्ताव 31/5 रोजी बँकेकडे आलेला आहे. 12.50 कोटी स्मयांच्या शासकीय भांडवलाचा प्रस्ताव 23/4 रोजी शासनाकडे आलेला आहे. परंतु अशा प्रकारचा कोणताही प्रस्ताव शासनाकडे आलेला नाही यासंदर्भात मंत्री महोदयांनी उत्तरात उल्लेख केलेला आहे. नागपूर,वर्धा,बुलढाणा या जिल्हा बँकाना राज्य शासनाने शासकीय भागभांडवलापोटी 250 कोटी स्मये दिले असून प्रधानमंत्री कार्यालयातून या बँकाना 100 कोटी स्मये देण्यात आले आहेत. या बँका विदर्भातील आहेत. मराठवाडा हा दुष्काळी भाग असून या विभागातील 5 जिल्हयात 50 पैशापेक्षा कमी आणेवारी असणारे 5 जिल्हे आहेत. मराठवाड्यातील जिल्हा मध्यवर्ती बँकाची आर्थिक परिस्थिती अत्यंत वाईट असून त्यांना मदत करण्याच्या संदर्भात मी राज्य शासनाला या अगोदरही विनंती केली होती. बीड जिल्हा मध्यवर्ती बँकेचा सीआरआर 4 टक्के असणे बंधनकारक असतांना तो प्रत्यक्षात 5.50 टक्के आहे. एसएलआर हा 22 टक्के असणे गरजेचे असताना तो 26.41 टक्के आहे. बीड जिल्हा मध्यवर्ती बँक वाया गेलेली बँक आहे असे नाही. राज्य शासनाने या बँकेला मदत केली नाही तर या ठिकाणी 1 लाखापेक्षा जास्त वैयक्तिक ठेवीदारांना 100 कोटी स्मयांची ठेव अदा करणे शक्य होणार नाही. या बँकेकडे 1 लाखापेक्षा जास्त सहकारी संस्था असणाऱ्या बँकेकडे 66.20 कोटी स्मयांच्या ठेवी परत देणे अशक्य होणार आहे. या बँकेने यापूर्वी अतिशय चांगले काम केलेले आहे. अलिबाग जिल्हा मध्यवर्ती बँकेत ज्यावेळेस राज्य सहकारी बँकेची बैठक झाली होती त्यावेळेस बीड जिल्हा मध्यवर्ती बँकेचा त्या ठिकाणी दुसरा क्रमांक लागल्यामुळे आमच्या बँकेचा सत्कार सुध्दा करण्यात आला होता. ही बँक चांगली असून मराठवाडा विभाग हा मागासलेला विभाग आहे. मराठवाड्याची परिस्थिती दुष्काळी असताना या जिल्हयाला मदत करण्याचे धोरण या राज्यसरकारने घ्यावे अशी मी या निमित्ताने विनंती करतो.

सभापती महोदय, बीड जिल्हा मध्यवर्ती बँकेचा सीएलआर व एसआरआरची माहिती मी या ठिकाणी दिलेली आहे. या निमित्ताने माझा माननीय मंत्र्यांना एवढाच प्रश्न एवढाच आहे की,

श्री.अमरसिंह पंडित.....

नागपूर, वर्धा व बुलढाणा या विदर्भातील बँकाना जी मदत केली आहे त्याच धर्तीवर मराठवाडयातील बँकाना बीड जिल्हा मध्यवर्ती बँकेसहित मदत करण्याचा निर्णय आपण घेणार आहात काय, मदत करण्याचा निर्णय घेणार नसाल तर विधानसभेत आपण घोषित केले होते की, बीड जिल्हा मध्यवर्ती बँकेकडे लायसन्स नाही. परंतु दोन दिवसांनी बीड जिल्हा मध्यवर्ती बँकेकडे लायसन्स असल्याची माहिती सभागृहाच्या पटलावर ठेवण्यात आली. लायसन्स असतांना बीड जिल्हा मध्यवर्ती बँकेला मदत का दिली जात नाही. ? त्यामुळे बीड जिल्हा मध्यवर्ती बँकेला व मराठवाडयातील इतर राज्य बँकाना मदत करण्याबाबत धोरण शासन घेणार आहे काय ?

श्री. दादाजी भुसे : सभापती महोदय, मराठवाडा आणि विदर्भ अशा वादाचा हा मुद्दा नाही. यापूर्वी सुद्धा मराठवाडयातील काही बँकाना शासनाच्या वतीने मदत करण्यात आलेली आहे. ज्या बँकेकडे आरबीआयच्या निकषा प्रमाणे बँकीगचे परवाने नाहीत अशा बँकानाच मदत करण्याचे शासनाचे धोरण आहे. सन्माननीय सदस्यांनी नागपूर, वर्धा व बुलढाणा बँकांचा उल्लेख केला आहे. या तिन्ही बँकेकडे परवाने नसल्यामुळे केंद्र शासनाने देशाच्या पातळीवर साधारणतः 4 राज्यातील 23 बँकाना मदत करण्याचे धोरण स्वीकारले. या निकषात विदर्भातील तिन्ही बँका बसल्यामुळे या तिन्ही बँकाना केंद्र व राज्य शासनाच्या वतीने तसेच नाबार्डच्या वतीने मदत करण्याचे प्रस्तावित असून यासंदर्भातील प्रोसेस अंडर प्रोसेसमध्ये आहे. या ठिकाणी सन्माननीय सदस्यांनी बीड जिल्हा मध्यवर्ती बँकेचा उल्लेख केलेला आहे. परंतु बीड जिल्हा मध्यवर्ती बँकेकडे लायसन्स असल्यामुळे या बँकेला मदत करण्याचे शासनाचे धोरण नाही एवढे मी या निमित्ताने सांगू इच्छितो.

श्री.विनायक मेटे : सभापती महोदय, या लक्षवेधी सूचनेसंदर्भात शासनाने दिलेले उत्तर आणि शासनाचे असलेले धोरण अतिशय चुकीचे आहे. एखादा पेशंट मृतपाय झाल्यानंतर त्याला औषधोपचार करण्याचे या शासनाचे धोरण आहे. आजारी असणाऱ्या माणसाला औषधोपचार करू नये असे शासनाचे उलटे धोरण असून ते बदलण्याची आवश्यकता आहे. परवाना असल्यामुळे बीड जिल्हा मध्यवर्ती बँकेला मदत करता येत नाही असे मंत्री महोदयांनी उत्तर दिलेले आहे. परंतु आता बीड जिल्हयातील सर्व व्यवहार ठप्प झाले आहेत. बीड जिल्हा मध्यवर्ती बँकेचा परवाना रद्द

श्री. विनायक मेटे

झाला नसेला तरी या बँकेमध्ये ठेवी असणाऱ्या बँकेचे परवाने आरबीआय आता रद्द करू लागली आहे तसेच काही बँकाचे परवाने रद्द देखील झालेले आहेत. आता होत असलेली गारपीट, अवकाळी पाऊस आणि दुष्काळ यामध्ये मराठवाड्यातील शेतकरी होरपळलेला आहे. ठेविदारांना पैसे मिळत नसल्यामुळे मुला-मुलींचे लग्न मोडू लागले आहेत. ज्या प्रमाणे शेतकरी आत्महत्या करीत आहेत त्या प्रमाणे ठेविदारांनीही आत्महत्या करण्यास शासनाने प्रवृत्त करू नये म्हणून माझी मंत्री महोदयांना विनंती आहे की, या प्रश्नाकडे गांभीर्याने पाहून विदर्भातील बँकाना जशी मदत केली तशी मदत मराठवाड्यातील बीड जिल्हा मध्यवर्ती बँकेला धोरण बदलून दिली जाईल काय ?

सभापती महोदय, बीड जिल्हा मध्यवर्ती बँक उबघाईस आल्यानंतर या बँकेचे संचालक मंडळ आपण बरखास्त करून त्या ठिकाणी प्रशासकाची नियुक्ती केलेली आहे. प्रशासकाने वसुली करण्यास सुस्वात केली असून बेकायदा कर्ज घेणाऱ्यांवर त्यांनी कारवाई सुध्दा केलेली आहे. अनेक मोठ्या मंडळींवर गुन्हे देखील दाखल केले गेले आहेत. स्व. मुंडे साहेबांवरही गुन्हा दाखल होता होता राहिला. विरोधी पक्ष नेत्यांवरही गुन्हे दाखल आहेत. परंतु गजानन सहकारी साखर कारखान्याने कोणतेही तारण न ठेवता या कारखान्याला 15 कोटी रुपयांचे कर्ज दिले गेले आहे. आजपर्यंत या कर्जाची कोणत्याही प्रकारे वसुली झालेली नाही. असे असतांना या साखर कारखान्याकडून कोणत्याही प्रकारची वसुली करण्यात आली नाही. त्यामुळे या साखर कारखान्यावर व या कारखान्याला ज्यांनी कर्ज दिले त्यांच्यावर गुन्हे दाखल केले जातील काय ? या बँकेला मदत करण्याकरिता मंत्रीमहोदयांच्या पातळीवर बैठक लावून या प्रश्नाची सोडवणूक केली जाणार आहे काय ?

श्री.दादाजी भुसे : सभापती महोदय, बीड जिल्हा मध्यवर्ती बँक आजच्या घडीला आर्थिक अडचणीत आहे ही वस्तुस्थिती आहे. परंतु आपल्याला केवळ बीड जिल्हा मध्यवर्ती बँके पुरते धोरण बदलवता येणार नाही. आज मराठ्यातील 7 जिल्हा बँका आर्थिक अडचणीत आहेत. या पूर्वीचे शासनाचे जे धोरण आहे त्या धोरणा प्रमाणे परवाना नसलेल्या बँकाना परवाना प्राप्त करण्यापर्यंतचे सहाय्य केले जात होते, असे यापूर्वीच्या शासनाचे धोरण होते. त्यामुळे बीड जिल्हा मध्यवर्ती बँकेला आपल्याला मदत करता येणार नाही.

यानंतर श्री. अजित....

श्री.दादाजी भुसे.....

सन्माननीय सदस्यांनी गजानन सहकारी साखर कारखान्याच्या संदर्भात ज्या काही तक्रारी दाखल केलेल्या आहेत त्याची दखल घेऊन त्याबाबत निश्चितपणे चौकशी करण्यात येईल.

श्री.जयंत प्र.पाटील : सभापती महोदय, या ठिकाणी मंत्री महोदयांनी दिलेले उत्तर बरोबर आहे. कोणत्या बँकेला आर्थिक मदत करावयाची आहे याची शिफारस नाबार्ड करते. बीड जिल्हा मध्यवर्ती बँकेचा प्रश्न वेगळा आहे. केंद्र सरकारच्या धोरणाप्रमाणे तीन बँकांना मदत करण्यात आली आहे त्यामध्ये केंद्र सरकारचा 75 टक्के हिस्सा असतो आणि उर्वरित राज्य सरकारचा हिस्सा असतो. राज्य सरकारने तेवढे पैसे उचलले नाहीत. बीड जिल्हा मध्यवर्ती बँकेने जी कर्जे दिलेली आहेत त्याचे शेती कर्ज आणि बिगर शेती कर्ज असे दोन प्रकार करणार काय ? बीड जिल्हा मध्यवर्ती बँकेमध्ये बिगर शेतीची प्रॉपर्टी बरीच आहे जी कर्जापेक्षाही जास्त होऊ शकते. आज चांगल्या बँकेवर याचा परिणाम होत आहे. जनता मध्यवर्ती बँकेत पैसे ठेवायला तयार होत नाही अशी अडचण निर्माण झालेली आहे आणि हे राज्याच्या दृष्टीने हितावह नाही. तेव्हा या सहा बँकांची आर्थिक परिस्थिती कशी आहे हे सांगितले पाहिजे. तसेच बँकेची प्रॉपर्टी आहे किंवा नाही हे सांगितले पाहिजे. आपण पेड बँकेचा प्रयत्न करीत आहात, माझ्या मते पेड बँकेच्या प्रॉपर्टीचे एवढे पैसे होणार नाहीत आणि तसे झाले तर आम्हाला आनंद वाटेल. नागपूर, वर्धा आणि उस्मानाबाद जिल्हा मध्यवर्ती बँकेचे पैसे सचिन तेंडुलकरच्या बँटने गेले, आमचे पैसे देखील जाणार होते. आम्ही देखील म्हणत होतो की, त्यामध्ये पैसे गुंतविले पाहिजेत. माझे असे म्हणणे आहे की, मध्यवर्ती बँकेमध्ये असलेली शासकीय अकाऊन्ट्स आणि शासकीय निधी इतरत्र जात आहे. बीड बँकेची प्रत्यक्षात आर्थिक परिस्थिती काय आहे आणि त्यावर कसे धोरण ठरविणार आहात याची माहिती मंत्रीमहोदय पटलावर ठेवतील काय ?

श्री.दादाजी भुसे : सभापती महोदय, या संदर्भातील माहिती पटलावर ठेवण्यात येईल. सन्माननीय सदस्यांनी सूचना केलेली आहे की, शेती आणि बिगर शेतीच्या कर्जाची विगतवारी करावी. बिगरशेतीसाठी जे कर्ज वाटप करण्यात आले आहे त्याची सक्तीने कशी वसुली करता येईल हे पाहिले जाईल. सन्माननीय सदस्यांनी केलेली सूचना अत्यंत चांगली आहे सजेशन फॉर अॅक्शन. त्या ठिकाणी जिल्हाधिकारी हे प्रशासक म्हणून आहेत. त्याप्रमाणे त्यांना आदेश देण्यात येतील. सन्माननीय सदस्य श्री.विनायक मेटे यांनी सांगितल्याप्रमाणे संबंधित लोकप्रतिनिधीची बैठक घेण्यात येईल.

श्री.अमरसिंह पंडित : सभापती महोदय, ज्या काही नोकरदार पतसंस्था आहेत त्यांना कर्ज देण्यासाठी जो काही प्रस्ताव राज्य बँकेकडे प्रलंबित आहे तो किमान निकाली काढला तर नोकरदार पतसंस्थातून बऱ्यापैकी जनरेट होणाऱ्या व्याजातून बँक बऱ्यापैकी चालू शकेल. तेव्हा तो प्रस्ताव निकाली काढण्याचा प्रयत्न शासन करणार आहे काय ? माननीय मंत्र्यांनी नागपूरच्या अधिवेशनात स्वतः सांगितले होते की, बलुतेदारांच्या कर्जासाठी या अधिवेशनात तरतूद करून ते पूर्णतः माफ करण्यात येईल. परंतु या अर्थसंकल्पात त्याची कुठेही नोंद दिसत नाही. तेव्हा आपण घोषणा केल्याप्रमाणे बलुतेदारांचे कर्ज माफ करणार काय ?

श्री.दादाजी भुसे : सभापती महोदय, ही गोष्ट खरी आहे की, सरकारने बलुतेदारांचे कर्ज माफ करण्याची घोषणा मागील अधिवेशनात केली होती. ही घोषणा पूर्वीच्या काळातील होती त्याची अंमलबजावणी आताच्या काळात करण्याचा निर्णय घेतलेला आहे. सन्माननीय सदस्यांनी पतसंस्थेच्या संदर्भात जी काही सूचना केलेली आहे ती तपासून पाहण्यात येईल.

30-03-2015

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

Y-3

AJIT/ KTG/ AKN/

पूर्वी श्री.जुन्नरे...

16:00

पृ.शी.: पुणे शहराच्या मूळ हद्दीच्या विकास योजनेसंबंधी

मु.शी.: पुणे शहराच्या मूळ हद्दीच्या विकास योजनेसंबंधी

माननीय मुख्यमंत्र्यांचे निवेदन

श्री.गिरीष बापट (संसदीय कार्य मंत्री) : सभापती महोदय, मी माननीय मुख्यमंत्र्यांच्या वतीने नियम 46 अन्वये पुढील निवेदन करतो.

(प्रेस : येथे सोबत जोडलेले निवेदन छपावे.)

..4..

UNCORRECTED COPY / NOT FOR PUBLICATION

पृ. शी. : व्यवस्थापन कोट्यातून किंवा शासनाच्या सामाईक प्रवेशाव्यतिरिक्त व्यावसायिक अभ्यासक्रमात प्रवेश घेतलेल्या ओबीसी विद्यार्थ्यांना शिष्यवृत्ती व शिक्षण शुल्क परीक्षा शुल्क योजनेचा लाभ अनुज्ञेय नसणे

मु. शी. : व्यवस्थापन कोट्यातून किंवा शासनाच्या सामाईक प्रवेशाव्यतिरिक्त व्यावसायिक अभ्यासक्रमात प्रवेश घेतलेल्या ओबीसी विद्यार्थ्यांना शिष्यवृत्ती व शिक्षण शुल्क परीक्षा शुल्क योजनेचा लाभ अनुज्ञेय नसणे यासंबंधी सर्वश्री माणिकराव ठाकरे, पांडुरंग फुंडकर, अॅड.रामहरी रुपनवर, श्री.विक्रम काळे, प्रा.जोगेंद्र कवाडे, अॅड. हुस्नबानू खलिफे, सर्वश्री चंद्रकांत रघुवंशी, अशोक ऊर्फ भाई जगताप, संदीप बाजोरिया, हरिसिंग राठोड, आनंदराव पाटील, वि. प. स. यांनी दिलेली लक्षवेधी सूचना.

अॅड.रामहरी रुपनवर (नामानियुक्त) : सभापती महोदय, मी नियम 101 अन्वये पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्वाच्या बाबीकडे आपल्या अनुमतीने सन्माननीय सामाजिक न्याय मंत्र्यांचे लक्ष वेधू इच्छितो आणि त्याबाबत त्यांनी निवेदन करावे, अशी विनंती करतो.

"सहाय्यक आयुक्त, समाज कल्याण, मुंबई उपनगर यांच्या दिनांक 11 ऑगस्ट, 2014 रोजीच्या पत्रक क्रमांक सआसक/मुंउ/भासशि/शिशु/पशु/2014-15/1948, दिनांक 11 ऑगस्ट, 2014 च्या अनुषंगाने इतर मागासवर्गीय (ओ.बी.सी.) विद्यार्थ्यांसाठी भारत सरकार शिष्यवृत्ती/शिक्षण शुल्क परीक्षा शुल्क योजनेची प्रमाणित अंमलबजावणी करण्याबाबत या पत्रकानुसार संस्था स्तरावर व्यवस्थापन कोट्यामधून किंवा शासनाच्या सामाईक प्रवेशाव्यतिरिक्त व्यावसायिक अभ्यासक्रमात प्रवेश घेतलेल्या इतर मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांना या योजनेचा लाभ कोणत्याही परिस्थितीमध्ये अनुज्ञेय नसणे, तसेच अभिमत विद्यापीठास या योजनेचा लाभ अनुज्ञेय नसणे, या बाबींचा उल्लेख करण्यात आल्याने ही बाब घटनाबाह्य असल्याने राज्यातील अनेक इतर मागासवर्गीय विद्यार्थी वंचित राहणे,

30-03-2015

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

Y-5

AJIT/ KTG/ AKN/

पूर्वी श्री.जुन्नरे...

16:00

अॅड.रामहरी स्पनवर.....

यामुळे राज्यातील इतर मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांमध्ये पसरलेली तीव्र असंतोषाची व नाराजीची भावना, याबाबत शासनाने तातडीने चौकशी करून इतर मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांवर अन्याय करणारी ही बाब रद्द करण्यासाठी कार्यवाही करण्याची आवश्यकता व याबाबत शासनाची भूमिका."

श्री. दिलीप कांबळे (सामाजिक न्याय राज्यमंत्री) : सभापती महोदय, लक्षवेधी सूचनेसंबंधीच्या निवेदनाच्या प्रती माननीय सदस्यांना आधीच वितरित केल्या असल्यामुळे मी ते निवेदन आपल्या अनुमतीने सभागृहाच्या पटलावर ठेवतो.

उप सभापती : निवेदन सभागृहाच्या पटलावर ठेवण्यात आले आहे.

निवेदन

(प्रेस : येथे सोबतचे निवेदन छपावे)

..6..

अॅड.रामहरी स्पनवर : सभापती महोदय, सहाय्यक आयुक्त, समाजकल्याण मुंबई उपनगर यांच्या दिनांक 11 ऑगस्ट, 2014 रोजीच्या पत्रकानुसार व्यवस्थापन कोट्यामधून किंवा शासनाच्या सामाईक प्रवेशाव्यतिरिक्त व्यावसायिक अभ्यासक्रमात प्रवेश घेतलेल्या इतर मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांना शिष्यवृत्ती व शिक्षण शुल्क परीक्षा शुल्क या योजनेचा लाभ कोणत्याही परिस्थितीमध्ये अनुज्ञेय नसणे तसेच अभिमत विद्यापीठास या योजनेचा लाभ अनुज्ञेय नसल्याने राज्यातील अनेक इतर मागासवर्गीय विद्यार्थी सवलतीपासून वंचित राहणे, यामुळे राज्यातील इतर मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांमध्ये तीव्र असंतोषाची व नाराजीची भावना निर्माण झालेली आहे, याबाबत शासन स्पष्टीकरण देईल काय ?

श्री.दिलीप कांबळे : सभापती महोदय, सहाय्यक आयुक्त, समाजकल्याण, मुंबई उपनगर यांनी दिनांक 11 ऑगस्ट, 2014 रोजी काढलेल्या परिपत्रकाच्या अनुषंगाने हा प्रश्न उपस्थित करण्यात आलेला आहे. या संदर्भात शासनाची सरळ भूमिका आहे. शासनाच्या नियमाप्रमाणे मान्यताप्राप्त महाविद्यालयात जे विद्यार्थी प्रवेश घेतात त्या विद्यार्थ्यांची परीक्षा फी आणि शिष्यवृत्ती शासन देते. परंतु जी खाजगी महाविद्यालये व अभिमत विद्यापीठे आहेत त्या ठिकाणी मॅनेजमेंट कोट्यातून जे विद्यार्थी प्रवेश घेतात त्यांना अशाप्रकारची शिष्यवृत्ती देता येणार नाही असा उल्लेख त्या परिपत्रकामध्ये आहे. जे विद्यार्थी मॅनेजमेंट कोट्यातून डोनेशन देऊन प्रवेश घेतात त्या विद्यार्थ्यांची फी शासनाने का भरावी असा प्रश्न आहे.

प्रा.जोगेंद्र कवाडे : सभापती महोदय, जे परिपत्रक काढलेले आहे ते राज्यातील ओबीसी विद्यार्थ्यांच्या विरोधात आहे, त्यांच्यावर अन्याय करणारे आहे. सन 2003 पासून जवळपास 16 हजार ओबीसी विद्यार्थ्यांना या शिष्यवृत्तीचा लाभ मिळत होता. गेल्या वर्षीच्या अर्थसंकल्पामध्ये ओबीसी विद्यार्थ्यांच्या शिष्यवृत्तीसाठी 835 कोटी रुपयांची तरतूद न करण्यात आल्यामुळे ते वेगवेगळ्या स्कॉलरशीप पासून वंचित आहेत.

यानंतर श्री.बोर्डे...

प्रा.जोगेंद्र कवाडे....

शासनाने जे परिपत्रक काढलेले आहे ते ओबीसी विद्यार्थ्यांना शिष्यवृत्तीपासून वंचित ठेवणारे आहे. या विद्यार्थ्यांवर अन्याय झाल्यामुळे त्या विद्यार्थ्यांना न्याय मिळणे गरजेचे आहे. या परिपत्रकामुळे राज्यातील हजारो विद्यार्थी शिक्षणापासून वंचित राहण्याची शक्यता निर्माण झाली आहे. या निमित्ताने मी विचारु इच्छितो की, सदरहू परिपत्रक रद्द करून व यातील त्रुटी दूर करून पूर्वीप्रमाणेच ओबीसी प्रवर्गातील लाखो विद्यार्थ्यांना शिष्यवृत्ती देण्यासाठी विशेष प्रयत्न केले जातील काय ?

श्री.दिलीप कांबळे : महोदय, अभिमत विद्यापीठ किंवा खाजगी महाविद्यालयांत ज्या विद्यार्थ्यांनी मॅनेजमेंट कोट्यातून प्रवेश घेतलेला आहे त्यांनाच शिष्यवृत्ती किंवा शुल्क दिले जाणार नाही असा या परिपत्रकाचा अर्थ आहे. जे मागासवर्गीय विद्यार्थी मान्यताप्राप्त महाविद्यालयात प्रवेश घेतात त्यांना शिष्यवृत्ती आणि शुल्क देण्यात येते. त्यामुळे या परिपत्रकामध्ये वेगळे असे काहीच नाही. त्यात स्पष्टपणे असे नमूद केले आहे की, अभिमत विद्यापीठ किंवा महाविद्यालयात ज्या विद्यार्थ्यांनी मॅनेजमेंट कोट्यातून डोनेशन देऊन प्रवेश घेतला असेल त्यांना शिष्यवृत्ती किंवा शुल्क देता येणार नाही.

अॅड.जयदेव गायकवाड : महोदय, मॅनेजमेंट कोट्यातून प्रवेश घेतल्यास मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांना शिष्यवृत्ती किंवा सवलत देता येणार नाही, असे माननीय राज्यमंत्र्यांनी सांगितले आहे. मी त्यांना विचारु इच्छितो की, अभिमत विद्यापीठांमध्ये मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांना काही प्रमाणात प्रवेश दिला जातो काय ? असल्यास, एससी, ओबीसी या मागासवर्गीय प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांच्या शुल्काच्या प्रतिपूर्तीसाठी किती निधी दिला जातो ?

श्री.दिलीप कांबळे : महोदय, इयत्ता 10 वी पास नंतर इयत्ता 11 वी किंवा पदव्युत्तर शिक्षणासाठी प्रवेश घेतलेल्या सर्व मागास प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांची फी शासन भरते. अभिमत विद्यापीठ किंवा महाविद्यालयात शासनाचे सर्वच निकष पाळले जातात काय, असे सन्माननीय सदस्यांनी विचारले. मी त्यांना सांगतो की, त्या ठिकाणी सर्वच निकष पाळले जात नाहीत. मी पुन्हा एकदा सांगतो की, मॅनेजमेंट कोटा सोडून जे विद्यार्थी प्रवेश घेतात त्यांना शुल्क आणि शिष्यवृत्ती दिली जाते. हा विषय केवळ ओबीसी प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांचा नाही. अनुसूचित जाती, व्हीजेएनटी किंवा अन्य मागास प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांनी मॅनेजमेंट कोट्यातून प्रवेश घेतला असेल तर त्यांना शुल्काची प्रतिपूर्ती करित नाही किंवा शिष्यवृत्ती देत नाही.

श्री.हरिसिंग राठोड : सभापती महोदय, शासनाचे परिपत्रक एक, लक्षवेधी सूचनेचे निवेदन दुसरे आणि माननीय राज्यमंत्र्यांचे उत्तर मात्र तिसरेच आहे. मी राज्यमंत्री महोदयांच्या निदर्शनास आणून देतो की, अभिमत विद्यापीठांमध्ये डोनेशन देऊन मागासवर्गीय विद्यार्थी प्रवेश घेत नाहीत. परंतु एका परिपत्रकाचा आधार घेऊन मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांना पूर्णतः वंचित ठेवणे ही महाराष्ट्राला लाज वाटणारी गोष्ट आहे.

श्री.दिलीप कांबळे : महोदय, सन्माननीय ज्येष्ठ सदस्यांकडून अशाप्रकारचे शब्द रेकॉर्डवर येणे योग्य नाही.

उप सभापती : सन्माननीय सदस्य श्री.हरिसिंग राठोड यांनी राज्य शासनाबद्दल जे उद्गार काढलेले आहेत ते कामकाजातून वगळण्यात येत आहेत.

श्री.हरिसिंग राठोड : सभापती महोदय, मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांना शिष्यवृत्तीपासून वंचित ठेवणे ही गोष्ट आपल्या सगळ्यांनाच लाज वाटण्यासारखी आहे. या परिपत्रकामुळे हजारो विद्यार्थी वंचित राहत आहेत. परंतु माननीय राज्यमंत्री मात्र गोलगोल उत्तर देत आहेत. मी विचारू इच्छितो की, आयुक्तांना परिपत्रक काढण्याचा आणि इंटरप्रिटेशन करण्याचा अधिकार कोणी दिला ? जर परिपत्रक काढावयाचे असेल तर ते मंत्रालयातून काढावयास पाहिजे. अशाप्रकारे वेगवेगळी परिपत्रके काढून मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांची शिष्यवृत्ती बंद करण्याचे कटकारस्थान सुरु आहे. हा विषय इतरांप्रमाणेच मला सुध्दा लाज वाटणारा आहे. मागासवर्गीय विद्यार्थी डोनेशन देऊन मॅनेजमेंट कोट्यातून प्रवेश घेतात हे माननीय राज्यमंत्र्यांचे म्हणणे चुकीचे आहे. मी विचारू इच्छितो की, अभिमत विद्यापीठांमध्ये मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांनी शिकू नये काय, त्यांना शिक्षण घेण्याचा अधिकार नाही काय ? मॅनेजमेंट कोट्यातून डोनेशन देऊन प्रवेश घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांना शिष्यवृत्ती देण्यात येणार नाही असे माननीय राज्यमंत्र्यांचे जे उत्तर आहे ते चुकीचे आहे. त्यामुळे मी त्यांना विचारू इच्छितो की, आपण या उत्तरात सुधारणा करणार आहात काय ?

श्री.दिलीप कांबळे : महोदय, मी सरळ आणि साधे उत्तर दिले आहे. सन्माननीय सदस्य श्री.हरिसिंग राठोड यांना नेमके काय विचारावयाचे आहे हेच मला समजत नाही.

UNCORRECTED COPY / NOT FOR PUBLICATION

विशेष उल्लेखाच्या सूचना

पृ.शी./मु. शी. : श्रीक्षेत्र नस्तनपूर (ता.नांदगांव, जि.नाशिक) येथील चोरीच्या घटनेची चौकशी करण्याबाबत, श्री. जयवंतराव जाधव, वि.प.स. यांनी दिलेली विशेष उल्लेखाची सूचना

श्री.जयवंतराव जाधव (नाशिक स्थानिक प्राधिकारी संस्था) : सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने पुढील विशेष उल्लेखाची सूचना मांडतो.

"महोदय, नाशिक जिल्ह्यातील नांदगांव तालुक्यातील श्री क्षेत्र नस्तनपूर येथील शनि मंदिरात चोरट्यांनी दान पेटीतील साधारणपणे 1 लाखाहून अधिक रुपये व शनि मूर्तीवरील चांदीच्या छत्रीची चोरी करण्यात आलेली आहे. सदरहू घटना दिनांक 26/02/2015 रोजी उघडकीस आली आहे. परंतु अद्यापपर्यंत पोलिसांना या गुन्ह्याचा तपास लावता आलेला नाही. या विशेष उल्लेखाच्या माध्यमातून मी विनंती करतो की, सदरहू चोरीच्या घटनेची लवकरात लवकर चौकशी करावी."

पृ.शी./मु. शी. : मुंबईतील पालिकेची रुग्णालये सायंकाळी सुरु ठेवणे,
याबाबत श्री.अनिल तटकरे, वि.प.स. यांनी दिलेली
विशेष उल्लेखाची सूचना

श्री.अनिल तटकरे (रायगड, रत्नागिरी तथा सिंधुदुर्ग स्थानिक प्राधिकारी संस्था) : सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने पुढील विशेष उल्लेखाची सूची मांडतो.

"मुंबईची लोकसंख्या विचारात घेता पालिका रुग्णालयांची संख्या कमी आहे. त्यात मुंबईबाहेरील रुग्णांची संख्या दिवसेंदिवस वाढत असणे, त्यामुळे ताप, सर्दी व अन्य आजारांसाठी पालिकेने दवाखाने सुरु केलेले आहेत, मात्र मुंबईत 168 दवाखाने, 2 आयुर्वेदिक, व 2 युनानी हे दवाखाने केवळ सकाळी सुरु असल्यामुळे रोजंदारी करणाऱ्या मुंबईतील सामान्य नागरिकांना कामधंदा सोडून दवाखान्यात जावे लागते, सायंकाळी दवाखाने बंद ठेवण्यात येत असल्यामुळे सामान्य नागरिकांना खाजगी रुग्णालयात जावे लागत असल्यामुळे संध्याकाळी 5 ते 9 या कालावधीत दवाखाने उघडे ठेवण्यात यावेत, अशी मागणी मी या विशेष उल्लेखाच्या सूचनेद्वारे शासनास करीत आहे."

पृ.शी./मु. शी. : बीड जिल्ह्यातील दुष्काळग्रस्त शेतकऱ्यांचे बँकेत खाते नसल्यामुळे त्यांना निधी मिळण्यात अडचण निर्माण होणे, याबाबत श्री.अमरसिंह पंडित, वि.प.स. यांनी दिलेली विशेष उल्लेखाची सूचना

श्री.अमरसिंह पंडित (विधानसभेने निवडलेले) : सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने पुढील विशेष उल्लेखाची सूचना मांडतो.

"बीड जिल्ह्यातील दुष्काळग्रस्त शेतकऱ्यांना अनुदान वाटपाच्या प्रक्रियेत मोठा विलंब होणे, दुष्काळग्रस्त शेतकऱ्यांना संबंधित बँकेत खाते उघडणे अनिवार्य केल्यामुळे बँकेत खाते नसलेल्या शेतकऱ्यांना दुष्काळ निधी मिळण्यास अडचणी निर्माण होणे, केवळ बँकेत खाते नसलेल्या शेतकऱ्यांच्या नावे सुमारे 61 कोटी रुपयांचा निधी वाटपाअभावी प्रलंबित असणे, प्रशासन आणि बँक स्तरावर होत असलेल्या विलंबामुळे प्रत्यक्ष शेतकऱ्यांना मदतीचे वाटप होण्यास होत असलेला मोठा विलंब, यामुळे त्रस्त झालेला शेतकरी, दुष्काळग्रस्त शेतकऱ्यांना तत्काळ मदतीचे वाटप करण्यासाठी शासनाने ठोस उपाययोजना करावी, अशी मागणी मी या विशेष उल्लेखाद्वारे शासनास करित आहे."

पृ.शी./मु.शी. : मुंबईतील पोद्दार महाविद्यालयामध्ये प्रवेश घेण्यासाठी प्रवेशपूर्व अट म्हणून एक लाख पन्नास हजार एवढ्या मोठ्या रकमेची मागणी करण्यात येणे, याबाबत अॅड. हुस्नबानू खलिफे यांनी दिलेली विशेष उल्लेखाची सूचना

अॅड. हुस्नबानू खलिफे (नामनियुक्त) : सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने पुढील विशेष उल्लेखाची सूचना मांडते.

"मुंबईतील पोद्दार विद्यालयामध्ये प्रवेश घेण्यासाठी प्रवेश पूर्व अट म्हणून एक लाख पन्नास हजार एवढ्या मोठ्या रकमेची मागणी करण्यात येत असल्याचे माहे मार्च, 2015 रोजी वा त्या सुमारास उघडकीस येणे, पोद्दार विद्यालयाच्या काही पालकांकडून शाळा व्यवस्थापनाने अशी रक्कम घेतली असल्याचा आरोप पालकांनी केला असणे, पोद्दार विद्यालयात पहिलीच्या वर्गात प्रवेश मिळावा यासाठी प्रयत्न करणाऱ्या पालकांना शाळेने शुल्काची ही रक्कम भरण्यास सांगणे, सदरील शुल्क हे विद्यार्थ्यांच्या परिपत्रकात नमूद केले आहे. त्याचप्रकारे शाळेची प्रवेशप्रक्रिया ऑनलाईन असताना पालकांनी मुलाखतीसाठी उपस्थित राहणे आवश्यक असणे, सदरील परिपत्रकाची औपचारिकता पूर्ण न केल्यास प्रवेशासाठी आरक्षित जागा दुसऱ्या विद्यार्थ्यांना देण्याची धमकी पालकांना देण्यात येणे, पालकांकडून भांडवली शुल्क आकारणे आणि मुलाखतीसाठी उपस्थित राहण्याचे बंधनकारक करणे, हे शुल्क नियंत्रण कायद्याची अवहेलना करण्यासारखे असल्याचे मत फोरम फॉर एज्युकेशनचे अध्यक्ष यांनी व्यक्त केले आहे.

(नंतर श्री. कांबळे

अॅड. हुस्नबानू खलिफे

यामुळे पालकांमध्ये व जनतेत पसरलेले तीव्र असंतोषाचे व चिडीचे वातावरण, उपक्रम शुल्कांच्या नावाखाली इतर नामांकित शाळांप्रमाणेच प्रवेश शुल्क व्यतिरिक्त इतर अधिक शुल्क वसुली केली जाते, अशा शाळांविरुद्ध कारवाई करण्याची मागणी शिक्षण संघटना करित आहेत."

UNCORRECTED COPY / NOT FOR PUBLICATION

पृ.शी./मु.शी. : नवीन पनवेल, ता. पनवेल, जि. रायगड येथे पृथ्वी हॉल या खाजगी ठिकाणी महाराणा प्रताप यांचा पुण्यतिथी कार्यक्रम परवानगी न घेता आयोजित केला असल्याचा आक्षेप घेऊन श्री. अजयसिंग सेंगर संस्था प्रमुख यांना पोलीस कोठडीची मागणी केल्याने समाजामध्ये असंतोषाची भावना निर्माण होणे याबाबत श्री. जयंत. प्र. पाटील, वि.प.स. यांनी दिलेली विशेष उल्लेखाची सूचना

श्री. जयंत प्र. पाटील (विधानसभेने निवडलेले) : सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने पुढील विशेष उल्लेखाची सूचना मांडतो.

सभापती महोदय, छत्रपती शिवाजी महाराज व महाराणा प्रतापसिंहजी हे या देशाचे आद्यपुरूष व दैवत म्हणून मानले जाणे, या राष्ट्र पुरूषांची जयंती व पुण्यतिथी ही राज्य स्तरावर व केंद्र सरकार स्तरावर साजरी करण्यात येणे, दिनांक 30 जानेवारी, 2015 रोजी नवीन पनवेल, ता. पनवेल, जि. रायगड येथे पृथ्वी हॉलमध्ये महाराणा प्रताप यांच्या पुण्यतिथीचे आयोजन करण्यात येणे, अजयसिंह सेंगर यांनी या कार्यक्रमाचे त्यांच्या संस्थेकडून बंदिस्त हॉलमध्ये हा कार्यक्रम स्वतःच्या मालकीच्या जागेत घेतलेला असणे, सन 2008 पासून श्री. सेंगर यांची संस्था हा कार्यक्रम घेत असल्याने त्यांना सन 2008 पासून सन 2014 पर्यंत बंदिस्त व स्वतःच्या मालकीच्या जागेत कार्यक्रम घेत असल्याने पोलीस परवानगीची गरज न भासणे, पोलिसांनी या कार्यक्रमाची परवानगी घेतली नाही असे आक्षेप घेऊन पोलिसांनी त्यांच्यावर भा.दं.वि.स. 188 खाली गुन्हा नोंद करून अटक करून न्यायालयाकडे श्री. सेंगर यांना 14 दिवसांची न्यायालयीन कोठडीची मागणी करणे, या घटनेमुळे राज्यातील राजपूत क्षेत्रीय समाजामध्ये मोठ्या प्रमाणात असंतोषाची भावना निर्माण झाली असून भविष्यात उद्रेक होण्याची शक्यता असणे, सबब या गंभीर प्रकरणाची चौकशी करून पोलिसांकडून झालेल्या या अन्यायकारक प्रकाराबद्दल त्यांच्याविरुद्ध शासनाने कडक कारवाई करावी."

पृ.शी./मु.शी. : औचित्याचे मुद्दे

(पुढे सुरू....

श्री. रामनाथ मोते : सभापती महोदय, माझा औचित्याचा मुद्दा आहे.

सभापती महोदय, मुंबईमध्ये शिवनेर विद्यामंदिर परेरावाडी, साकीनाका, कुर्ला येथे एक माध्यमिक शाळा आहे. या शाळेत जवळपास 60 शिक्षक व 9 शिक्षकेत्तर कर्मचारी काम करीत आहेत. सदर शाळा शासनमान्य अनुदानित शाळा आहे. संस्थाचालकांची दादागिरी, दबाव, नियमबाह्य कामे करण्यास भाग पाडणे असे प्रकार तेथे सुरू आहेत. इतकेच नव्हे तर शिक्षक, शिक्षिका यांना बाथस्नानला जायचे असेल तर 2 स्त्रये, संडासला जायचे असेल तर 5 स्त्रये मागणे, टेबल हवा असेल तर 10 स्त्रये, खुर्ची हवी असेल तर 5 स्त्रये मागणे अशा प्रकारे शिक्षकांचे शोषण सुरू आहे. सदर प्रकरणी अनेक तक्रारी आल्या आहेत. महत्वाची बाब म्हणजे दिनांक 27 मार्च, 2015 रोजी सकाळी 11 वाजता संस्थेचे अध्यक्ष श्री. गजानन डोंगरे यांनी सर्व शिक्षकांसमोर संबंधित शाळेच्या महिला मुख्याध्यापिका श्रीमती धामणसकर कविता यांच्यावर हल्ला केला, त्यांना शिवीगाळ केली, मारहाण केली. सदर प्रकरणी पोलीस स्टेशनला गुन्हा दाखल झाला आहे. सर्व शिक्षक प्रचंड तणावाखाली भितीपोटी काम करीत आहेत. सभापती महोदय, आपल्या माध्यमातून सदर प्रकरणाची तातडीने चौकशी व्हावी आणि या संदर्भात सभागृहात निवेदन व्हावे अशी माझी नम्र विनंती आहे.

उप सभापती : सदर प्रकरणाची गंभीर दखल घेऊन ताबडतोब संस्थाचालकांच्या विरुद्ध जो गुन्हा दाखल झाला आहे तत्संदर्भात त्वरित कार्यवाही करावी आणि उद्या संध्याकाळपर्यंत याबाबत निवेदन करावे अशा मी शासनाला सूचना देत आहे.

श्री. चंद्रकांत पाटील : सभापती महोदय, सदर प्रकरणी चौकशी करून निवेदन करण्यात येईल.

30-03-2015

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

AA.2

MSK/

पूर्वी श्री. बोर्डे

16:20

उप सभापती : सभागृहाची बैठक आता मध्यंतरासाठी स्थगित होत आहे.

(दुपारी 04.23 ते 04.50 वाजेपर्यंत मध्यंतर)

(नंतर श्री. रोझेकर

UNCORRECTED COPY / NOT FOR PUBLICATION

स्थगितीनंतर**(सभापतीस्थानी माननीय उप सभापती)****श्री.रामनाथ मोते वे इतर वि.प.स.यांच्या नियम 260 अन्वयेच्या प्रस्तावाबाबत**

श्री.रामनाथ मोते : सभापती महोदय, आजच्या कामकाज पत्रिकेमध्ये बाब क्रमांक सात (क) समोर शालेय शिक्षण विभागाशी संबंधित नियम 260 अन्वये प्रस्ताव दाखविण्यात आला आहे. परंतु, माननीय शिक्षण मंत्री विधानसभेत आहेत. त्यामुळे हा प्रस्ताव उद्या किंवा परवा ठेवावा, अशी माझी आपल्याला विनंती आहे.

उप सभापती : सन्माननीय सदस्य श्री.रामनाथ मोते व इतर यांचा नियम 260 अन्वयेचा प्रस्ताव पुढे ढकलण्यात येत आहेक. सभापती महोदयांशी चर्चा करून तो नंतर चर्चेला घेण्यात येईल.

...2.....

30-03-2015

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

BB-2

SRR/

प्रथम श्री.मंगेश.....

16:50

श्री.धनंजय मुंडे वे इतर वि.प.स.यांचा 260 अन्वयेच्या प्रस्तावाबाबत

उप सभापती : नियम 260 अन्वयेचा दुसरा प्रस्ताव सन्माननीय सदस्य सर्वश्री धनंजय मुंडे व इतर वि.प.स.यांचा आहे.

श्री.नरेंद्र पाटील : सभापती महोदय, मी धावपळ करीत सभागृहात उपस्थित झालो आहे. मी या प्रस्तावाच्या चर्चेला सुरुवात करणार आहे. परंतु, मला धाप लागली असल्यामुळे 5-10 मिनिटांसाठी आपण सभागृहाची बैठक स्थगित करावी, अशी माझी विनंती आहे.

उप सभापती : ठीक आहे. सायंकाळी 5.10 पर्यंत मी सभागृहाची बैठक स्थगित करतो.

(सभागृहाची बैठक दुपारी 4.53 ते सायंकाळी 5.10 पर्यंत स्थगित झाली.)

यानंतर श्री.वि.खर्चे.....

(स्थगितीनंतर)

(सभापती स्थानी माननीय उप सभापती)

नियम 260 च्या प्रस्तावाबाबत

श्री.हेमंत टकले : नियम 260 अन्वये सन्माननीय सदस्य श्री.रामनाथ मोते यांनी जो प्रस्ताव दिला होता तो पुढे ढकलण्यात आला आहे. आज कामकाज पत्रिकेवर दुसरा नियम 260 चा प्रस्ताव आहे त्या प्रस्तावाची सुखात करून देता आली तर...

उप सभापती : मी मघाशी प्रस्ताव पुकारला होता, त्यामुळे एकदा जे ठरले ते ठरले. त्याच प्रमाणे सन 2015 चे विधेयक क्रमांक 6 पुढे ढकलण्यात आले आहे. आता सन 2015 चे वि.स.वि.क्रमांक 8 महाराष्ट्र (नागरी क्षेत्र) झाडांचे संरक्षण व जतन (सुधारणा) विधेयक 2015 चर्चेला घेण्यात येईल.

...2..

30-03-2015

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

CC-2

VVK/

प्रथम श्री.रोझेकर..

17:10

(सभापती स्थानी तालिका सभापती श्री.रामनाथ मोते)

पृ.शी. : (नागरी क्षेत्रे) झाडांचे संरक्षण व जतन (सुधारणा) विधेयक

L. A. BILL NO.VIII OF 2015

(A BILL FURTHER TO AMEND THE MAHARASHTRA (URBAN AREAS) PROTECTION AND PRESERVATION OF TREES ACT, 1975.)

(विधेयक विचारात घेण्यासंबंधीचा प्रश्न पुन्हा प्रस्तुत झाला)

तालिका सभापती : आता मी विधेयक विचारात घेण्यासंबंधीचा प्रश्न मतास टाकतो.

प्रश्न मतास टाकून संमत झाला.

तालिका सभापती : विधेयक विचारात घेण्यात आले आहे. आता विधेयक खंडशः विचारात घेण्यात येईल.

खंड 2 ला कोणतीही सुधारणा नाही.

खंड 2 विधेयकाचा भाग झाला.

खंड 3 ला सन्माननीय सदस्य श्री.माणिकराव ठाकरे यांनी सुधारणा सूचविली आहे, त्यांनी ती मांडावी.

श्री.माणिकराव ठाकरे (विधानसभेने निवडलेले): सभापती महोदय, महाराष्ट्र विधानसभेने संमत केलेले सन 2015 चे वि.स.वि.क्रमांक-8 महाराष्ट्र (नागरी क्षेत्र) झाडांचे संरक्षण व जतन (सुधारणा) विधेयकाला मी सुधारणा सूचवित आहे.

"खंड 3 मध्ये पृ.क्र.2 वर ओळ क्रमांक 13 मध्ये

"महानगरपालिकेचा आयुक्त" या शब्दानंतर

"किंवा महानगरपालिकेचा अतिरिक्त आयुक्त"

हा मजकूर दाखल करण्यात यावा."

सभापती महोदय, अशा प्रकारची सुधारणा या विधेयकाला मी सूचवित आहे. आयुक्त नसतील तर अतिरिक्त आयुक्तांना असा अधिकार असावा. हे अधिकार आयुक्तांपर्यंत मर्यादित ठेऊ नये, असा त्या मागील उद्देश आहे. महाराष्ट्र नागरी क्षेत्र झाडांचे संरक्षण व जतन अधिनियम 1975 यात आणखी सुधारणा करण्यासाठी विधेयक सभागृहात मांडण्यात आले आहे. या अगोदर प्राधिकरण नियुक्त करण्यात आले आहे, तशा प्रकारचा कायदा करण्यात आला आहे. यामध्ये

...3...

श्री.माणिकराव ठाकरे....

सुधारणा करण्याच्या दृष्टीने पाच सदस्य संख्या दर्शविण्यात आली आहे. ही सदस्य संख्या नियुक्त केली नाही किंवा ते नामनियुक्त झाले नाहीत तर गठीत न झालेल्या अशा प्रकारच्या प्राधिकरणाचे काम महानगरपालिका क्षेत्राच्या बाबतीत किंवा यथास्थिती नगरपरिषदेच्या क्षेत्राच्या बाबतीत वृक्ष प्राधिकरण घटित करण्यात आले नसेल किंवा कोणत्याही कारणामुळे कार्य पार पाडू शकत नसेल त्या बाबतीत अशा महानगरपालिकेचा आयुक्त किंवा अशा नगरपरिषदेचा मुख्य अधिकारी हा वृक्ष प्राधिकारी म्हणून कार्य करील आणि तो असे प्राधिकरण येथोचितरित्या घटित होईपर्यंत किंवा कार्य करण्यास समर्थ होईपर्यंत अशा क्षेत्रात वृक्ष प्राधिकरणाच्या सर्व अधिकारांचा वापर करील व सर्व कर्तव्य पार पाडील.

सभापती महोदय, अशा प्रकारे आयुक्तांना महानगरपालिकेत व मुख्य अधिकारी यांना नगरपालिकेत अधिकार दिल्यानंतर त्यांनी जे निर्णय घेतले त्या निर्णयांना आमसभेची किंवा संबंधित सभेची परवानगी घ्यावी लागले, अशा प्रकारची तरतूद करण्यात आली आहे. यामध्ये दोन बाबी समोर येत आहेत की, आयुक्तांवर इतर कामाचा फार बोजा असतो. अशा परिस्थितीत वृक्ष प्राधिकरणाच्या बैठका घेणे किंवा वरच्यावर माहिती घेणे त्यांना शक्य होईल किंवा नाही हा एक भाग आहे. इतर अधिकाऱ्यांना यासंदर्भातील जबाबदारी दिली तर ती कामकाजाच्या दृष्टीने योग्य होईल. अशा प्रकारची सूचना मी करीत आहे. हे विधेयक अत्यंत महत्वाचे आहे असे मला या ठिकाणी नमूद करावेसे वाटते. त्यावेळचे सन्माननीय सदस्य श्री.कानेटकर यांनी अशासकीय विधेयक विधानसभेत मांडले होते. त्यानंतर 1995 मध्ये शासकीय विधेयक आणण्यात आले होते. मोठ्या प्रमाणात वृक्ष तोड होत होती, त्या वृक्षांचे संगोपन होत नव्हते, वृक्षाची वाढ व्हायला पाहिजे असा उद्देश त्यावेळी हे विधेयक आणताना होता, अलिकडील काळात पर्यावरणाच्या दृष्टीने या विषयाला अत्यंत महत्त्व आले आहे.

या नंतर श्री.बोरले...

श्री.माणिकराव ठाकरे.....

आपण बघितले तर आपल्या लक्षात येईल की, जगात ज्या इतर समस्या असतात त्या निश्चितपणे दूर होतात. जगामध्ये मोठ्या प्रमाणावर प्रगती होत आहे. आपल्या देशात देखील सर्वांगीण प्रगती करण्याच्या दृष्टीकोनातून निश्चितपणे वेग वाढलेला आहे. ज्यावेळी रोजीरोटीचा प्रश्न संपतो त्यावेळी सर्वांचे लक्ष पर्यावरणाकडे जाते. कारण, त्या शहरातील, त्या परिसरातील पर्यावरण व्यवस्थित असेल तर त्याचा भविष्यात चांगल्या प्रकारे उपयोग होऊ शकतो. म्हणून त्या दृष्टीकोनातून या विषयाकडे पाहणे अत्यंत गरजेचे आहे, असे मला वाटते. कारण, झाडांचे संगोपन करणे अत्यंत महत्वाचे आहे. मुंबई सारख्या शहरात किंवा अन्य मोठ्या शहरांमध्येच नाही तर नगरपालिका क्षेत्रात किंवा ग्रामीण भागात जी जंगले असतील किंवा रस्त्याच्या दुतर्फा वाढणारी झाडे असतील त्या झाडांचे संगोपन होणे अत्यंत गरजेचे आहे. इतिहासामध्ये देखील वृक्षाचे अनन्यसाधारण असे महत्त्व सांगितले गेले आहे. मग ते औषधांसाठी असेल किंवा अन्य गोष्टींसाठी असेल. ज्यावेळी वस्त्या निर्माण झाल्या नव्हत्या त्यावेळचा इतिहास बघितला तर आपल्या लक्षात येईल की, खऱ्या अर्थाने झाडांनीच मानवाला छाया दिली, संरक्षण दिले, झाडांची फळे खाऊनच माणूस जगला आणि ऊन, वारा, पाऊस यापासून संरक्षण करण्याचे काम देखील झाडांच्याच माध्यमातून झालेले आहे. म्हणून वृक्षांचे अनन्यसाधारण असे महत्त्व आहे.

सभापती महोदय, मुंबई सारख्या शहरातील विमानतळावर विमान उतरत असताना आपल्याला विमानातून त्या ठिकाणी झोपडपट्टी दिसते. आपल्याला त्या ठिकाणी झाडांनी वेढलेला परिसर अभावानेच दिसतो. सभागृहातील अनेक सन्माननीय सदस्य कोणत्या ना कोणत्या कामानिमित्त बाहेरच्या देशात जाऊन आले असतील. माननीय मंत्री महोदय देखील बाहेरच्या देशात जाऊन आलेले आहेत. बाहेरच्या देशात विमानतळावर विमान उतरताना किंवा त्या भागातून विमान जाताना आपल्याला विमानातून त्या ठिकाणी मोठ्या प्रमाणावर जंगले दिसतात. आपल्याला विमानातून ते शहर कोठे तरी झाडांमध्ये लपलेले दिसते. परंतु, दुर्दैवाने मुंबई शहरात अशा प्रकारे झाडांचे संरक्षण किंवा संगोपन करण्यात आलेले नाही. त्यामुळे मुंबई शहर किंवा अन्य काही मोठी

श्री.माणिकराव ठाकरे.....

शहरे बकाल झाल्यासारखी वाटतात. काही भागांमध्ये बऱ्यापैकी झाडांचे संरक्षण होते. मोठ्या शहरांमध्ये देखील वृक्ष लागवड झाली पाहिजे, अशी आपली अपेक्षा असते. शहरांच्या आजुबाजूला मोठी जंगले निर्माण झाली पाहिजेत, हा जो उद्देश आहे तो यातून साध्य होताना दिसत नाही.

सभापती महोदय, छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या काळात देखील जी झाडे वाळलेली आहेत तीच झाडे तोडावीत, चांगली झाडे तोडून नयेत, अशी राजाज्ञा व्हायची. शेतकऱ्यांनी देखील वृक्षांची तोड करू नये, अशी राजाज्ञा झाली होती. संत तुकाराम महाराजांनी देखील "वृक्ष वल्ली, आम्हा सोयरे वनचरे" अशी थोरवी वृक्षांच्या संदर्भात म्हटली होती. वृक्षांना अनन्यसाधारण असे महत्व आहे. परंतु, आज आपण बघतो की, राज्यातील महानगरपालिका आणि नगरपालिका क्षेत्रात वृक्ष लागवडीसाठी फारसे महत्व दिले जात नाही आणि वृक्ष लागवड केली तर त्या वृक्षांच्या संवर्धनासाठी पुरेशी तरतूद देखील केली जात नाही किंवा त्यांचे संवर्धन करण्यासाठी जेवढे लक्ष द्यावयास पाहिजे तेवढे लक्ष दिले जात नाही. अशा अनेक गोष्टी आपल्या नजरेसमोर आहेत. तत्कालीन मुख्यमंत्री श्री.शंकरराव चव्हाण साहेबांबरोबर आम्ही अनेक वेळा कामानिमित्त फरत होतो. ज्यावेळी जंगलातून हेलिकॉप्टर जायचे त्यावेळी खाली बघितल्यानंतर मोठ्या प्रमाणावर जंगले, रस्त्याच्या दुतर्फा झाडे दिसत होती. परंतु, आता संपूर्ण डोंगर बोडके झालेले आहेत. झाडे म्हटली म्हणजे पर्यावरणाचा विषय येतो. हा विषय नेहमी चर्चेला येत नाही.

सभापती महोदय, नॅशनल हायवेच्या दुतर्फा झाडांची लागवड केली पाहिजे, त्यांचे संगोपन केले पाहिजे, यासाठी तरतूद केली जाते, तशा प्रकरची व्यवस्था केली जाते. परंतु स्टेट हायवे, जिल्हा मार्ग किंवा गावाकडे जाणारे जे रस्ते आहेत त्या रस्त्यांच्या दुतर्फा झाडांची लागवड करण्यासाठी आपल्याला अशा प्रकारची व्यवस्था दिसून येत नाही. ज्यावेळी रोजगार हमी योजना विभागाची निर्मिती झाली त्यावेळी रोजगार हमी योजनेतून रस्त्याचे काम करताना मस्टरवर एका कर्मचाऱ्याची नियुक्ती केली जात होती आणि रस्त्याचे काम पूर्ण झाल्यानंतर तो कर्मचारी रस्त्याच्या दुतर्फा झाडे लावत होता, त्या झाडांना पाणी घालत होता. त्यामुळे त्या झाडांची योग्य प्रकारे वाढ

श्री.माणिकराव ठाकरे.....

होत होती. परंतु, आपण ही पद्धत नंतर बंद केली आणि हे काम कोणत्या तरी एजन्सीकडे सोपविले. परंतु, नगरपालिका क्षेत्रात झाडे लावण्याचे, झाडांचे संगोपन करण्याचे काम ठेकेदाराकडे सोपल्यामुळे रस्त्याच्या दुतर्फा लावण्यात आलेली झाडे आता जिवंत राहिलेली नाहीत आणि नगरपालिका क्षेत्रातील झाडांकडे देखील लक्ष दिले जात नाही, अशी परिस्थिती आहे. वृक्ष लागवड झाली पाहिजे, वृक्षांचे संवर्धन झाले पाहिजे, यासाठी अनेकांनी प्रयत्न केले. यवतमाळ येथून धामणगांव, दारव्हा, कारंजा येथे जाताना आपल्याला रस्त्याच्या दोन्ही बाजूला मोठ्या प्रमाणावर कडुनिंबाची झाडे दिसतात. ती झाडे ब्रिटीशांच्या काळात लावण्यात आली होती. आजही ती झाडे टिकून आहे. वृक्षाचे आणि रस्त्याचे देखील नाते आहे. ज्या ठिकाणी झाडांची मूळे खोलवर गेलेली आहेत त्या ठिकाणी झाडे माती धरून ठेवतात. त्यामुळे ज्या रस्त्याच्या बाजूला मोठ्या प्रमाणावर झाडे आहेत ते रस्ते देखील मजबूत असतात. म्हणून रस्त्यांचे देखील झाडांच्या माध्यमातून संगोपन होऊ शकते, हे अनेक उदाहरणांवरून आपल्याला सांगता येईल.

सभापती महोदय, सभागृहात अनेक वेळा झाडांच्या संदर्भातील विषय चर्चेला येतो. मेट्रो रेल्वेचा प्रश्न सभागृहात चर्चेला आला होता. आरे डेअरी फार्मच्या एरियामध्ये मोठ्या प्रमाणावर वृक्ष आहेत. तेथून मेट्रो-3 चा प्रकल्प गेला तर तेथील असंख्य झाडे तोडावी लागतील आणि तेथील झाडे तोडली जाऊ नयेत म्हणून मुख्यमंत्री महोदयांनी सभागृहात सांगितले की, आम्ही मेट्रो-3 प्रकल्पाचे कारशेड उभारण्याबाबत फेरविचार करू तसेच, नागपूर येथील उदाहरण देखील अशाच प्रकारचे आहे. ज्या ठिकाणी एसआरपीचा कॅम्प आहे तो कॅम्प तेथून उठविण्यात येणार आहे. तेथील हजारो झाडे तोडली जाणार आहेत आणि तेथून मेट्रो पुढे जाणार आहे. शेवटी पर्यायी जागा आहेच, त्या कॅम्पच्या बाजूला एक-दोन किलो मीटर खाजगी जागा आहे आणि इतर जागा देखील आहे. तेथील झाडे तोडावी लागणार आहेत. तेथील झाडे तोडली जाऊ नयेत, असा आपला दृष्टीकोन असला पाहिजे.

सभापती महोदय, मुंबईतील गार्डन्सच्या बाबतीत सुप्रीम कोर्टाने काही सूचना केलेल्या आहेत. कारण, सन 2010 च्या आदेशामध्ये कोर्टाने ज्या काही सूचना केलेल्या आहेत त्या देखील

30-03-2015

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

DD-4

GRB/

प्रथम श्री.खर्चे वि.....

17:20

श्री.माणिकराव ठाकरे.....

विचारात घेण्याची आवश्यकता आहे, असे मला वाटते. आपण झाडांसाठी ट्री गार्ड करतो ते कोणत्या पद्धतीचे असावे, झाडांचे संगोपन कसे करावे, त्यासाठी कोणती दक्षता घेतली पाहिजे, या संदर्भात हायकोर्टाने काही सूचना दिलेल्या आहेत. झाडासाठी कुंपण, ट्री गार्ड विकत घेण्यात यावेत आणि सुखातीला सहा-सात महिने झाडांची व्यवस्थित वाढ होण्यासाठी झाडांना कुंपण, ट्री गार्ड लावण्यात यावेत. काही झाडे अधिक वेगाने वाढणारी असतात अशा झाडांची व्यवस्थित वाढ होण्यासाठी सहा महिन्यांपेक्षा कमी आणि जी झाडे वेगाने वाढणारी असतात अशा झाडांची व्यवस्थित वाढ होण्यासाठी सहा महिन्यांपेक्षा अधिक काळ लागू शकतो. कोर्टाने या संदर्भात चांगली सूचना केलेली आहे.

यानंतर श्री.भोगले.....

UNCORRECTED COPY / NOT FOR PUBLICATION

श्री.माणिकराव ठाकरे....

झाडांच्या अवतीभवती काँक्रीटकरण होणार नाही याची दक्षता घेतली पाहिजे. बऱ्याचदा आपण झाडे लावतो, परंतु त्याच्या सभोवताली काँक्रीटकरण केल्यामुळे झाडांची वाढ खुंटते. त्यामुळे झाडांभवती काँक्रीटकरण होऊ नये अशा प्रकारची सूचना कोर्टाच्या माध्यमातून दिली गेली आहे. त्या सूचनेची अंमलबजावणी होण्याची गरज आहे. झाडे लावण्यासाठी आधुनिक टेक्नॉलॉजीचा वापर करण्यात यावा अशी एक सूचना आहे. झाडे लावत असताना काही ठिकाणची झाडे चांगल्या प्रकारे जगल्याचे आपण पाहतो. त्यांचे संगोपन चांगल्याप्रकारे होण्याची गरज आहे. केवळ वृक्षारोपण करायचे म्हणून रोपांची लागवड केली जाते. मात्र ती रोपे जगतात की नाही याची काळजी घेतली जात नाही. झाडांची लागवड करित असताना ती कोणत्या जातीची असावीत, त्यांना कोणत्या प्रकारचे खत घालावे, पाणी किती प्रमाणात द्यावे, मातीचा थर किती प्रमाणात असावा याचा विचार करून झाडांची लागवड केली तर ती जगू शकतील या दृष्टीने मोलाची सूचना केलेली आहे.

सभापती महोदय, मध्यंतरीच्या काळात मुंबईमध्ये 24 ट्री गार्ड अधिकाऱ्यांची पदे भरण्यात आली होती. आजच्या काळात जेवढी झाडे लावली जात आहेत त्या मानाने ही पदे कमी पडत आहेत. ही पदे वाढविण्याची गरज आहे. बऱ्याचदा झाडे लावत असताना त्यांचे संगोपन करण्याकरिता, मार्गदर्शन करण्याकरिता अधिकारी वर्ग नसेल तर त्यातून फार काही निष्पन्न होईल असे मला वाटत नाही. अधिकाऱ्यांची पदे वाढविण्याबरोबरच त्याकरिता आर्थिक तरतूद सुध्दा होण्याची गरज आहे. झाडांचे प्रमाण किती आहे, त्यांचे संगोपन करण्यासाठी आर्थिक तरतूद पुरेशी आहे की नाही? महापालिका, नगरपालिका यांनी सुध्दा वृक्ष संगोपनासाठी आर्थिक तरतूद करणे आवश्यक आहे. तरच या झाडांचे संगोपन व्यवस्थित होऊ शकेल. कमीत कमी पाण्याचा वापर करून, कमीत कमी देखरेख करावी लागेल अशा प्रकारची वृक्ष लागवड करावी अशी माझी सूचना आहे. एखादे झाड आपल्याला वाटते म्हणून आपण लावतो आणि त्याला वाढविण्याचा प्रयत्न करतो. भविष्यात त्या झाडाची वाढ झाल्यानंतर आपल्याला मोठ्या प्रमाणात सावली मिळू शकेल. झाडाच्या माध्यमातून परिसर सुशोभित करू शकतो. या दृष्टीने कमीत कमी पाणी लागेल अशा प्रकारची झाडे लावली तर त्याचा उपयोग होऊ शकतो.

श्री.माणिकराव ठाकरे....

सभापती महोदय, बिल्डर, डेव्हलपर यांच्याकडून वृक्ष नियमांचे पालन केले जाते की नाही यावर देखरेख करण्याकिरिता अधिकाऱ्यांची नेमणूक करण्याची सूचना अत्यंत महत्वाची आहे. बिल्डर आणि डेव्हलपर यांच्यामार्फत मोठ्या प्रमाणात वृक्षांची कत्तल केली जाते. विकासाच्या आड येणारे वृक्ष तोडण्याचा प्रयत्न केला जातो. महापालिकेच्या क्षेत्रामध्ये इमारत बांधण्याचा प्लॅन मंजूर केला जाता असताना वृक्ष लागवडीबाबत काय नियोजन केले आहे, अस्तित्वात असलेल्या झाडांचे दुसऱ्या ठिकाणी पुनरोपण करण्यासाठी पर्यायी व्यवस्था काय केली जाणार आहे याची पाहणी करून अनुमती दिली तर त्या भागात इमारत बांधत असताना त्या भागातील झाडे कापली जाणार नाहीत, त्यांचे योग्यप्रकारे संगोपन होऊ शकेल. इमारत उभी होत असताना तिच्या जागेवरील झाडांची छाटणी केली जात असताना आजूबाजूच्या लोकांचा सुध्दा विचार झाला पाहिजे. आजूबाजूच्या इमारतीतील लोकांना त्या झाडाचा फायदा होऊ शकतो, त्यांना सुध्दा कोणत्या झाडाची छाटणी केली जाणार आहे याची माहिती दिली गेली पाहिजे. अमुक अमुक झाडे कापली जाणार आहेत, त्याबद्दल त्यांची भूमिका काय आहे हे जाणून घेतले पाहिजे. जाहिरातीमध्ये कोणत्या प्लॉटवरील कोणती झाडे कापण्याचे प्रस्तावित केले आहे त्या झाडांचा क्रमांक नमूद केला पाहिजे. याची माहिती देऊ शकलो तर या प्रकारला आळा बसेल. लोकशाही पध्दतीने इतरांचे त्या झाडांबद्दल काय म्हणणे आहे हे ऐकून घेता येईल.

सभापती महोदय, वृक्षांची राखण, देखभाल करण्याकिरिता विशेषज्ञ असतात. त्यांनी चांगल्याप्रकारे वृक्ष संवर्धनाचा अभ्यास केलेला असतो किंवा प्रशिक्षण घेतलेले असते. समाजामध्ये अशा प्रकारचे विशेषज्ञ आहेत. त्यांची सेवा घेण्याचा प्रयत्न केला त्यांनाही काम मिळेल व आर्थिक फायदा होईल. ज्या सामाजिक संघटना सार्वजनिक ठिकाणी वृक्ष लागवडीचे काम करतात त्यामध्ये मोहन धारिया यांच्या वनराई संस्थेचा प्रामुख्याने उल्लेख करावा लागेल. वनराई संस्थेने राज्यात वृक्ष संवर्धनाच्या दृष्टीने चांगल्या प्रकारे काम केलेले आहे. त्या संस्थेमार्फत मोहन धारिया यांच्या जयंती दिनी वृक्ष लागवडीचा दिवस साजरा केला जातो. समाजामध्ये अनेक व्यक्ती अशा प्रकारचे काम करणाऱ्या आहेत, त्यांचा सुध्दा सन्मान झाला पाहिजे. त्यांनी सामाजिक दृष्टीने वृक्ष लागवडीचे काम केले आहे. त्यांचा यथोचित सन्मान झाला तर त्यांच्यापासून इतरांना प्रेरणा मिळू शकेल. राज्यामध्ये वृक्ष संवर्धनाच्या दृष्टीने चांगल्या प्रकारचे वातावरण निर्माण होऊ शकेल.

30-03-2015

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

EE.3

SGB/

17:30

श्री.माणिकराव ठाकरे....

सभापती महोदय, वृक्ष लागवडीबद्दल पब्लिसिटी करणे सुध्दा महत्वाचे आहे. राज्यामध्ये चांगल्याप्रकारे पर्यावरण राखायचे असेल तर वृक्षांची संख्या वाढली पाहिजे. पर्यावरणाचे संतुलन राखण्यामध्ये वृक्ष हा महत्वाचा घटक आहे. झाडे, पाणी व हवा हे एकमेकाशी पूरक घटक आहेत. त्यांच्याकडे योग्य प्रकारे लक्ष दिले नाही तर पर्यावरणाचा न्हास होऊ शकतो. त्या दृष्टीने विशेष लक्ष देण्याची गरज आहे.

सभापती महोदय, गार्डन, फार्म, खेळाची मैदाने यांची देखरेख महापालिकेमार्फत करण्यात यावी. यामध्ये महापालिकेचा संबंध येतो. ट्री गार्ड किंवा वृक्ष प्राधिकरण निश्चितपणे चांगले काम करू शकेल. खाजगी संस्था, क्लब यांच्यामार्फत सुध्दा झाडांचे संगोपन केले जाते. त्यांचा सदस्यांचा सहभाग घेण्यासाठी त्यांना महापालिकेच्या बैठकीला बोलावून त्यांच्याकडे काही प्रमाणात जबाबदारी दिली आणि खाजगी क्षेत्रातील वृक्ष लागवडीबद्दल काळजी घेतली तर निश्चितच त्याचा उपयोग होऊ शकेल.

नंतर 2 एफ.1...

UNCORRECTED COPY / NOT FOR PUBLICATION

श्री.माणिकराव ठाकरे....

सद्य परिस्थितीत बिल्डर्स, व्हेलपर्स यांना विकासकामे करण्यासाठी झाडे पाडण्याची परवानगी महानगरपालिका देते. त्यामुळे यात नियमांचे कठोर पालन केले जात नाही. विकासकांना परवानगी देत असताना त्यांचा प्लान काय आहे व ते पुढे कशा प्रकारे झाडे लावणार आहेत हे देखील मंजूरी देताना पाहिले पाहिजे.

आज खरोखर झाडे पाडण्याची आवश्यकता आहे काय ? जी झाडे पाडावयाची असतात त्याची पाहणी वृक्ष प्राधिकरणाने करणे आवश्यक आहे. परंतु, वृक्ष प्राधिकरण किती सक्षमपणे काम करते हा खरा संशोधनाचा भाग आहे. त्यांनी नीट पाहणी केली असती तर आज मुंबई शहर भकास झालेले दिसले नसते. वस्त्र पाहत असताना कुठेही झाडे दिसत नाहीत. आज मुंबईत सर्वत्र झोपडपट्टी आणि इमारतीच दिसत आहेत. आज मुंबईत जागोजागी सिमेंट काँक्रीटचे जंगल उभे राहात असल्याचे चित्र दिसत आहे. आपण परदेशात गेला तर कुठल्या तरी झाडांमधून आपल्याला शहर दिसते. युरोप देशामध्ये अनेक जण जाऊन आले आहेत. आम्ही चिनला गेलो होतो. त्यावेळी सन्माननीय सदस्य श्री.प्रकाश जावडेकर देखील सोबत होते. चीनमधील एअरपोर्ट पाहून आम्ही थक्कच झालो. आमचे विमान जंगलात उतरते की काय अभी भीती वाटत होती. जंगलामध्ये विमानतळ आहे की, जंगल विमानतळामध्ये आहे हे समजत नव्हते. आमचे विमान जंगलामध्ये लँड होते की काय असे वाटत होते. त्या विमानतळाच्या भोवतालीसुद्धा घनदाट जंगल होते. तेथील दृश्य पाहून आणि आमच्या एअरपोर्टच्या बाजूचे दृश्य पाहावे. आम्ही तोडोबाच्या जंगलावरून गेलो तरी घनदाट अरण्य दिसत नाही. कुठे तरी मध्येच जाळपोळ केल्याचे दिसते. आज आपल्या येथील जंगलांची अवस्था वार्डच आहे. रस्त्याच्या दुतर्फा असलेल्या झाडांची देखील तीच अवस्था आहे. यावर चर्चा करीत असताना मी आपले लक्ष शेतातील झाडांकडे वेधणार आहे. पूर्वी शेतामध्ये देखील झाडे असायची. त्या झाडा खाली बसून मजूर भाकरी खायचे. पण चार पैसे जास्त मिळतात म्हणून शेतातील झाडे देखील तोडली जात आहेत. त्यासाठी देखील कठोर पावले टाकण्याची गरज आहे. सागाचा झाडासाठी परवानगी लागते. प्रत्येक शेतामध्ये काही प्रमाणात झाडे असली पाहिजेत. ती झाडे तोडण्याची परवानगी घेत असताना तेथील जागेची प्रत्यक्ष पाहणी केली

श्री.माणिकराव ठाकरे...

पाहिजे आणि त्यानंतरच झाडे तोडण्याची परवानगी दिली पाहिजे. माझ्या शेतात कुठलेही झाड नको, संपूर्ण शेतामध्ये लागवड करून जास्त उत्पन्न घेतले पाहिजे ही जी वृत्ती वाढत आहे ती बरोबर नाही. शेतात दोन मोठी झाडे असतील तर त्याच्या खाली बसून मजूर दुपारचा थकवा घालवू शकतो. झाडाखाली बसून दुपारचे जेवण तो करू शकतो. हे गावाकडील दृश्य देखील आता दिसेनासे होत चालले आहे. आज गावातील, नगरपालिकेतील, महानगरपालिकेतील वृक्ष संगोपनाचे दृश्य डोळ्यासमोर्तून बाजूला जात आहे. विकास करीत असताना झाडांच्या माध्यामातून पर्यावरण राखणे देखील महत्त्वाचे आहे. त्यामुळे आपण झाडांकडे लक्ष दिले नाही तर भविष्यात पश्चातापाची पाळी निश्चितपणे येऊ शकेल. भविष्यामध्ये जे आपल्याला वाढून ठेवले आहे त्यासंबंधी आपण वेळीच उपाययोजना केली तर योग्य होईल. तेव्हा यातील जो काही विनोदाचा भाग असेल तो बाजूला ठेवून हा विषय गांभीर्याने घेतला पाहिजे. त्याकडे शासनकर्ते म्हणून आपण अधिक लक्ष द्यावे तसेच पुरेसा निधी देखील उपलब्ध करून द्यावा अशी मी विनंती करतो.

सभापती महोदय, झाडे तोडण्याच्या आधी आपण आजूबाजूच्या लोकांना माहिती दिली पाहिजे. झाडे तोडण्याची बातमी वर्तमानपत्रात वाचली जाते. पण त्यासंबंधातील विस्तृत माहिती वर्तमानपत्रात देण्यात येत नाही. त्या झाडाचा नंबर काय आहे तेवढ्या पुरतीच ती माहिती मर्यादित असते. नेमकी कोणती झाडे पाडण्यात येणार आहेत हे शेजारच्यांना माहित असते तर ते देखील चांगल्या प्रकारे सूचना करू शकतात.

विकासकांना झाडे तोडण्याची परवानगी देण्यात येते. विकासक नियमांचे पालन करतो आहे किंवा नाही हे देखील आपण पाहिले पाहिजे. महानगरपालिकेने आपल्या प्रतिज्ञापत्रात सांगितल्याप्रमाणे 25 ज्युनिअर वृक्ष प्राधिकरण अधिकाऱ्यांची नियुक्ती केली आहे. 1975 नंतर महानगरपालिकेने एकाही वृक्ष अधिकाऱ्याची नेमणूक केलेली नाही. मुंबई शहराचा विचार करता सुखातीच्या काळात 25 अधिकारी होते. त्यांच्या संख्येत अद्यापि वाढ करण्यात आलेली नाही. तेव्हा आज प्रत्यक्षात किती अधिकाऱ्यांची गरज आहे, वृक्ष प्राधिकरणाने चांगल्या प्रकारे काम करावे असे वाटत असेल तर किती अधिकारी देणे आवश्यक आहे याचा अभ्यास करून अधिकाऱ्यांची पदे भरण्यासाठी प्रयत्न करावेत अशी माझी सूचना आहे.

श्री.माणिकराव ठाकरे....

सभापती महोदय, जन वन मोहन दिन आपण श्री.जयंत धारियांच्या वाढदिवसाच्या दिवशी साजरा करतो. श्री.मोहन धारियांनी आपल्या राज्यातील लोकांना वृक्ष लागवडीचे महत्त्व किती आहे हे पटवून दिले. त्यांनी लोकांमध्ये वृक्ष लागवडीची आवड निर्माण केली. वृक्षाचे संगोपन कसे करावे हे त्यांनी लोकांना पटवून सांगितले. त्यांचे मार्गदर्शन विचारात घेऊन आपण पुढे गेलो तर आज जी गावे, शहरे भकास दिसत आहेत ती दिसणार नाहीत. नॅशनल हायवेवर दुतर्फा झाडे लावण्याची तरतूद आहे. तेथील झाडांची वाढ होताना आपल्याला दिसत असते. राज्य मार्ग, जिल्हा मार्ग किंवा गाव रस्ता असेल येथे झाडे लावण्यासाठी कुठल्याही प्रकारची तरतूद नाही. आपण कॉन्ट्रॅक्ट बेसवर झाडे लावण्यास सांगितली आहे. पण त्यातून देखील काही निष्पन्न होत नाही. जंगलात झाडे लावणे किंवा रस्त्याच्या दुतर्फा झाडे लावण्यासंबंधीचा आता पर्यंत 80 ते 90 टक्के खर्च वाया गेलेला आहे. आज आपण 1 कोटी झाडे लावल्याचा दावा करीत आहात. झाडे लावण्यासाठी देखील खर्च येतो. तेथे खरोखर वृक्ष लागवड करण्यात आली आहे किंवा नाही याचे ऑडिट करतात की नाही ? तेव्हा जेथे जेथे वृक्ष लागवड करण्यात येते तेथील भागांचे ऑडिट केले पाहिजे व नगरपालिका व महानगरपालिकांना आवश्यक त्या निधीची तरतूद करून दिली तर आपला या बिलामागचा उद्देश सफल झाला असे होईल. आपल्या सदस्यांमधून कमीत कमी पाच आणि जास्तीत जास्त पंधरा व्यक्तींचे मिळून बनलेले एक वृक्ष प्राधिकरण घटित करण्याचे विधेयक आणले आहे. ती संख्या कुठल्याही कारणाने भरली नाही तर ती संख्या भरण्याचे अधिकार राज्य शासनाने स्वतःकडे घेतलेले आहेत. ते घेण्यास काहीही अडचण नाही. तेथे लागणारा कर्मचारीवर्ग, अधिकारीवर्ग याकडे लक्ष देणे गरजेचे आहे. वृक्ष लागवडीच्या नावाखाली मोठा पैसा खर्च होत असेल तर त्यासंबंधातील ऑडिट होणे फार गरजेचे आहे. तेव्हा यासंबंधी राज्य शासन पावले टाकील अशी अपेक्षा मी येथे व्यक्त करतो. धन्यवाद.

.....

यानंतर श्री.जुन्नरे....

श्री.हेमंत टकले (विधानसभेने निवडलेले) : सभापती महोदय, सद्या असलेल्या परिस्थितीमध्ये हे विधेयक अतिशय मत्वपूर्ण आहे. हे विधायक दिसण्यास छोटे वाटत असले तरी या विधेयकाची व्यापकता खूप मोठी आहे. मुळातच आपण उद्देश साधतांना झाडे तोडण्याचे नियमन म्हणजे आपली कुऱ्हाड सज्ज करून या विधेयकासाठी निघतो आहोत असा त्याचा अर्थ होतो.

सभापती महोदय, निसर्ग आणि मानव या पुढे एकत्रित सुखाने नांदणार आहेत की, नाही. असा प्रश्न यापुढे निर्माण झालेला आहे. निसर्गाचे जे हक्काचे आहे ते त्याच्यासाठी आपण शाबूत ठेवणार आहोत की, नाही ? की, सगळाच निसर्ग आपण आपल्यामध्ये गिळंकृत करून घेणार आहोत ? लहानपणी शाळेत शिकतांना आपल्याला वनस्पतीचे महत्व शिकवले जाते. हवेतील कार्बनडाय ऑक्साईड वनस्पती घेते आणि ऑक्सिजन सोडत असते. आता अनेक ठिकाणी शुध्द पाण्यासारखी शुध्द हवा मिळण्याची स्टेशन्स महानगरपालिकेत यापुढच्या काळात उभी करावी लागणार आहे अशी परिस्थिती असतांना या सगळ्या वाढत्या नागरिकरणामध्ये लोकांना शुध्द हवा मिळते किंवा नाही या महत्वाच्या प्रश्नासंदर्भात आपल्याला भविष्यात सामोरे जावयाचे आहे. मुंबईसारख्या गजबलेल्या शहरात हल्ली अनेक ठिकाणी रहदारीचे नियंत्रण करणारे पोलीस मास्क लावल्याशिवाय उभे राहू शकत नाही. आपल्या महानगरांमध्ये मिळणाऱ्या हवेची गुणवत्ता आपल्याला टिकवायची असेल तर निसर्गाने निर्माण केलेली झाडे आपण किती प्रमाणात टिकवू शकणार आहोत हा महत्वाचा प्रश्न या निमित्ताने आपल्या सर्वांच्या पुढे आहे. हे विधेयक आणताना आपला उद्देश अतिशय स्तुत्य आहे. परंतु आपल्याला कायम सांगितले जाते की, यासंदर्भात एक प्राधिकरण तयार करण्यात यावे, त्या प्राधिकरणात कमीतकमी पाच आणि जास्तीत जास्त पंधरा व्यक्तींचा समावेश असावा. आपण जर सर्व महानगरपालिका डोळ्यासमोर आणल्या तर कोणाला देणे घेणे शिल्लक राहत नाही, सर्व वाटून जे उरलेले असते, ज्या समित्या लोकांना हव्या असतात, जेथे खूप स्पर्धा असते, ज्याला कोणीच वाली नसतो अशा समित्यांपैकी ही एक कागदावरची समिती होण्याची भिती आमच्या समोर आहे. या समितीमध्ये आपल्यातील सदस्य आपल्याला निवडावयाचे आहेत. यासंदर्भात मला असे सुचवावेसे वाटते की, या समितीमध्ये आपल्याला थोडासा नागरिकांचा सहभाग वाढविता येण्याची शक्यता आहे. या शहरामध्ये स्थायिक झालेले वनखात्यातील अनेक लोक असतात. ज्यांनी

श्री. हेमंत टकले.....

आयुष्यभर वनसंवर्धनासाठी कामे केलेली असतात. आपण त्यांच्यापैकी कोणाला तरी या समितीमध्ये समाविष्ट करून घेऊ शकू काय हा एक प्रश्न नगर पंचायत, नगरपालिका, महानगरपालिका यांना निश्चितपणे करू शकतो. याबरोबरीनेच अनेक शिक्षण संस्थांमध्ये मुळ शिक्षणा बरोबरच इतरही अनेक गोष्टींचा समावेश केला जातो. त्यासाठी शिक्षक वेगळ्या प्रकारचे काम करीत असतात. शिक्षक आणि त्यांचे विद्यार्थी असे मिळून काही गट तयार होतात. योजनांना काहीही नावे असतील परंतु त्यातील पाळी पाळीने लोक या समितीवर आले आणि वृक्ष प्राधिकरणाच्या नियमांनाच्या संदर्भात या लोकांचा सहभाग आपल्याला घेता आला तर या विधेयकातील उद्दिष्ट साध्य करताना आपल्याला चांगल्या प्रकारची मदत होऊ शकेल असे मला वाटते.

सभापती महोदय, महापालिका म्हटले की, महापालिकेतील एकूण क्षेत्रफळ, नगरपालिका असेल तर नगरपालिकेचे एकूण क्षेत्रफळाचा विचार केला जातो. आता महानगरपालिकांचे झपाट्याने विस्तारीकरण होत आहे, वाढत्या शहरीकरणामुळे महानगरपालिकेचा विस्तार होत आहे. या विधेयकामध्ये आपण जी मर्यादा ठेवली आहे ती मर्यादा पर्यावरणाच्या दृष्टीने महानगरपालिकेच्या परिक्षेत्राच्या बाहेर कितीपर्यंत सीमा वाढवू शकू किंवा ती वाढविणे शक्य आहे का असाही विचार करण्याची आवश्यकता आहे. नगरपालिका किंवा महानगरपालिकांची हद्द संपल्यानंतर घरे बांधण्याचे प्रमाण वाढल्याचे आपल्याला दिसून येते. महानगरपालिका किंवा नगरपालिकांचे नियम आपल्याला लागू होऊ नये यासाठी हद्दीच्या बाहेर घरे बांधण्याकडे लोकांचा कल वाढू लागला आहे. ग्रामपंचायतीकडून घरे बांधण्याच्या परवानग्या मिळणे सोपे जात असते. त्यामुळे अशा ठिकाणचे वृक्ष तोडण्यात आले तर त्याचे नियमन करण्याची जबाबदारी कोणाची असा प्रश्न आपल्याला समोर आहे.

यानंतर श्री. अजित.....

श्री.हेमंत टकले....

त्यामुळे याचे जे परिक्षेत्र आहे ते परिक्षेत्र महानगरपालिकेच्या बाह्य परिसरामध्ये किती मर्यादेपर्यंत नेता येईल अशापद्धतीने विचार करण्याची गरज आहे.

तालिका सभापती : सभागृहाची वेळ सायंकाळी 6.00 वाजेपर्यंत होती. सभागृहाची वेळ पुढील निर्देश होईपर्यंत वाढविण्यात येत आहे.

श्री.हेमंत टकले : सभापती महोदय, ज्यावेळी विकासक अशी परवानगी मागण्यासाठी महानगरपालिका व नगरपालिका अधिकाऱ्यांकडे येतात त्यावेळी त्यांना अत्यावश्यक असेल आणि झाडे तोडल्याशिवाय विकास होऊ शकत नसेल तरच झाडे तोडण्याची परवानगी द्यावी आणि तोडलेल्या झाडांच्या बदल्यात नुकसान भरपाई म्हणून किती झाडे लावणार अशाप्रकारचा प्रस्ताव दिला जातो. याप्रमाणे कारवाई होते किंवा नाही हे सुद्धा प्राधिकरणाने वारंवार लक्ष घालून तपासण्याची गरज आहे.

सभापती महोदय, आपल्याला मूलभूत गरजांची पूर्तता करण्यासाठी पाणी पुरत नाही, पिण्यासाठी पाणी पुरत नाही. शहराला पाणी पुरत नाही, स्वच्छतेसाठी पाणी पुरत नाही. आपण नवीन वृक्ष लावणार आहोत या झाडांची देखभालीसाठी आणि त्यास किती पाणी लागणार आहे याची सोय करण्याची गरज आहे.

सभापती महोदय, आता सर्व महानगरपालिकांमध्ये रेन वॉटर हार्वेस्टिंग बंधनकारक केलेले आहे. त्याशिवाय बांधकामासाठी परवानगी देता येत नाही. रेन वॉटर हार्वेस्टिंगमधून वृक्ष लागवडीसाठी किती उपयोग होऊ शकेल आणि जमिनीमधील पाण्याचा स्तर कसा टिकवता येईल याकडे लक्ष देण्याची गरज आहे असे मला वाटते.

सभापती महोदय, आज आपल्या शहराचे ग्रीनलँड कुठे आहे हे शोधायला लागते. सिमेंट काँक्रीटच्या जंजाळामध्ये आपणास कुठे झाड दृष्टीस पडत नाही. झाडे नसतील तर त्यावरील पक्षी दिसणे दुरापास्त आहे. काही वर्षापूर्वी म्हणजे आता महानगरपालिका झालेल्या आहेत ती पूर्वी शहरे असताना असंख्य पक्षी शहराबाहेर दिसत होते. आजकाल जागतिक चिमणी शोधण्याचा दिवस मानला जातो. आपल्यावर चिमणीचा शोध घेण्याची वेळ येते. झाडे नसतील तर चिमणी कोठून येणार आणि चिमणी नसेल तर ती घरटे कसे बांधणार असाही प्रश्न निर्माण होऊ शकतो.

श्री.हेमंत टकले....

हे सर्व संवर्धन करण्याची जबाबदारी आपल्यावर आहे याची जाणीव सर्व नागरिकांना करून देण्याची आवश्यकता आहे. यामध्ये नागरिकांचा सहभाग वाढविण्याची आवश्यकता आहे. आपण अशा पद्धतीने नियोजन केले तर आपणास उद्दिष्टापर्यंत पोहोचणे सोपे होईल.

सभापती महोदय, या विधेयकात नमूद केले आहे की, "महानगरपालिकेच्या आयुक्तांनी किंवा नगरपालिकेच्या मुख्याधिकाऱ्यांनी घेतलेला प्रत्येक निर्णय लागू करण्याच्या महानगरपालिकेच्या किंवा यथास्थित नगरपरिषदेच्या सर्वसाधारण सभेपुढे ठेवण्यात येईल." "ठेवण्यात येईल" म्हणजे त्या महासभेला किंवा त्या सर्वसाधारण सभेला या प्राधिकरणाने घेतलेला निर्णय रद्द करण्याचा अधिकार आहे काय असा प्रश्न निर्माण होतो. "माहितीसाठी" असा शब्दप्रयोग विधेयकात नाही. ते गृहित असेल तर अशा किती गोष्टी गृहित असतील ते मला माहीत नाही.

सभापती महोदय, महानगरपालिकेच्या आयुक्तांचे झाडांबद्दल आणि वनस्पतीबद्दल किती ज्ञान आहे हे मला माहीत नाही. या ठिकाणी संसदीय कार्य मंत्री श्री.गिरीष बापट उपस्थित आहेत. मी त्यांना सांगू इच्छितो की, माझ्या आठवणीप्रमाणे मी वाडिया कॉलेजला असताना आम्ही एम्प्रेस गार्डनला जात होतो. फार मोठे बोटॅनिकल गार्डन म्हणून एम्प्रेस गार्डनचे नाव होते. प्रत्येक महानगरपालिकेने आपल्या क्षेत्रात कुठेतरी वृक्षांचे उद्यान करावे अशी योजना केली तर वृक्षांचे ज्ञान लोकांपर्यंत पोहोचण्यास मदत होईल.

सभापती महोदय, झाडाला रोग किंवा कीड लागली तरच ते मरते. तसे झाड चिरंतन टिकू शकते. माझ्या नाशिक भागामध्ये अशोकस्तंभापासून आग्रा रोडपर्यंत रस्त्याच्या दोन्ही बाजूला डेरेदार वृक्ष होते. परंतु आज त्या रस्त्यावर एकही वृक्ष दिसत नाही. महानगरपालिका आणि नगरपालिकेने रस्ता रुंदीकरणासाठी ती झाडे तोडली. काही ठिकाणी स्थानिक पातळीवर वेगवेगळे पुतळे तयार होतात आणि त्यासाठी चौक द्यावे लागतात. मग जे नैसर्गिक रित्या आवश्यक आहे त्या गोष्टी न होता आपण बगीचांची बेटे तयार करतो. ही बगीचांची बेटे तयार करणे म्हणजे कुठेतरी मलमपट्टी केल्यासारखे आहे असे मला वाटते. झाडे आणि आपण एकत्र राहिले पाहिजे, गुण्यागोविंदाने नांदले पाहिजे. झाडेही जगली पाहिजेत, माणसेही जगली पाहिजेत आणि विकासही झाला पाहिजे अशा चक्रव्यूहातून जाताना झाडांच्या संरक्षणासाठी जे विधेयक आणलेले आहे ते फार

30-03-2015

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

HH-3

AJIT/

पूर्वी श्री.जुन्नरे..

18:00

श्री.हेमंत टकले....

महत्वाचे आहे. त्यामध्ये अनेक गोष्टी अपूर्ण आहेत अशी माझी भावना आहे. या विधेयकाची अंमलबजावणी सुरु झाल्यानंतर त्यामध्ये अधिक काही सुधारणा करण्याची आवश्यकता असेल त्या आपण जरूर कराल असा मला विश्वास वाटतो एवढे बोलून मी माझे भाषण पूर्ण करतो.

..4..

UNCORRECTED COPY / NOT FOR PUBLICATION

श्री.अनिल सोले (नागपूर विभाग पदवीधर) : सभापती महोदय, सन 2015 चे विधानसभा विधेयक क्रमांक-8 महाराष्ट्र (नागरी क्षेत्रे) झाडांचे संरक्षण व जतन अधिनियम, 1975 यात आणखी सुधारणा करण्यासाठी मांडण्यात आलेल्या विधेयकावर बोलण्यासाठी मी उभा आहे.

सभापती महोदय, या ठिकाणी अनेक सन्माननीय सदस्यांनी वृक्षरोपणाचे, हिरवळीचे महत्व आपणासमोर ठेवले आहे. मी दोन-तीन मुद्यांकडे माननीय मंत्र्याचे लक्ष वेधित आहे. त्या मुद्यांचा उलगाडा होणे आवश्यक आहे कारण भविष्याच्या दृष्टीने काही बाबींकडे लक्ष देणे आवश्यक आहे असे मी समजतो.

सभापती महोदय, प्राधिकरण घटित झाले असले तरी त्याच्या नियमित बैठका होत नाहीत. त्यामुळे जनसुविधेसाठी जी काही विकास कामे करायची असतात त्यास अडथळा निर्माण होतो. पण अनेक नगरपालिका आणि महानगरपालिकांमध्ये प्राधिकरण घटित होतात, परंतु किती कालावधीमध्ये त्या प्राधिकरणाच्या बैठका झाल्या पाहिजेत याचा निश्चित कालावधी ठरविलेला नसल्यामुळे वर्षानुवर्षे बैठक होत नाहीत. एखादा प्रश्न ऐरणीवर आला किंवा प्रसार माध्यमांतून विषय आला की घाईगर्दीने प्राधिकरणाची बैठक बोलावून त्यावर निर्णय घेतला जातो.

यानंतर श्री.बोर्डे...

श्री.अनिल सोले.....

या विधेयकामध्ये आयुक्तांना अधिकार देत आहोत. ज्या ठिकाणी वृक्ष प्राधिकरण गठीत होणार नाही अशा ठिकाणी काम थांबू नये, निर्णय प्रलंबित राहू नयेत, विकास खुंटू नये किंवा पर्यावरणामध्ये संतुलन राखण्यासाठी वृक्ष प्राधिकरण गठीत होईपर्यंत आयुक्त किंवा मुख्याधिकाऱ्यांना अधिकार देण्यात येत आहेत. अशा प्रकारचे अधिकार देत असताना त्यांनी किती मुदतीत या बाबत परवानगी द्यावी या संदर्भातील कालावधी निश्चित केला पाहिजे. कारण माझा नागपूर येथील अनुभव असा आहे की, एखादे प्रकरण आल्यानंतरच प्राधिकरण बैठक घेते. आपल्या गावामध्ये, शहरामध्ये, उद्योग नगरीमध्ये किती वृक्ष आहेत, त्या ठिकाणी किती वृक्ष संवर्धन होते, सामाजिक संस्थांनी वृक्षारोपणाचे किती कार्यक्रम घेतले, जी रोपे लावली त्यापैकी किती जगली या संदर्भातील मोजमाप होणे गरजेचे आहे. त्यामुळे ज्या ठिकाणी वृक्ष प्राधिकरण गठीत झालेले नसेल त्या ठिकाणी आयुक्त किंवा मुख्याधिकाऱ्यांनी किती कालावधीत बैठक घेतली पाहिजे या संदर्भातील निश्चिती झाली तर हा कार्यक्रम अधिक सक्षमपणे राबविण्यास मदत होईल.

सभापती महोदय, एखाद्या प्रकरणी आयुक्त किंवा मुख्याधिकाऱ्यांनी निर्णय घेतल्यानंतर तो विषय नजीकच्या महासभेपुढे ठेवावयाचा आहे. सन्माननीय सदस्य श्री.हेमंत टकले यांनी जो मुद्दा मांडला तो महत्त्वाचा आहे. एखाद्या विषयी आयुक्त किंवा मुख्याधिकाऱ्यांनी निर्णय घेतला असेल तर तो निर्णय महासभेत केवळ नोटींगपुरताच येईल. नाही तर आयुक्त किंवा मुख्याधिकारी या प्रकरणी निर्णय घेणार नाहीत. कारण अंतिम निर्णय महासभेला घ्यावयाचा असेल तर आयुक्त निर्णय घेण्याची जबाबदारी स्वीकारणार नाहीत. एखाद्या प्रकरणी आयुक्तांनी वृक्ष तोडीचा निर्णय दिला असेल आणि त्या निर्णयाच्या विरोधात महासभा तुटून पडली तर तो निर्णय बदलला जाईल आणि या विधेयकाचा उद्देश साध्य होणार नाही. त्यामुळे सन्माननीय सदस्य श्री.हेमंत टकले यांनी विचारल्यानंतर माननीय मंत्र्यांनी सांगितले की, विधेयकात या संदर्भातील तपशील अंतर्भूत आहे. या विधेयकात जर तो तपशील अंतर्भूत असेल तर आयुक्त आणि मुख्याधिकाऱ्यांकडून कार्यक्षमरित्या कर्तव्य पार पाडण्यात येतील.

सभापती महोदय, अनेक महापालिका क्षेत्रामध्ये असा निर्णय घेण्यात आलेला आहे की, विकासकाने बांधकाम केल्यानंतर इमारतीच्या परिसरात स्क्वेअर फुटनुसार किमान 5 झाडे लावावयास पाहिजे. शिवाय त्या इमारतीला भोगवटा प्रमाणपत्र देताना त्या विकासकाने खरोखरच

श्री.अनिल सोले.....

झाडे लावली की नाही, या बाबत तपासावयास पहिजे. परंतु विकासकाने वृक्षरोपण केले की नाही, हे प्रशासकीय यंत्रणेकडून तपासले जात नाही. किंबहुना, पर्यायी व्यवस्था केली की नाही, हे सुध्दा तपासले जात नाही. शहरांच्या बाबतीत असे लक्षात येते की, केवळ भोगवट प्रमाणपत्र मिळविण्यापुरते विकासक वृक्षारोपण करतात. त्या झाडांचे संरक्षण करण्यासाठी त्यांना कठडे सुध्दा लावतात. परंतु सहा महिन्यांनंतर त्या ठिकाणी गेल्यास त्या जागी पार्कींग झाल्याचे दिसून येते. या विधेयकामागे शासनाचा जो उद्देश आहे त्याची अंमलबजावणी शहरे, नगर परिषदा, नगरपंचायती किंवा औद्योगिक नगरीतून होत नसेल तर सरकार निश्चित उद्देशापर्यंत पोहोचू शकणार नाही. त्यामुळे या संदर्भात त्या दृष्टिकोनातून योग्य ते निर्देश इश्यू करण्याची नितांत आवश्यकता आहे.

सभापती महोदय, शहरात मोठ्या प्रमाणावर प्रदूषण वाढत आहे. प्रदूषणामुळे पर्यावरणावर विपरीत परिणाम होत आहे. एकप्रकारे वृक्षतोडीचा विपरीत परिणाम हा हवामानाच्या बदलावर होत आहे. वृक्ष हे एकप्रकारे शहराचे फुफ्फुस आहे. वृक्ष वातावरण चांगले ठेवतात. महोदय, आमच्या नागपूरमध्ये तुळशी बाग होती. तुळस रोपटे हे 24 तास ऑक्सीजन देणारे आहे. आपल्या देशात तुळशीच्या विविध 750 जाती असून, त्या विविध आजारावर गुणकारी औषधी म्हणून उपयोगी पडतात. त्यामुळे प्रत्येक शहरात तुळसी बाग, तुळशी उद्यान किंवा ऑक्सीजन पार्क निर्माण केला पाहिजे. या पार्कसाठी जागा प्रोटेक्ट करण्याची आवश्यकता आहे.

सभापती महोदय, या संदर्भात महापालिकेकडून जनजागृती मोहीम हाती घेणे आवश्यक आहे. 2012 मध्ये तत्कालीन पंतप्रधानांनी एक बैठक आयोजित केली होती. राष्ट्रीय विकास परिषद, दिल्ली येथे तत्कालीन माननीय मुख्यमंत्र्यांनी घोषित केले होते की, 2012 ते 2017 या कालावधीत प्रतीवर्ष 100 कोटी प्रमाणे 500 कोटी झाडे लावण्यात येतील. त्यानुसार राज्य सरकारने तसा कार्यक्रमही जाहीर केला होता. त्यावेळी मी नागपूरचा महापौर होतो. त्यावेळी सर्व पक्षांच्या नेत्यांनी एकत्र येऊन नागपूरमध्ये एका दिवशी 1 लाख 27 हजार झाडे लावली होती. हा कार्यक्रम अत्यंत महत्त्वाचा आहे. हा कार्यक्रम विविध माध्यमे, सामाजिक वनीकरण किंवा कृषी विभागाच्या माध्यमातून राबविणे गरजेचे आहे. या विधेयकाच्या निमित्ताने सांगू इच्छितो की, शहरामध्ये हा कार्यक्रम मोठ्या प्रमाणावर राबविण्याची गरज आहे. या विधेयकावर बोलताना

श्री.अनिल सोले.....

सन्माननीय सदस्यांनी सांगितले की, पूर्वी रस्त्याच्या दुतर्फा झाडे होती. परंतु रस्ता रुंदीकरणाच्या कामामध्ये त्या झाडांची छाटणी करण्यात आली. परंतु पर्यायी वृक्ष लागवड करण्याकडे जेवढ्या गंभीरपणे लक्ष द्यावयास पाहिजे होते तेवढे दिले गेले नाही. त्यामुळे शहरात वृक्षतोड मोठ्या प्रमाणावर झालेली दिसते.

महोदय, आपण सर्वांनी हे लक्षात घेतले पाहिजे की, या विधेयकाचा मूळ उद्देश वृक्षतोडीचा नसून, वृक्ष संवर्धनाचा आहे. एका बाजूला वृक्षतोड होत असताना, दुसऱ्या बाजूला पर्यायी म्हणून शहरांमध्ये मोठ्या प्रमाणावर वृक्ष लागवड करणे गरजेचे आहे. मोठ्या प्रमाणावर वृक्ष संवर्धन होणे हा या विधेयकाचा उद्देश आहे. त्यामुळे या विधेयकाच्या अनुषंगाने मी ज्या बाबी माननीय मंत्र्यांच्या निदर्शनास आणून दिलेल्या आहेत त्याकडे त्यांनी लक्ष द्यावे अशी विनंती करतो व माझे भाषण संपवितो.

30-03-2015

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

॥-4

SJB/

पूर्वी श्री.अजित....

18:10

पृ.शी. : पोलीस दलातील अधिकारी/कर्मचारी यांच्या दैनिक भक्त्यामध्ये सुधारणा करणे

मु.शी. :: पोलीस दलातील अधिकारी/कर्मचारी यांच्या दैनिक भक्त्यामध्ये सुधारणा करणे, या संबंधी गृह राज्यमंत्र्यांचे निवेदन

डॉ.रणजित पाटील (नगर विकास राज्यमंत्री) : सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने म.वि.प. नियम 46 अन्वये पुढील निवेदन करतो..

(प्रेस : येथे सोबत जोडलेले निवेदन छपावे.)

नंतर श्री.कांबळे....

UNCORRECTED COPY / NOT FOR PUBLICATION

पृ.शी. : (नागरी क्षेत्रे) झाडांचे संरक्षण व जतन (सुधारणा) विधेयक

L. A. BILL NO.VIII OF 2015

(A BILL FURTHER TO AMEND THE MAHARASHTRA (URBAN AREAS)
PROTECTION AND PRESERVATION OF TREES ACT, 1975)

(चर्चा पुढे सुरू

श्री. माणिकराव ठाकरे : सभापती महोदय, मी मांडलेली सुधारणा मला परत घ्यायची आहे. महाराष्ट्र (नागरी क्षेत्रे) झाडांचे संरक्षण व जतन अधिनियम, 1975 यात आणखी सुधारणा करण्यासाठी जे विधेयक मांडले होते, त्याला मी सुधारणा सुचविली होती. माननीय मंत्र्यांनी मी केलेल्या सूचना लक्षात घ्याव्यात आणि त्यामध्ये सुधारणा कशा करता येतील या विषयी विचार करावा. मी माझी सुधारणा सभागृहाच्या अनुमतीने परत घेऊ इच्छितो.

सभागृहाच्या अनुमतीने सुधारणा परत घेण्यात आली.

श्री. प्रकाश बिनसाळे (विधानसभेने निवडलेले) : सभापती महोदय, मी सन 2015 चे वि.स.वि. क्रमांक 8 वर बोलण्यासाठी उभा आहे.

सभापती महोदय, हे विधेयक अत्यंत महत्त्वाचे आहे. गेल्या अनेक दिवसांपासून आपण सातत्याने पाहतो की, ग्लोबल वॉर्मिंगच्या माध्यमातून संपूर्ण जगातील वातावरण बदलत आहे आणि त्याचा परिणाम आपल्या देशावरही होत आहे. मी अनेक देशात जाऊन आलो आहे, तेथे कधीही पाऊस पडतो. लंडनला गेलो तर असे दिसेल की, कोणत्याही क्षणी पाऊस पडतो तर कोणत्याही क्षणी ऊन पडते. देशातील ऋतूचक्र पुढे चालेले आहे का, बदलत चालले आहे का असे वाटत आहे. वातावरण बदलत आहे. हे विधेयक लहान असले तरी अतिशय महत्त्वाचे आहे. विधेयकातील उद्देश व कारणे याची सुस्वातंत्र्य अतिशय नकारात्मक आहे. झाडे तोडण्याच्या नियमनाच्या ऐवजी झाडांचे संवर्धन करणे आणि त्याची वाढ करणे असे पाहिजे होते आणि त्यानंतर झाडे तोडण्याची परवानगी देणे असे पाहिजे होते. विधेयकावरून असे वाटत आहे की, केवळ झाडे तोडण्याची परवानगी देण्यासाठीच हे विधेयक आणले आहे. विधेयकाच्या उद्देश व कारणे यातून हेच ध्वनित होत आहे. उद्देश व कारणे याच्या दुसऱ्या परिच्छेदामध्ये असे म्हटले आहे की, प्रशासनिक कारणांमुळे अथवा अन्य कारणांमुळे नागरी स्थानिक प्राधिकरणास वृक्ष प्राधिकरण घटित करणे शक्य होत नाही. आपण लढाईला जाण्यापूर्वीच ठरविले की आम्ही लढाई हरलो आहोत. तुम्ही असे कसे काय म्हणू शकता की, प्रशासनिक कारणांमुळे आम्ही वृक्ष प्राधिकरण करू शकत नाही. नियमाप्रमाणे महानगरपालिका अस्तित्वात असली पाहिजे. मनपातील सदस्य या प्राधिकरणावर घ्यायचे आहेत, ते वेळेत घेत नसाल तर ही प्रशासनाची चूक असेल तर त्यासाठी हे विधेयक आणणे गैर आहे असे मला वाटते.

सभापती महोदय, वृक्षाची लागवड किंवा निसर्गाचे समतोल राखण्याचा प्रयत्न वेगवेगळ्या स्तरावर होत आहे विशेषतः ग्रामीण भागात होत आहे. हे विधेयक शहरी भागापुरते आहे म्हणून मी त्याचा फारसा उल्लेख करीत नाही. परंतु ओझरता उल्लेख एवढ्यासाठी करतो की, आपण ग्रामीण भागात काही वर्षांत ग्रामपंचायत स्तरावर वृक्ष लागवडीचे मोठे कार्यक्रम घेतले आहे. आता त्यामध्ये यश किती आले, अपयश किती आले याची चर्चा करण्याची वेळ, जागा, व्यासपीठ सध्या नाही. आपण या विधेयकावर बोलत आहोत.

श्री. प्रकाश बिनसाळे

सभापती महोदय, मुंबई शहरात 10-15 वर्षांमध्ये कुठेही ट्री गार्ड दिसलेले नाहीत. माझी राजकीय कारकीर्द सन 1976 मध्ये सुरु झाली. आम्ही वेगवेगळ्या ठिकाणी मनपाच्या कार्यालयात जात हातो आणि विनंती करित होतो की, आम्हाला वृक्षारोपन करायचे आहे, ट्री गार्ड द्यावेत. मला मुंबई मनपा हद्दीत कुठेही ट्री गार्ड दिसलेले नाही. पुण्यात असेल तर कल्पना नाही. परंतु ट्री गार्ड नाहीत. जुन्या झाडाला चिकटून राहिलेले असतील तर ते असतील. परंतु मनपा हद्दीत कुठेही आज ट्री गार्ड दिसत नाहीत याचा अर्थ मनपाने वृक्षारोपनाचे जे उद्दिष्ट राखले पाहिजे ते सोडून दिल्याची परिस्थिती निर्माण झाली आहे. राज्याचा अर्थसंकल्प तयार करताना आदिवासी लाकांसाठी विशिष्ट तरतूद केली जाते. राज्यात शहरीकरण वाढत चालले आहे. आजची मोठी गावे उद्या शहरे होणार आहेत, नगरपालिका, महानगपालिका होणार आहेत. शहरे वाढत चालली आहेत. त्यामुळे मनपाच्या अर्थसंकल्पामध्ये विशिष्ट तरतूद केवळ वृक्ष लावणे व त्यांचे संवर्धन करणे यासाठी करणे गरजेचे आहे. आदिवासी भागासाठी असलेल्या तरतुदीचा त्यासाठीच वापर केला जातो. तसेच या संदर्भातही झाले पाहिजे. ते पैसे त्या कामांसाठी खर्च केले पाहिजेत. सभापती महोदय, पैसे त्याच कामांसाठी खर्च होतात की नाही हे पाहण्याचे काम कोणाचे आहे ? आज मनपा क्षेत्रात याकडे कोणीही लक्ष देताना मला दिसत नाही.

सभापती महोदय, आपण अनेक वेळा इमारतींच्या बांधकामाची परवानगी देतो. मुंबई शहरात अनेक प्लॉट आहेत की, ज्यावर प्रचंड प्रमाणात वृक्ष आहेत. इमारतीची बांधकाम परवानगी देताना अनेक वृक्ष तोडले जातात, किंबहुना आवश्यकता नसेल असेही वृक्ष तोडले जातात. आपण त्यांना परवानगी देतो. आपण सांगतो की, 1 वृक्ष तोडला तर 5 वृक्ष लावावेत. इमारत प्लॅन मंजूर करताना प्लॅनिंग ऑथोरिटीचे हे पाहण्याचे काम आहे की, 5 वृक्ष लावण्याचे बंधन यांच्यावर घातले असेल तर ते वृक्ष लावण्याची जागाही तेथे असली पाहिजे. अनेक इमारतींचे बांधकाम करताना आपण ओपन स्पेस कन्सेशन देत असतो. ओपन स्पेस कन्सेशन दिल्यानंतर त्या इमारतींच्या रहिवाशांच्या गाड्या लागण्यासाठी जागा नसते. ओसी मिळाली की, ते काहीही करण्यास मोकळे होतात, झाडे तोडण्यास मोकळे होतात, तेथे गाड्या लावण्यास मोकळे होतात. आपणाकडून त्या

श्री. प्रकाश बिनसाळे

संदर्भात बंधन आणणे आवश्यक आहे. आपण प्राधिकरणाला अधिकार देत आहात. वृक्ष तोडायचे असेल तर प्राधिकरणाने करावेत. मी म्हणतो की, निश्चित अधिकार दिले पाहिजेत. विकासाच्या कामाच्या वेळी अनेक वेळा अडचणींना सामोरे जावे लागते. पूर्वी मुंबई शहरातील रस्त्यांच्या दोन्ही बाजूंना वृक्षारोपन चालायचे. कदाचित त्या परिस्थितीत वृक्षारोपन करताना या गोष्टीचा कधी विचार केला गेला नाही की, येथून सर्व्हिसेस जाणार आहेत. विजेची केबल टाकताना खणणे सुरु केले, ड्रेनेज लाईन टाकण्यास सुस्त्रात केली की, झाडांची मूळे तोडून टाकायची असे प्रकार सुरु आहेत. राज्यातील नागरी भागात झाडांची संख्या वाढवायची असेल तर झाडे कशी लावावीत याची काही मार्गदर्शक तत्वे नक्की करण्याची वेळ आली आहे. आपण हे आज केले नाही तर उद्याची पिढी आपल्याला माफ करू शकणार नाही. सन्माननीय सदस्य श्री. हेमंत टकले यांनी हवा प्रदूषणाबाबत सांगितले. पोलीस अधिकारी रस्त्यावर वाहतुकीचे नियमन करताना तोंडाला मास्क लावून उभे असल्याचे पहावयास मिळते. शहरी भागातील कार्बन डाय ऑक्साईडचे प्रमाण वाढले आहे की त्या प्रमाणात त्याला बॅलन्स करण्यासाठी ऑक्सिजनचे प्रमाण वाढले पाहिजे, जे नैसर्गिकरित्या झाडांच्या माध्यमातून मिळू शकेल. मात्र आपण ती झाडेच काढण्यास निघालो आहोत. हे थांबले पाहिजे. मी विकासाच्या विरोधात नाही. अनेक वेळा रस्त्यांचे नियोजन करतो त्यावेळी रस्त्याचा मध्यभाग पाहिला पाहिजे. आपण यामध्ये झाडे लावू शकत नाही का ? आपण सुशोभिकरण केले आहे, त्याच्या जागी बॉटल पाम ट्री आहेत, जे तुमच्या वाहतुकीला व्यत्यय आणणार नाहीत. आपण अनेक महामार्ग केले. शहरी भागातील महामार्ग वाढविले. रस्त्याचा मध्यभाग तर बदलत नाही. आपण पुढील परिस्थितीत रस्ता रुंद करू शकता. मधील मध्यभाग हा सातत्याने कायम राहत असतो.

(नंतर श्री. रोझेकर

श्री.प्रकाश बिनसाळे.....

रस्त्याच्या मध्यभागी झाडे लावण्याचा कार्यक्रम घेणे, त्याचे नियमन करणे आवश्यक आहे. आज मुंबई शहरामध्ये झाडे लावण्यासाठी जागा उपलब्ध नाही. हीच परिस्थिती पुणे, नागपूर, नाशिक, औरंगाबाद या सारख्या शहरांमध्ये देखील निर्माण होणार आहे. त्यामुळे झाडे लावण्याचा कार्यक्रम हाती घेणे अत्यंत आवश्यक आहे.

सभापती महोदय, मला आठवते की, तत्कालीन मंत्री श्री.विनायकराव पाटील आणि श्री.डी.डी.चव्हाण यांनी सुबाभुळ आणि निलगिरीची झाडे लावण्याचा एक मोठा कार्यक्रम राज्यभर हाती घेतला होता आणि त्याचा अतिशय चांगल्या पध्दतीने प्रसार व प्रचारही केला होता. या झाडांचा उपयोग काय, या बाबत वाद असू शकतील. परंतु, तो कार्यक्रम प्रचंड यशस्वी झाला होता व त्याचा चांगला फायदाही राज्याला मिळाला. तशाच प्रकारचा एखादा कार्यक्रम विचारपूर्वक तयार केला आणि तो मुंबई शहरातच नाही राज्यातील सर्व शहरांमध्ये राबविला तर ग्रिन लॅण्ड वाढविण्यास चांगली मदत होईल.

सभापती महोदय, झाडांची संख्या वाढविण्यासाठी लोकांचा सहभाग अतिशय महत्त्वाचा आहे. या विधेयकात मला कोठेही जनतेच्या सहभागाविषयीचे कलम दिसले नाही. वृक्ष प्राधिकरण निर्माण करित असताना महानगरपालिकेच्या प्रत्येक विभाग कार्यालयात एक समिती निर्माण केली, जनतेचा सहभाग या कार्यक्रमांमध्ये घेतला तर मला वाटते वृक्षांचे प्रमाण वाढण्यास चांगली मदत होऊ शकेल.

सभापती महोदय, या विधेयकाच्या खंड 3 ला माझा थोडासा आक्षेप आहे. हे विधेयक आपल्याला एकाधिकारशाहीकडे तर घेऊन जात नाही ना, अशा प्रकारची शंका माझ्या मनामध्ये निर्माण झाली आहे. या विधेयकाच्या उद्देश व कारणांमध्ये असे म्हटले आहे की, 5 ते 10 सदस्यांची समिती आपण तयार करणार आहोत. लोकशाही प्रणालीत विविध विचारांचे लोक एकत्र येतात, त्यावेळी समितीमधील सदस्य एकमेकांना चॅलेंज देऊ शकतात. परंतु, ज्यावेळी आपण महानगरपालिकेच्या आयुक्तांना हे सर्व अधिकार देत आहोत त्यावेळी काही चुकीचे निर्णयही होण्याची शक्यता आहे. प्रत्येक महानगरपालिकेमध्ये उद्यान निरीक्षकाचे पद आहे व त्यांना या संदर्भातील अधिकार दिलेले असतात. त्यांना या समितीमध्ये का घेण्यात आले नाही ? आयुक्त

श्री.प्रकाश बिनसाळे.....

निश्चितपणे उद्यान निरीक्षकांचे म्हणणे ऐकून घेतील. पण शेवटी सर्वाधिकार आपण एका व्यक्तीला दिले असल्यामुळे He can overrule the remarks of the Inspector of Parks and Gardens. त्यामुळे वृक्ष प्राधिकरणाला अधिकार देत असताना रायडर्स टाकणे, बंधने घालणे अत्यंत गरजेचे आहे. अन्यथा, त्या अधिकारांचा दुस्प्रयोग होण्याची शक्यता नाकारता येणार नाही.

सभापती महोदय, शासकीय प्रकल्पांसाठी, उदाहरणार्थ रोड वाईडनिंगसाठी झाडे तोडण्याची परवानगी लागत असते. अनेक वेळा अर्ज केल्यानंतर वर्षानुवर्षे परवानगी मिळत नाही. परंतु, एखादी इमारत बांधायची असेल तर बिल्डर महिन्याभरात परवानगी घेऊन येतो. यामुळे शासकीय प्रकल्पांसाठी, कामांसाठी परवानगी देण्याबाबत कालमर्यादा निश्चित करून दिली पाहिजे. अन्यथा, या विलंबामुळे त्या शासकीय कामाची अंदाजपत्रकीय किंमत वाढत जाते आणि नाहक शासनाचा अधिकचा निधी खर्च होतो. त्यामुळे या संदर्भातील कालमर्यादा नियमावलीमध्ये निश्चित करून दिली पाहिजे.

सभापती महोदय, आणखी एक गोष्ट न्यायाच्या दृष्टीने अतिशय योग्य राहिल. वृक्ष प्राधिकरणाने एखादा वृक्ष तोडण्याची परवानगी दिल्यानंतर एखाद्या व्यक्तीला त्या परवानगीच्या विरोधात अपील करावयाचे असेल तर ते त्याने कोठे करावे, याबाबतची कोणतीही तरतूद या विधेयकात नाही. लोकांचा या संदर्भातील हक्क आपण हिरावून घेतला आहे. अशा प्रकारची तरतूद नसेल तर वृक्ष प्राधिकरणावर अकाऊंटेबिलिटी राहणार नाही. त्यामुळे अशा प्रकारची तरतूद करण्याची आवश्यकता आहे.

सभापती महोदय, पारदर्शकता हा मुद्दाही या संदर्भात महत्त्वाचा आहे. वृक्ष प्राधिकरणाने वृक्ष तोडण्याची परवानगी दिल्यानंतर त्याबाबतची माहिती जाहीर केली पाहिजे. उदाहरणच द्यावयाचे झाले तर एखाद्या इमारतीच्या बांधकामासाठी वृक्ष तोडण्याची परवानगी दिली तर किती वृक्ष तोडण्याची परवानगी देण्यात आली आहे, कोणते वृक्ष तोडण्याची परवानगी देण्यात आली आहे, त्या बदल्यात किती वृक्ष, कोठे लावण्याचे बंधन घालण्यात आले आहे, याबाबतचा फलक बांधकामस्थळी प्रदर्शित करणे बंधनकारक केले पाहिजे. जेणेकरून स्थानिक लोकांना त्याबाबतची

श्री.प्रकाश बिनसाळे.....

माहिती होईल आणि स्थानिक लोक सुध्दा घातलेल्या बंधनानुसार अंमलबजावणी होते आहे किंवा नाही, याबाबतचे मॉनिटरिंग करू शकतील, तक्रारी करू शकतील आणि या माध्यमातून क्राँस चेकिंगची यंत्रणा निर्माण होऊ शकेल. त्यामुळे याबाबतीतही शासनाने विचार करावा, अशी माझी विनंती आहे.

सभापती महोदय, या विषयावर मी तासनतास बोलू शकतो. कारण, हा माझ्या आवडीचा विषय आहे. हे विधेयक या संदर्भातील नियमन करण्यासाठी आणले गेले आहे, याचीही मला जाणीव आहे. हे नियमन करित असताना शहरी भागात झाडांची संख्या वाढली पाहिजे, या दृष्टीकोनातून भविष्यात या कायद्यात जे काही बदल करणे आवश्यक आहेत, ते करण्याची तयारी शासनाने दाखविली पाहिजे.

सभापती महोदय, वृक्ष प्राधिकरणाला अधिकार देत असताना त्यांच्यावर काही जबाबदाऱ्या देखील टाकण्याची आवश्यकता आहे. केवळ झाडे तोडण्याच्या परवानगीसाठी वृक्ष प्राधिकरण, असे होता कामा नये. वृक्ष प्राधिकरणाचे काम केवळ झाडे तोडण्याची परवानगी देणे एवढेच आहे, अशी चर्चा आज सर्वत्र होत आहे. मुंबई शहरातील एखाद्या माणसाला याबाबत विचारले तर तो सांगेल की, झाडे कापण्याची परवानगी एवढाच विषय या विभागाकडे आहे. उदाहरण म्हणून सांगतो की, यापूर्वी वृत्तपत्रात एक बातमी आली होती. बांद्रा-कुर्ला कॉम्प्लेक्सच्या परिसरात झाडांवर एक विशिष्ट प्रकारचा रोग आला होता आणि 100 वर्षांची जुनी झाडे सुकून चालली होती. परवा मी खार पश्चिमेकडून पूर्वेकडे जात असताना पाहिले की, तेथील झाडे पूर्णपणे सुकली होती. त्यामुळे अशा काही घटनांच्या बाबतीत अभ्यास करून उपाययोजना करण्याची जबाबदारी देखील या प्राधिकरणावर टाकली पाहिजे. अन्यथा, केवळ झाडे तोडण्याची परवानगी देण्याचे अधिकार, एवढाच उद्देश ठेवला तर ते चुकीचे ठरेल व त्यातून शहरी भागातील जनतेमध्ये चुकीचा संदेश जाईल. त्यामुळे आपण यामध्ये योग्य ती सुधारणा केली पाहिजे.

सभापती महोदय, शहरी भागात मोठ्या प्रमाणावर वृक्ष लागवड झाली पाहिजे. शहरी भागातील विविध सेवा देणाऱ्या यंत्रणांकडून ज्यावेळी खोदकाम होते त्यावेळी वृक्षांची मुळे तुटणार

नाहीत, या संदर्भात कोणती दक्षता घेतली पाहिजे, याबाबतची मार्गदर्शक तत्त्वे घालून दिली

...4....

30-03-2015 (असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

KK-4

SRR/

प्रथम श्री.मंगेश.....

18:30

श्री.प्रकाश बिनसाळे.....

पाहिजेत. आज आपण पाहिले तर असे दिसून येईल की, सेवा देणाऱ्या यंत्रणांकडून मुळांना धक्का लागल्यामुळे अनेक झाडे पावसाळ्यात उन्मळून पडतात व आपण असे म्हणतो की, पावसामुळे ही झाडे उन्मळून पडली आहेत. वास्तविक, त्याचे खरे कारण मुळांना धक्का लागलेला असतो, हे आहे. पडलेल्या झाडांचे पुर्नरोपण करण्याच्या बाबतीत आपल्याकडून काहीही उपाययोजना केल्या जात नाहीत. त्यामुळे महानगरपालिकेवर आणखी कडक बंधने घालण्याची आवश्यकता आहे.

सभापती महोदय, शहरी भागातील लोकांना चांगले आरोग्य लाभावे, राज्यातील लोकांना चांगली हवा मिळावी, ऑक्सिजनचे प्रमाण वाढावे, प्रदूषणाचे प्रमाण कमी व्हावे, यासाठी या सर्व गोष्टी करणे अत्यंत गरजेचे आहे आणि या विभागाच्या मंत्री महोदयांनी यामध्ये लक्ष घालून त्या प्रकारची कडक नियमावली करून मुंबई शहरातील किंवा अन्य शहरातील जनतेसाठी तातडीने पावले उचलावीत, एवढीच विनंती या निमित्ताने करतो आणि थांबतो.

यानंतर श्री.वि.खर्चे.....

श्री.शरद रणपिसे (विधानसभेने निवडलेले) : सभापती महोदय, या विधेयकाच्या अनुषंगाने वृक्षप्राधिकरण समिती गठीत झाली नाही तर संबंधित महानगरपालिकेचे आयुक्त किंवा नगरपरिषदेचे मुख्य अधिकारी यांना प्राधिकरणाचे अधिकार देणे, बैठका नियमित घेणे, असा उद्देश ठेऊन हे विधेयक सभागृहात मांडण्यात आले आहे. माझ्या अगोदर ज्या सन्माननीय सदस्यांनी आपले विचार व्यक्त केले त्याबाबत त्यांचा रोख सन 1975 च्या कायद्यात प्राधिकरणाच्या ज्या तरतुदी आहेत, यामध्ये झाडांचे जतन करणे, संरक्षण करणे, विद्यमान झाडांची गणना करायची आहे. झाडांचे संवर्धन करायचे आहे. भूखंडावर जी झाडे असतील व जी झाडे लावण्यात येतील त्या झाडांची संख्या व त्यांचा प्रकार विदीत करणे, मानके विहित करणे. नवीन रस्ते बांधण्यासाठी झाडे तोडावी लागतात तेव्हा दुसऱ्या जागी झाडे लावणे, वर्षातून किमान एकदा फळ आणि फुलांचे प्रदर्शन भरविणे हा कार्यक्रम नियमित होत असतो. उर्वरित कामांचे ऑडिट केले जात नाही. हा मूळ विधेयकाचा व सन्माननीय सदस्यांच्या बोलण्याचा गाभा आहे, झाडांचे जतन आणि संरक्षण करणे आवश्यक आहे. परंतु दिवसेंदिवस नागरीकरणात वाढ होत आहे त्यामुळे प्राधिकरणाकडून झाडांची संख्या वाढविली जाणार किंवा नाही ? झाडे तोडण्यास परवानगी मागितली की पाच झाडे लावा असे सांगायचे व नंतर प्राधिकरणाचे काहीही काम नाही असे व्हायला नको.

सभापती महोदय, नागरिकीकरण वाढत आहे, हा विषय फक्त झाडांपुरता मर्यादित नाही. पर्यावरणाचा समतोल राखायचा आहे, आता हे सरकार स्मार्ट सिटी तयार करणार आहे, त्या संदर्भातील धोरण शासनाने ठरविले नाही. सभागृहासमारे अद्याप आले नाही, स्मार्ट सिटी व इंडस्ट्रियल कॉरिडॉर करीत असताना त्यामध्ये वृक्ष संवर्धनाची काय तरतूद करण्यात येते. ग्लोबल वार्मिंगच्या विषयाकडे लक्ष द्यावे लागेल. सुनामी, महापूरचा उल्लेख झाला आहे. जलयुक्त शिवाय योजना आलेली आहे. तत्कालीन मुख्यमंत्री स्व.वसंतदादा यांनी पाणी अडवा पाणी जिरवा असे सांगितले होते, पाण्याची पातळी खाली गेली आहे, ही पातळी वर आणण्याचे काम मुख्यतः झाडे करतात. जलयुक्त शिवाय योजना राबविताना राज्यात मोठ्या प्रमाणात वृक्षारोपन करावे लागेल. वृक्षांचे लाभ, कार्बनडाय ऑक्साईड, प्राणवायू यामध्ये मी जात नाही. पर्यावरणाचा समतोल राखण्यासाठी सर्वात महत्वाचे म्हणजे सुर्यापासून जे अतिनील किरण येतात व त्यापासून मोठ्या प्रमाणात रोग होऊ शकतात असे किरण रोखण्याचे काम झाडांमार्फत केले जाते. त्यामधून कार्बनडाय ऑक्साईड व प्राणवायू याकडे मी मंत्री महोदयांचे लक्ष वेधू इच्छितो.

श्री.शरद रणपिसे....

सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्य श्री.माणिकराव ठाकरे यांनी सांगितले की, ताडोबा जंगलावरून गेले तरी जंगल दिसत नाही. सर्व ठिकाणी मोकळ्या जागा दिसतात. आता शहरात मोकळ्या जागा दिसत नाहीत. हेलिकॉप्टर व विमानाने गेलो तर सगळीकडे सिमेंटचे जंगल दिसते. सरकारमध्ये एक नवीन पध्दत सुरु झाली आहे. सरकारला महसूली उत्पन्नात वाढ करायची आहे. यासाठी टॅक्समध्ये वाढ करण्यात येते. इतर करांमध्ये वाढ केली जाते. सरकारच्या मालमत्तेमधून काही निधी मिळू शकतो. एफएसआय वाढविण्याचा नवीन प्रकार सुरु झाला आहे. आता मोबाईल कंपनी हवेचा पैसा घेत आहेत. मोबाईल कंपनीच्या कॉलमध्ये भयंकर ड्रापबॅक आहे. या कंपनी हवेचा पैसा घेतात.

सभापती महोदय, मी सरकारवर टीका करीत नाही. बिल्डरांना जमीन विकून झाली आहे, आता आकाश विकून त्याचा वाढीव एफएसआय देण्यात येत आहे. स्मार्टसिटी तयार करीत असताना पर्यावरणाचा विचार करावा लागेल. त्यासाठी झाडांचा विचार करावा लागणार आहे. असे मी या निमित्ताने सांगू इच्छितो. ग्लोबल वार्षिकी सर्वांना कल्पना आहे. साधारणतः 15 अंश सेल्सिअस पर्यंत पृथ्वीचे तापमान असावे असा संकेत आहे किंवा विज्ञानाचे तसे मत आहे. गेल्या 150 वर्षात एक अंश सेल्सिअसने तापमानात वाढ झाली आहे. पाच सहा महिन्यापूर्वी काश्मिर मध्ये बर्फाच्या कडेच्या कडे वितळून खाली आले होते. श्रीनगर येथे हॉटेलमध्ये 5 ते 10 फूटापर्यंत पाणी साचले होते. ग्लोबल वार्षिकीचा हा धोका आहे. या दृष्टीने पर्यावरण राखण्यासाठी झाडांचे संवर्धन करून आणखी नवीन झाडे लावण्याचा विचार करायला पाहिजे.

सभापती महोदय, या निमित्ताने मी राज्य शासनाला एक सूचना करतो. अनेक सामाजिक संस्था, एनजीओ वृक्षवाढीसंदर्भात काम करतात, मोर्चे काढतात, बिल्डरलॉबी मजबूत असते.त्यांच्या विरोधात काही संस्थांनी मोर्चा काढला तर पोलीस त्यांच्यावर खटला दाखल करतात. पर्यावरणाच्या संदर्भात चळवळ उभी राहिली तर ज्याप्रमाणे सुंदरलाला बहुगुणा यांनी चिपको आंदोलन केले होते, झाडाला महिला व लोक घट्ट धरून राहत होत्या. झाड तोडायचे असेल तर त्या अगोदर आम्हाला तोडा, आम्हाला चिरडा, कापा त्यानंतर झाडाला कापा. अशा काम करणाऱ्या काही संस्था आहेत, अशा संस्थांना पोलिसांनी मदत केली पाहिजे. बिल्डरांच्या बाजून उभे राहता कामा नये.

श्री.शरद रणपिसे....

याच कायद्यात सुधारणा करून असे कलम देखील समाविष्ट केले पाहिजे. पर्यावरणाच्या संदर्भात झाडांचे संरक्षण करण्यासाठी काही संस्था काम करीत असतील तर त्यांना परावृत्त करण्यासाठी खटले भरण्यात येऊ नयेत अशी सूचना मी करीत आहे.

सभापती महोदय, वृक्षप्राधिकरण टॅक्स घेतला जातो. झाडांबाबत तो सेस आहे, त्यातून प्राधिकरणाचा खर्च भागविला जातो. शहरात मोठ्या प्रमाणात कॉर्पोरेट कंपन्या असता. कंपनी अॅक्टखाली काही निधी सामाजिक कामासाठी खर्च केला पाहिजे असे बंधन त्यांच्यावर आहे. अशा प्रकारची तरतूद या कायद्यात करायला पाहिजे. त्या निधीतून कंपन्यांनी झाडे लावावी व ती जगविली पाहिजेत. अशी कामे कंपन्या इमाने इतबारे करतील. त्यातून झाडांची संख्या वाढेल, 1975 च्या अधिनियमात याबाबीचा समावेश करावा अशी माझी विनंती आहे.

सभापती महोदय, आमचे पालक मंत्री माननीय श्री.गिरीष बापट यांनी कचरा निर्मुलनाचा प्रश्न अत्यंत चांगल्या प्रकारे हाताळला आहे. आपला कचरा आपणच जिरवावा, तो इतरत्र जाऊ देऊ नये यासाठी त्यांनी खूप प्रयत्न केले आहेत. आज काही महानगरपालिकांनी अशा पध्दतीने कचरा निर्मुलनाचे प्रकल्प तयार केले आहेत. आपल्याच सोसायटीत किंवा विभागात असे प्रकल्प उभारले तर त्यांना मालमत्ता करात सूट मिळेल. मालमत्ता करात सूट देण्याचा त्यांनी आग्रह धरला तर तशा प्रकारची सूट दिली जाते.

या नंतर श्री.बोरले...

श्री.शरद रणपिसे.....

झाडे जगविणे आणि ती वाढविणे यासाठी जर कोणी झाडे दत्तक घेण्यासाठी पुढे येत असेल तर त्यांना प्रॉपर्टी टॅक्समध्ये सूट द्यावी आणि महाराष्ट्र नागरी क्षेत्रे झाडांचे संरक्षण व जतन अधिनियम 1975 यामध्ये तशा प्रकारचा बदल करण्यात यावा, अशी माझी या निमित्ताने विनंती आहे.

सभापती महोदय, माननीय नगर विकास राज्यमंत्री डॉ.रणजित पाटील यांनी जे विधेयक मांडलेले आहे, ते अत्यंत चांगले विधेयक आहे. त्यामुळे या विधेयकाला विरोध करण्याचे काही कारण नाही. मी सभागृहाला सांगू इच्छितो की, वृक्ष प्राधिकरणात चांगल्या लोकांचा समावेश असावा यासाठी आम्ही किलोस्कर कुटुंबातील श्रीमती सुमनताईंना बोलाविले होते. वृक्ष प्राधिकरणाच्या बैठकीत जो मुलगा चहा घेऊन आला होता त्या मुलाने हाताच्या पाच बोटांमध्ये चहाचे पाच ग्लास पकडून ते ग्लास सुमनताईंच्या समोर ठेवले. त्या मुलाने जी चहाची किटली आणली होती ती ॲल्युमिनीयमची होती आणि त्या किटलीतून चहाची वाफ जाऊ नये म्हणून समोरच्या बाजूने एक कागद लावलेला होता. मग अशी परिस्थिती असेल तर लोक कसे काय पुढे येतील ? वृक्ष प्राधिकरणामध्ये चांगले लोक आले पाहिजेत. माननीय नगर विकास राज्यमंत्री डॉ.रणजित पाटील अभ्यासू मंत्री आहेत. चांगले असेल तर त्याला चांगलेच म्हटले पाहिजे. (...अडथळा...) माननीय संसदीय कार्यमंत्री श्री.गिरीष बापट साहेबांनी माझ्या सूचनांची नोंद घेतली किंवा नाही, याची मला माहिती नाही. मी केलेल्या सूचनांची त्यांनी नोंद घेतली नसेल तर मी त्यांना एका कागदावर सूचना लिहून देतो. आपण त्या सूचनांची अंमलबजावणी करावी. मी असे सांगितले की, कॉर्पोरेट कंपन्यांना जो सामाजिक निधी खर्च करणे बंधनकारक आहे त्यातील काही निधी त्यांनी झाडांचे संवर्धन आणि वाढ करण्यासाठी खर्च करावा. त्यांनीच योजना आखाव्यात आणि शासनाला मदत करावी. वृक्ष संवर्धनासाठी ज्या संस्था चळवळी करतात त्यांच्यावर बिल्डर खटले दाखल करतात. म्हणून अशा संस्थांना पोलीस संरक्षण मिळाले पाहिजे. त्यांना निर्भयपणे काम करता आले पाहिजे यासाठी महाराष्ट्र नागरी क्षेत्रे झाडांचे संरक्षण व जतन अधिनियम 1975 मध्ये तशी सुधारणा प्रस्तावित करावी, अशी विनंती करून मी या विधेयकाला पाठिंबा देऊन माझे दोन शब्द संपवितो.

प्रा.जोगेंद्र कवाडे (नामनियुक्त) : सभापती महोदय, महाराष्ट्र (नागरी क्षेत्रे) झाडांचे संरक्षण व जतन अधिनियम 1975 यात आणखी सुधारणा करण्यासाठी हे विधेयक सभागृहामध्ये मांडण्यात आलेले आहे. हे विधेयक अत्यंत महत्वाचे आहे. अनेक सन्माननीय सदस्यांनी या विधेयकाचे महत्त्व काय आहे, याबाबत आपल्या भाषणात उल्लेख केलेला आहे. सन्माननीय सदस्य सर्वश्री हेमंत टकले, प्रकाश बिनसाळे, शरद रणपिसे यांनी या संदर्भात सभागृहाला माहिती दिलेली आहे. सन्माननीय सदस्य श्री.प्रकाश बिनसाळे यांना मी वृक्ष मित्रच म्हणतो. वृक्षाचा आणि मानवी जीवनाचा अन्योन्य संबंध आहे आणि हे वेगळे सांगण्याची गरज आहे, असे मला वाटत नाही. प्राचिन काळापासून, भगवान बुद्धांच्या काळापासून तर आज पर्यंत वृक्षांचे, वनांचे मानवी जीवनात किती महत्त्व आहे, हे वेगळे सांगण्याची आवश्यकता नाही. तुकाराम महाराजांनी देखील या संदर्भात सांगितलेले आहे. सन्माननीय सदस्य श्री.हेमंत टकले यांनी किती प्राचिन वृक्ष आहेत याबाबत सभागृहाला माहिती दिली. सिद्धार्थ गौतमाला बुद्धगया येथे ज्या पिंपळाच्या वृक्षाखाली बुद्धत्व प्राप्त झाले ते पिंपळाचे झाड 2,550 वर्षे जुने आहे. ते झाड अद्याप जिवंत आहे, याची मी या निमित्ताने आपल्याला आठवण करून देत आहे. हे विधेयक अत्यंत महत्वाचे आहे. सन्माननीय सदस्य श्री.प्रकाश बिनसाळे यांनी त्यांच्या भाषणात एक अत्यंत महत्वाचा मुद्दा मांडला. या विधेयकाचा उद्देश व कारणे सांगताना त्याची सुरुवात खूप विचित्र पद्धतीने करण्यात आली, असे त्यांनी निदर्शनास आणून दिले आणि त्यांचे म्हणणे बरोबर आहे. आपण कोणताही विचार करताना सकारात्मक विचार करतो. मग विधेयक मांडताना नकारात्मक विचार का केला जातो ? आपण वृक्ष संवर्धनाच्या, वृक्ष संगोपनाच्या संदर्भात चर्चा करीत आहोत.

सभापती महोदय, मघाशी सन्माननीय सदस्य श्री.शरद रणपिसे यांनी सुंदरलाल बहुगुणा यांचे उदाहरण दिले. त्यांनी चिपकू आंदोलन केले होते. अगोदर आम्हाला कापावे आणि नंतर झाडांना कापावे, असे त्यांनी सांगितले होते. आपणा सर्वांची देखील तीच भावना आहे. वृक्ष रोपण करणे, त्यांचे जतन करणे आणि वृक्षांची संख्या कशी वाढेल यासाठी प्रयत्न करणे आवश्यक आहेत. अर्थात, महानगरपालिका, नगरपालिका क्षेत्रात आणि ज्या ठिकाणी औद्योगिक वसाहती आहेत अशा शहरांमध्ये वृक्षांची लागवड आणि त्यांचे संवर्धन कसे केले जाईल यासाठी आपण वृक्ष प्राधिकरणाची

प्रा.जोगेंद्र कवाडे.....

देखील व्यवस्था केलेली आहे. परंतु, वृक्ष प्राधिकरणाची व्यवस्था करताना केवळ एखाद्या महानगरपालिकेचा आयुक्त, नगरपरिषदेचा मुख्याधिकारी यांच्या पुरते अधिकार मर्यादित ठेवता कामा नयेत. कारण, त्यातून एकाधिकार निर्माण होण्याची शक्यता आहे. एखाद्या बिल्डरने लक्ष्मी दर्शन करून दिले तर तो अधिकारी बिल्डरला, विकासकाला झाडे तोडण्याची परवानगी देईल, असे होता कामा नये. अनेक सन्माननीय सदस्यांनी सूचना केल्याप्रमाणे यासाठी एखादी समिती नियुक्त करावी आणि महानगरपालिकेचे आयुक्त, नगरपालिकेचे मुख्याधिकारी यांना त्या समितीचे अध्यक्ष करावे. झाडांची लागवड कशा प्रकारे करावयाची, कोणती झाडे तोडावयाची या संदर्भात निर्णय घेताना त्या समितीमध्ये साधकबाधक चर्चा करून योग्य निर्णय व्हावा. त्यामध्ये एकाधिकार निर्माण होता कामा नये. म्हणून आपण या दृष्टीकोनातून याकडे लक्ष द्यावे, अशी माझी विनंती आहे.

सभापती महोदय, आपल्याला माहित आहे की, झाडांशिवाय मानवी जीवन बॅरन लॅण्ड सारखे असते. आम्ही बॅरन लॅण्ड निर्माण करणार आहोत, की ग्रीन लॅण्ड निर्माण करणार आहोत आणि हाच या विधेयकाचा उद्देश आहे. अनेक सन्माननीय सदस्यांनी सांगितले की, नागरिकरणामध्ये वाढ होत आहे. मुंबई, पुणे, नागपूर, औरंगाबाद, नाशिक, कोल्हापूर सारख्या शहरांमध्ये नागरिकरणाचे प्रमाण वाढत आहे. म्हणून नागरिकरणामध्ये ज्या प्रमाणात वाढ होत आहे त्या प्रमाणात वृक्षांची संख्या देखील वाढली पाहिजे. वृक्षाशिवाय मानवी जीवन भकास, उदास होत जाते, हे वेगळे सांगण्याची आवश्यकता आहे. दुसरी महत्वाची गोष्ट अशी आहे की, आपण शहरी भागामध्ये वृक्षांची संख्या वाढविली तर शहरातील लोकांच्या आयुर्मानात देखील वाढ होऊ शकते. मघाशी सन्माननीय सदस्य श्री.अनिल सोले यांनी सांगितले की, मानवी शरीरात फुफ्फुस असते त्या प्रमाणे वृक्ष देखील निसर्गाचे फुफ्फुस आहेत. वृक्ष लोकांना शुद्ध प्राणवायू देतात. आपल्याला वृक्षापासून पाने, फुले, फळे मिळतात आणि वृक्ष मेले तर त्या वृक्षाची लाकडे सरणाच्या देखील कामी येतात. म्हणजे माणसाच्या जगण्यापासून तर मरणापर्यंत, स्मशानभूमीत सरणापर्यंत आपल्याला वृक्षाचा उपयोग होतो. मग वृक्षांचे जनत करणे ही आपली नैतिक जबाबदारी आहे किंवा नाही ?

30-03-2015

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

MM-4

GRB/

प्रथम श्री.खर्चे वि.....

18:50

प्रा.जोगेंद्र कवाडे.....

वृक्षांचे जतन करणे ही आपली नैतिक जबाबदारी आहे आणि ते आपण सर्वसामान्य लोकांना पटवून दिले पाहिजे. अनेक ठिकाणी रोप वाटिका असतात. वनांची संख्या वाढविण्यासाठी आधुनिक तंत्रज्ञानाचा वापर करून वृक्ष रोपण करण्याची आवश्यकता आहे.

यानंतर श्री.भोगले.....

UNCORRECTED COPY / NOT FOR PUBLICATION

प्रा.जोगेंद्र कवाडे...

जर अशा प्रकारचे वृक्षारोपण केले तर त्याचा उपयोग होऊ शकतो. आपल्या राज्यात सामाजिक वनीकरणाचा प्रयोग केला गेला. मोठया प्रमाणात रोपांचे वाटप केले गेले. रस्त्याच्या कडेला रोपांची लागवड करण्यात आली. परंतु महिन्या दोन महिन्याच्या काळात ही रोपे मरून गेली. कोटयवधी स्त्रयांचा निधी खर्ची पडला. वृक्ष संवर्धनाच्या कार्यक्रमावर कोटयवधी स्त्रये खर्च केले जातात. वृक्षांचे जतन, संवर्धन व संरक्षण होते का याचे ऑडिट होणे आवश्यक आहे.

सभापती महोदय, स्वयंसेवी संस्थांचा या कामामध्ये सहभाग घेतला पाहिजे. विद्यापीठामध्ये राष्ट्रीय सेवा योजनेत तरुणांचा सहभाग असतो. एनसीसीमध्ये तरुणांचा सहभाग असतो. त्यांना या कार्यक्रमांमध्ये सहभागी कसे करून घेता येईल, विद्यापीठे आणि महाविद्यालये यांचा सहभाग कसा करून घेता येईल याचा विचार झाला पाहिजे. प्रत्येक महापालिकेमध्ये आणि नगरपालिकेमध्ये उद्यान विभाग असतो. माननीय प्रा.अनिल सोले हे नागपूर महापालिकेचे महापौर होते. त्यांच्या महापौरपदाच्या काळात नागपूर महापालिकेला केंद्र सरकारकडून पुरस्कार मिळाले आहेत. त्यांनी अतिशय चांगल्या प्रकारचे काम केले आहे. वृक्ष संवर्धनाच्या संदर्भात जाणीव, जागृती जोपासली पाहिजे. शहरामध्ये वृक्ष दत्तक घेण्याची योजना लागू केली पाहिजे. आज शहरांमध्ये वस्त्या वाढत आहेत. बिल्डर्स आणि डेव्हलपर्स यांच्या संगनमताने शहरातील वृक्षांची राजरोसपणे कत्तल केली जात आहे.

सभापती महोदय, आरे वसाहतीच्या परिसरात मेट्रो-3 प्रकल्पाचा डेपो उभारण्यासाठी हजारो झाडांची कत्तल केली जाणार आहे. या विरोधात मुंबईतील तमाम नागरिक, विविध क्षेत्रातील तज्ज्ञ मंडळी एकवटली आहेत. मुंबई शहराचा जो नवीन विकास आराखडा प्रस्तावित केला आहे तो विकास आराखडा म्हणजे मुंबई शहराला लागलेला गळफास आहे अशी प्रतिक्रिया विद्वान मंडळींकडून व्यक्त केली गेली आहे. माननीय सदस्य श्री.शरद रणपिसे यांनी सांगितले की, स्मार्ट सिटी, इंडस्ट्रीयल कॉरिडॉर तयार होत आहेत. त्या प्रकल्पामध्ये वृक्षांचे स्थान किती आहे, किती प्रमाणात झाडे लावली पाहिजेत? मोठमोठया कंपन्यांना होणाऱ्या नफ्यातील काही प्रमाण सामाजिक कार्यासाठी खर्च करावा अशा प्रकारचे बंधन आहे. त्यातील काही रक्कम शहरामधील वृक्ष संवर्धनासाठी खर्च करण्याची तरतूद केली जाईल यासाठी सरकारने प्रयत्न करावा.

30-03-2015

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

NN.2

SGB/

19:00

प्रा.जोगेंद्र कवाडे....

सभापती महोदय, वृक्ष मित्र स्वयंसेवक संघ तयार केला पाहिजे. निश्चितपणे त्याचा आपल्याला उपयोग होऊ शकतो. या क्षेत्रात काम करणा-यांना एखादा वृक्ष मित्र पुरस्कार देता येईल का याबाबत शासनाने विचार करावा. वृक्ष जतन करण्यासाठी सर्वसामान्य जनतेचा सहभाग कसा करून घेता येईल याचा विचार करावा. वृक्षारोपण करण्यासाठी, वृक्ष संवर्धनासाठी जेवढा निधी दिला जातो त्याचा योग्य प्रकारे विनियोग होतो की नाही याचे कालमानपरत्वे ऑडिट झाले पाहिजे. शहरामध्ये वृक्षारोपण अधिक प्रभावीपणे होण्यासाठी हे विधेयक आणले आहे त्याचे स्वागत करून मी माझे भाषण संपवितो.

...3..

UNCORRECTED COPY / NOT FOR PUBLICATION

श्री.विक्रम काळे (औरंगाबाद विभाग शिक्षक) : सभापती महोदय, सन 2015 चे वि.स.वि. क्रमांक 8 यावर माझे विचार मांडण्यासाठी मी या ठिकाणी उभा आहे.

सभापती महोदय, वृक्षवल्ली आम्हा सोयरे वनचरे हे संत तुकारामांच्या अभंगातील शब्द कानावर पडले की आपण वृक्षाच्या छायेत आहोत असा भास होतो. वृक्ष हे आपले जीवन आहे. आज ग्लोबल वॉर्मिंगचे परिणाम आपण पहात आहोत. पर्यावरणाच्या दृष्टीने संपूर्ण जगामध्ये ग्लोबल वॉर्मिंगचा विचार सुरु आहे. त्या दृष्टीने हे विधेयक सभागृहासमोर आलेले आहे. माननीय सदस्य प्रा.अनिल सोले हे नागपूर महापालिकेचे महापौर होते. त्यांच्या महापौर पदाच्या काळात त्यांनी अतिशय चांगले काम केले. त्यांनी मौलिक सूचना केलेल्या आहेत. नगरपरिषदा, नगरपालिका आणि महापालिका क्षेत्रातील वृक्षांचे संवर्धन करण्याकरिता हे विधेयक आणले आहे. मंत्री महोदयांनी पुढील काळात ग्रामपंचायतीच्या क्षेत्रात सुध्दा ही तरतूद लागू करण्याबाबतचे विधेयक सभागृहासमोर आणावे अशी मी विनंती करतो. ग्रामीण भागामध्ये लाखो खेडी आहेत, त्या ठिकाणी सुध्दा वृक्ष संवर्धन होण्याची गरज आहे.

सभापती महोदय, आघाडी सरकारच्या काळात तत्कालीन ग्रामविकास मंत्री श्री.जयंत पाटील यांनी वृक्ष लागवडीचा कार्यक्रम राबविला होता. प्रत्येक नागरिकाने आपल्या अंगणामध्ये, दारामध्ये एक झाड लावावे, त्याचे जतन करावे अशी योजना आणली होती. इतकेच नव्हे तर ज्या गावामध्ये अधिक प्रमाणात झाडे जतन होतील अशा झाडांची गणना करून ज्यांनी अधिक झाडे लावली त्या गावांना पुरस्कार देण्याचे काम आघाडी सरकारने केले होते, याची नोंद घ्यावी लागेल. शेवटी लोकशाहीमध्ये सत्ता परिवर्तन होत असते. त्याचा आम्ही मानाने स्वीकार करतो. आज तुम्ही सत्ताधारी बाजूला आहात, आम्ही विरोधी बाजूला आहोत. पुढच्या वेळी ही बाजू बदललेली असू शकते.

नंतर 2 ओ..1....

(सभापतीस्थानी तालिका सभापती श्री.प्रकाश बिनसाळे)

श्री.विक्रम काळे..

सभापती महोदय, सन्माननीय मंत्री श्री.गिरीश बापट, माननीय नगरविकास राज्यमंत्री डॉ.रणजित पाटील यांच्याबद्दल आमचे काहीच म्हणणे नाही. जी माणसे चांगली आहेत....

तालिका सभापती : माझी सन्माननीय सदस्यांना विनंती आहे की, त्यांनी बिलावर बोलावे. हा शहरीकरणातील वृक्ष प्राधिकरणासंबंधातील विषय आहे. तेवढ्या विषयावरच आपण बोलावे. तसे होत नसेल तर मग मला आपल्याला थांबवावे लागेल.

श्री.विक्रम काळे : सभापती महोदय, सन्माननीय मंत्री श्री.गिरीश बापट हे पुण्यामध्ये म्हणजे शहरात राहातात, तर नगरविकास राज्यमंत्री डॉ.रणजित पाटील हे अकोला शहरात राहतात.

तालिका सभापती : हा विधेयकाचा विषय नाही.

श्री.विक्रम काळे : सभापती महोदय, त्यांच्या अंगणात झाड आहे हे मला सांगावयाचे आहे. नगरविकास विभागाच्या माध्यमातून आपण हे विधेयक आणले आहे. आपण महानगरपालिका, नगरपालिका, नगर परिषद यांच्या संबंधी हे विधेयक आणले आहे. आगामी काळामध्ये ग्रामपंचायतीच्याबाबतीत सुद्धा विधेयक आणावे लागणार आहे. भविष्यामध्ये ग्रामपंचायतीमध्ये अशा प्रकारचे प्राधिकरण करावे लागणार आहे. तेथे देखील झाडे लावली पाहिजेत, झाडांचे जतन केले पाहिजे, वृक्ष संवर्धन केले पाहिजे. तेव्हा यासंबंधी राज्य सरकारने ठोस भूमिका आगामी काळामध्ये घ्यावी अशा प्रकारची सूचना मी करतो.

सभापती महोदय, जे सरकार सत्तेवर येते ते आम्ही शत कोटी, शत लाख वृक्ष लागवड करणार आहोत अशा प्रकारची घोषणा करते. आमच्या आघाडी सरकारने वृक्ष लागवडीची घोषणा केली होती. या सगळ्यांची बेरीज केली आणि 60 टक्के झाडे जगली असे गृहीत धरले तर आम्हाला आमचा भारत देश ग्रीन इंडिया झाल्याचे दिसून येईल. पण नुसती घोषणाच होते. झाडे लावली जातात त्यावर सरकार लाखो-करोडो रुपये खर्च करते. हा जनतेचाच पैसा असतो. पण त्या झाडांचे काय होते, ते झाड किती उंचीचे झाले, ते अस्तित्वात आहे किंवा नाही याची कुठल्याही प्रकारची नोंद घेतली जात नाही. आपल्या राज्यामध्ये, खेड्यामध्ये किती वृक्ष आहेत याची

श्री.विक्रम काळे.....

गणना करावी अशा प्रकारची विनंती मी शासनाला अनेक वेळा केलेली आहे. त्याची नोंद तालुका पातळीवर, जिल्हा पातळीवर, विभागीय पातळीवर ठेवणे गरजे आहे. तसे जर केले नाही तर या बिलाला काहीच अर्थ राहणार नाही. अशी कित्येक प्राधिकरणे होतील. या प्राधिकरणाचे काय काम आहे ? किमान पंधरा व्यक्तींचे मिळून एक वृक्ष प्राधिकरण असेल असा आपण उल्लेख केलेला आहे. तेथीलच सदस्य असले पाहिजेत असा उल्लेख आहे. ते सदस्य नगरसेवक असावेत असे मला अभिप्रेत आहे. नगरसेवकांमधून सदस्य घ्यावेत असे आपल्याला म्हणावयाचे आहे असे वाटते.

सभापती महोदय, समाजामध्ये अनेक वृक्ष मित्र आहेत, वृक्ष प्रेमी आहेत. आपल्याकडे वृक्षाच्या संवर्धनासाठी काम करणारी ध्येय वेडी लोक आहेत. झाडांची गणना व्हावी या एका प्रश्नासाठी माझ्या मतदार संघातील श्री.भास्कर बोराडे दरवर्षी नागपूर अधिवेशनामध्ये उपोषणाला बसतात. नागपूर अधिवेशनात औचित्याच्या मुद्याद्वारे मी हा मुद्दा उपस्थित केला होता. ते दरवर्षी आपल्या कुटुंबांसह उपोषणाला बसतात. त्यांची एकच मागणी असते की, राज्यातील सर्व वृक्षांची गणना झाली पाहिजे. सर्व वृक्ष जगली पाहिजेत. त्यांना वृक्ष मित्र म्हणून पुरस्कार देखील मिळाला आहे. अशा व्यक्ती देखील देशातील, राज्यातील समाजासाठी काम करीत आहेत. तेव्हा या प्राधिकरणामध्ये अशा व्यक्तीचा समावेश केला पाहिजे. काही समित्यांमध्ये आपण अशासकीय सदस्यांचा समावेश करतो. तेव्हा या प्राधिकरणामध्ये देखील अशा वृक्ष प्रेमींचा अंतर्भाव करता येईल काय याचा देखील भविष्यामध्ये विचार करावा लागेल. या वृक्ष प्राधिकरणामध्ये वृक्ष मित्रांचा अशासकीय सदस्य म्हणून समावेश केला तर त्यास निश्चितपणे बळकटी येईल. त्यातून काम करण्यास देखील चालना मिळेल. असे प्राधिकरण घटित झाले नाही तर किंवा होई पर्यंत असे बिलात नमूद केले आहे. त्यातच खरी गडबड आहे. त्यातूनच अधिकाऱ्यांना पळवाट मिळणार आहे. अधिकारी चुकीचा अर्थ लावून प्राधिकरणाची स्थापनाच करीत नाही. त्यांना स्वतःच्या हातामध्ये कारभार ठेवायचा असतो. त्यांना स्वतःची मनमानी करायची असते आणि पाहिजे तसे निर्णय करायचे असतात. अशी प्राधिकरणे झाली पाहिजेत व ती व्हावीत यासाठी वेगळी तरतूद राज्य शासनाने केली पाहिजे अशी मी मागणी करीत आहे.

श्री.विक्रम काळे....

सभापती महोदय, येथे उद्यान निरीक्षकांचा उल्लेख करण्यात आला आहे. आता सर्वच महानगरपालिकांमध्ये उद्यान निरीक्षक आहेत. पण त्यांचे काम काय, तो आज काहीच करीत नाही. त्यामुळे त्यांच्या कामाचा आढावा घेण्याचे काम निश्चितपणाने केले पाहिजे. आपण प्रत्येक घरासाठी परवाना देतो. नवीन मॉल बांधण्यासाठी, इमारत बांधण्यासाठी महानगरपालिका, नगरपालिका परवानगी देते. नवीन बांधकामाची परवानगी देत असताना आपण अमूक एका क्षेत्रामध्ये झाडे लावण्याची व संवर्धन करण्याची अट अंतर्भूत केली तर त्याचा निश्चितपणे फायदा होईल. त्यांनी बॉडवर लिहून दिले तरच त्यास परवानगी देण्यात येईल असा वेगळ्या प्रकारचा काही नियम तयार करता आला तर तो करावा. तसे केले तर वृक्ष संवर्धनासाठी वाढीसाठी पूरक बाब ठरेल. तेव्हा त्या दृष्टीने काही करता येईल काय याचा विचार शासनाने करावा अशी विनंती मी करीत आहे. जो पर्यंत आपण असे करणार नाही तो पर्यंत झाडे लावा, झाडे जगवा हे जे घोषवाक्य आहे त्याला काहीच अर्थ राहणार नाही. जो पर्यंत आपण सक्ती करीत नाही तो पर्यंत ही योजना अंमलात येऊ शकत नाही. त्यामुळे भविष्यकाळामध्ये महानगरपालिका, नगरपालिकांच्या नियमामध्ये नवीन बांधकामांना परवानगी देतानाच या अटीचा अंतर्भाव करावा. तरच यास चालना मिळेल. त्याचा फायदा वृक्ष संवर्धनासाठी भविष्यात नक्की होईल.

सभापती महोदय, आज नवीन नगरांसाठी विकास आराखडा तयार करीत असताना गार्डनसाठी जागा आरक्षित केली जाते. भविष्यात उद्यान निर्माण करण्यासाठी ती जागा आरक्षित केलेली असते. परंतु, जेव्हा ते नगर किंवा वसाहतीचे बांधकाम पूर्ण होते तेव्हा उद्यानासाठी आरक्षित असलेल्या जागेचे आरक्षण बदलण्याचे काम होते. ऐन वेळी कुठल्या तरी बिल्डरच्या घशात तो प्लॉट घालण्यासाठी आरक्षण बदलण्याचे काम केले जाते.

यानंतर श्री.जुन्नरे....

श्री. विक्रम काळे

त्यामुळे अशा प्रकारे आरक्षण बदलले जाते ते थांबले पाहिजे. कोणत्याही परिस्थितीत उद्यानासाठी ठेवलेल्या जागेमध्ये उद्यानच होईल अशा प्रकारची तरतूद कायद्यात करावी अशी विनंती मी या विधेयकाच्या निमित्ताने करित आहे.

सभापती महोदय, काही हौसिंग सोसायटीच्या चांगल्या प्रकारे काम करतात. मी ज्या सोसायटीमध्ये राहतो त्या सोसायटीमध्ये ग्रिनरी असून आमच्या सोसायटीमध्ये झाडे चांगल्या प्रकारे जोपासली गेली आहेत. माझ्या सोसायटीमधील कंपाऊंडच्या बाहेरील एक झाड विजेच्या तारेला लागत असल्यामुळे भविष्यात धोका होऊ शकतो त्यामुळे ते झाड तोडण्यास मी सांगितले असता सोसायटीचे चेअरमन त्या ठिकाणी आले आणि त्यांनी सांगितले की, हे झाड तुम्हाला तोडता येणार नाही. तुम्हाला झाड तोडावयाचे असेल तर तुम्हाला दोन झाडे लावावे लागतील. दोन झाडे लावली तरच तुम्हाला हे झाड तोडता येईल. त्यामुळे मी आमच्या सोसायटीमध्ये पाच झाडे लावली.

सभापती महोदय, या राज्यात 11 कोटी लोक राहतात. त्यामुळे झाडे वाढविण्याचे काम हे सामुहिक काम आहे. हे काम एकाचे नाही. त्यामुळे हौसिंग सोसायटींना परवानगी देत असताना त्या ठिकाणी एवढी, एवढी झाडे लावली गेली पाहिजेत यासाठी बंधन घालण्याचे काम राज्य शासनाला करावे लागणार आहे. आपण अशा पध्दतीने पाऊले उचलत गेलो तर एक दिवस आपला इंडिया ग्रीन इंडिया झाल्याशिवाय राहणार नाही एवढे मी या निमित्ताने सांगू इच्छितो.

सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्य प्रा. जोगेंद्र कवाडे यांनी आपल्या भाषणात उल्लेख केला आहे की, वृक्ष संवर्धनामध्ये स्वतःचे जीवन ज्यांनी झोकून दिले आहे अशा व्यक्तींचा गौरव जागृतीक पर्यावरणाच्या दिनाच्या निमित्ताने करण्याची आवश्यकता आहे. वृक्ष संवर्धनाच्या संदर्भात माधवजी बोरोडे यांच्या सारख्या अनेक व्यक्ती या राज्यामध्ये असू शकतील त्यामुळे अशा व्यक्तींचा उचित गौरव वन खात्याकडून करण्यात यावा अशी विनंती मी या निमित्ताने करतो.

सभापती महोदय, या बिलावर खूप काही बोलता येईल. या विधेयकाचा संबंध ऑक्सिजनशी निगडित आहे. संसदीय कार्य मंत्री श्री. गिरीष बापट या ठिकाणी बसले असून ते कंटाळले असल्याचे दिसून येत असल्यामुळे त्यांचा आदर करून या विधेयकाला पाठिंबा देऊन मी माझे दोन शब्द पूर्ण करतो.

श्री.राहुल नार्वेकर (नामनियुक्त) : सभापती महोदय, महाराष्ट्र(नागरी क्षेत्रे) झाडांचे संरक्षण व जतन अधिनियम, 1975 यात आणखी सुधारणा करण्यासाठी जे विधेयक शासनाने या ठिकाणी मांडले आहे त्यावर माझे विचार व्यक्त करण्यासाठी मी उभा आहे.

सभापती महोदय, 1975 मध्ये प्रिन्सीपल पिस ऑफ लेजिस्लेशन महाराष्ट्र विधिमंडळाने प्रोम्युलगेट केले होते. झाडांचे जतन करण्यासंदर्भातील जाणीव 1975 साली विधिमंडळातील सदस्यांना झाली होती. एवढ्या महत्वाचे पिस ऑफ लेजिस्लेशन इथे प्रोम्युलगेट केले गेले. आपल्या राज्यात, आपल्या देशातच नव्हे तर संपूर्ण जगात ग्लोबल वॉर्मिंगचा त्रास जाणऊ लागला आहे. झाडे तोडण्याचा परिणाम पर्यावरणावर होतो व त्याची मर्यादा जास्त असल्यामुळे त्यासंदर्भातील सुधारणा या विधेयकात आणणे अत्यंत महत्वाचे आहे असे मी समजतो. या सुधारणा मार्फत सरकारने दोन गोष्टी केल्या आहेत. सेक्शन 2(f) मध्ये सुधारणा करून अर्बन एरियाजची व्याख्या रिडिफाईन करण्याचा प्रयत्न शासनाने केलेला असल्यामुळे त्याचे मी स्वागत करतो. परंतु ट्री अॅथोरिटी कशी एस्टॅब्लिश करावयाची आणि या ट्री अॅथोरिटीने कोणती प्रोसिजर अवलंबवावयाची याची माहिती सेक्शन 3 मध्ये देण्यात आलेली आहे. सेक्शन 3(1) मध्ये असे म्हटले गेले आहे की, "As soon as may be after this Act is brought into force in any urban area the urban local authority concerned shall constitute a Tree Authority, consisting of not less than five and not more than fifteen persons from amongst its members, appointed in such manner and for such period as that authority may determine:"

तसेच, अर्बन लोकल अॅथोरिटी ची व्याख्या सेक्शन 2(g) मध्ये दिलेली असून त्यामध्ये असे म्हटले आहे की, "urban local authority" in respect of any urban area, means the municipal corporation, municipal council, Special Planning Authority or Development Authority, as the case may be, having jurisdiction over that area;"

सभापती महोदय, अर्बन लोकल अॅथोरिटीमध्ये महानगरपालिका, नगरपरिषदा, विशेष नियोजन प्राधिकरण आणि विकास प्राधिकरण या चौघांचाही समावेश आहे. ज्या ठिकाणी

श्री.राहुल नार्वेकर.....

महानगरपालिका असतील त्या ठिकाणी महानगरपालिका आयुक्त तसेच ज्या ठिकाणी नगरपरिषदा असतील त्या ठिकाणी नगरपरिषदा ट्रि अॅथोरिटी स्थापित करतील. जेथे विशेष नियोजन प्राधिकरण असेल त्यासंदर्भात सांगावयाचे झाले तर मुंबईत एमएमआरडीए आहे. एमएमआरडीएसाठी एक ठरावीक क्षेत्र दिले असून ते क्षेत्र मुंबई महानगरपालिकेच्या कक्षेत येत नाही. असे असताना हे जे सुधारणा विधेयक आहे ते केवळ महानगरपालिका आणि नगरपरिषदामध्ये ट्रि अॅथोरिटी गठीत झाली नाही तरच त्यासाठी या विधेयकात तरतूद करण्यात आलेली आहे. विशेष नियोजन प्राधिकरण किंवा विकास प्राधिकरण जर डिझॉल्व्ह झाले असेल तर ही ट्रि अॅथोरिटी कोण स्थापित करणार ? याबाबतचा खुलासा या विधेयकात करण्यात आलेला नाही. माझ्या दृष्टीने या विधेयकाला कन्सॉलिडेटेड ओव्हरऑल अॅप्रोच द्यावयाचा असेल तर विशेष नियोजन प्राधिकरण किंवा विकास प्राधिकरणाचा समावेश या सुधारणा विधेयकात करावा लागेल असे मला वाटते. हे विधेयक जेव्हा 1975 मध्ये आणले गेले किंवा सेक्शन 3 मध्ये कलेक्टीव्ह विजडमने निर्णय देण्याची प्रथा ठेवली. त्यावेळेलाही आपण यासंदर्भातील अधिकार महानगरपालिकेच्या बाबतीत आयुक्तांना किंवा नगरपरिषदेच्या बाबतीतील अधिकार सीईओ यांना देऊ शकलो असतो परंतु त्यांना हे अधिकार न देता लोकांनी निवडून दिलेल्या नगरसेवकांना किंवा अपॉईंटेड रिप्रेझेन्टेटीव्हला अधिकार देऊन ही सिस्टीम अजून डेमोक्रेटीक करण्याचे ठरवले. त्याच बरोबर स्थानिक क्षेत्रातून जे प्रतिनिधी येतात त्यांना त्या ठिकाणची माहिती जास्त असते. असे असतांना कलेक्टीव्ह रिस्पॉन्सिबिलिटी काढून सिंग्युलर रिस्पॉन्सिबिलिटी दिली तर या विधेयकाचा मुळ हेतू बदल विचार करावा लागेल.

यानंतर श्री. अजित.....

अॅड.राहुल नार्वेकर....

सभापती महोदय, खंड 3 पोटकलम 3 मध्ये अशी तरतूद आहे की, ज्या लोकांना या विषयाचे विशेष ज्ञान आणि पर्यावरणा विषयी माहिती आहे अशा लोकांचा समितीमध्ये समावेश करू शकतो. त्यांचे मार्गदर्शन घेऊ शकतो. त्यांचे इनपुटस् घेऊ शकतो. पण आपण ही ऑर्थॉरिटी एका माणसाच्या हातामध्ये दिली तर ते कितपत शक्य होणार आहे याचा देखील आपणास विचार करावा लागेल. हे वृक्ष प्राधिकरण नियमानुसार काम करते. त्यांच्या नियतकालिक बैठका होतात. महानगरपालिका आयुक्त किंवा मुख्य कार्यकारी अधिकारी या दोघांवर कामाचा ताण जास्त असल्यामुळे ते या महत्वपूर्ण विषयाला पुरेसा वेळ देतील का हा देखील एक प्रश्न आहे.

सभापती महोदय, या ठिकाणी अनेक सन्माननीय सदस्यांनी आपली मते मांडली. काही सन्माननीय सदस्यांनी सांगितले की, वृक्ष प्राधिकरणाला काही महत्व नाही, तर काही सन्माननीय सदस्यांनी सांगितले की, वृक्ष प्राधिकरणाला फार महत्व आहे. या ठिकाणी पर्यावरण मंत्री श्री.रामदास कदम उपस्थित आहेत, वृक्ष प्राधिकरणावर सदस्य म्हणून नियुक्ती होण्यासाठी "मातोश्री" बंगल्यावर किती रांग लागलेली असते हे त्यांनी पाहिलेले आहे आणि मी देखील पाहिलेले आहे. हे वृक्ष प्राधिकरण फार महत्वाचे आहे. आपण कोणत्याही परिस्थितीमध्ये त्याचे महत्व कमी करू नये असे मला वाटते.

श्री.रामदास कदम : सभापती महोदय, या ठिकाणी माझ्या नावाचा उल्लेख झाला म्हणून बोलण्यासाठी मी उभा आहे. "मातोश्री"वर किती रांग असते याची मला कल्पना नाही, सन्माननीय सदस्यांना त्याची कल्पना असेल. आपण तो उल्लेख सभागृहाच्या कामकाजातून काढून टाकावा अशी माझी विनंती आहे.

अॅड.राहुल नार्वेकर : सभापती महोदय, माझा म्हणण्याचा उद्देश एवढाच होता की, वृक्ष प्राधिकरणाचे महत्व इतके आहे की, त्यावर आपल्याला काम करायला मिळावे अशी इच्छा व्यक्त करणाऱ्यांची संख्या खूप मोठी आहे. मग ते सदस्य आपल्या पक्षश्रेष्ठीकडे जाऊन आपले मनोगत व्यक्त करतात. अशा महत्वपूर्ण विषयासंबंधी निर्णय घेण्याचा अधिकार एका व्यक्तीकडे देणार असाल तर ते कितपत योग्य ठरेल याचा विचार करणे अत्यंत आवश्यक आहे.

30-03-2015

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

QQ-2

AJIT/

पूर्वी श्री.जुन्नरे..

19:30

अॅड.राहुल नार्वेकर....

सभापती महोदय, याचा मुंबईच्या डेव्हलपमेंटवर फरक पडतो. मुंबईच्या इकॉनॉमीवर फरक पडतो. देशाच्या व राज्याच्या पर्यावरणावर फरक पडतो. जर एखादी महानगरपालिका बरखास्त करण्याचा निर्णय झाला किंवा त्या ठिकाणी वृक्ष प्राधिकरण स्थापन करू शकलो नाही तर माझ्या मते ते एका व्यक्तीकडे देण्यापेक्षा मुंबई शहर आणि मुंबई उपनगर अशा दोन जिल्ह्यांतील प्रमुख वॉर्ड ऑफिसरांची समिती स्थापन करून त्यांच्याकडे हे अधिकार दिले तर ते जास्त योग्य ठरेल. आपण मला बोलण्याची संधी दिली त्याबद्दल आपले आभार मानून माझे दोन शब्द पूर्ण करतो.

..3..

डॉ.रणजित पाटील (नगर विकास राज्यमंत्री) : सभापती महोदय, महाराष्ट्र (नागरी क्षेत्रे) झाडांचे संरक्षण व जतन (सुधारणा) विधेयक 2015 यावर अनेक ज्येष्ठ सन्माननीय सदस्यांनी संवेदनशील अशा विषयावर मौलिक विचार व काही सूचना केलेल्या आहेत त्याबद्दल प्रथमतः मी त्यांचे आभार मानतो. त्यांच्या भाषणातून माझ्यासारख्या नवीन सदस्याला बरेच काही शिकावयास मिळाले.

सभापती महोदय, या विधेयकावर सन्माननीय सदस्य श्री.माणिकराव ठाकरे, श्री.हेमंत टकले, श्री.प्रकाश बिनसाळे, श्री. शरद रणपिसे, प्रा.जोगेंद्र कवाडे, अॅड.राहुल नार्वेकर, सर्वश्री अनिल सोले, विक्रम काळे यांनी आपली मते मांडली. या सन्माननीय सदस्यांनी काही महत्वाच्या सूचना केलेल्या आहेत. त्या निश्चितच विधेयकात अंतर्भूत करण्यासारख्या आहेत.

सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्य श्री.हेमंत टकले यांनी सांगितले की, झाडे तोडल्यामुळे निसर्ग व मानव यांच्यातील कलह इतका विकोपाला गेलेला आहे की, निसर्गसुद्धा आपला क्रोनॉलॉजी सोडून वागायला लागला आहे. कोणत्याही कामामध्ये नागरिकांचा सहभाग नसेल तर आपण कितीही कायदे केले तरी त्यास पाहिजे तसे यश मिळत नाही असे त्यांनी सांगितले. गावाच्या बाहेर जो काही एरिया असतो त्या ठिकाणी कोणतेही प्राधिकरण अस्तित्वात नसल्यामुळे तेथील झाडे तोडून जी काही अनप्लान्ड डेव्हलपमेंट उभी राहते आणि मग ती डेव्हलपमेंट रेग्युलराईज करण्यासाठी आपण धडपड करतो असे त्यांनी सांगितले. त्यांनी केलेली सूचना मौलिक होती.

सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्य श्री.अनिल सोले यांनी जे सांगितले ते मी सुद्धा अनुभवले आहे. मी शिकण्यासाठी नागपूरमध्ये होतो तेव्हाचे नागपूर आणि आताचे नागपूर यामध्ये खूप फरक पडलेला आहे. आताचे नागपूर खूप ग्रीन झालेले आहे. मी जेथे शिकत होतो तेथे जेवढी झाडे नव्हती तेथे आता भरपूर झाडे आहेत. आज नागपूर "ग्रीन नागपूर" म्हणून ओळखले जाते.फक्त कायदे करून कोणतीही गोष्ट यशस्वी होत नाही त्यासाठी लोकांचा सहभाग महत्वाचा असतो. ऑक्युपन्सी सर्टीफिकेट देताना जेवढी झाडे तोडली असतील त्या बदल्यात कॉम्पेन्सेटरी म्हणून किती झाडे लावली हे पाहण्याची व्यवस्था निर्माण झाली तर लोकांवर जरब बसेल असे त्यांनी सांगितले. त्यांचे म्हणणे योग्य आहे.

डॉ.रणजित पाटील....

सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्य श्री.प्रकाश बिनसाळे हे नेहमीच पर्यावरणाबद्दल दक्ष असतात. नेटवर बसून जगात काय चालते आहे याबद्दलचे ज्ञान ते अद्यावत करतात आणि आम्हाला देखील अद्यावत करतात. विधेयकाच्या सुखातीला काही नकारात्मक समोर आले तर त्याबाबत सहानुभूती राहत नाही असे त्यांनी सांगितले. त्यांची सूचना निश्चितपणे लक्षात घेण्यात येईल. महानगरपालिकेच्या बजेटमध्ये वृक्ष लागवडीसाठी तरतूद असावी असेत्यांनी सांगितले. कॉम्पेन्सेटरी वृक्ष लावल्यानंतर झाड पाडण्याची परवानगी द्यावी तसेच रोडचा सेंट्रल आयलँड सुद्धा झाडांनी विकसित करू शकतो. त्यांनी केलेली सूचना ग्राह्य आहे.

सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्य श्री.शरद रणपिसे यांनी सीएसआरचा निधी वसुंधरेसाठी वापरला गेला पाहिजे असे सांगितले. जो दोन टक्के निधी दिला जातो त्याचे नियोजन करून तो निधी बाध्य करून त्यातील काही भाग झाडे लावण्यासाठी खर्च करावा अशी नियमात तरतूद करावी अशी त्यांची सूचना केली. त्यांची सूचना अतिशय चांगली आहे. यामध्ये एनजीओचा सहभाग घेतला पाहिजे असेही त्यांनी सांगितले.

सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्य प्रा.जोगेंद्र कवाडे यांनी एकाच वाक्यात सांगितले. वृक्ष स्वयंसेवक संघ स्थापन करावा जेणेकरून वृक्षांचे संवर्धन चांगल्याप्रकारे होईल असे त्यांनी सांगितले.

सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्य श्री.विक्रम काळे यांनी सांगितले की, प्रत्येक अंगणाचे आणि प्रत्येक शाळेच्या प्रांगणाचे नंदनवन करावयाचे असेल तर त्या ठिकाणी वृक्षच लावले पाहिजेत त्यावर दुसरा उपाय नाही.

सभापती महोदय, सन्माननीय सदस्य अॅड.राहुल नार्वेकर यांनी स्पेशल प्लानिंग ऑथॉरिटी आणि डेव्हलपमेंट ऑथॉरिटीचा विधेयकात समावेश नाही. त्याबाबत मला सांगावयाचे आहे की, जेथे अॅडमिनिस्ट्रेटिव्ह रूल्स आहेत त्याचा विचार झाला पाहिजे.

डॉ.रणजित पाटील....

सभापती महोदय, खरे सांगायचे झाले तर वृक्ष हे निसर्गाने आणि ईश्वराने मानवाला दिलेले एक वरदान आहे. कोणी त्यास जीवनदान म्हणेल किंवा अन्य कोणी काही म्हणेल. जेव्हा मानवाची उत्पत्ती झाली तेव्हा पासून "वृक्ष" या सारखी पर्पेच्युअल मशीन तयार झाली आणि या मशीनला सस्टेनेबल कसे करता येईल हे पाहणे आपले कर्तव्य आहे. निसर्गामध्ये तयार झालेले प्रदूषण गिळंकृत करून त्या बदल्यात चांगले द्यायचे हे काम वृक्ष करते. आपणास उदाहरण द्यावयाचे झाले तर झाडे कार्बनडायऑक्साईड घेऊन त्यातील कार्बन शोषून ऑक्सीजन सोडून देतात. पाण्यातील फक्त हायड्रोजन घेऊन ऑक्सीजन सोडून द्यायचे आणि क्लोरोफीलच्या सहाय्याने आपले अन्न तयार करायचे काम वृक्ष करते. निसर्गातील प्रदूषण शोषून घेऊन त्या बदल्यात ऑक्सीजन द्यायचे मोठे काम वृक्ष करते. भविष्यात प्रगतीच्या ओघामध्ये आपण प्रदूषण करीत आहोत हे मानव विसरून जाईल याची व्यवस्था निर्माण करायला पाहिजे म्हणून वृक्ष निर्माण केले असावेत असे मला जाणवते.

यानंतर श्री.बोर्डे..

30-03-2015

(असुधारित प्रत / प्रसिद्धीसाठी नाही)

RR-1

SJB/

पूर्वी श्री.अजित....

19:40

डॉ.रणजित पाटील....

कुठे तरी परमेश्वराला सुध्दा वाटले होते की, भविष्यात प्रगतीच्या ओघात माणूस हे विसरून जाईल की, आपण प्रदूषण करीत आहोत. त्यामुळे या संदर्भातील व्यवस्था करावयास पाहिजे म्हणूनच परमेश्वराने वृक्षांची निर्मिती केली, असे मला कुठे तरी जाणवते. परमेश्वराला आपण बाहू मानतो. आता तशाचप्रकारे आपल्याला दशसहस्र होत, हजारो बाहू होत या संदर्भात काम करावे लागेल. आपण सर्वजण एकत्र आलो तर आपले बाहू सुध्दा परमेश्वरासारखे होतील आणि हे बाहू आता वृक्ष संवर्धनाचे काम करतील, अशी अपेक्षा व्यक्त करतो.

सभापती महोदय, या विधेयकाच्या अनुषंगाने सन्माननीय सदस्यांनी जे मौलिक विचार मांडलेले आहेत ते शासनाने ग्राह्य धरलेले आहेत. पुढील नियमात त्या बाबतचा अंतर्भाव सुध्दा करण्यात येईल. मी सभागृहाला विनंती करतो की, सभागृहाने पुढील खंड विचारात घ्यावेत.

खंड 3 विधेयकाचा भाग झाला.

खंड 1, संपूर्ण शीर्षक व हेतूवाक्य विधेयकाचे भाग झाले.

डॉ.रणजित पाटील : सभापती महोदय, मी आपल्या अनुमतीने सन 2015 चे वि.स.वि.क्रमांक-8 संमत करण्यात यावे, असा प्रस्ताव मांडतो.

प्रश्न सुतास टाकून संमत झाला.

तालिका सभापती : सन 2015 चे वि.स.वि. क्रमांक-8 संमत झाले आहे.

सभागृहाची बैठक आता स्थगित होत आहे. सभागृहाची बैठक उद्या मंगळवार, दि. 31 मार्च, 2015 रोजी सकाळी 10.00 वाजता पुन्हा भरेल. सकाळी 10.00 ते 11.45 या वेळेत सभागृहाची विशेष बैठक घेण्यात येईल. सदरहू बैठकीत 'राज्यातील भीषण दुष्काळ' या विषयावरील प्रस्तावावर चर्चा करण्यात येईल. सभागृहाची नियमित बैठक दुपारी 12.00 वाजता पुन्हा भरेल.

(सभागृहाची बैठक रात्री 7 वाजून 42 मिनिटांनी, मंगळवार, दि. 31 मार्च, 2015 रोजीच्या सकाळी 10.00 वाजेपर्यंत स्थगित झाली)